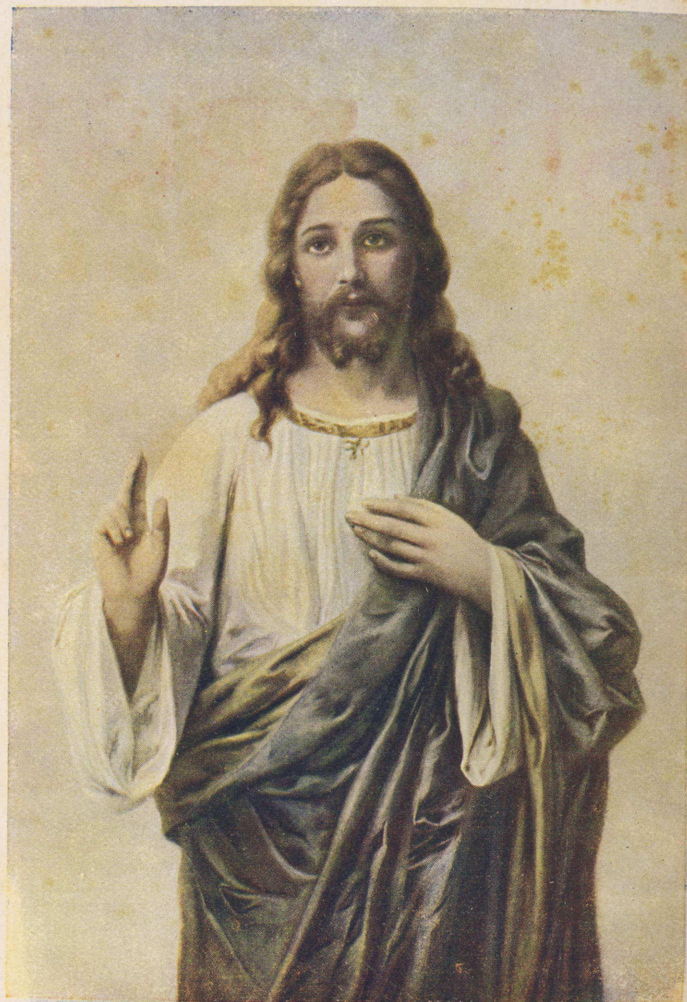

ISUS KRIST

Naslikao H. Zacka

JERONIMSKA KNJIŽNICA

ISUS KRIST

ŽIVOT SPASITELJA SVIJETA

NAPISAO

DR RUDOLF VIMER

SA SLIKAMA

OD 10. DO 30. TISUĆE

1925

KNJIGA DVIJESTA JEDANAESTA

ORDINARIATUS ARCHIDIOECESIS ZAGREBIENSIS.
Nr. 4925.
Nihil obstat
Dr JOSEPHUS LONČARIĆ, m. pr. censor.
Imprimatur.
Datum Zagrebiae, die 14. Augusti 1925.
Dr DOMINICUS PREMUŠ, m. pr. Episcopus Consecratus, Vicarius Generalis.

IZDANJE HRV. KNJIŽEV. DRUŠTVA SV. JERONIMA U ZAGREBU
Urednik Dr Josip Andrić.
TISKARA NARODNE PROSVJETE

VEĆINA KRŠĆANA POZNAJE ISUSA SAMO PO NEKIM CRTICAMA, ŠTO SU IH ČULI JOŠ U ŠKOLI, ILI PO ODLOMCIMA IZ EVANĐELJA, ŠTO SE ČITAJU U CRKVI. KAD BI POBLIŽE ZNALI, KAKO JE SPASITELJ ŽIVIO, MOLIO, NAUČAVAO, TRPIO, UMRO I ZAŠTO JE TO UČINIO, VIŠE BI GA LJUBILI, POSTALI BI BOLJI KRŠĆANI.

TO ME JE POTAKLO, DA NAPIŠEM ŽIVOT ISUSOV. KAKO GA PRIKAZUJU SVA ČETIRI EVANĐELISTA. NJIHOVA DJELA ODLIKUJU SE KRATKOĆOM, KOJOJ JE TREBALO DODATI, ŠTO SE ČITA IZMEĐU REDAKA. TAKO PIŠU EVANĐELISTI, DA SU ISUSA RAZAPELI NA KRIŽ, PA JE ZA BOLJE RAZUMIJEVANJE TREBALO POBLIŽE OPISATI TAJ NAČIN SMRTI. ISTOČNI PISCI IMADU ŽIVLJU MAŠTU, PRIPOVIJEDANJE JE NJIHOVO VALJALO ZA NAS VIŠE PUTA PREMOSTITI, NADOPUNITI, DA SE VIDI, KAKO JEDNA MISAO TEČE IZ DRUGE. IPAK NIJESAM U SVOME TUMAČENJU NAPISAO NIJEDNE IZREKE, KOJA NIJE OSNOVANA NA RIJEČIMA SVETOGA PISMA.

EVANĐELJA SU PISANA PRIJE DEVETNAEST VIJEKOVA. DRUGI SU ONDA ŽIVJELI NARODI, DRUGE SU PRILIKE BILE NA SVIJETU, KOJE SAM MORAO OPISATI. TKO NE ZNA IZ POVIJESTI, KAKVI SU LJUDI BILI PILAT, HEROD I DRUGI POGLAVICE ŽIDOVSKI, NE BI PRAVO RAZUMIO, ŠTO SV. PISMO O NJIMA GOVORI.

ŠTO EVANĐELJE PRIPOVIJEDA, DOGAĐALO SE NA ISTOKU, GDJE LJUDI I DANAS ŽIVU PO DRUGIM OBIČAJIMA. I NA TE SE OBIČAJE TREBALO OBAZRETI, JER NAM LIJEPO TUMAČE SV. PISMO. DA VIDIM SVETU ZEMLJU I UPOZNAM ISTOČNE OBIČAJE, BORAVIO SAM GODINU DANA U PALESTINI, TE SAM NA KONJU I NA DEVI OBIŠAO SVA MJESTA, ŠTO IH JE ISUS POSVETIO STOPAMA SVOJIM. KOLIKI KRŠĆANI ŽUDE DA VIDE SVETU ZEMLJU! DA NJIHOVOJ ŽELJI BAR DONEKLE ZADOVOLJIM, OPISAO SAM PONAJGLAVNIJA SVETA MJESTA, KOLIKO JE TO DOPUŠTAO PROSTOR KNJIGE.

PRVA MI JE BRIGA BILA, DA SMISAO SVETIH RIJEČI PRIKAŽEM, KAKO GA RAZLAŽE CRKVA I SVETI OCI. NEMA TEŽEGA MJESTA U EVANĐELJU, KOJEGA NIJESAM U OVOJ KNJIZI RAZJASNIO. TOLIKO PUTA MORAO SAM U TO IME ZANIMLJIVA PRIPOVIJEDAČA ŽRTVOVATI SUHOME TUMAČU. HTIO SAM DA PRIKAŽEM NE SAMO ŽIVOT ISUSOV, KOJI ĆE ČITATELJ PROČITATI PA ODLOŽITI, VEĆ SAM UJEDNO ŽELIO DA NAPIŠEM I TUMAČ EVANĐELJU, ZA KOJIM ĆE KRŠĆANIN I OPET POSEGNUTI, KAD NAIĐE NA KAKVO NEJASNO MJESTO.

GLAVNA JE SVRHA OVOJ KNJIZI, DA PRIKAŽE ŽIVOT ISUSOV I PROTUMAČI SVETO PISMO. ALI SE VIŠE PUTA NIJESAM MOGAO USTEGNUTI, DA NE UPOZORIM NA LIJEPA MJESTA EVANĐELJA I NE ISTAKNEM KAKVU POUKU. BILO MI JE PIŠUĆI OVU KNJIGU, KAO DA SE ŠEĆEM U PERIVOJU, PA NIJESAM MOGAO DA NE POKAŽEM, KAKO LIJEPO MIRIŠE CVIJEĆE U BOŽJEMU VRTU.

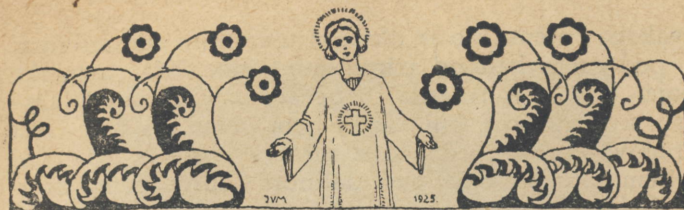
ZAHVALJUJUĆI GOSPODINU ZA UŽITAK, S KOJIM SAM KNJIGU PISAO, ŽELIM SAMO, DA SE I ČITA S ISTOM LJUBAVI K ISUSU KRISTU, KOJOM JE PISANA. KOJA SAM DJELA UPOTRIJEBIO PIŠUĆI OVU KNJIGU, NAVODIM NA KRAJU TREĆEGA SVESKA.

U ZAGREBU O USKRSU SVETE GODINE 1925.

DR RUDOLF VIMER.

PRVI DIO

SKROVNI ŽIVOT

Navještenje rođenja Ivanova.

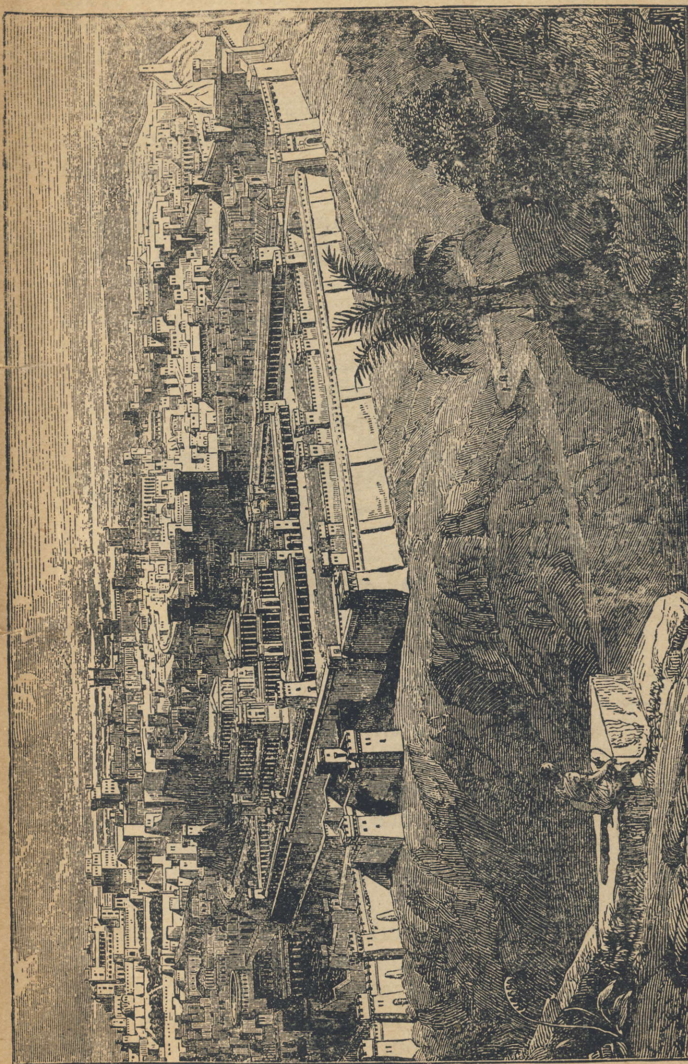
Hram židovski u Jerusolimu bio je veličanstvena građevina. Kad ga je putnik ugledao izdaleka, činio mu se kao veliko brdo od snijega, jer je svetište hrama bilo obloženo bijelim mramorom. Kad ga je sunce obasjalo, zabliještile su oči od sjaja zlatnih ploča, kojima je pročelje hrama bilo ukrašeno. I krov nad svetištem bio je pokriven pozlaćenim šiljcima, da na svetište ne sjedaju ptice.

Prije nego ga je počeo graditi, načini kralj Irud tisuću kola za dovoženje građe i najmi deset tisuća zanatlija i umjetnika svake ruke. Od tih je naučilo tisuću židovskih svećenika klesariju, stolariju i rezbariju, jer su svetište u hramu smjele podići samo posvećene ruke. Punih osamdeset i pet godina gradio se hram, a kad ga dogotoviše, ostade osamnaest tisuća ljudi bez posla.

Trg, na kojem je stajao hram, bio je četverouglast, sa svih strana okružen trijemovima i na uglovima utvrđen kulama. Kula na jugoistoku dizala se sto i osamdeset metara nad dolinom cedronskom. Na vrhu te kule kušao je đavao Isusa riječima: »Ako si Sin Božji, spusti se dolje.« Trijem na južnoj strani trga zvao se kraljevski, jer je zidan s kraljevskim sjajem. Četiri reda stupova dijelila su ga na tri dijela ili na tri lađe, sto i osamdeset pet metara duge. Svaki je stup bio osam metara visok i tako širok, da ga ni tri čovjeka nijesu mogla rukama obujmiti. Svod

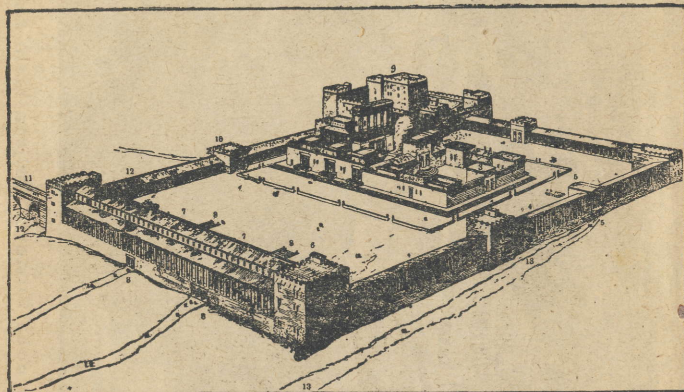
svakoga trijema bio je ukrašen umjetnim rezbarijama, a pod sastavljen od izbrušenih kamenčića raznolike boje. U tom je trijemu Isus često naučao narod. Ostali su trijemovi bili razdijeljeni samo sa dva reda stupova preko jedanaest metara visokih. Istočni trijem, što se diže nad dolinom Cedronskom, zvao se Salamonov, jer ga je podigao kralj Salamon. U tom trijemu htjedoše Židovi kamenovati Isusa, kad ono reče, da je s Ocem jedno. Ovdje odabraše prvi kršćani mjesto, da se odijeljeni od drugih mole Bogu. Odavle je protjerao Isus trgovce, koji su trgovali stokom i golubovima, i mjenjače stranoga novca. Ti su zapremili i veliki dio prostora između trijemova i hrama, koji se zvao predvorje za neznabošce, jer je u nj smio svatko. Predvorje se svršavalo ukusnom ogradom od kamena sa trinaest vrata, na koja se prilazilo do hrama. Na ogradi je bilo više ploča u raznim jezicima, koje su neznabošcima i nečistim Židovima pod smrtnom kaznom branile, da tu ogradu prekorače.

Natkriveni prostor pred hramom bio je zidan od kamenih litica, a svaka je od njih bila preko jedanaest metara duga, pet i po metra široka, a tri i po visoka. Ogromno to kamenje zadivilo je apostole, pa rekoše Isusu: »Učitelju, gle kakvo je ovo kamenje i kakva građevina!« U taj prostor vodilo je više vrata. Glavna su bila s istočne strane, kovana od mjedi, dvokrilna, trinaest i po metra visoka i do sedam metara široka, pa je dvadeset ljudi trebalo, da ih otvori ili zatvori. Pročelje je tih vratiju bilo bogato ukrašeno zlatom i srebrom, pa su ih zvali lijepa vrata. Tu je starac Simeon primio na ruke maloga Isusa na Svijećnicu. Na lijepa vrata ulazilo se u šezdeset metara dug te isto toliko širok prostor, koji se zvao predvorje za žene, jer žene nijesu smjele dalje do hrama. Ovdje je s desne strane bilo uzidano trinaest kao truba ili lijevaka, u koje su Židovi puštali porezni novac i milodare. Tu je Isus pohvalio udovicu, koja je malim darom dala Bogu više nego svi bogataši, jer je dala sve, što je imala. Iz predvorja

Jerusolim u doba Kristovo, sprijeda hram židovski.

za žene prelazilo se na tako zvana Nikanorova vrata u predvorje za muške, u kojima je kod žrtvovanja zastupalo narod nekoliko pobožnih Židova. Tu htjedoše Židovi da kamenuju Isusa, jer je rekao, da je stariji od Abrahama. Odatle se dolazilo do žrtvenika, koji je bio dvadeset i dva i po metra dug te isto toliko širok. Na njem su se palile žrtve. Preko bližnjega predvorja za svećenike dolazilo se tek do pravoga hrama ili svetišta. Nad vratima u svetištu visio je zlatni trs sa grozdovima od suhoga zlata, koji su bili veliki kao odrastao čovjek. U svetištu su sjale tri

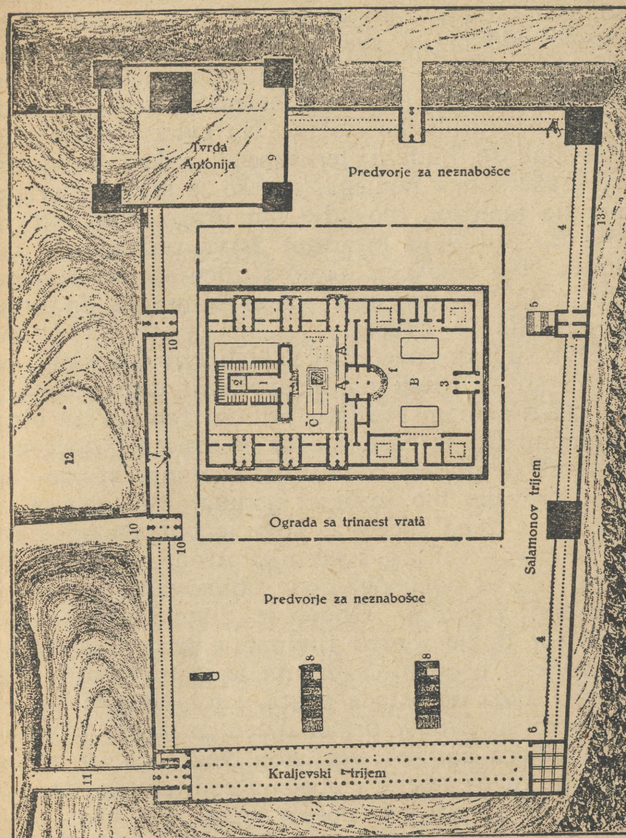

Hram židovski u vrijeme Kristovo.

stvari od suhoga zlata: svijećnjak sa sedam krakova, stol, na koji se svake sedmice stavljalo dvanaest hljebova u znak vječne žrtve, što je prikazuje Bogu dvanaest plemena naroda židovskoga, a između svijećnjaka i stola bio je žrtvenik, na kom se palio tamjan. Svetište je bilo odijeljeno od svetišta nad svetištem samo jednim zastorom, koji se kod smrti Isusove razderao na dvije pole. Ovamo je smio unići jedino veliki svećenik, i to samo jedamput na godinu.

Bilo je u zoru, sredinom mjeseca rujna posljednje godine prije rođenja Isusova. Svećenici, koje zapade služba Božja te prenoćiše u jednoj zgradi

do hrama, ustadoše i obiđoše bakljama predvorja, da vide, je li sve u redu. Kad se vratiše, bude svakome žrijebom određeno, što ima danas da radi. Sad oči-

Plan jerusolimskoga hrama.

1. Svetište. — 2. Svetište nad svetištem. — 3. Lijepa vrata od mjedi. — 4. Salamonov trijem. — 6. Jugoistočna kula nad dolinom Cedronskom. — 7. Kraljevski trijem. — 8. Dva južna podzemna izlaza. — 9. Tvrđa Antonija. — 11. Most prema brdu Sion. — A. Predvorje za muške. — f. Nikanorova vrata. — B. Predvorje za žene. — C. Žrtvenik.

stiše jedni veliki žrtvenik od pepela i naložiše novu vatru žeravicom, što je od juče tinjala. Drugi dovedoše iz bližnje staje jednogodišnje janje, koje će se zamalo žrtvovati, a treći donesoše iz spremišta zlatno i srebrno posuđe, što će im taj dan trebati. Nato otvoriše podvornici sve ulaze u predvorje i hram, a svećenici, koji su za to bili određeni, zatrubiše u srebrne trublje javljajući, da je hram otvoren i da će doskora započeti služba Božja. Na zvuk srebrne trublje ustajali su ljudi u Jerusolimu, a kad se ukazaše prve zrake sunca Božjega, svatko je stajao i prignuo glavu na molitvu, bio gdje mu drago. Oni, što naumiše da pribivaju jutarnjoj žrtvi, požuriše se sada u hram. No trgovci stokom i mjenjači novcem pretekli su ih, jer prispješe još u sumračju do hrama čekajući, da im otvore.

Dok su jedni svećenici zaklali i svukli janje, pripremali su se drugi na najsvečaniji dio službe Božje: da u samom svetištu prinesu tamjan na oltaru kadionom. Do te časti mogao je svećenik doći samo jedamput u životu, a ta zapade danas starca, koji je već prevalio bio šezdeset godina. Bilo mu je ime Zakarija, a žena njegova, koja je potekla od slavne obitelji prvog velikog svećenika Arona, zvala se Elisabeta. Pored odličnoga roda odlikovahu se još više kreposnim životom. Oboje je živjelo sveto vršeći zapovijedi Božje i pred ljudima i pred Bogom, koji vidi čovjeku u dušu. Samo im je jedna nevolja legla na srce: kuća im ostade pusta, jer nijesu imali djece. S pravom su Židovi držali djecu za veliki blagoslov Božji. Djeca su živi vez, koji veže oca uz majku, unose u kuću veselje i obećaju roditeljima, da će u svojoj djeci živjeti još i poslije smrti. Tko nema djece, ne će imati zastupnika na veliki onaj dan, kada dođe obećani Mesija, govorilo se među Židovima. Neplodnost je bila za ženu najveća sramota i nesreća pred svijetom. Zato ljudi na Istoku još i danas žale i preziru nerotkinje.

Malo vrijeme iza izlaska sunca dođe čas, da se zaklano janje spali za jutarnju žrtvu te prinese Bogu

kâd. Obučen u bijelo svećeničko odijelo uđe sada Zakarija u svetište bosonog, jer ga je samo zastor dijelio od svetišta nad svetištem, koje je Bog sebi odabrao za stanovanje na ovoj zemlji. Poklonivši se duboko pristupi Zakarija žrtveniku kadionom i prosu tamjan na žeravicu, koju mu je donio jedan svećenik. Kao oblak vinu se put neba mirisavi dim, a Zakarija ga poprati svojim molitvama kao posrednik između Boga i ljudi. Molio je, kako mu je dužnost nalagala, da Bog što prije pošalje židovskomu narodu obećanoga Mesiju.

Dok se Zakarija tako molio, ukaže mu se iznenada anđeo Gospodnji. Pojavio se s desne strane žrtvenika, a to je bio dobar znak. Ipak se starac silno prepade videći glasnika Božjega. U raju su razgovarali prvi ljudi s Bogom kao djeca s ocem svojim. Poslije grijeha tako se otuđiše, da se slaba i grješna čovječja narav uvijek prepane, kad vidi nadnaravno biće.

Da umiri prestrašena starca, nazva ga anđeo ljubazno imenom te reče:

»Ne boj se, Zakarijo, uslišana je molitva tvoja. Žena tvoja Elisabeta rodit će ti sina, koji će biti Mesijin preteča. Nadjeni mu ime Ivan. I bit će i tebi i narodu radost i veselje, jer će ga Bog učiniti velikim. Odlikovat će se svetim životom, ne će piti vina ni opojna pića, da mu nikad ne pomuti pameti. Još u utrobi majčinoj obdarit će ga Bog darovima Duha Svetoga. Mnoge će sinove Izraelove odvratiti od grijeha i navratiti na pokoru pa ih tako obratiti Gospodinu Bogu njihovu i privesti obećanomu Mesiji. Krčit će pred Njim put žarom i odvažnošću, kakvu je pokazao prorok Ilija. Gledat će da uspostavi vjeru svojih pradjedova i tako pomiri sinove s ocevima, te privede nevjernike svetosti pravednika i pripravi narod, da primi Mesiju.«

Iza prvih riječi anđelovih otrese se Zakarija straha i obradova se, kada začu, da će dobiti sina. Još ga više razveseli, kad razabra, da će njegov sin biti Mesijin preteča. Gotovo nije mogao da vjeruje svojim

ušima. Ta je li moguće, da će njegova žena postati majka u svojim kasnim godinama? A nije se jadan sjetio u taj čas Sare, koja je u velikoj starosti dobila sina Isaka. Misleći više na svoju starost nego na Božju svemogućnost posumnja Zakarija, hoće li se izvršiti, što mu anđeo obećaje, te zatraži od njega znak riječima:

»Po čemu ću to poznati, jer sam ja star i žena je moja vremenita?«

Zakarija je gledao anđela Božjega na svoje oči, slušao riječi njegove na svoje uši, pa mu ipak nije vjerovao, nego traži zaseban znak. To je bila neka uvreda i za Gospodina Boga i za glasnika Njegova. Zato mu anđeo naglasi, tko je i u čije ime govori:

»Ja sam anđeo Gabrijel, što stojim pred Bogom kao dvoranin oko kraljeva prijestolja, da na mig Božji vršim odredbe Njegove. Gospodin Bog me je poslao, da ti javim ovu radost. A budući da ti kao svećenik nijesi htio vjerovati riječima Božjega poslanika, evo ćeš onijemiti i ne ćeš moći govoriti sve do dana, dok se moje riječi ne ispune.«

I kao da je uvrijeđen, nestade anđela ispred očiju Zakarijinih. A Zakarija nije ni oćutio, kako postade onaj čas nijem i gluh. Bila je to kazan Božja, što nije vjerovao anđelu, ne bi li ga nijemost izliječila od nevjere, koju je pokazao govorom svojim. Ali mu je ta kazan bila i siguran znak, da će se izvršiti obećanje anđelovo. Kad nestade anđela, izađe Zakarija iz svetišta idući natraške, da ne okrene leđa svetištu nad svetištem.

U svetištu nije svećenik nikada ostao dulje, nego što je bilo potrebno. Zato se narod u predvorju našao u čudu, zašto Zakarije tako dugo nema, da im podijeli običan blagoslov. Kad se Zakarija napokon pokazao, opazi narod na njegovu licu, da je smeten i zbunjen, pa su odmah svi držali, da mu se nešto moralo dogoditi. Znajući iz povijesti, kako se Bog često javljao svojim službenicima, naslućivali su, da mu se nešto ukazalo. No što se zapravo zbilo u svetištu, ostade svijetu zasada tajna. A kad Zakarija podiže ruku, da po običaju blagoslovi sinove Izraelove, opazi, da je nijem, te pokaza narodu znakovima, da ne može govoriti.

U Židova je u to doba bio samo jedan hram, a preko tisuću svećenika. Zato ih je već David razredio na dvadeset i četiri razreda, da svaki od njih vrši službu po osam dana. Kad je došla subota, primi slijedeći razred svećeničku službu u hramu, a Zakarija ode svojoj kući. S kakvim se veseljem vraćao, lako ćemo pojmiti. Jednako je putem mislio, kako mu se ukazao anđeo, i radovao se obećanom sinu, pa mu je nijemost bila gotovo slatka kazan. Kad je prispio svojoj kući, silno se uplašila njegova žena Elisabeta, jer ju je pozdravio nijemim znakovima mjesto riječima. Uza sve to bio je Zakarija sretan i strpljivo je podnosio pokoru svoju željno očekujući dan, kad će prestati kazan njegova.

Anđeo naviješta rođenje Isusovo.

Prošlo je šest mjeseci, kako se anđeo Gabrijel javio Zakariji. I opet mu zapovjedi Gospodin, da se spusti na zemlju. Ovaj ga je put poslao ne u sveti grad, ni u hram, već u sjeverni dio zemlje židovske, u pokrajinu Galileju, u maleni gradić, koji se zvao Nazaret. Do toga se vremena za to ime gotovo ni znalo nije. Ali od tog dana širi mu se slava već dvadeset vijekova po svem svijetu, jer ga spominje svako kršćansko dijete. A posla Gospodin Bog Gabrijela k jednoj rođakinji svećenika Zakarije, koja se zvala Marija i koja je bila zaručena s čovjekom, Josipom, koji je potekao od kraljevskoga roda Davidova.

Blažena Djevica Marija baš se molila, kad nevidljivim načinom uđe k njoj anđeo u čovječjem liku. Ponajprije se duboko pokloni, a zatim je ponizno pozdravi riječima, što mu ih je sam Gospodin Bog stavio u usta:

»Zdravo Marijo, milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovena ti među ženama!«

U malo riječi ocrta anđeo sve vrline Marijine. Puna je milosti, jer je bogata krepostima svake vrste i darovima Duha Svetoga. Gospodin je s njome, jer je osobito voli i štiti, a blagoslovena je od Boga, jer je veća od svih žena, bile kako svete i junačke: nju jedinu odabra Bog za majku Sinu svome.

Pozdrav je anđelov bio nešta nečuveno. Nijedan stvor Božji nije doživio tako šta od Gospodina Boga. Blažena Djevica Marija preplašila se tih riječi, jer nije znala, što misli anđeo svojim pozdravom. Videći po držanju i rumenilu, što je oblilo lice Blažene Djevice Marije, kako se prepala, nastavi anđeo govoriti ljubazno:

»Ne boj se, Marijo, jer si našla milost u Boga. Evo zatrudnjet ćeš i rodit ćeš sina i nadjeni mu ime Isus. On će biti velik, to jest najveći među ljudima životom, naukom i djelima. Nazvat će se Sin Najvišega, to jest samoga Boga, a svijet će ga priznavati za sina Božjega i štovati. I dat će mu Gospodin Bog prijesto Davida, oca njegova. I kraljevat će u domu Jakovljevu (to jest u njegovim duhovnim potomcima, koji u Nj povjeruju i uđu u Crkvu Njegovu). I kraljevstvu Njegovu ne će nikada biti kraja.«

Iz tih riječi jasno je razabrala Blažena Djevica Marija, da anđeo govori o obećanom Mesiji, jer je svatko znao, da će Mesija biti potomak Davidov i zasjesti na prijestolje njegovo. Strah obuze Blaženu Djevicu Mariju radi tolikoga dostojanstva: Ona priprosta djevica, da postane majka Sina Božjega, koji će spasti cijeli svijet?

Dok je zemlja i nebo napeto čekalo, što će Blažena Djevica Marija reći na anđelove riječi, upita Ona:

»Kako će to biti, kad ja nemam muža?«

Iz tog razabiremo, da je Blažena Djevica Marija Bogu zavjetovala svoje djevojaštvo. Židovima je to bila nepoznata stvar. Židovska žena vruće je željela, da ima što više potomstva, i gledala u mno-

govrojnoj djeci osobiti blagoslov Božji. Blažena Djevica Marija zavjetovala je čistoću pobudom Božjom, jer je djevojaštvo bilo put, koji je odabrao Sin Božji, da dođe na ovaj svijet. Pa kako se, pitat

Navještenje Blaženoj Djevici Mariji.
(Naslikao Franjo Solimena.)

ćete, Blažena Djevica Marija zaručila onda s Josipom, kad je Bogu obećala, da će ostati djevojka? U Židova je imala svaka kuća određeni dio zemlje, pa se strogo pazilo, da joj taj ostane, kako ne bi jedni zgr-

nuli veliki posejd u svoje ruke, a drugi postali prosjaci. Tako je i Blažena Djevica Marija baštinila nešto zemlje, pa ju je zakon silio, da se zaruči i tako sačuva rodu djedovinu svoju. Izjavila je dakle svetom Josipu, da će stupiti u brak pod uvjetom, da ostane čista, jer je djevojaštvo svoje Bogu zavjetovala. I sveti Josip pristade na to. A bila je Blažena Djevica Marija upravo prisiljena da prividnim brakom pokrije djevojaštvo svoje, jer su je zaruke sa svetim Josipom izbavile drugih prosaca.

Pitanjem dakle svojim priznade Blažena Djevica Marija, da vjeruje riječima anđelovim, samo ne zna, kako će postati majka Sina Božjega, kad je veže zavjet djevojaštva. Na to odgovori anđeo, da se djevojaštvo njeno ne će povrijediti, jer će njenu sinu biti otac sam Bog.

»Duh će Sveti doći na tebe i sila Najvišega osjenit će te.«

Kako se nekoć oblak spustio na škrinju Staroga Zavjeta, da se u njoj nastani Bog, tako će sada Duh Sveti osjeniti Blaženu Djevicu Mariju, da postane Majka Božja. Blažena Djevica Marija postat će majka, ali će ostati djevica. Duh Sveti će svojom Božanskom moći, na nedokučljiv način proizvesti u utrobi Blažene Djevice Marije tijelo Isusovo. Zato će i dijete, što će ga Blažena Djevica Marija začeti djelovanjem Duha Svetoga, biti sveto, nazvat će se Sin Božji, i svijet će mu se klanjati kao Bogu.

Već iz pitanja Blažene Djevice Marije razabra anđeo Gabrijel, da je pripravna, da bude Majka Božja, ako ostane djevojka. Da je nagradi, što je riječima njegovim povjerovala, dade joj znak, koji će je utvrditi u vjeri njezinoj:

»I eto Elisabeta, rođakinja tvoja, i ona zatrudnje sinom u starosti svojoj, i evo je šesti mjesec njojzi, koju zovu nerotkinjom.« Kad žena, za koju se zna, da je nerotkinja, pa još k tomu stara, može da postane majka, hoće anđeo da kaže, zašto ne bi mogla ti protiv svih zakona prirode da budeš majka i uz to da

ostaneš djevojka? »U Boga nije nijedna stvar nemoguća.«

Još nikad nije anđeo sišao na zemlju s tako znamenitom porukom, pa je ovaj mali razgovor između Blažene Djevice Marije i anđela bio mnogo važniji nego ikakva rasprava, što se kada vodila na zemlji ovoj. Očekujući smjerno odgovor Blažene Djevice Marije zašutio je anđeo.

Promišljajući jedan čas odgovori Blažena Djevica Marija:

»Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj.«

Neka bude, što Bog hoće i kako anđeo reče. Premda Blaženu Djevicu Mariju zapade najveća čast na zemlji, ipak veli, da je službenica, koja se posve pokorava volji Božjoj. U tim se riječima pokazala njena pokornost, poniznost, poklon, poštovanje, vjera i čvrsto pouzdanje u Boga.

U taj čas izvrši se, što su ljudi teško očekivali tisuće godina, a na što će se zahvalni kršćani ogledati nebrojene tisuće godina. Drugo Božansko lice, Isus, Sin Božji, siđe na ovaj svijet i začе se u utrobi Blažene Djevice Marije, to jest uze od Blažene Djevice Marije čovječju narav, koja se s Božjom spojila u jednu osobu. »Riječ je tijelo postala te počela prebivati među nama.« Tako se ispunilo, što je prije pet stotina godina prorekao prorok Isaija: »Djevica će zatrudnjeti i roditi sina, komu će ime biti: Bog s nama.« Na taj blaženi čas podsjećaju zvona, kad ujutro bude svijet na novi život, pa u podne, kad ljudi na čas prekidaju posao, i na večer, kad ih sunce zapadajući zove na počinak. Kad mili glasovi zvona polete selom i gradom, te odjeknu brdom i dolinom, pravi se kršćanin zahvalno sjeća dobrote Božje, koja posla svoga Sina, da spase grješno ljudstvo, pa s veseljem pozdravlja Majku Božju ponavljajući riječi anđelove: »Zdravo Marijo...«

Kad je anđeo čuo odgovor Blažene Djevice Marije, udalji se pun veselja. Bio je poslan od Boga, ne samo da navijesti Blaženoj Djevici Mariji, kako

će postati Majka Božja, već i da zatraži njezinu privolu. Istina, Gospodin Bog je mogao i drugim načinom pribaviti svom Sinu tijelo čovječje, ali nije toga učinio, jer je htio, da Blažena Djevica postane Majka Njegova Sina od svoje volje. Uz veliku čast kao Majku Božju čekala ju je velika žalost, koju joj Bog nije htio nametnuti bez njezine privole. Sad će anđeo Gabrijel s veseljem javiti u nebu, kako je svoju zadaću sretno riješio. Suvišno je spomenuti, da se odilazeći dublje poklonio Blaženoj Djevici Mariji nego kod dolaska svoga, jer se sada oprostio od Majke Gospodina svojega i kraljice svoje.

Tko da se iza razgovora Blažene Djevice Marije s glasnikom Božjim ne sjeti davnog onog razgovora, što ga je djevojka jedna imala s drugim anđelom? Kako se mnogo toga podudara u oba razgovora! U raju došao je propali anđeo k Evi, te mu je uspjelo zavesti je na oholost i cijeli rod ljudski sunovratiti u propast. Blažena Djevica Marija se nasuprot ponizila i pomogla je pomiriti svijet s Bogom. Po ženi je došlo na zemlju prokletstvo, po ženi se vratio ljudima blagoslov. Kako je po Evi ljudstvo palo, tako se po Blaženoj Djevici Mariji podiglo. Anđeo Gabrijel obradovao se sada još i zato, što će se na nebu doskora popuniti mjesta, koja opustješe padom propalih anđela.

Pohod Elisabeti.

Kad je anđeo Gabrijel otišao, nije mogla Blažena Djevica Marija da se dosta načudi, što ju je Gospodin odabrao za Majku Božju. Njezin Sin da će zasjesti na prijestolje pradjeda svoga Davida i osnovati vječno kraljevstvo? Pa ipak nije to bio san. Još su joj ozvanjale u ušima riječi anđelove. O njima nije ni časak sumnjala. Ali što je više o svem razmišljala, shvatila je vijest o rođaki svojoj Elisabeti ne samo kao znak, već i kao poziv Božji, da je pohodi. Tom će

joj prilikom čestitati, što se ispunila davna želja njezina, te postade majka. Kako mi jedva čekamo, da vidimo lice, koje nam je milo, tako se i Blažena Djevica Marija požurila k rođakinji svojoj Elisabeti.

Već od šestoga vijeka pripovijedaju ljudi, da je svećenik Zakarija živio sa ženom svojom samo sedam kilometara ispod Jerusolima, u selu, koje se danas zove Ain Karım, što znači hrvatski: vrelo među vinogradima, jer ga sa svih strana zaokružiše brežuljci, puni vinove loze, uljike i smokava. U tom selu ima danas velika katolička crkva, a na mjestu, gdje je Elisabeta pozdravila Blaženu Djevicu Mariju, stoji kapelica.

Od Nazareta do Jerusolima ima sto i četrdeset kilometara puta, pa je Blažena Djevica Marija trebala pet dana, da dođe do Elisabete. Putovala je pješke, jer je bila siromašna, a možda i sama, kao što i danas bez straha mnoge žene putuju na Istoku. No lako se i priključila kojoj putničkoj družbi ili karavani, jer su u to vrijeme mnogi Židovi polazili u Jerusolim da proslave pashu.

Iz Nazareta se uputila Blažena Djevica Marija dolinom Jezreel preko plodnih poljana, zasijanih žitom. Prve je noći počinula kod današnjega sela Đenina, među prijatnim vrtovima, a pokraj vrela, jer tako i danas čine svi putnici. Drugi se dan valjalo popeti u gorje židovskoga plemena Manasse, a zatim između vinograda, smokava i maslina probiti do studenca Jakovljeva nedaleko grada Sihema. Treću je noć noćila u neznatnom mjestu Đifne. Četvrti je dan pozdravila Blažena Djevica Marija grad Jerusolim, a tek peti dan pade pred kuću Zakarijinu.

Međutim se bilo ispunilo obećanje anđela Gabrijela: Elisabeta je zatrudnjela. Zakarija je živio za sebe, jer nije ni s kim mogao govoriti. Žena njegova nije nikome odala tajne, da je postala majka, a kad se pokazaše znakovi njene trudnoće, krila se od svijeta. Tako je živjela pet mjeseci, dok u šestom ne izbi na vidjelo sreća njezina s neočekivane strane.

Kad je Blažena Djevica Marija ušla u kuću Zakarijinu, pozdravi Elisabetu običnim židovskim pozdravom:

»Mir tebi!«

I gle čuda. Jedva začu Elisabeta pozdrav Marijin, zaigra dijete u utrobi njezinoj. Kao da je sveti Ivan oćutio, da mu se približio Spasitelj, pa Mu iskaza poštu kretnjom, jer još nije mogao da Ga podravi riječima. Tako je prvi prorok, koji je navijestio Spasitelja, bilo dijete, kako su i prvi mučenici Isusovi bila nevina dječica. U isti čas napuni se Elizabeta Duha Svetoga. I kao da je slušala razgovor Blažene Djevice Marije s Gabrijelom, nastavi tamo, gdje je anđeo svršio, te povika iza glasa:

»Blagoslovena ti među ženama i blagosloven plod utrobe tvoje!« Ili jasnije govoreći, živa je istina, što ti anđeo reče: blagoslovena si ti među ženama, a ja dodajem, blagosloveno dijete, što ga nosiš u utrobi.

Taj je pozdrav veoma začudio Blaženu Djevicu Mariju, jer je razabrala, da Elisabeta znade za tajnu, koju je dosad brižno čuvala. I bude joj jasno, da joj je to mogao javiti samo Gospodin Bog. Elisabeta je bila starija, položajem uglednija, pa se ipak našla u velikom čudu, što ju je pohodila Blažena Djevica Marija. Zato nastavi:

»Otkuda meni ova čast, da mati Gospodina moga dođe k meni?« I završi čestitku svoju riječima: »Blago tebi, što si vjerovala anđelu, jer će se izvršiti, što ti je kazao Gospodin.«

Kad je Blažena Djevica Marija čula, da je Elisabeta pozdravlja kao Majku Božju, izreče prosvijetljena Duhom Svetim pjesmu zahvalnicu, kakve nikad nije ispjevalo ljudsko srce. U njoj slavi milosrđe, svemogućnost, mudrost i dobrotu, koju je Gospodin Bog pokazao i Blaženoj Djevici Mariji i nama.

»Duša moja slavi Gospodina i duh moj valja da hvali Spasitelja moga, što odlikova poniznu službenicu svoju, te će je odsad zvati blaženom svi naraštaji.« Sve, što ima, Blažena Djevica Marija treba da zahvali

Gospodinu Bogu. Gospodin, koji je svemoguć i svet, obdario ju je velikim milostima. Očuvao ju je od istočnoga i svakoga drugoga grijeha, odabrao je za Majku Sina svoga i ostavio djevicu, te ne će dopustiti, da tijelo njezino istrune u grobu, već će je poslije smrti odmah uzeti k sebi u nebo. »Sveto neka stoga bude ime Njegovo.« Obazirući se na prošlost i zagledajući u budućnost kazuje dalje Blažena Djevica Marija, kako će Isus preobraziti svijet. »Milosrdan je Gospodin svim ljudima bez razlike, samo ako vrše volju Njegovu.« Pokazuje silnu ruku svoju, svoju moć na više načina. Kao što vjetar raznosi prah, raspršit će oholice, što se uzoholiše mislima i srcem svojim. Kaznio je sotonu, kralja Faraona, židovske i krivobožačke mudrace. Bacit će silnike s prijestolja, pa kako je s neba strovalio đavla, tako će kazniti i sve, što progone Crkvu Njegovu. Podići će ponizne, kako je uzvisio Josipa egipatskoga, a Davida učinio od pastira kraljem. Bogate, koji misle, da imadu pravo na sve, otpustit će praznih ruku. Ti nijesu zavrijedili viša dobra, jer se staraju samo za ovaj svijet. Nasuprot će one, koji gladuju pravde i teže za svetošću, nadariti svim dobrima. Gospodin je pritekao u pomoć sluzi svome Izraelu, to jest narodu židovskomu. Taj je već toliko stradao, te se činilo, da ga je Bog zaboravio, a ipak se Gospodin sjetio, što je obećao Abrahamu i potomcima njegovima do vijeka.

Crkva je zapovjedila svećenicima, da tu pjesmu poradi ljepote njezine pjevaju svaki dan. A koliko je proročkoga duha u njoj! Tko bi po toj pjesmi ikada rekao, da će čednu i skromnu Djevicu iz Nazareta slaviti svi naraštaji! Pa evo već devetnaest stoljeća potvrđuje istinitost njezinih riječi. Što je Elisabeta počela, to je Crkva nastavila. Nebrojenim pjesmama slave kršćani Blaženu Djevicu Mariju. Nekoć ju je poznavao samo Nazaret, a od onda je znaju svi kršćani i znat će je, dok bude svijeta. Kako i ne bi, kad je Blažena Djevica posrednica između Boga i ljudi, ljestve, kojima se kršćani penju u nebo, vrata, na koja ulaze u raj.

Blažena Djevica Marija rado je boravila u kući Zakarijinoj. Obje majke često su razgovarale o sreći, koja ih je snašla. A poslije tri mjeseca vratila se Blažena Djevica Marija u Nazaret. Kad je došlo vrijeme, da Elisabeta rodi, nije njoj bilo više mjesta u kući. Trebalo je, da je izmijene druge žene, koje će Elisabeti biti od pomoći.

Rođenje Ivanovo.

I danas, kad se na Istoku čuje, da će koja obitelj brojem porasti, skupe se rođakinje, a oko kuće se šuljaju nezvani svirači. Čim doznadu, da se rodio sin, udare u svirku i zapjevaju, jer je kuću snašlo veliko veselje. Tko prvi javi ocu, da mu se rodio sin, dobiva dar, a k majci hite žene, da joj čestitaju i novorođenče daruju. Tako je na Istoku danas, a tako je bilo i nekoć, jer se običaji tamo ne mijenjaju.

Kad je došlo vrijeme, rodi Elisabeta sina, kako joj proreče anđeo. Radovali su se tomu djetetu Zakarija i Elisabeta, veselili su mu se prijatelji, znanci i susjedi, te su čestitali roditeljima, jer im je Gospodin pokazao veliko milosrđe poradi poodmakle dobi njihove. Veseli se tomu danu još i danas Crkva, jer je sveti Ivan pokraj Isusa i Blažene Djevice Marije jedini svetac, komu kršćani slave rođendan. Kod drugih svetaca Crkva voli da slavi dan, kad se oslobodiše zemaljskih nevolja i kad se rodiše za nebo.

Kad je djetetu bilo osam dana, valjalo ga je po zakonu Mojsijevu obrezati, da postane član odabranog naroda i da stekne pravo na obećanja, što ih Bog dade Abrahamu. Obrezovanje se vršilo ujutro, a prisutno je bilo najmanje deset Židova osim oca. Tom su prilikom davali djetetu i ime, jer je Bog Abrahamu promijenio ime, kad je naložio, da se obreže. Obično je otac odabirao ime svomu djetetu, ali Zakarija je još uvijek bio nijem. Misleći, da će mu

ugoditi, htjedoše i maloga nazvati Zakarijom. A kad je za to dočula mati, usprotivi se ona:

»Nikako Zakarija, nego neka mu bude ime Ivan!«

Valjda joj je muž saopćio znakovima, da je tako naložio anđeo. Često daju djeci ime po kumu ili rođaku, zato su se svi silno začudili, te uzvratiše materi:

»Nema nikoga od tvoga roda, koji bi se tako zvao.«

I ne htjedoše pristati na prijedlog materin, već se obratiše na oca, da on odluči. Budući da je Zakarija bio i oglušio, namigivali su mu znakovima, kakvo bi ime htio da nadjenu djetetu. A nijemi Zakarija zamoli opet znakovima, da mu dadu daščicu. U to vrijeme još nijesu ljudi znali za papir, već su pisali na daščici oličenoj voskom. Uzevši crtalo ureže Zakarija u vosku riječi: »Ivan mu je ime.« I začudiše se svi, kako su se mati i otac složili u imenu, kakvoga nema u njihovu rodu.

Još veće čudo snađe sve, kad je otac, koji čas prije nije mogao da izgovori ime svome sinu, počeo jasno govoriti i slaviti Boga. Navršila se bila Zakarijina pokora, što je proreče anđeo, te progovoriše usta, koja su preko devet mjeseci bila nijema. Prvi znak, da je Zakarija izgubio govor, bio je, što nije mogao da izrekne blagoslov nad narodom, a prvi dokaz, da mu se povratio govor, bio je i opet, što je počeo blagosivati Boga.

Evo kako je Zakarijina radost odjeknula pjesmom, u kojoj ponajprije zahvaljuje Bogu, što je poslao Spasitelja narodu svomu:

»Blagosloven budi Gospodin Bog Izraelov, što se smilova i otkupi narod svoj od grijeha. Posla mu moćnoga Spasitelja, obećanoga Mesiju iz kuće Davidove, miloga sluge svoga, jer je davno obećao po riječima svetih i drevnih proroka svojih, da će nas izbaviti od neprijatelja naših i od svih, koji nas mrze. Smilovao se ocima našima i sjetio se ne samo zavjeta, što ga je

sklopio na Sinaju, već i obećanja svoga, što ga je prisegom zajamčio ocu našemu Abrahamu, kako će nam dati, da mu sve dane života svoga služimo u svetosti i pravednosti vršeći zapovijesti bez ikakva straha od neprijatelja naših.«

Dalje opisuje Zakarija zadaću svoga sina. Ivan će biti najveći prorok Božji, jer su drugi proroci naviještali Isusa izdaleka, a on će se pojaviti upravo pred Njim. Ivan će Isusu pripraviti putove pozivajući narod, da čini pokoru. Naučit će ljude, kako će se osloboditi grijeha po velikom milosrđu Božjemu. Iz toga milosrđa pohodio nas je Mesija s nebeskih visina, da prosvijetli one, koji sjede u tmini, jer se boje, da ne zalutaju po noći. Poučit će ih, da uprave korake svoje na put, koji vodi do pravoga mira.

Te su posljednje riječi potakle Crkvu, pa svaki dan ponavlja Zakarijinu pjesan, kad se pokažu prve zrake svjetlosti. Hoće time da zahvali Spsitelju, što nam je pokazao put do svetosti i mira.

Kad se razglasilo po bližnjim gorama, što se dogodilo u kući Zakarijinoj, neki sveti strah obuze sve, te su ljudi razmišljali, što će još biti iz toga djeteta, kad je Bog poradi njega već dosada toliko učinio. Rodila ga ostarjela majka, i još k tome nerotkinja, otac mu najprije onijemio, a onda čudom progovorio i propjevao. Tim čudesima htio je Bog da upozori ljude na onoga, koji će pripraviti putove Njegovomu Sinu.

A Ivan je rastao i bivao sve veći. Uz tijelo jačao je i duhom. Mnogi se vježbaju, da u borbi nadvladaju tjelesnom jakošću, a Ivan je jačao duh pokorom, da uzmogne svladati duhovne napasti. Čim se oslobodio majčine brige, udaljio se od ljudi u pustinju, gdje je zrak čist i nebo se bolje vidi, pa se mirnije može razgovarati sa Gospodinom Bogom. Daleko od svijeta pripravljao se za svoje zvanje u molitvi i pokori sve do dana, kad mu Bog zapovijedi, da se javno pokaže narodu. Isusa nije ni vidio, dok se s Njime nije sastao kod krštenja.

Vjenčanje Blažene Djevice Marije.

Blažena Djevica Marija rado je boravila kod svoje rođakinje Elisabete, jer je ona znala za njezinu tajnu. No gotovo je obuze strah, kad joj se bilo vratiti u Nazaret, gdje ju je čekala najteža kušnja za poštenu ženu. Što će reći njezin zaručnik Josip, kad opazi da je trudna? Drugim ljudima ne bi to bila neobična stvar. Kod Židova nijesu bile zaruke samo priprava ili uvod k vjenčanju, već gotovo kao naša ženidba. Zaruke je valjalo po zakonu Mojsijevu razvrći istim putem kao brak. Kad se zaručnica iznevjerila, čekala ju je kazan, kao da je preljubnica. Ako je zaručnik umro prije vjenčanja, bila je zaručnica pred zakonom njegova udovica. Vjenčanje kao da je bilo samo javna i svečana potvrda zaruka.

Kad se Blažena Djevica Marija vratila u Nazaret, a sveti Josip začuo od žena, koje se u te stvari razumiju, da je zaručnica njegova postala majka, napadoše ga strašne misli. Po židovskom zakonu mogao je zaručnicu tužiti sudu, koji bi je osudio na kamenovanje. Toga nije smio učiniti, jer je bio pravedan, a cijeli je život Blažene Djevice Marije svjedočio, da je nevina. Ili je mogao da joj napiše otpusnicu, pa da je otjera. No tim bi je opet osramotio i žigosao pred svijetom. Poslije dugog razmišljanja i borbe smisli sve misli u jednu i odluči, da će je potajno ostaviti. Napisat će joj otpusnicu, pa tako ne će nitko posumnjati o njezinu poštenju.

Blažena je Djevica Marija vidjela, koliko trpi sveti Josip. S njim je trpjela i ona. Možda bi iskrena ispovijest njezina, kako je postala majka, najprije raspršala sve sumnje Josipove. Ali hoće li joj Josip vjerovati? Pa čim bi mogla dokazati svoju nedužnost? I onda ne bi li time odala tajnu Božju? Razmišljajući tako zaključi, da će stvar prepustiti Gospodinu Bogu. On će znati sve zapreke najbolje ukloniti. Tako se pouzdala u Boga, te je čekala, trpjela i molila. A dobri Bog kuša, ali ne zapušta svojih.

Veliko je bilo povjerenje Josipovo u Blaženu Djevicu Mariju, ali u tako važnoj i nevjerojatnoj stvari mogla ga je izliječiti od svake sumnje samo izravna poruka Božja. I doista jedne noći, kad je sveti Josip već naumio da ode iz Nazareta, javi mu se anđeo Gospodnji u snu i reče:

»Josipe, sine Davidov!«

Zove ga imenom, da vidi, da ga pozna i dodaje, riječi sine Davidov, jer će se doskora ispuniti obećanje Božje dano kralju Davidu: od njegova će se plemena roditi Mesija. I nastavi anđeo:

»Ne boj se Blažene Djevice Marije uvesti u kuću za ženu svoju.«

Tim pokaza anđeo, da zna, što Josipa muči i što mu razdire dušu. Da Josip povjeruje, što običan čovjek ne može pojmiti, jer nadilazi zakon prirodni, reče anđeo:

»Dijete, što ga zače Blažena Djevica Marija, od Duha je Svetoga. Marija rodit će sina i nadjeni mu ime Isus, to jest Spasitelj, jer će izbaviti svoj narod od grijeha.«

Unaprijed dakle kaže anđeo, da će Blažena Djevica Marija roditi muško čedo. Kad Josip uvede Mariju u kuću, bit će pred svijetom žena njegova, pa će Josip imati očinska prava nad djetetom njezinim. Kao otac neka mu dade ime Isus, jer će spasti narod svoj, to jest sve, koji se drže njegove nauke, ne od jarma tuđinskoga, ni od nevolja zemaljskih, već od najvećega zla, od grijeha.

U tom času sinu Blažena Djevica Marija Josipu kao svetica, obasjana neviđenim sjajem. Namjesto muke i tuge uđe u srce njegovo mir i veselje. Tako Bog više puta dopušta, da jedan boluje, kako bi bolest njegova bila mnogima lijek. Kako je kasnije nevjera apostola Tome učvrstila vjeru u uskrsnuće Isusovo, tako je sada sumnja Josipova potvrdila svijetu djevičanstvo Blažene Djevice Marije. Da Josip nije bio uvjeren, da je Blažena Djevica Marija začela od Duha Svetoga, ne bi je uveo u kuću svoju.

Poslije one noći ustade Josip kao preobražen. Odmah saopći Blaženoj Djevici Mariji svoju borbu i svoju sanju, a ona mu je kazivala, što joj je navijestio anđeo Gabrijel. Sad je Josip shvatio svetu zadaću svoju. Kao slaba žena trebala je Blažena Djevica Marija zaštitnika pred svijetom, a mali Isus skrbnika i hranitelja. Sveti Josip pazit će na ta dva miljenika Božja, te će tako i on pokraj zaručnice svoje najviše pomoći spasenju roda ljudskoga. Bila je opet Božja volja, da se Isus rodi od udate žene. Kad bi Blažena Djevica Marija rodila izvan braka, bila bi slabima na sablazan, a zlima na ruglo. Toga nije mogao dopustiti Gospodin Bog ni poradi majke ni poradi Sina. A kad je Blažena Djevica Marija stupila u brak s Josipom, bila je njezina čast sačuvana, a podrijetlo Božanskog djeteta spaseno od ljage. Bio je to brak sklopljen na međusobnoj ljubavi i velikom poštovanju. Uvijek je Blažena Djevica Marija živjela tako čisto, da se Sin Božji nije ustručavao uzeti tijelo od njezine krvi, primiti crte njezina lica, miline njezina stasa i ljepote. I za čuvara svete obitelji poslao je Bog čovjeka, koji se odlikovao osobitom svetošću.

Pretrpljena kušnja učvrstila je njihovu međusobnu ljubav i štovanje, a to je potvrdilo javno njihovo vjenčanje. Svadbu proslaviše po židovskom običaju: djeveruše sa svjetiljkama uvedoše Blaženu Djevicu Mariju u kuću Josipovu. Oboje je sada s veseljem čekalo čas, kad će maloga Isusa primiti u svoj naručaj i privinuti na srce.

Rođenje Isusovo.

Sve je mislilo, da će se Isus roditi u Nazaretu, gdje su živjeli Blažena Djevica Marija i sveti Josip. Ali je Bog odredio, da se Isus kao potomak Davidov rodi u Betlehemu. Tako je javio prorok Mikeja još sedam stotina godina prije rođenja Isusova. Da se izvrši to proroštvo, pomogao je sam tadanji rimski car August.

U to doba bio je gotovo cijeli tada poznati svijet samo jedno carstvo. Sve zemlje počevši od današnje Engleske pa do sjeverne obale Afrike, a s druge strane od Španjolske do sredine Azije skučili su Rimljani pod svoju vlast. Među tim zemljama bila je i Palestina. Godine 167. prije Kristova rođenja izvojštila su junačka braća Makabeji slobodu svomu narodu. No njihovi potomci, Hirkan i Aristobul, zavadiše se o vladu i zamoliše rimskoga vođu Pompeja, da im bude sudac. Ovaj dosudi godine 63. pravo starijemu bratu Hirkanu, potuče čete nezadovoljnog Aristobula i odvede njegove sinove kao zarobljenike u Rim. Pompej ostavi Hirkana, da vlada nad Židovima, ali mu nametne danak i podvrgne ga pod vrhovnu vlast rimske pokrajine Sirije. Godine 47. opet postavi rimski vođa Cezar krivobošca Antipatra, kralja Idumejskoga, za upravitelja židovske zemlje. Kad je taj umrò od ubojničke ruke, naslijediše ga sinovi Fasael i Herod. To se dade nažao sinu pobijeđenog Aristobula, po imenu Antigonu, pa navali na njih i zasužnji Fasaela. Ali brat njegov Irud uteče sretno u Rim, gdje ga je godine 40. sabor imenovao za kralja židovske zemlje. Poslije tri godine svečano ga uvedoše rimski vojnici u Jerusolim.

Kad se Isus imao roditi, izađe zapovijest tadašnjeg rimskog cara Augusta, da se popiše cijeli svijet. Da znade, koliku vojsku može podići, dade prebrojiti sve žitelje svoga carstva. Da poveća porez, dade izmjeriti sva polja i popisati imovinu svojih građana. Carska naredba zahvatila je i židovske zemlje, jer je kralj Irud bio rimski saveznik i u svemu je ovisio o milosti carevoj. Rimljani mu dopustiše jedino to, da se u židovskim zemljama izvrši popis po židovskom običaju. Rimljani su naime popisivali kao i mi danas, gdje je tko živio, a Židovi u mjestu, gdje se tko rodio. Svaki je Židov morao u svom zavičaju prijaviti svoje ime, dobu, obitelj, koljeno i pleme te priseći vjernost rimskom caru Augustu i židovskom kralju Herodu. Sveti Josip potekao je iz kuće i plemena Davidova, pa morade po toj naredbi poći iz Nazareta u Betlehem, rođeni grad Davidov.

Premda je bilo zimsko doba, a put dalek i tegoban, ipak pođe s njime i Blažena Djevica Marija, jer je pred svijetom vrijedila kao njegova žena.

Ni danas nema ceste od Nazareta do Jerusolima, pa se najviše putuje pješke. Ali se i u siromaka nađe za nevolju magare. I Blažena Djevica Marija morala je poradi svog stanja putovati na magaretu.

Rođenje Isusovo.
(U đakovačkoj katedrali naslikao Ljudevit Seitz.)

U četiri dana prevališe Josip i Blažena Djevica Marija put od Nazareta do Jerusolima.

Od Jerusolima do Betlehema imade samo sedam kilometara. Iz Jerusolima spustiše se naši putnici najprije u plodnu dolinu Rafain, gdje je David dva puta potukao Filisteje. Otprilike na polovini puta popeše se na jedan brežuljak, gdje danas stoji mana-

stir svetog Ilije. Ovo je svakom kršćaninu nadasve mila točka, jer se odavle vide najvažnija mjesta iz života Gospodinova: Betlehem, gdje se Isus rodio, Kalvarija, gdje je umro i uskrsnuo, te Maslinska gora, s koje je uzašao na nebo. Što se čovjek od ovog brežuljka više udaljuje, to mu se Betlehem sve više diže pred očima. Dvadeset časaka pred Betlehemom prođoše sveti putnici pokraj grobnice Raheline, najmilije žene patrijara Jakova. Preko tri tisuće šest stotina godina rede taj grob i Židovi i kršćani i muslimani. Bit će poradi žalosne sudbine Raheline, jer je postradala dajući život Benjaminu, najmlađemu sinu Jakovljevu. Odavle se spustiše Josip i Blažena Djevica Marija u duboku dolinu, da se tim teže uspnu do samoga Betlehema.

Betlehem leži na leđima dvaju brežuljaka, pa je odasvuda zaokružen dolinom. Obronci tih brežuljaka puni su vinove loze, uljike, smokava, mandala i drugih voćaka, a dolina pod njima glasovita je radi svoje plodnosti. Ime Betlehem znači kuća kruha, mi bismo hrvatski kazali: žitnica.

Kad padoše sveti putnici u Betlehem, nijesu imali kamo da se zaklone. Kao da je Gospodin Bog zaboravio one, koji su mu na ovom svijetu bili najmiliji i najbliži. Svratišta i gostionicâ za ono vrijeme nije bilo, a u napučenome mjestu nije ih ni trebalo. Gostoljubivost je na Istoku još i danas na glasu. Židovski učitelji učili su, da je svatko dužan primiti stranca na konak, i obećavali su raj onomu, tko tuđinca ljubezno podvori. Zato je i bila svaka kuća putniku otvorena, da mu dade krov, vode i malo kruha. S tim je istočnjak posve zadovoljan. Nego u to vrijeme dolazili su u Betlehem sa svih strana ljudi, da se popišu prema carskoj zapovijedi. Zato je sveti Josip uzalud pitao, tražio i molio, da nađe konačište. Svi su već primili one, koji su prije došli. Nitko dakle ne htjede da ustupi mjesto siromašnim pridošlicama, pa su tako bili primorani da se sklonu u jednu spilju, koja je služila za staju.

Na Istoku gotovo ne znadu za građenu staju. Velike zime tamo nema, pa stoka noći proboravi pod vedrim nebom. U zimsko doba, kad navale velike kiše ili pritisne jača zima, zatjeraju stoku na koji dan u spilje.

Tu dođe Blaženoj Djevici Mariji vrijeme da rodi. Još nije nikad nijedan znamenit svjetski događaj opisan tako jednostavno, kao što je opisano rođenje Isusovo u Svetome Pismu: »I rodi Sina svoga prvijenca i jedinca i povi ga i metnu ga u jasle«, koje se slučajno nađoše u spilji. A Betlehem je mirno spavao ne sluteći, da se u njemu rodio onaj, koji će ga daleko više proslaviti, nego nekoć slavni kralj David.

Isus je došao na svijet, da ljudima priredi stanove na nebu, a nije mogao naći stana, u kom bi se rodio na zemlji. Kao najsiromašniji sluga ugleda svijetlo Božje u staji. Rijetko je koje dijete od početka svoga života bilo osuđeno na tolika stradanja. Siromaštvo, poniženje, borba, muka dočekala je Isusa kod jaslica, pratila ga cijeli život i oprostila se od Njega tek na križu. Jaslice su bile dolična koljevka za onoga, kome je smrtna postelja bio križ. Ali su jasle Isusove bile i propovijedaonica. Isus još nije znao govoriti, pa ipak je sve oko Njega propovijedalo. Rođenjem svojim htjede svijetu pokazati, da čovjeka ne čeka sreća u bogatstvu, u uživanju i u slavi. Primjerom je svojim naviještao, što je poslije riječima naučao. Jaslice su Isusove utješile nebrojene siromahe, potakle kralјeve i bogataše, da ostave svoje časti i bogatstva, te priskoče u pomoć sirotinji, kako je i Isus iz ljubavi sašao na ovaj svijet, da spase bijedno ljudstvo.

Ovo je rođenje bilo Isusu drugo. Prvi put se rodio kao Bog na nebu, drugi put kao čovjek na zemlji. Kod prvog rođenja imao je samo Oca bez majke, a kod drugog rođenja majku bez zemaljskoga oca. Tako je Blažena Djevica Marija dobila život od Isusa, jer je od vijeka bio njezin Bog, a dala je život Isusu, jer je rođena Majka Njegova. Kako smo mi primili tijelo od svoje majke, tako je i Isus primio tijelo svoje od Blažene Djevice Marije. Jer je dakle Bog bez

ljudskog sudjelovanja od krvi Blažene Djevice Marije stvorio čovječju narav Isusovu, koja se s božanskom naravi Njegovom ujedinila u jedno lice, rodila je Blažena Djevica Marija ne samo ljudsko čedo, već Sina Božjega, pa se zato punim pravom zove Majka Božja ili Bogorodica. Toj časti nema ravne na nebu ni na zemlji, jer ima na zemlji samo jedna majka što je rodila Sina, komu je rođeni otac Bog na nebu.

Rođenje Isusovo bilo je tako čudnovato kao i Njegovo začeće. Marija nije izgubila svoga djevojaštva, kad je Isusa rodila. Kao Djevica Ga je začela, kao Djevica Ga je i rodila. Kako sunčane zrake prođu kroz staklo, pa ga ne oštete, tako je i Isus došao na svijet, a da nije povrijedio djevojaštva Majke svoje. Kako zvijezde šalju svoje zrake na zemlju, a pri tom ništa ne gube od svjetlosti svoje, tako i Marija nije ništa izgubila od svoga djevojaštva, kad je rodila Sina Božjega. I rodila Ga je bez ikakve boli, jer je ona jedina žena, koja nije bila osuđena u raju, da rodi u mukama. Kako se zrelo voće bez napora i muke odijeli od grane, koja ga je hranila, tako se rodio i Isus. To nam kazuje i Sveto Pismo. Čim se Isus rodio, latila se Blažena Djevica Marija posla, koji u tom času čine tuđe, a ne majčine ruke. »Povila Ga u pelenice i položila Ga u jaslice.« Djevičanstvo Majke Božje prije poroda, u porodu i poslije poroda temeljni je članak naše vjere. Zato pravi katolik, kadgod izusti ime Marijino, uvijek mu pridaje častan naziv: Blažena Djevica.

Koliko je veselje oćutjela Blažena Djevica Marija gledajući Sina svoga u jaslicama! Začela Ga čudnovatim načinom vjerujući u poruku Božju, koju joj je donio anđeo. Rodila Ga čudnovatim načinom, jer nije povrijedio njena djevojaštva. Svim veseljem, što može da ga oćuti majka, odjeknulo je u taj čas srce Blažene Djevice Marije. Izljubila Ga kao svoga Sina, poklonila Mu se kao Bogu svome i klanjala Mu se, dok Mu anđeli ne poslaše druge poklonike.

Pastiri.

Na podnožju grada Betlehema raširilo se prema istoku veliko polje. U njemu je nekoć pabirčila klasje dobra Moabitkinja Ruta, koja se poslije udala za Boza i postala prababa kralja Davida. Tu je nekoć pasao ovce David, kad ga je potražio prorok Samuel i pomazao za kralja židovskoga. Danas se to polje zove pastirsko, jer su u njemu pastiri čuvali svoje stado one noći, kad se Isus rodio.

Već iza prvih kiša, što padnu u mjesecu studenomu, probije u Palestini trava, pa stoka može da pase cijelu zimu. Zima nije veća nego kod nas u jeseni. Snijega nema po nekoliko godina, a kada padne, odmah se rastopi.

Pastiri su i danas najsiromašniji ljudi u Palestini. Imućniji gospodar ne pase svoju stoku. Danju čuva svaki pastir svoje stado, ali pred noć zatjera po više pastira svoje ovce u zajednički obor, koji usred polja naslažu od kamenja, da budu sigurnije od zvjeradi i tatova. Tako bijaše i one noći, kad se rodio Spasitelj. Pred zajedničkim oborom sastalo se više pastira. Jedni su spavali, drugi bdjeli i razgovarali. Nad njima se razapelo divno, plavo istočnjačko nebo s bezbroj sjajnih zvijezda, kako se kod nas ne može vidjeti ni za najvedrijih noći. Priprostim ovim ljudima, koji su kraj svojih ovaca zadovoljno živjeli kao nekoć Mojsija i David, odluči Bog da najprije javi radostan događaj, koji je snašao svijet. Kao što je Isus poslije odabrao neuke ljude za učitelje svoje vjere, tako je sada za prve vjesnike svog dolaska na zemlju odredio siromašne pastire. Ti će ga bolje razumjeti, jer su vični stradanju.

Tišina je bila te noći na zemlji, a veliko se slavlje slavilo na nebu u čast Sina Božjega, koji je sašao na zemlju, da spase grješno ljudstvo. I posla Gospod Bog anđela na zemlju, da betlehemskim pastirima javi veselje, što se slavi na nebu. Najednom kao

da se nebo otvorilo, obasja pastire velika svjetlost. U njoj se s nebeskih visina spusti anđeo i dođe do pastira. Javio se u velikom sjaju, jer je sjajna bila vijest, koju će im javiti. A pastiri se prepadoše od silne svjetlosti i još više od nenadana dolaska anđelova. Mireći ih reče anđeo:

»Ne bojte se, jer gle javljam vam veliku radost, koja će biti izvor svake radosti svemu narodu. Danas se rodio u gradu Davidovu Spasitelj svijeta.«

Kad Filisteji pritisnuše Židove, našao se u Betlehemu pastir David, koji ih je oslobodio. Danas je poslao Bog Spasitelja ne samo Židovima, već svim narodima na svijetu. Nije on pomazanik, kako su u starom Zavjetu neki bili pomazani za kralja ili proroka, već je Njega Duh Sveti pomazao za najvećega učitelja, proroka, kralja, vođu, velikoga svećenika i posrednika na nebu. On je Bog, ali je Božanstvo svoje zastro čovječjom prilikom, da ga se ljudi ne plaše.

Po riječima anđelovim lako bi bili pastiri mogli misliti, da se obećani Mesija kao potomak kralja Davida morao roditi samo u kakvoj palači. Da ga tamo ne traže, dade im anđeo znak:

»Naći ćete djetešce povito gdje leži u jaslicama.«

To je bilo čudno obilježje, što je prije moglo uzdrmati nego utvrditi njihovu vjeru, da će novorođenče biti Spasitelj svijeta. Ali to je bio i siguran znak. Betlehem nije bio velik grad, pa se one noći malo djece u njemu rodilo, a jamačno nije nijedno osim Isusa ležalo u jaslicama.

Kad je anđeo dovršio svoj govor, zasja još jače svjetlo nebesko, i pastiri opaziše, kako se anđelu pridružilo toliko drugova, te se činilo, da je na zemlju pala sva vojska nebeska. I veliki taj zbor skupi se oko anđela, što se prvi javio, kao oko svoga zborovođe. I kao da su samo čekali, da im dade znak, zapjevaše svi anđeoskim svojim glasovima pjesmu:

»Slava Bogu na visini, a mir ljudima na zemlji!«

Ne zna se, da li je ljepše bilo njihovo pjevanje ili riječi njihove pjesme. U tim riječima izrečena je sva tajna betlehemskih jaslica. Nema za Boga veće slave,

Rođenje Kristovo.
(Naslikao Annibale Caracci.)

nego što je ona, koju će mu Isus steći, kad spase rod ljudski. Tad će Bogu biti vraćena prava čast, jer će zemlja zbaciti sa sebe jaram prokletstva i pomi-

riti se s nebom. Svim ljudima dobre volje, to jest onima, koji hoće da prime Krista, namrijet će Isus mir. Svojom smrti na križu oslobodit će ih grijeha i po nauci svojoj povezati sve narode vezom mira i bratske ljubavi.

Slušajući anđeosko pjevanje rastapalo se pastirima srce od blaženstva, a oči se orosiše od milja. Bila je to najljepša pjesma, koju je ikad čulo zemaljsko uho. Od tog doba milijuni kršćana veselo ponavljaju pjesmu anđeosku, kadgod se vrati božićna noć. A Crkvi se tako svidjela ta pjesma, te je gotovo svaki dan ponavlja kod svete Mise.

Kad su anđeli otpjevali pjesmu, pođoše natrag u nebeske dvore. Nijesu krenuli ravno, već se prije navratiše u štalicu, da se nevidljivim načinom poklone Novorođenčetu kao svome Bogu i Njegovoj majci kao svojoj kraljici. Kad je nestalo svjetlosti, navuče se pastirima tama na oči, ali još dugo vremena zujala im u ušima nezaboravna pjesma anđeoska. Puni vjere, sve je jedan drugoga sokolio riječima:

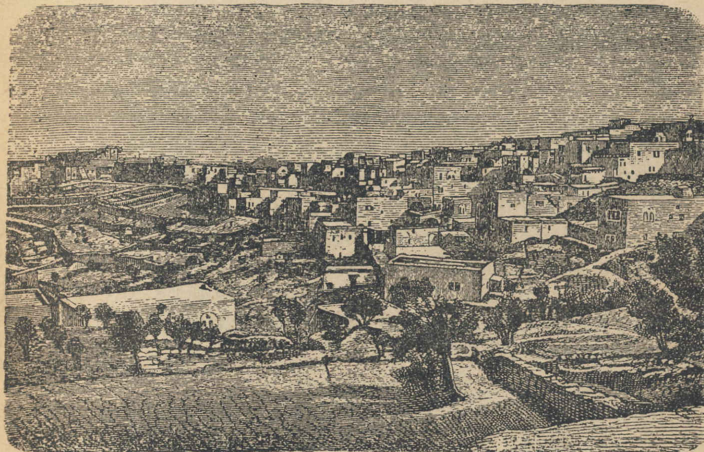
»Hajdemo do Betlehema, da vidimo, što nam je javio Gospodin!«

I nijesu dugo tražili. Uz pomoć Božju nađoše Spasitelja, Blaženu Djevicu Mariju i Josipa i jaslice. U njima vidješe oči njihove slabo i siromašno dijete, ovijeno u trošne povoje. Pa gle kolike vjere! Pokloniše Mu se kao Bogu. Nato pristupiše k Majci Božjoj te ispripovjediše, što im je rekao anđeo i kako su pjevali drugovi njegovi. A sutradan su pripovijedali ljudima, što su vidjeli i čuli. Tako su širili evanđelje, koje ih je naučio anđeo. Nema sumnje, da su i drugi Židovi došli da vide to dijete. Ali u vrevi stranaca, koji nagrnuše, da se popišu, zaboraviše betlehemci doskora na sve, što su doživjeli pastiri u toj noći.

Samo Blažena Djevica Marija čuvala je sve te riječi i slagala ih u svomu srcu. Majke tako rado čuvaju uspomenu na svoju djecu. Tako se i Blažena Djevica Marija često i rado sjećala svega, što je doživjela, te je dobro upamtila, što su joj pripovijedali

pastiri. O tim je stvarima rado razmišljala, pa i poslije pripovijedala je to i drugima s onim veseljem, s kakvim čovjek opet i opet rado čita lijepu knjigu.

Navrh Betlehema sagradila je carica sveta Jelena Križarica crkvu, koja u temeljima svojima stoji još i danas. Uz crkvu su se priklopila tri velika samostana, što ih sagradiše katolici, Grci i Armeni. Iz te crkve vode stube u podzemlje, u kom se nalazi više spilja. U jednoj ima mramorni oltar, a ispod njega srebrna zvijezda, koja označuje mjesto, gdje se rodio Spasitelj svijeta.

Betlehem.

Polje, na komu se anđeo javio pastirima, pokazuje se i danas. Na njemu pasu stada baš kao u vrijeme Isusovo. Kao da je Božja želja bila, da na tome mjestu ostane sve onako, kako je bilo, kada se čulo pjevanje nebeskih anđela. I tu je sagradila carica Jelena crkvu, kojoj se danas vide samo ruševine. Ali ništa zato, mjesto je ostalo sveto. Ovamo polazi na Badnjak velika povorka pobožnih hodočasnika,

da se pomole na mjestu, gdje je s neba na zemlju prvi put doprla vijest o rođenju Spasiteljevu.

Kad je došao red na Josipa i Blaženu Djevicu Mariju, upisaše činovnici u Betlehemu osim njih još i treće ime, ime novorođenoga djeteta. A to je postalo daleko znamenitije od imena samoga rimskoga cara. To je dijete poslije osnovalo daleko veće carstvo od rimskoga, i to carstvo postoji već malone dvadeset vijekova, a rimsko je carstvo već davno propalo. Zato cijeli svijet ne računa više godine od osnutka Rima, kako je prije bivalo, već ih broji od rođenja Isusova.

Obrezanje.

Sveta se obitelj zadržala u Betlehemu nekoliko nedjelja, da zadovolji neke propise zakona Mojsijeva. Kao Bog nije Isus bio vezan na čovječje odredbe, ali kada je na sebe uzeo čovječju narav, morao je imati domovinu, pripadati jednoj narodnosti, ispovijedati neku vjeru. Tako je kao židovsko dijete trebao da bude obrezan osmi dan iza rođenja. Židov, koji toga ne bi učinio, spadao je po zakonu među sinove Belijalove, a u staro vrijeme kaznili bi ga smrću.

Obrezivalo se ili u zbornici ili u kući. Uz to je onaj, koji je vršio sveti čin govorio: »Blagosloven budi Gospodin Bog, koji nas je pohodio po svojim zapovijedima i dao nam obrezavanje, da uvedemo dijete naše u svezu s Abrahamom, da bude dionik obećanja, što ih Bog dade Abrahamu, ocu našemu.« Iza toga je tek dijete postalo član židovskoga naroda i židovske crkve. Obrezavanje je bilo kao neki krvavi krst, kojim se plaćala zadovoljština za istočni grijeh. Isus nije trebao da bude primljen u svezu Abrahamovu. Kao Sin Božji nije trebao da plati krvavu zadovoljštinu, jer je istočni grijeh bio daleko od njega. Suzama, što ih je tom zgodom proplakao, pokazao je svoju ljubav za rod ljudski, jer je obrezanje bilo

samo početak otkupnine, koju će završiti velikom žrtvom na križu.

Kod obrezanja dobilo je dijete Blažene Djevice Marije ime Isus. To je ime sam Bog odabrao svome Sinu. Anđeo Gabrijel javio ga je Blaženoj Djevici Mariji kod navještenja i naložio poslije svetome Josipu, da njime nazove Isusa. Za Isusa nije bilo zgodnijega imena od ovoga, koje hrvatski znači Spasitelj. To je ime lijepo označivalo cilj i zadaću Njegova života. U tom imenu ukratko je označeno otajstvo našega spasenja, jer nas sjeća Onoga, koji nam je s neba donio najuzvišeniji nauk, što ga je svijet ikada čuo, opominje nas, što je Isus za nas učinio i napokon život svoj žrtvovao. Ime to na nebu štuju anđeli, na zemlji zazivaju kršćani, a u paklu strepe pred njim vragovi. Isusu je bilo to ime tako milo, te se čulo već nad Njegovom koljevkom, a poslije je sjajilo na Njegovome križu.

Već apostoli su činili u ime Isusovo čudesa, tjerali vragove. Prvi kršćani rado su ga zazivali, jer im je srce tješilo, u nevolji pomagalo, muke zaslađivalo, boli ublaživalo. Poznavajući tajnu moć imena Isusova završuje Crkva njime sve svoje molitve. Da vjernike jače potakne na štovanje toga imena, posvetila mu je zaseban dan, obično prvu nedjelju iza Nove Godine.

Prikazanje u hramu.

Narod je židovski bio svojina Božja ne samo zato, što ga je Bog stvorio kao i druge narode, nego i što ga je odabrao između svih naroda i velikim čudesima izbavio iz ropstva egipatskoga. Strašne one noći, kad su Židovi izlazili iz Egipta, pogibe sve prvorođeno u zemlji od stoke i ljudi, samo prvijenci židovski ostadoše zdravi. Zato odredi Bog, da se svi prvorođenci imadu posvetiti Njemu. Umjesto njih služit će u hramu pleme Levijevo, a prvorođence drugih

plemena valjalo je otkupiti novcem, kojim će se izdržavati svećenici. Po tome zakonu trebalo je otkupiti i Isusa, jer je bio prvorođeni i jedinorođeni Sin Blažene Djevice Marije. Zapravo ne bi morali otkupiti Isusa, jer je bio Sin Božji i život svoj posvetio službi Božjoj. Ipak je sveti Josip udovoljio tomu zakonu. Isus je kao Bog taj zakon dao, pa je htio da ga kao čovjek i vrši.

Četrdeseti dakle dan poslije rođenja Isusova zaputiše se Josip i Blažena Djevica Marija iz Betlehema u Jerusalim noseći maloga Isusa. Kako su Ga pozorno i oprezno nosili gledajući u Njemu od Boga im povjereno blago! Došavši u hram javio je Josip, da je Blažena Djevica Marija rodila prvorođenče, pa ga je predao svećeniku kao Božjem zamjeniku, a svećenik upita Josipa službeno:

»Hoćete li svoga sina dati Jehovi ili ga otkupiti ?«

Na to prihvati Josip, da će ga otkupiti, te predade svećeniku dijete i pet srebrnih šekala, to jest pet dinara današnje vrijednosti. A svećenik primi dijete te izreče nad njim blagoslov s običnom molitvom, da Bog dijete čuva od zla. Tako je prvi put prikazan Bogu najmiliji dar, Njegov jedinorođeni Sin, koji će poslije biti stalna žrtva Novoga Zavjeta.

Druga je ustanova zakona Mojsijeva tražila, da se žena, koja rodi muško čedo, poslije četrdeset dana očisti. U to ime morala je sama doći u hram, da zahvali Bogu za sretan porod i da prinese propisane žrtve. Žene iz daljnjih krajeva udovoljiše tomu zakonu dolazeći u Jerusolim na velike svetkovine. Zakon je tražio, da imućniji dadu tom zgodom jednogodišnje janje i grlicu. Za siromašnije bila je određena umjesto janjca druga grlica ili dva golubića. Jednoga spališe Bogu na čast, a drugoga prikazaše za grijeh. Ni taj zakon nije vezao Blaženu Djevicu Mariju, jer je začela od Duha Svetoga i rodila Sina Božjega mimo prirodni zakon, pa nije trebalo da se čisti od kakve ljage. Ali pred svijetom bila je Blažena Djevica Marija zaručnica Josipova, a Isus njihov

sin. Kako se Isus pokorio zakonu obrezanja, tako se i Blažena Djevica podvrgla zakonu o čišćenju. Znala je, što tko više čini za Boga, to će ga Bog bogatije nagraditi bilo na zemlji, bilo na nebu.

U to ime dođe Blažena Djevica Marija s Isusom u naručju u hram sve do predvorja za žene. Na glas trublje, da će se sada žrtvovati tamjan u hramu, skupiše se sve žene, kojima se bilo taj dan očistiti. A svećenik ih povede do Nikanorovih vrata u hramu, da budu svetištu što bliže. I tu se pokazalo siromaštvo Isusovo. Sveti Josip nije mogao da žrtvuje janje, već je kupio par golubića. Od spaljena golubića podiže se prema nebu ugodan miris, kakav se nije digao Ocu nebeskom od žrtve Abelove i Abrahamove.

Po običaju je bilo taj dan u hramu dosta naroda. A došao je da se pomoli Bogu i neki starac imenom Simeon, koji je bio pobožan i pravedan, te je točno vršio zakon Mojsijev. Poradi toga jednako ga grijao Duh Sveti svojom milošću. Starost Simeonu nije dopuštala, da se moli Bogu za dug život, već je jedino želio, da mu Bog ne dade umrijeti prije, nego vidi »utjehu Israelovu«. Tako su Židovi obično nazivali Mesiju nadajući se, da će ih izbaviti od zemaljskih neprijatelja.

Simeon je ustrajno molio, da mu Bog usliši želju, i sve mu je nešto govorilo, da će vidjeti obećanog Mesiju prije smrti. Taj dan naputio ga Duh Sveti, da dođe u hram. I posluša ne znajući, što ga dobra čeka. Kad su ulazili u hram Josip i Blažena Djevica Marija noseći Isusa u naručaju, šapne mu Duh Sveti:

»To je Onaj, koga čekaš!«

I pogled se njegov zaustavi na Isusu. Tjelesnim očima je vidio u Isusu dijete, kakva su i druga mala djeca, ali prosvijetljen nebeskom svjetlošću gledao je u Isusu Spasitelja svijeta. Tapajući od veselja prema Blaženoj Djevici Mariji zamoli, da smije uzeti dijete na ruke, i privine Ga na grudi svoje. Oči njegove, upale od starosti, zasvijetliše od veselja, kao

da su žar uzajmile od živih očiju djetetovih. Ruka njegova, oslabila od starosti, drhtala je od uzbuđenja, jer je držala Onoga, koji na vlasu nosi nebo i zemlju. Dao mu je dobri Bog ne samo da Spasitelja vidi, već i da Ga primi na svoje ruke. To mu je bila slatka nagrada za sve molitve i nevolje, što ih je doživio.

Plivajući u veselju, a prosvijetljen Duhom Svetim, postade u taj čas i pjesnik i prorok. Propjevao je kao labud, za koga vele, da samo jednom pjeva u životu, i to pred smrt. Hvaleći Bogu reče:

»Sad otpusti s mirom slugu svoga, Gospodine, po riječi svojoj.« Simeon je želio, da živi samo tako dugo, dok ne dočeka Spasitelja. Danas se ispunila želja njegova. Nema više ništa, što bi ga držalo na ovome svijetu. Vidio je najljepše, što se može vidjeti na zemlji, obećanog Mesiju, koga su toliki proroci i kraljevi uzalud očekivali. Priznavajući Boga za gospodara života i smrti moli, da ga Gospodin riješi spona tjelesnih. Njemu je odsada život na ovome svijetu kao teret i tamnica, iz koje moli da ga Gospodin pusti, pa će mu život preko groba biti pokoj i počinak. Sada može mirno umrijeti, jer je vidio Spasitelja, koji će izbaviti narod njegov. Taj će biti neznabošcima svjetlo, jer će raspršati mrak njihova vjerskog neznanja i pokazati im vjeru u pravoga Boga. Neznanje, praznovjerje, kumirstvo poremetilo je čovjeku pojmove o pravome Bogu i turilo ga u divljaštvo i razvratnost. A Židovima će Spasitelj biti na čast i slavu, jer se rodio od njihova naroda i od njihove krvi.

Slušajući, što govori Simeon, začudiše se Josip i Blažena Djevica Marija. Nijesu doduše danas čuli ništa novo, samo im je bilo čudno, kako starac znade tajnu, koja je samo njima bila poznata. A Simeon se okrene k Josipu i Blaženoj Djevici Mariji, te reče majci:

»Gle ovaj je postavljen na propast i na ustanak mnogima u Israelu.« Isus je došao, da spasi sve ljude, ali mnogi ne će u Nj vjerovati. Tima će Isus biti na propast, jer sunce ostaje sunce, makar ga slijepčevo oko i ne vidjelo. Nasuprot mnogi će se po Isusu dići do velike svetosti. A bit će Isus i znak, protiv kojega će se govoriti. Mnogi će se protiviti Njegovoj nauci.

Te su Simeonove riječi povijest Isusova života od krštenja pa do križa. Jedni su za života Isusova kazivali, da je Isus Sin Božji, a drugi, da zavodi narod. Jedni su Ga mrzili i progonili, a drugi u ljubavi do groba sproveli. Te su riječi i cijela povijest Isusove Crkve. Crkva se Isusova rodila među neznabošcima, uzrasla među krivovjercima, progone je i napadaju sa svih strana, ali je ne mogu svladati.

I sada se najednom namrštilo lice starca Simeona. Sve, što je govorio o Sinu, ticalo se i Majke, koja je usko bila spojena s Isusovom mukom i slavom. Zato završi Simeon:

»I tebi samoj probosti će mač dušu, da se otkriju misli mnogih srdaca.« Pod dušom mislio je srce Blažene Djevice Marije, koje osjeća žalost. Mač znači velike boli i nevolje, što će snaći Blaženu Djevicu za čitava života Isusova, a osobito na Kalvariji.

Kao Zakarijina i Marijina, tko i Simeonova lijepa pjesma ozvanja svaki dan u crkvi. Prva u jutro, druga kod večernje, a treća u povečerje opominjući kršćane, da istim mislima završe dan i spreme se na počinak.

Za zahvalu, što mu Bog dade dočekati Spasitelja, otkrio je Simeon onima, što su stajali uz njega, kako je dijete, koje drži u naručaju, obećani Mesija. A trebalo je, da se znamenite te riječi čuju i dalje.

Živjela je tada u Jerusolimu neka žena, po imenu Ana, kojoj je bilo već preko osamdeset godina. Udala se još za mlada, ali poslije sedam godina postade udovica. Odsada se posveti posve Bogu. Mnogo je molila, često postila i najveći dio vremena provodila u hramu. Tim je zavrijedila, da dočeka Isusa i da Mu se pokloni. Znala je mnogoga utješiti, a gdje-

kada zagledati i u budućnost, pa proreći, što se nije moglo nagađati. Danas je došla u hram u času, kada je Simeon zahvaljivao Gospodinu. Slušajući, što on govori, upozna i ona kao proročica u malenom Isusu obećanog Mesiju, te poče hvaliti Boga, što je poslao Spasitelja. I sve dane, što ih je još proživjela, pripovijedala je svima, koji su očekivali Mesiju, kako je Mesija već došao, kako ga je starac Simeon pozdravio i kako ga je ona vidjela svojim očima. No čini se, da nije mnogo svijeta slušalo, što ona govori.

Kada su Josip i Blažena Djevica Marija zadovoljili propise Mojsijeva zakona, vratiše se kući u Nazaret. No Josip nije mogao da zaboravi čudnovate događaje, što ih je doživio u Betlehemu. Isusovo rođenje i dolazak anđela, poklon pastira, riječi starca Simeona, sve je to svjedočilo, da je Isus od Boga obećani Mesija, koji treba da bude u Judeji. Kad je Bog odredio, da se mimo svako očekivanje rodi u Betlehemu, valjda treba da i odraste u tom gradu kao i svi pradjedovi njegovi. Betlehem je tako blizu Jerusolimu, gdje u hramu prebiva otac Isusov kao u svojoj palači. Onamo zalaze Židovi sa svih strana svijeta. Razmišljajući o svemu tome ostavi Josip Nazaret te se poslije nekog vremena preseli u Betlehem. Tako je odredila nedokučljiva mudrost Božja, da Isusa nađu mudraci i da se lakše skloni u Egipat.

Mudraci.

Isus je došao, da spase sve ljude na zemlji, i Židove i one, koji nijesu znali za pravoga Boga. U ime Židova pozdraviše Isusa pastiri, za Mesiju priznadoše Ga starac Simeon i Ana. Još je trebalo, da Ga upoznadu i neznabošci.

Već odavna se raširio daleko preko granica židovske zemlje glas, da će na ovaj svijet doći Spasitelj iz samoga neba. Sedam stotina godina prije Isusa osvojiše Asirci jedan dio Palestine i odvedoše Židove kao roblje u svoju zemlju. Dvije stotine godina poslije učiniše isto i Babilonci s preostalim Židovima.

Tako su narodi srednje Azije po Židovima saznali za pravoga Boga.

Iz sužanjstva se vratilo malo Židova. Većina ih je ostala u Babiloniji, gdje im je dobro bilo, pa su se i obogatili. Od njih su poprimili mnogi krivobošci židovsku vjeru, počeli su čitati svete knjige te su našli u njima, da će jednom s neba doći veliki kralj, koji će spasti sve narode. Njegov će dolazak navijestiti znak na nebu, jer je mesopotamski prorok Balak prorekao, da će izaći zvijezda iz Jakova i ustati žezlo iz Israela. Zato su zvjezdoznanci pomnjivo promatrali i proučavali zvijezde na nebu, ne bi li saznali, kada će doći Spasitelj. I čekali su, čekali preko četiri stotine godina, dok jednoga dana ne opaziše na nebu zvijezdu, kakve dosada nikad nijesu vidjeli. Svjetlo je njezino bilo jače i prelijevalo se po drugim zvijezdama. Poznavajući sve zvijezde, kao što vrtlar poznaje svoje cvijeće, koje svaki dan zalijeva, sjetiše se starih svojih predaja i zaključiše, da je to zvijezda, koja navješta dolazak Spasiteljev. To je Njegova zvijezda. Židovima, koji su čitali svete knjige, javio se Bog po anđelu, a neznabošcima, koji su proučavali zvjezdoznanstvo, po zvijezdi.

Odazivajući se milosti Božjoj krenuše neznabošci na daleki put, da pozdrave obećanog Mesiju i Spasitelja svijeta. Misle, da su bila trojica, pa vele, da su se zvali Gašpar, Melkior, Baltazar. Općenito se drži, da su došli iz kaldejske zemlje ili iz Arabije. Od kuće svoje pa do Palestine putovali su najmanje dva mjeseca. Nijesu se dakle poklonili Isusu trinaesti dan, već mnogo kasnije. Pa zašto onda Crkva slavi svetkovinu triju Kralja na trinaesti dan po Božiću? Crkva hoće da u jednoj godini prođe cijeli život Isusov. U taj dan slavi se i krštenje Isusovo i prvo čudo u Kani, a sve troje sigurno se nije dogodilo na isti dan, ni iste godine. Po proroštvima imao se Spasitelj svijeta roditi od židovskoga naroda. Zato su se naši putnici uputili u židovsku zemlju. A gdje će kralja židovskoga naći prije nego u glavnom gradu židovskomu, u Jerusolimu?

Kad su došli u Jerusolim, pitali su, gdje je kralj židovski, koji se nedavno rodio. Pod kraljem židovskim razumijevahu ne običnoga, već Onoga, od davnine obećanoga kralja, od koga se cijeli svijet nada spasenju. Stoga su i došli, da mu se poklone.

Tomu su se svi u Jerusolimu začudili, jer su znali samo za jednoga kralja židovskoga, a to je Herod, koji već dugo vlada. No mudraci ostadoše uporno kod svoga pitanja. Znadu oni dobro, da se novi kralj nedavno rodio, jer im je to javila zvijezda na Istoku.

Glas je o uglednim strancima, koji pitaju za novorođenog kralja, dopro i do tadanjega židovskoga kralja, koji se na to pitanje silno preplašio. Kao tuđinac dočepao se kraljevstva židovskoga, pa je na svoje prijestolje bio nadasve osjetljiv. Samo sumnja, da tko teži na kraljevstvo njegovo, bila je dosta, da taj plati glavom. Radi toga je Herod utopio svoga svekra Aristobula, ubio osamdesetgodišnjega djeda svoje žene Hirkana, smaknuo svoju ženu Marijanu, umorio svoju svekrvu Aleksandru, pogubio svoju rođenu djecu Aleksandra i Aristobula, te šest dana prije svoje smrti svog najstarijeg sina Antipatra. Svi postadoše žrtve njegove okrutnosti, da on osigura prijestolje. Kada je mislio, da je potpuno siguran, evo ljudi iz daleke zemlje, da pozdrave novoga kralja, koji će ga zbaciti s prijestolja. S Herodom se uplašio i sav Jerusolim. Koliko će nevinih ljudi i opet sada nastradati od okrutne ruke Herodove ?

No lukavi Herod pritaji svoj strah, te se pokaže uslužan odličnim putnicima. Pitanje njihovo dobro je shvatio. Novi kralj, koga traže, jest Mesija, kojeg očekuju Židovi. Sve, što se o Njemu može znati, pisano je u svetim knjigama. Zato sazove Herod veliko vijeće židovsko, u kom su sjedili najodličniji svećenici, učitelji zakona i pismoznanci, koji su tumačili Sveto Pismo, te ih zapita, gdje bi se imao roditi Krist. A pismoznanci odgovoriše odmah jasno: u Betlehemu Judinu, jer je prorok Mikeja napisao: »I ti Betleheme, zemljo Judina, ni po čem nijesi najmanji među kneževskim gradovima Judinim, jer

će iz tebe izići knez, koji će vladati nad narodom mojim Israelom.« Da mu novi kralj ne umakne, pozove Herod potajno mudrace, te ih je brižno ispitivao, kad im se ukazala zvijezda, jer učenjaci takve stvari točno bilježe. Iz odgovora je njihova razabrao, da je Mesiji najviše podrug godine, jer se u to vrijeme ukazala zvijezda. Nije dakle mogao izaći iz mjesta, gdje se rodio. Mogao bi ga Herod i potražiti u Betlehemu, ali čemu da izazivlje toliku buku ? Bit će bolje, da tu stvar izvide mudraci. Reći će im dakle, neka pođu u Betlehem i pomnjivo raspitaju, gdje je dijete, pa da će i on doći, da mu se pokloni. Tako ih je mislio zavarati. I pusti ih same bez vođe, da se nitko ne dosjeti njegovoj krvavoj osnovi.

Veselo krenuše mudraci prema Betlehemu, a na putu dočeka ih još veće veselje. Kad ih Židovi ne htjedoše otpratiti, dalo im je samo nebo sigurna vodiča. Čim su izašli iz Jerusolima, ukazala im se ista ona zvijezda, koju su vidjeli na Istoku. To im je bio najbolji znak, da su na pravome putu. I ta zvijezda, to svjetlo jednako je išlo pred njima, a kad su stigli u Betlehem, upravi svoje zrake na jednu kuću, kao da želi kazati: tu je Onaj, koga tražite. Kad su ušli u kuću, našli su dijete s Marijom, materom njegovom. Na putu su mislili, da će unići u veličanstvenu palaču u kraljevskom sjaju, a našli su eto ubogu kućicu i u njoj nemoćno dijete kraj siromašne majke. Pa kolika je u njih bila vjera! Nijesu pitali u čudu, je li to Spasitelj, koga su očekivali, već se pokloniše tom djetetu kao kralju i Bogu svojemu.

Kolika razlika između njih i Židova! Mudraci pođoše s velikim veseljem u Betlehem, a Židovi, koji su tako željno očekivali Mesiju, ostadoše u Jerusolimu. Židovi su bili kao putokazi na raskršću, koji drugima pokazuju put, a sami se ne miču s mjesta. Mudraci su tražili Spasitelja medu Židovima, a Židovi ga nijesu mogli naći, premda je bio u njihovoj sredini. Mudraci se pokloniše Isusu, dok je još bio dijete, a Židovi ga razapeše unatoč čudesima, što ih je činio pred njihovim očima.

Kad čovjek pohodi odličnije lice, stari je običaj na Istoku, da donose i darove. Tako su i mudraci nadarili malog Isusa zlatom, tamjanom i smirnom. To su malo čudni darovi, ali znače mnogo. Zlato je znak bogatstva, pa se njime obično daruju kraljevi u znak zahvale za bogatstvo, što su ga stekli podanici pod njihovom mudrom upravom. Isus je kralj naš, koji nam je dao daleko vrednije darove od zlata. To je nauka, koju nas je učio, i ljubav, koju nam je pokazao na križu. Isusa su nadarili mudraci zlatom priznavajući ga za kralja na nebu i na zemlji. Tamjan se upotrebljava samo u crkvi. Kad se stavi na žeravicu, miris, što se kao dim diže prema nebu, predstavlja molitve, što ih šaljemo do prijestolja Božjega. Tim su darom priznali Isusa kao Boga. Smirna je mirisavi sok, što teče iz nekoga drveta, a miriše kao balzam. Miješaju ga s uljem, pa njime zavijaju rane, a mazali su njime i tjelesa mrtvih, da se dulje očuvaju. Prosvijetljeni Duhom Svetim nadariše mudraci maloga Isusa smirnom, kao da htjedoše reći, da je smrtan čovjek, koji će trpjeti i umrijeti, pa svojom smrti staviti melem na rane duše naše.

Mudraci su prvi neznabošci, koji su se poklonili Isusu. Već davno počivaju od svoga napornoga puta, ali im Crkva svake godine zahvaljuje za požrtvovnost i vjeru, koju pokazaše k malenome Isusu. Oni su prokrčili stazu. Za njima navališe u Crkvu nebrojeni neznabošci i krivobošci, koji umjesto zlata daruju Isusu svoju ljubav, umjesto tamjana mole Mu se, umjesto smirne strpljivo podnose poradi Isusa nevolje, što ih snađu na svijetu.

Bijeg u Egipat.

Mudraci htjedoše da se vrate u Jerusolim, pa da pripovijedaju Herodu, kako su našli novorođenoga kralja i kako su Mu se poklonili. Nijesu jadni slutili, što je Herod zasnovao. Ali je Bog omeo njegovu krvavu osnovu. U snu zapovjedi Bog mudracima, valjda

po svom anđelu, neka se ne vraćaju Herodu, nego neka ravno pođu kući. Tako se mudraci uputiše iz Betlehema prema Mrtvome moru, prođoše rijeku Jordan, te doskora stigoše u pustinji na stazu, koja vodi u njihovu domovinu.

Bijeg u Egipat.

(Naslikao Hoffmann.)

Jedva što su se bili mudraci udaljili, začuje sveti Josip u snu po drugi put poznati glas anđelov, koji mu zapovjedi kratko i odlučno:

»Ustani, uzmi dijete i mater Njegovu, pa bježi u Egipat i budi ondje, dok ti ne javim, jer će Herod tražiti dijete, da Ga pogubi!«

Kako lijepo upozorava anđeo na djevojaštvo Blažene Djevice Marije riječima: »Uzmi dijete i majku Njegovu«, jer je sveti Josip bio samo čuvar Majke Božje i Sina njezina. Ta zapovijed mogla je biti velika kušnja za svetoga Josipa. Sin Božji, pa mora da bježi od Heroda? Nedavno je rečeno, da će izbaviti narod svoj od grijeha, a sada ne može da se spase od jednoga krvnika? Ali sveti Josip za to nije pitao, već vjeruje, da je Isus Sin Božji i pokorava se zapovijedi Njegova anđela. Ni Bog Otac, ni Isus nije upotrijebio svoje moći, da se obrani od progonstva. Poniznošću počeo je Isus svladavati i svijet i sotonu, poniznošću ih je slavno pobijedio na križu.

Na brzu ruku skupi Josip sa Blaženom Djevicom Marijom najnužnije stvari i pođe još iste noći na put. Tako je Isus morao bježati iz svoje zemlje i od svoga naroda. Već se počelo ispunjavati proroštvo Simeonovo Blaženoj Djevici Mariji, koja je dosada živjela samotno, a sada mora da bježi na daleki put. Otkada svetog Josipa zapade čast, da se skrbi za Sina Božjega, nema mu mira. Ali strpljivo je podnesla sveta obitelj svoju sudbinu.

Već za nekoliko sati mogao je sveti Josip da stigne na granicu zemlje židovske, iza koje se prostirala velika pustara. Ali s kolikim je strahom putovao! Ako ih stigne potjera Herodova, past će mu u šake od Boga Josipu povjereno blago. Pustinjom je putovala sveta obitelj pet do šest dana, dok nije stigla u Egipat, gdje ih više nije mogla zahvatiti ruka Herodova.

Egipat ili Misir bio je odavna najbliže utočište Židovima u nevolji. Mnogo je već Židova bilo u toj zemlji. Neki se ovamo zakloniše od progona sirskih kraljeva, koji su htjeli uništiti židovsku vjeru. Drugi se preseliše u Egipat poradi trgovine i zanata. Tako je sveta obitelj mogla naći u Židova u Egiptu utočište, a sveti Josip zarade. Pripovijedaju, da je sveta

obitelj boravila u današnjem selu Matarije, nedaleko prastaroga grada Heliopola. Na tome mjestu imade i danas jedan studenac pitke vode, dočim su sva vrela u okolini slana. Vele, da je to zasluga svete obitelji.

I kao da je Isus htio nagraditi zemlju, koja Mu je pružila utočište. Na početku kršćanskoga doba primio je Egipat s velikim veseljem vjeru Isusovu. Pustare egipatske kao da su se pretvorile u raj. Toliko se podiglo u njima samostana, gdje je tisuće i tisuće ljudi živjelo samo za slavu Božju.

Pokolj nevine dječice.

Kad su mudraci bili otišli u Betlehem, postade Herod nestrpljiv. Otkad je čuo za novoga kralja židovskoga, jedva je čekao, da s njime obračuna na svoj način. Poslavši mudrace u Betlehem nadao se, da će i najnoviju pogibao za svoje prijestolje sretno ukloniti. Ali na veliku svoju žalost sazna, da je prevaren. Kad se mudraci nijesu vratili na vrijeme, poslao je Herod glasnika u Betlehem, koji mu javi, da su mudraci već otišli iz Betlehema. To ga razbjesni. Mislio je, da će lukavo prevariti bezazlene mudrace, a sada je uvidio, da su oni izigrali njega. I držao je, da se cijela urota skovala protiv njega. Tako se strast više puta boji i tamo, gdje nema razloga. Novi kralj nije došao da ugrabi zemaljsko kraljevstvo, već da dade nebesko. Tko nosi krunu nebesku, taj se ne otima za zemaljsku. Bijesan pozove Herod četu svojih vojnika, koji su bili vični prolijevati krv bez milosrđa. I kao da se ugledao u davnog egipatskog kralja Faraona, zapovjedi im, da poubijaju svu mušku djecu u Betlehemu i okolini. Računao je, da će među njima sigurno poginuti i novorođeni kralj židovski. Od mudraca je saznao, da im se prije podrug godine ukazala zvijezda, koja je navijestila

rođenje Isusovo. Da sigurnije postigne, što hoće, zapovjedi, da se smaknu sva djeca, koja nijesu navršila dvije godine. To je na Istoku značilo, da utamane djecu kod majčinih prsiju. Kod starih Židova sisalo je dijete pune dvije godine i više. I danas ima na Istoku plemena, koja hrane djecu majčinim mlijekom i tri godine.

Kako su ljudi slijepi, kada bjesne! U jadu svome računao je Herod, da će sigurno ubiti Onoga, koga je Bog poslao. Po zapovijedi provališe vojnici u kuće i počeše okrutno klati djecu u kolijevci. Nije tu koristilo ni zapomaganje majke ni vika djeteta.

Broj nastradale djece ne možemo točno navesti, ali su točno popisana u nebu. To je četa prvih mučenika, koja sačinjava najmilije dvorjanstvo Isusovo u nebu, jer nijesu umrli samo za Isusa nego i mjesto Isusa. Umirući za Isusa priznadoše Ga prije svojom krvi, nego što su Ga mogli ispovjediti ustima. Bila su ta djeca kao cvijeće, što ga rano u proljeće uništi mraz. Pa ipak kako su blažena ta djeca! Jedva što se rodiše, već zaslužiše i krunu nebesku. Zatvoriše svoje oči tužno se praštajući od majke, a otvoriše ih gledajući lice Božje. Nijesu ih više ljubile majke, ali su ih prigrlili anđeli. I Crkva nije mogla da zaboravi tu dječicu, već je za vrijeme božićnog veselja jedan dan posvetila njihovoj uspomeni. I dok bude svijeta, milijuni će kršćana pjevati mile Božićne pjesme u čast nevinoj dječici.

Povratak iz Egipta.

Herod se bio smirio misleći, da je u općem pokolju betlehemske djece zaglavio i Isus. Ali prijestolja svoga nije dugo uživao. Strašna smrt njegova kao da je već na ovome svijetu bila kazan Božja za njegove zločine. Umro je u velikim bolima. Tijelo mu je oteklo, mučila ga zaduha, nikakvom hranom nije mogao utišati silnu glad. Napadali su ga grčevi,

Pokolj betlehemske dječice.

(Naslikao Guido Reni.)

utrobu su mu izjedali čirevi, a meso crvi, te ga je jednako palila lagana vrućica. Bolesna ga odvezoše u grad Jeriho, ne bi li mu pomoglo blago podneblje. Znao je pred smrt, da za njim ne će tugovati ni živa duša, pa se dosjeti paklenoj osnovi. Najodličnije Židove dade zatvoriti u Jerihonu, pa naloži svojoj sestri, da ih sve dade poubijati, čim on umre. Neka se kod njegove smrti toče suze, makar i ne tekle za njim.

Sveti Josip i Blažena Djevica Marija mirno su podnosili svoje progonstvo u Egiptu. Nema sumnje, da su često skretali očima prema domovini i tim odavali težnju, da se što prije vrate svojoj kući. Nedugo poslije smrti Herodove javi Josipu i opet anđeo: »Ustani i uzmi dijete i mater Njegovu i idi u zemlju Israelsku, jer su umrli, koji su tražili dušu djetinju«, to jest koji htjedoše ubiti Isusa.

Sveti je Josip jedva dočekao taj sretan čas, te doskora krene na put s Isusom i Blaženom Djevicom Marijom. Vraćao se preko poznate pustare, ali ovaj put s velikim veseljem. Nije bilo straha od potjere, a putovao je u svoju milu domovinu. Kada je prešao granicu zemlje židovske, uperi u Betlehem, kamo se bio preselio iz Nazareta. No kada je doznao, da u Judeji vlada kralj Arhelaj, silno se smete.

U oporuci je razdijelio Herod kraljevstvo među svoja tri sina. Najstarijemu Arhelaju ostavi Judeju, Samariju i Idumeju. Mlađemu sinu Herodu s nadimkom Antipa zapisa Galileju i Pereju, a njegovu bratu Herodu zvanom Filipu odredi pokrajinu preko Jordana. Svaki je njegov sin nosio ime Herod otprilike onako, kako su se egipatski kraljevi nazivali Farao. Arhelaj naslijedi od oca ne samo najljepše zemlje, već i njegovu okrutnu ćud. To je bio razlog, što se Josip pobojao za blago, koje mu je Bog povjerio. Razmišljajući sada, kamo bi krenuo, priteče mu i opet u pomoć dobar njegov savjetnik, anđeo. Po četvrti put javi mu se u snu veleći, neka pođe u Galileju. U toj je zemlji vladao Antipa, koji je bio mnogo blaži od brata svoga Arhelaja. Upućen u Galileju,

kamo će krenuti, nego u grad Nazaret, koji mu je otprije bio znan. Tako se ispuni staro proročanstvo, da će se Isus zvati Nazarećanin. Galileju su gledali Židovi prijekim okom, jer je u toj zemlji narod bio pomiješan sa neznabošcima, a grad Nazaret upravo su prezirali. Poradi Nazareta prezirali su i Isusa, koji je u njem odrastao. Nazarejin podrugljivo su zvali Isusa njegovi neprijatelji i zli dusi, pa su Mu to ime stavili i na križ. Tek poslije smrti Isusove zapade Nazaret pokraj Jerusolima i Betlehema najveća slava u kršćanskom svijetu. Ovaj put, čini se, nije Josip putovao u Nazaret običnim putem nego uz more, jer se bojao, da ga ne bi prepoznali u Betlehemu i Jerusolimu.

Tako se sveta obitelj povukla u Nazaret. Sad prestadoše progoni i nastade blaženi mir, koji ne će poremetiti ništa, dok Isus javno ne nastupi.

U to vrijeme kao da je sav svijet zaboravio Isusa. Pastiri, koji su vidjeli nebesko svjetlo, povukoše se doskora u svoju zabit. Ljudi, koji su čuli starca Simeona i proročicu Anu, pripovijedali su, da je obećani Mesija već došao. Ali njihove riječi nijesu daleko doprle, jer je sve strepilo pred Herodom. Ni mudraci se nijesu više vratili u Jerusolim. Kad je Isusa naglo nestalo iz Betlehema, držali su svi, da je zaglavio s drugom dječicom u općem pokolju. A kad se sveta obitelj nastanila u Nazaretu, nije nitko zapravo ni znao, tko je Isus.

Dvanaestogodišnji Isus u hramu.

O djetinjstvu Isusovu govore evanđelisti jako malo, jer nijesu naumili da pišu život Isusov, već povijest Spasitelja svijeta. Mladi dani Isusovi zastrti su gustom koprenom. Samo jedamput kao da se ta koprena digla, da nam pokaže Isusa u osobitom svjetlu.

Mojsijev je zakon tražio, da svaki Židov na svetkovinu pashe dođe u Jerusolim, ako ikako može. Taj je blagdan sjećao Židove, kako ih je Bog izbavio iz ropstva egipatskoga, i bio im je ujedno zalog buduće slave. Teško su Židovi podnosili rimski jaram. A pasha im je ulijevala živu nadu, da će doći Mesija, svladati Rimljane, osvojiti cijeli svijet, u kom će Židovi gospodariti dovijeka. Tako je pasha Židovima bila najveća svetkovina ne samo u vjerskom, već i u narodnom smjeru. Na tu svečanost dolazili su strani Židovi, da utvrde vjeru narodnog jedinstva. Gostoljubivi Jerusolim rado je primao stranu braću na konak, da se obnove stara i sklope nova prijateljstva s namjerom, da jednom svi listom ustanu, kad se pojavi Mesija.

A Židovu nije ništa bilo tako sveto kao mjesto, što ga je odabrao Bog, da prebiva zajedno sa svojim narodom. Svaki je Židov gledao da se pomoli Bogu i da žrtvuje u svetome gradu prije, nego umre. Još i danas dolaze mnogi u Jerusolim, uzdišu, ljube, te suzama kvase nešto kamenja, što je preostalo od temelja njihova hrama.

Svi putovi, što vode u Jerusolim, bili su pred pashu puni hodočasnika. S juga je vodio put u Palestinu preko Hebrona i Gaze. S istoka su pridolazili dolinom Jordanskom te preko Jerihona. Sa sjevera su dolazili preko Libanona i Samarije. Sa svih strana Sredozemnoga mora plovili su sa zapada brodovi, krcati Židovima, do današnje Jafe. Kao da su mrtvi ustali, oživjela je u to doba Palestina, a što si dolazio bliže Jerusolimu, bivale su karavane sve veće i gušće.

Iz Afrike, Arabije, Male Azije dolazili su nizovi deva, mula, magaraca, konja, natovarenih šatorima i hranom za ljude i životinje. Cijela su stada goveda i ovaca tjerali hodočasnici, nešto za uživanje, a drugo za žrtve, što će ih prikazati u Jerusolimu. Putem je stizala jedna karavana drugu, pa se braća srdačno pozdraviše i udariše uz frulu pjevati omiljele svete pjesme, koje se zovu psalmi: »Obradovah se, kad mi rekoše, hajdemo u dom Gospodnji«, ili »Kako su mili stanovi Tvoji, silni Gospode, gine duša moja težeći u dvore Tvoje«, ili opet »Kako jelen hlepi za izvorom vode, tako čezne duša moja za Tobom, Gospodine; kad ću doći i pokazati se licu Gospodnjemu?«

A kad ugledaše Jerusolim, bilo je sve kao izvan sebe. Mnogi su se bacali na koljena i podizali ruke prema nebu. Sam grad se uzvisio na brežuljcima, a sa svih strana zaokružiše ga gore. Sa sjevera ga brani brdo zvano Skop. Na istoku se podigla gora Maslinska sa maslinama, cedrovima i cipresama. S juga izbijaju vršci betlehemskih gora, a kao iz magle razabiru se visočine Moapske. Usred grada ponosno se dizao hram s mramornim svojim pločama i zlatnim pročeljem. Pokraj njega se isticala palača Herodova i palača velikih svećenika na brdu Sionu. Oko grada su bile silne zidine, iz kojih kao da je izraslo šezdeset kula, da čuvaju Jerusolim kao gorostasni stražari. Zagledavši sveti grad, zaori među hodočasnicima psalam: »Čvrsto stoji gora Sion, na veselje svojoj zemlji.« A najveće oduševljenje nasta, kad pjevajući dođoše do riječi: »Jer ovaj Bog je naš Bog, on će nas voditi dovijeka.«

Približivši se gradu ustaviše se, da se povrstaju u redove. Svaka bi družba razvila sada svoj barjak s natpisom, iz koje je zemlje i mjesta. Kad dođoše bliže gradu, izađoše im ususret svećenici u bijelim haljinama, građani u svečanom ruhu sa cvijećem i vijencima. Njima se priključiše levite sa svojom glazbom. Sad krenuše u svečanoj povorci u grad pjevajući: »Stadoše noge moje u predvorje tvoje, Jerusaleme!« Ulazeći u hram pjevahu: »Slavite Gospodina u svetištu Njegovom, hvalite ga u tvrđi moći Njegove.«

Na pashu se sabralo u Jerusolimu, kako neki računaju, preko milijun stranih Židova. Sve su kuće bile krcate strancima, koji su konačili i na ravnim krovovima. Sva je okolina jerusolimska bila pokrivena šatorima i sjenicama, što ih načiniše od granja. U nepreglednom nizu koliba smjestiše se do hrama

bazari. U njima je bilo svakovrsne robe, osobito one, što putnicima treba, da se nahrane i da nadare svoje, kad se kući vrate. Ispred šatora gurali su se šareni putnici u sjajnim i slikovitom odijelu svoje pokrajine pregledavajući robu.

U takvim je prilikama prispjela u Jerusolim i sveta obitelj. S Josipom došao je ovaj put i Isus, jer je navršio dvanaestu godinu, te je bio dužan vršiti cio zakon Mojsijev.

Osam su dana slavili Židovi pashu. Samo prvi i drugi dan bio je zapovijedani svetac, pa su se neki hodočasnici već treći dan vraćali kući. No većina je Židova ostala u Jerusolimu punih osam dana i dulje. Među njima je bila i sveta obitelj.

A kad je poslije pashe došlo vrijeme te se valjalo vratiti kući, nije moguće opisati stiske i gužve među hodočasnicima. Cestâ i drumova imade u Palestini i danas jako malo, pa je na uskim i strmim stazama nastala prava zbrka. Žene su vikale od straha, da ih ne pogaze deve, koje su vezane lijeno koračale jedna za drugom. Roditelji su dozivali djecu, prijatelji su dovikivali prijateljina, a mulari i oslari psovali i tukli svoje životinje. Tako je bilo i izvan Jerusolima. Tek kad su se dobrano udaljili iz Jerusolima i neki hodočasnici razišli po pokrajnim putevima, bilo je pojedinima moguće da se ogledaju, jesu li svi na okupu. Hodočasnici se iz istoga grada, mjesta ili pokrajine združiše u jednu veliku skupinu, u kojoj su muški išli za sebe, žene za sebe, a mladež za sebe. Tog se pravila i danas strogo drže. Nikad nijesu muški pomiješani sa ženama.

U Jerusolim je putovao Isus sa dječacima svoje karavane. Kod općeg povratka držala je Blažena Djevica Marija, da se Isus u silnoj onoj vrevi pridružio svojim dječacima i otišao s njima naprijed, jer mladež ide mnogo brže nego odrasli. Tek kad su došli na prvi ugovoreni konak, a djeca se počela vraćati k roditeljima, da zajedno noće, opaziše sveti Josip i Blažena Djevica Marija na veliku svoju žalost, da Isusa nema. Stara predaja kaže, da je to

bilo u današnjem selu El Bíre, nedaleko onoga mjesta, gdje je nekoć patrijarha Jakov sanjao o ljestvama, koje sežu do neba. Uzalud su Blažena Djevica Marija i sveti Josip propitkivali za Isusa i tražili Ga među znancima i rođacima. I silan ih strah obuze, kad pomisliše, da bi se Isus u tom metežu mogao izgubiti. Teško je bilo svetome Josipu. Sam Bog mu je povjerio, da čuva to dijete, a sad Ga nema. Teže je bilo Blaženoj Djevici Mariji. Sjetila se, kako je

Dvanaestogodišnji Isus u hramu.
(U đakovačkoj katedrali naslikao Ljudevit Seitz.)

s Isusom morala bježati u Egipat i kako na povratku nije smjela ostati u Betlehemu. U silnoj su se brizi vratili sutradan u Jerusolim, te Ga stali uzalud tražiti po gradu i po mjestima, gdje bi Ga mogli naći. Kad majka izgubi dijete, nema mira, dok ga ne nađe. Tek treći dan nađoše Isusa, gdje u predvorju hrama sjedi među učiteljima, koji tumače zakon.

Židovski su učitelji često u hramu raspravljali o zakonu Mojsijevu. Njihovo je tumačenje svatko

mogao slušati, a i pitanja stavljati ili odgovarati. Tako je i Isus najprije mirno slušao, na pitanja mudro odgovarao, a onda i sam stavljao zgodna pitanja. Videći, kako je to bistar dječak, pustili su ga učitelji među se. I nijesu se mogli dosta načuditi, kako je mudro odgovarao na njihova pitanja. Starci, koji su sjedjeli proučavajući zakon, pitali su se u čudu: otkuda tomu dječaku toliko znanje Svetoga Pisma ?

Kako li se poveselila Blažena Djevica Marija, kada je našla svog Jedinca ! Josip i Marija začudiše se, ne što je Isus mudro odgovarao, jer su Ga s te strane otprije poznavali, već što raspravlja sa starim učiteljima i učenjacima. Počekavši, dok se rasprava ne svrši, nije Blažena Djevica Marija mogla prikriti svoju bol, već ljubazno reče Isusu :

»Sinko, što nam učini tako ?« — Tim riječima nije Blažena Djevica Marija Isusa korila, već je u njih zavila svu svoju bol i ljubav. — »Otac tvoj«, tako je kazala, jer je svijet držao svetoga Josipa za oca njegova, »i ja u velikoj žalosti za tobom dugo smo te tražili.«

A Isus htjede oboje utješiti, jer nijesu imali razloga, da se tako žaloste i da ga s tolikim strahom traže. Znadu oni, tko je On, pa im se nije trebalo bojati, da će se izgubiti. A kad se sjete, tko je Otac Njegov, lako im se bilo domisliti, gdje Ga valja tražiti. Reče im dakle :

»Zašto ste me tražili ? Nijeste li znali, da meni valja biti u onome, što je Oca mojega ?«

Priznavajući boli majčine ljubavi, sjetio ih je, da je Sin Oca nebeskoga, pa Mu je prva briga da vrši Njegovu volju i Njegove zapovijedi. To su mnogo važnije dužnosti, nego što ih nalaže sinovska ljubav k zemaljskoj majci. Kao čovjek slušao je Isus majku svoju, ali kao Spasitelj je vršio ponajprije volju Božju. Preči Mu je nebeski Otac nego zemaljski hranitelj.

To su prve riječi, što su ih izrekle božanska usta Isusova, a evanđelje ih zabilježilo. Neki ih drže za lozinku Isusovu. Svrha je i zadaća Njegova života, da se bavi poslovima Božjima, ili kako poslije reče, da vrši volju Oca svoga nebeskoga, koji Ga je poslao. Tim riječima očitovao se Isus prvi put za Sina Božjega veleći, da je hram, u kome ga nađoše, kuća Oca Njegova.

Ali sveti Josip i Blažena Djevica Marija nijesu razumjeli zamašaja Isusovih riječi. Blažena Djevica Marija kraj sveg toga dobro ih je upamtila. U to vrijeme nije ni Blažena Djevica Marija još pravo poimala Isusovu zadaću na ovoj zemlji. Ali kad je Isus počeo javno djelovati, sve je više shvaćala, kako je njezinu Sinu bila jedina briga da radi za slavu Oca svoga nebeskoga.

I vratiše se sve troje u Nazaret.

Poslije tog događaja život se Isusov i opet zavio u šutnju. Zastor, koji se samo jednom digao u Njegovoj mladosti, pao je i opet za punih osamnaest godina. Sav daljnji život Isusov do javnog Njegova nastupa skupilo je evanđelje u dva retka : Bijaše im poslušan, te napredovaše u mudrosti, u dobi i milosti kod Boga i kod ljudi.

Eto tajne, koje ne shvaća razum ljudski. Stvoritelj neba i zemlje bio je poslušan svojim stvorovima. Onaj, komu se pokoravaju anđeli na nebu, bio je pokoran Blaženoj Djevici Mariji i svetomu Josipu na zemlji. Ohološću se prvi čovjek udaljio od Boga, pa nam je Isus htio pokazati put, koji opet vodi k Njemu. Pokornost je čovjeku najteža, ali Bogu najmilija žrtva, jer njome prinosimo Bogu naše najmilije, a to je volja naša. Pokornost je temelj svakomu društvu, osnova svemu redu na zemlju. Kad bi svatko radio, što hoće i želi, morao bi svijet propasti. To je razlog, što je Isus htio pokornost posvetiti svojim primjerom.

Kao svaki čovjek bivao je Isus svaki dan jači i veći. S tjelesnom snagom razvijale su se i umne sile Njegove. Napredujući u dobi pokazivao je sve veću mudrost prema svojim godinama. Ali je ta mudrost bila u Isusa već u početku savršena. Kao Bog bio je Isus izvor svake mudrosti, a kao čovjek pokazivao

je tu mudrost prema svojim godinama. Tako se i za sunce kaže, da raste od jutra do podneva, a uistinu nije postalo veće, što u podne pokazuje veću svjetlost i toplinu. Tako je i Isus sve mudrije govorio i radio, što je bivao veći. Uz to je činio kreposna djela živeći po Božjem zakonu, pa Mu se duša sve više bogatila posvetnom milosti. Tako je ne samo kao Sin Božji, već i kao čovjek bio Ocu svomu najmiliji od svih ljudi. I ljudima, koji nijesu znali, da je Isus Sin Božji, postajao je svaki dan sve miliji stječući kod svih sve veću ljubav i hvalu.

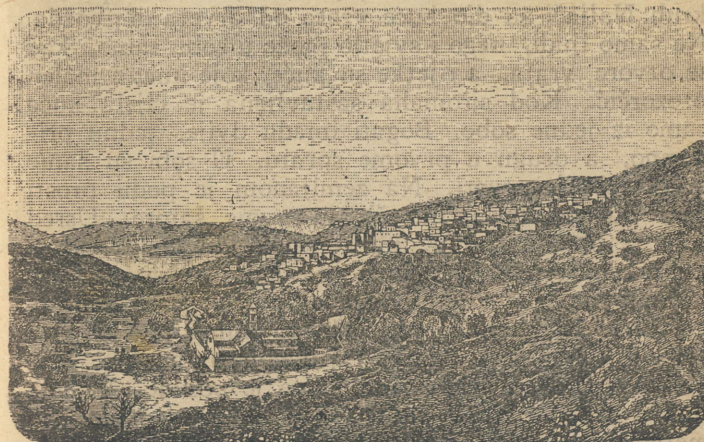
Život u Nazaretu.

U Betlehemu se Isus rodio, a u Nazaretu je proživio najveći dio svog zemaljskog života. No velika je razlika između ta dva grada. U Betlehemu je ugledao Isus svjetlo Božje kao sin kraljevskoga roda, u Nazaretu je živio kao sin siromašnog zanatlije. U Betlehemu su anđeli, zvijezde i mudraci svjedočili, da je Isus Bog, a u Nazaretu je živio kao skroman čovjek.

Nazaret zakriliše gotovo sa svih strana brda, koja ga zimi čuvaju od sjevernih vjetrova. Sam grad stisnuo se u uski klanac, do koga vodi strma staza. Tom stazom mučno dopremaju Nazarećani svoje plodine iz bližnje ravnice na devama, mazgama i magarcima. Kad nastane proljeće, liči sva okolina sagu, koji je tkan od najljepšega cvijeća. Tlo je veoma plodno, pa neki kažu, da je Nazaret raj, ako ga isporedimo s drugim mjestima Palestine. Nekoć su svi obronci Nazaretskog brda bili zasađeni lozom, a danas je zemlju isprala kiša, pa su bregovi ostali obrijani. Vrtove kraj Nazareta štite ograde od živoga kaktusa. U njima raste voće svake vrsti: kajsije, naranče, limuni, smokve. Kuće su zidane od bijelog vapnenca, pa se svojim ravnim krovovima bijele između zelenila usred vrtova. Ulice su zamazane i tijesne, a po njima se klate psi bez gospodara.

Kod crkve ima jedno gumno, na kom svi Nazarećani vrše žito. Isto tako ima Nazaret samo jedan studenac, iz kojega je još Blažena Djevica Marija nosila vodu.

Nazaret se ugnijezdio u kotlini, pa se iz grada samo malo vidi na jugoistok, kud se raširila dolina Esdrelon. Ali sa vrha nedalekoga brda Nebi Sa'in lijepo se vidi cijela Galileja. Odatle je gledao često i Isus okolinu, koja je čekala na Njegovu nauku. Tri sata daleko na istok uzdigla se gora Tabor, a iza

Nazaret.

nje prema zapadu mali Hermon. S juga se razlila dolina Esdrelon, koju zaokružiše samarijske gore, a dalje se prema zapadu ističe brdo Karmel sa svojim velikim samostanom. Karmelu na sjever ima niz kuća, što pripadaju zaljevu Hajfi, iza kojega se vide modri valovi Sredozemnog mora. Nad Hajfom je grad Ako, kojemu se kuće sakriše u nizinu. Prema sjeveru se rasprostrla ponajprije dolina Batauf sa razvalinama nekoć slavnoga grada Seforisa, a daleko tamo izbo-

čila se gora zvana Hermon, koja je kao gorostas časnu svoju glavu pokrila vječnom sniježnom kapom.

Općenito je mišljenje, da se današnje kuće u Nazaretu ne razlikuju od one, u kojoj je nekoć živio Isus. Svaka je četverouglasta s ravnim krovom, oko kojega teče ograda. Na krovu načine ljeti sjenicu, u kojoj se spava. Kuće su građene od pletera, omazane ilovačom i pobijeljene krečem. S ulice se može po stubama ili ljestvama ravno na krov. Oko kuće ima veće ili manje dvorište ograđeno kamenom, koji nije vezan ni krečem ni ilovačom, već je samo naslagan metar široko. Pokraj kuće je uvijek peć za kruh. Najjači su dio kuće vrata od drveta ili gvožđa. Ne samo ljudi, nego i svjetlo može u sobu samo, kad se otvore vrata, a rijetke su kuće, koje imadu malen prozorčić. Kod siromaha sastavljena je cijela kuća samo iz jedne sobe. Bogati imadu dvije, jednu prizemno, a drugu u prvome spratu. U sobi su samo najpotrebnije stvari. Na zemljanom je podu prosti sag, od kakvih u nas šivaju svoje šatore. Usred sobe je obično komin, na kome se kuha. Uz zid je klupa pokrivena jastucima, na kojoj se spava, jer postelje ne poznadu. Svaku sobu resi šaren sanduk za ruho. Nema kuće bez ručnoga mlina, na koji se samelje toliko žita, koliko taj dan treba brašna. Nekoliko vrčeva, zdjela i lonaca sve je posuđe. U kući ima i malen okrugli stolić, koji se za vrijeme jela metne nasred sobe, a na nj se postavi zdjela, iz koje svi vade hranu prstima sjedeći na zemlji podvinutih nogu.

U takvoj je kući živio Isus. Blažena Djevica Marija vodila je kućanstvo. U zoru bi na ručni mlin samljela žito, zatim umijesila tijesto i ispekla kruh, donijela vode i pripravila ručak. Sveti Josip odlazio bi svakog jutra na posao i vraćao se kući, kad je zamračilo. Istočni zanatlije ne rade nikad kod svoje kuće, već imadu radionicu na jednome mjestu, gdje su smješteni svi obrtnici istoga zanata, kako su kod nas poredani na sajmovima. Evanđelje kaže, da je sveti Josip bio drvodjelja. To znači svakog zanatliju,

koji radi drvetom, ali općenito drže, da je sveti Josip bio tesar. Isti zanat radio je i Isus pod vodstvom svoga hranitelja. Nazarećani nijesu u Isusu vidjeli ništa više od običnoga radnika, pa se veoma za-

Smrt sv. Josipa.

(Naslikao Andrija Untersberger.)

čudiše, kada je počeo propovijedati. A bili bi se još više začudili, da su slutili, tko je onaj, što radi u Josipovoj radionici. U Isusovo vrijeme bili su na rad osuđeni samo robovi. Otkada je Isus sam radio,

drži se rad časnim. S ponosom može danas svatko da kaže, da je radnik, jer je samo lijenost sramota za čovjeka.

Evanđelje govori još nekoliko puta o majci Isusovoj i o njegovim rođacima, ali nigdje više ne spominje svetoga Josipa. Odatle zaključujemo, da je sveti Josip umro za boravka Isusova u Nazaretu. Njemu je Gospodin Bog povjerio najveće blago, što ga je imao na zemlji. Sveti Josip zakrilio je Blaženu Djevicu Mariju, njeno djevojaštvo i materinstvo, a Isusu je bio otac ne po tijelu, već po Božjem određenju. Blažena Djevica Marija dala je Isusu tijelo, ali je trebalo da se razvije prije, nego će se žrtvovati za otkup svijeta. Tu je Josip pomogao radom svojih ruku. Sveti Josip se morao mučiti, da prehrani Božju obitelj. Zato žuljevi njegovih ruku sjaju nebeskom slavom, a svaka kaplja znoja danas je biser u svetačkoj kruni njegovoj. Uz to je htio Bog, da Isusa odgaja priprost i ponizan čovjek, koji nije učio škole, da svijet vidi, kako je nauka Isusova ne od ljudi, već od Boga. Za trud i muku nagradio je Gospodin Bog svetoga Josipa već na ovome svijetu. Živio je za Isusa i Blaženu Djevicu Mariju, pa je u njihovu naručaju i umro. I Crkva ga osobito slavi: na Josipovo čestita mu imendan, a treće nedjelje po lije Uskrsa slavi ga kao svoga zaštitnika. Za života brinuo se sveti Josip za malobrojnu obitelj Božju, a u nebu brine se i štiti veliku obitelj Božju na zemlji, Crkvu Božju. Mladež mu se moli, da je odgaja s brigom, s kojom je nekoć odgajao Isusa. Supruzi ga zazivaju za mir i zadovoljstvo, kakvo je nekoć bilo u njegovoj kući. A svi kršćani bez razlike mole ga za sretnu smrt: Isusa je izbavio od krvave smrti u Betlehemu, neka i njih čuva od vječne smrti, neka im dade da završe zemaljski život u prijateljstvu s Isusom i Blaženom Djevicom Marijom. Za sve to mole kršćani svetoga Josipa s velikim pouzdanjem. Isus mu je bio poslušan na zemlji, pa će rado poslušati i njegov zagovor na nebu.

DRUGI DIO

JAVNI ŽIVOT

I. Od propovijedanja Ivanova do prve pashe.

Propovijedanje Ivanovo.

Mnogo se toga promijenilo u zemlji židovskoj, dok je Isus živio u Nazaretu. Odmah iza smrti Herodove zahtijevahu Židovi od njegova sina i nasljednika Arhelaja, da protjera Rimljane i zemlju proglasi slobodnom. U tom su ih poduprli silni stranci, što su došli u Jerusolim, da proslave pashu. Bojeći se bune izašalje Arhelaj na njih konjaništvo, koje poubija preko tri tisuće ljudi, te protjera sve strance iz grada, prije nego proslaviše pashu. Nato pođe Arhelaj u Rim moleći cara Augusta, da ga potvrdi za kralja. Ali s njim se nađe u Rimu i pedeset najodličnijih Židova moleći cara, da posve ukine kraljevstvo židovsko i zemlju pripoji pokrajini Siriji, kao da ju je mačem osvojio. Iz poštovanja prema Herodu, koji je bio vjeran pristaša rimskoj državi, preda car Arhelaju vladu nad Judejom, Samarijom i Idumejom, te obeća, da će ga odlikovati i kraljevskom časti, ako je zavrijedi. Kad se Arhelaj vratio iz Rima, počne se osvećivati onima, koji su bili protiv njega. Siti njegova okrutništva i krvološtva sastaviše Židovi poslanstvo sa svojim najvećim neprijateljima Samarijcima, koje se potužilo kod cara u Rimu. Car pozove Arhelaja na sud. Budući da se Arhelaj nije mogao obraniti, liši ga car kraljevstva, zaplijeni njegovo blago i pro-

gna ga u francuski grad Vijenu. Njegove zemlje pripoji car pokrajini Siriji, kojom je upravljao rimski namjesnik. Tako propade židovsko kraljevstvo, a Židovi postadoše rimski podanici. Bilo je to 6. godine poslije rođenja Isusova.

Židovi su imali svoju zasebnu vjeru, pa su se često bunili. Zato postaviše Rimljani nad njihovom zemljom zasebnog činovnika, koji se zvao pokrajinski namjesnik ili upravitelj, te je bio podvržen rimskome namjesniku u Siriji. Upravitelj je bio vrhovni glavar u zemlji, imao je najveću sudačku vlast, zapovijedao je vojsci, te raspisivao i ubirao porez. Pa još da se držao zakona! Ali su ti upravitelji gledali samo da steknu što više blaga, pa su bili nasilni i okrutni, te često osuđivali na smrt ljude, koje nijesu ni saslušali.

Kad su Židovi molili rimskoga cara, da se židovska zemlja kao podjarmljena pripoji pokrajini Siriji, računali su, da će se Rimljani zadovoljiti dankom, a upravu prepustiti njima. Ali su se ljuto prevarili. Rimljani su uzeli sada sve u svoje ruke, a Židovima ostavili samo jedan dio vlasti: veliko vijeće, koje je moglo suditi u građanskim i osobito u vjerskim stvarima. Predsjednik velikoga vijeća bio je veliki svećenik, koji bi morao po zakonu Mojsijevu vršiti svoju službu do smrti. No pokrajinski su ih upravitelji postavljali za novac i skidali po volji. Tako su do najviše židovske časti došli ljudi, kojima je bilo stalo do blaga, a ne do službe. Ti su opet svojim sinovima i zetovima i rođacima namaknuli najunosnija mjesta.

Pokrajinski su upravitelji raspisivali velike poreze, koje su poreznici nemilosrdno utjerivali. Nijesu tu koristile nikakve tužbe, jer je Rim bio daleko. Preveliki porezi bili su uzrok manjim i većim bunama u zemlji. Našlo se Židova, koji su govorili, da ne treba nikomu plaćati porez, jer je porez znak ropstva, a oni da ne poznadu drugoga gospodara osim Boga.

Ali najviše je ipak boljelo i ljutilo Židove, kad su im Rimljani vrijeđali vjeru njihovih otaca. Ponosni, što su od Boga odabrani narod, prezirali su Rimljane, a oni su se opet smijali Židovima i njihovim čudnim obredima, te vrijeđali njihove svetinje upravo od obijesti.

U toj općoj nevolji samo je jedna nada tješila Židove: doskora će doći obećani Mesija i osloboditi ih od rimskoga jarma. Sve je željno izgledalo Spasitelja. Zgureni nad Svetim Pismom proučavali su učenjaci proročke knjige dokazujući, da Mesija ima sada doći. Prosti je svijet počeo o njemu pričati čudne priče, da će se pojaviti u oblacima, da će doći kao grom.

I u to napeto vrijeme puče najednom glas, da se u pustinji pojavio neki prorok. Kadgod je Židove pritisnula teška nevolja, tješio ih je Bog po svojim poslanicima i prorocima. Sad je prošlo već preko četiri stotine godina, što se nije čuo glas od Boga. Zato se na vijest o novom proroku sve uskomešalo i pošlo da ga vidi i čuje.

Taj prorok bio je sveti Ivan. Kao dječak čuo je od roditelja, što se dogodilo kod njegova rođenja i što mu je od Boga u kolijevci prorečeno bilo. Zato se nije posvetio svećeničkoj službi u jerusalimskom hramu, već se povukao u judejsku pustinju. To je istočna strana judejske zemlje između Jerusalima, Betlehema, Hebrona i Mrtvoga mora. Nije to pustara, kako je mi shvaćamo, gdje oko luta po žarkome pijesku i uzalud traži u daljini, gdje bi se zaustavilo. Pustinja je kamenito tlo, što ga je potres isprekidao u pukotine, klance, gudure i vijugaste doline pune kamenja, pijeska i mulja. Obronci tih brda strmoglavo se spuštaju u dolinu. Zimske kiše i ljetno sunce izjedoše ih tako, te se čovjeku čine izdaleka kao ostaci starih gradova, što ih je rat uništio ili požar iznakazio. Iz pukotina na pećini nikla je gdjegdje biljka, koja ne traži mnogo vlage, a rijetko se pomolio kakav zakržljali grmečak. Cio dan putovanja nijesmo u takvoj pustinji sreli drugoga života osim lisice, šakala, orla i jastreba.

U takvu pustinju povukao se sveti Ivan. Kao stari proroci zaklonio se i on u špilju. Nosio je grubo odijelo od devine dlake, od tkanine, kojom cigani u nas pokrivaju svoje šatore. Istočnjak silno voli sjajno odijelo, a nada sve skupocjeni pojas žarkih boja, koji gdjekad resi i drago kamenje. Sveti Ivan nosio je jednostavan pojas od kože. Nikad se nijesu škare dotaknule njegove brade ili kose, koja je nehajno lepršala po ramenu. Nije pio vina ni žežena pića, već kišnicu, što se zadržavala u pukotinama. Hranio se skakavcima sušenim na suncu. Ti se i danas prodavaju na trgu u Jerusolimu, ali ih kupuju samo siromasi. Iskapao je korjenje nekih biljki, pa se hranio njihovim slatkim sokom, a katkad i divljim medom. Suho podneblje, mirisave biljke, što rastu u okolini pustinje, prijaju divljim pčelama, a izdubine u pećinama služe im za košnicu. Omršavjelo lice podavalo je strog izraz Ivanovim crtama. Molitvom i postom činio je pokoru pripravljajući se za apostola, koji će navieštati pokoru. Kad kralj hoće da pohodi koji kraj, šalje pred sobom glasnika, da pregleda putove, kojima će proći, da uredi kuće, u kojima će konačiti. Sad je kralj nebeski naumio da pohodi zemlju. Njemu treba da sveti Ivan utre put u ljudska srca propovijedajući pokoru.

Kad je Ivanu poslije dugog pripravljanja stigla od Boga zapovijed, da nastupi svoje zvanje, spusti se iz pustinje Judejske u dolinu Jordana, koja se proteže od Tiberijadskog jezera sve do Mrtvoga mora. Ivan nije tražio svoje slušatelje po gradskim trgovima ni u hramu, ni u židovskim zbornicama. Počeo je propovijedati u pustinji, otkuda mu glas raznesoše putnici, koji su jednako prelazili Jordan.

»Činite pokoru«, to će reći, očistite svoje srce od grijeha i započnite nov život, »jer je blizu kraljevstvo nebesko«, to jest kraljevstvo Božje. Židovi su očekivali zemaljskog Spasitelja i zemaljsko kraljevstvo, a Ivan obećaje kraljevstvo nebesko, koje ne će biti od ove zemlje, već će u njemu vladati nebeski zakoni. Ipak pohrliše Židovi kao na glas trublje, koja budi

na uzbunu, do Ivana, jer je svatko shvatio njegove riječi kao skoru pomoć, kojoj se nadaju od Mesije. Tko je jedamput slušao Ivana, pripovijedao je kod kuće, kako ga se duboko dojmilo njegovo propovijedanje. Tim mu se širio glas i privlačio druge, te doskora poče izilaziti u pustinju k Ivanu svijet iz Jerusolima i svih krajeva židovskih. Puste staze pustinje oživješe ljudima, koji su grnuli, da čuju novog proroka.

Propovijedanje Ivanovo davno je ocrtao prorok Isaija riječima: »Evo ja šaljem anđela glasnika svoga pred licem tvojim, koji će pripraviti put tvoj pred tobom.« Ta lijepa slika uzeta je iz istočnoga života. Kad se tamo velikaš vozi po velikom gradu, trče pred njegovom kočijom dva do četiri brzonoga tekliča i viču ljudima, da se uklone s puta. Rukama i dugim štapovima guraju svijet na stranu, da konji velikaševi jednako mogu kasati i usred velike vreve. Takav se teklič zove preteča, koji pripravlja put svomu gospodaru. Preteča zvao se i sveti Ivan, jer je propovijedanjem svojim pripravljao židovski narod na dolazak Mesijin. One staze, što se vijugaju po pustinji, u kojoj je Ivan živio, ponori, što ih je trebalo obilaziti, brda, na koja se uspinjao, doline, u koje se spuštao, bile su Ivanu slika oporih srdaca, koja valja prirediti Gospodinu. Gdje kralj najavi svoj dolazak, tu se rede i popravljaju putovi. Isus je duhovni kralj, kraljevstvo je Njegovo duhovno, pa grešnici valja da se duhovno naprave za Njegov dolazak. Zato propovijedaše sveti Ivan:

»Sve doline neka se nasipaju, svaka gora i brijeg neka se otkopa, zavoji neka se uravnaju, a hrapavi putovi neka se uglade.« Značilo je to: Uspravite se vi, koji ste potišteni i malodušni. Ponizite se vi, koji ste oholi na vaš imutak, rod ili čast! Zalutala srca neka se vrate Bogu i uklonite sve strasti ili pogreške, koje ne dadu Isusu, da uđe u srce vaše! Tu će svaki čovjek vidjeti spasenje Božje, to jest spasti dušu svoju.

Propovijedajući pokoru pozivao je Ivan pokajnike, da urone u vodu, pa da se krste. Odatle mu pridjevak: sveti Ivan Krstitelj. Već je Mojsija pripisivao vodi neku nevidljivu moć. Pranje po židovskom zakonu nije pralo samo tjelesnu nečistoću, već je uz pomoć Božju čistilo i od duhovne ljage. Ivanovo krštenje nije opralo dušu od grijeha, već je samo značilo: tko hoće da bude član kraljevstva Isusova, treba da bude čist od svake ljage na duši. Krsteći se priznavali su ljudi, da su grješni, zato je Ivanovo krštenje bilo spojeno s većim ili manjim ispovijedanjem grijeha, kako je već tko bio skrušen.

Svakom je staležu sveti Ivan znao reći zgodnu pouku. Tako su došli k njemu farizeji i saduceji. To su bile dvije vjerske i političke stranke. Saduceji su bili prijatelji krivobošcima i njihovim nazorima, držali su, da se nije vrijedno boriti za slobodu domovine, imali su vladu u svojim rukama, ali narod nije bio uz njih. Poštovali su doduše zakon Mojsijev, ali su tako duboko pali, te su zabacivali neumrlost duše i uskrsnuće mrtvih. Njima nasuprot nastojali su farizeji da točno slijede zakon Mojsijev, ali su ga iskrivili svojim tumačenjem. Uz to su bili puni oholosti i licemjerja. Narodu su znali zaslijepiti oči tako, da ih je držao za svece, a svoju ljubav k domovini izvrgli su u mržnju na tuđince. Kad su dakle neki od farizeja i saduceja došli k Ivanu, ne da se obrate, već da ne izgube ugleda pred narodom, koji je do svetoga Ivana mnogo držao, uzavri gnjev Ivanov protiv njihova licemjerja i oholosti, te im reče:

»Zmijska bagro!« To su bile zgodne riječi za farizeje. Kao što zmija ispod zuba nosi otrov, tako su i farizeji bili u duši puni pakosti i zlobe. »Tko vam je kazao, pita ih Ivan, da ćete umaći od gnjeva, koji ide?« Mislio je pod tim gnjev Božji, koji opake stiže već na ovome svijetu, a još će se bolje pokazati na sudnjem danu. »Nije dosta, da se ostavite grijeha, već treba da činite i dobra djela: radite rad dostojan pokore!«

Židovi su bili osobito ponosni, što su potomci Abrahamovi, s kojim je Bog sklopio savez. Držali su, da im se ne treba kajati za grijehe, jer im je nebo otvoreno. Neki su pače govorili, da Abraham sjedi pred paklenim vratima i otima svakoga Židova, koji je osuđen na vječne muke. Da im tu predrasudu izbije, govorio im je sveti Ivan:

»Nemojte govoriti: imamo oca Abrahama.« Samo podrijetlo Abrahamovo ne će srdžbe Božje odvratiti od njih. Bog, koji je dao, da Isaka rodi majka u starosti, može da učini od kamenja sinove Abrahamove. Pri tom je Ivan pokazivao na kamenje, što je ležalo u pustinji. Još ih je opominjao, neka ne propuste ovu posljednju zgodu, da se obrate, jer je gnjev Božji blizu. Stablo, komu je drvar položio sjekiru na korjen, doskora će pasti. Tako će i farizeji doskora propasti, ako se ne poprave. Farizeji su govorili, da će njihov Mesija baciti u ognjeno more sve, koji nijesu Židovi. Istim ognjem zagrozio se Ivan njima samima. »Svako drvo, koje ne donosi dobar rod, bit će posječeno i u oganj bačeno.«

Običan je svijet pitao Ivana: »Što valja činiti, da se spasemo?« A sveti Ivan odgovara:

»Tko ima dvije haljine, neka dade onomu, koji nema ni jedne, i koji ima hrane, neka učini tako.« Opominje ih time, da čine dobra djela navodeći za primjer ono, što siromasima najviše treba, a to je hrana i odijelo. Ta djela milosrđa mole od Boga dobročiniteljima milost, da čine pravu pokoru.

Prema pokornim grješnicima bio je Ivan pun blagosti i samilosti. S iskrenom željom, da se poprave, zapitaše ga carinici:

»Učitelju, što ćemo mi činiti?«

Od robe, što se uvozila i izvozila, ubirali su više carine, nego bi smjeli. Zato im odgovori Ivan:

»Ne ištite ništa više, nego vam je rečeno!«

U ono vrijeme nije svatko morao da služi u vojsci. Vojnici u pokrajini bili su kojekakvi pustolovi i lijenčine, što se doklatiše od divljih naroda, te se

upisaše u rimsku vojsku za plaću. Ipak se propovijed Ivanova dojmila mnogoga od njih. I oni su ga pitali:

»A što ćemo mi činiti ?«

A Ivan reče:

»Ne činite nikomu sile, to jest ne zlostavljajte nikoga, ne tužite nikoga krivo, budite zadovoljni s plaćom svojom«, jer su se svaki čas bunili protiv loše hrane i slabe plaće, koju su im rimski carevi morali povećavati.

Rječitost Ivanova zanijela je svijet, a svetost njegova upravo ga je zadivila. I mnogi su Židovi pomišljali, nije li Ivan možda obećani Mesija. Na tajno njihovo pitanje odgovori sveti Ivan javno:

»Ja vas istina krštavam vodom, ali ja nijesam Mesija. Doći će jači i veći od mene, komu ja nijesam dostojan odvezati remena na obući njegovoj«, to jest izuti ga i nositi za njime obuću. Drugim riječima: »Nijesam vrijedan da se ubrojim među posljednje sluge Njegove. Ja vas krštavam vodom, a On će vas krstiti Duhom Svetim i ognjem. Moje krštenje vodom znači, da čovjeku valja očistiti dušu od grijeha. Ali kao što oganj na kovini čisti, što voda ne može oprati, tako će i Njegovo krštenje uistinu očistiti dušu od grijeha. To će učiniti Duh Sveti, koga čovjek dobiva kod svetoga krsta. No Mesija će jednom biti i strog sudac. On ima lopatu u ruci svojoj, pa će očistiti gumno svoje i skupiti pšenicu u žitnicu svoju, a pljevu će sažeći ognjem vječnim.«

Kako je kod nas nekoć bilo, tako u Palestini još i danas stoka mlati žito. Kad ga je na gumnu izgazila, vjetre ga bacajući smjesu lopatom od sebe. Jer je žito teže, pada podalje i sprema se u žitnicu, a pljevom lože. Eto što znači lijepa ta Ivanova slika. Gumno, na kom leži žito i pljeva, ova je zemlja, na kojoj živu dobri i zli ljudi. Na sudnjem danu odlučit će anđeli jedne od drugih. Dobre će Bog uvesti u nebo, a pljevu, to jest zle, kojima motaju strasti, kao što vjetar raznosi pljevu, bacit će Mesija u oganj vječni.

Velik je bio uspjeh svetog Ivana Krstitelja. Naučajući riječju, a još više svetim i strogim svojim

životom, mnogu je dušu uzdrmao, da se ostavi zla i čini dobro. Neki od njih i ostadoše uz njega, te mu se povjeriše, da ih uči i vodi. A Ivan ih je putio, da često mole, strogo poste, prigrle samoću, da se vježbaju u krepostima i život svoj posvete Bogu.

Krštenje.

U vrijeme, kad je Ivan lijepim svojim slikama naviještao dolazak Mesijin, živio je Isus u Nazaretu. A kad je sveti Ivan pripravio narod na Njegov dolazak, držao je Isus, da je došao čas, kad Mu se valja pokazati svijetu. Ostavio je Nazaret, u kom je proživio sav svoj zemaljski život osim posljednje tri godine. Ostavio je milu kuću i još miliju svoju majku, jer je zadaća, kojoj se posvetio, tražila, da se posve odijeli od doma i svoga roda.

I pošao je Isus na put, da započne najuzvišenije djelo, što ga je ikad Bog zasnovao na zemlji. Pošao je nepoznat, bez ikakva pomagača, da osnuje kraljevstvo svoje. Nijedan kralj na svijetu nije započeo tako goloruk. Isus je imao uza se samo svoje siromaštvo i svoju smrt. Svojom smrti pobijedio je smrt i umirući dao svijetu život. Već nam to kazuje, da je Isus Bog, jer takvim sredstvima ne bi nitko srušio silno rimsko carstvo i osnovao kraljevstvo, što je osvojilo cijeli svijet.

Jednoga dana dođe Isus ravno na Jordan do svetoga Ivana, da Ga krsti. Čovjek se krsti, da se očisti od grijeha. Isusu nije toga trebalo, jer nije imao nikakva grijeha. Dosada se Isus u svemu pokorio zakonu: dao se obrezati i prikazati u hramu. Tako je i sada htio da bude jednak drugim ljudima, da se podvrgne krštenju, koje je bilo neki uvod u kraljevstvo nebesko. Napokon je htio svojim krštenjem da naredi sakramenat svetoga krsta.

Sveti Ivan nije Isusa poznavao, jer je jedan daleko živio od drugoga. Isus se sklonio u zabitni

Nazaret, a Ivan je proveo svoj vijek u pustinji. Ali je Ivanu Bog javio, da će doskora k njemu doći Isus. I sveti Ivan jedva je čekao čas, da Ga vidi i da Mu se pokloni.

Jednoga dana zape oko Ivanovo o čovjeku, koji je s drugima došao, da se krsti. Dostojanstveno Njegovo držanje, božanske crte Njegova lica, iz kojih je govorila svetost, a najviše glas Duha Svetoga, kazivao je svetome Ivanu: To je On! Sveti Ivan, koji je dosada neustrašivo korio glavare židovske, drhtaše od svetoga nekoga poštovanja, kad je prvi put ugledao, koga mu je duša davno željela vidjeti. I kad je pošao, da Mu se baci pred noge, predusretne ga Isus tražeći, da Ga krsti kao pokornika. A sveti Ivan nađe se u velikoj neprilici. Branio se riječima:

»Ja treba da budem kršten od Tebe, a Ti dolaziš k meni.« Kao da mu kaže: Ne treba Tebi da se krstiš, a još manje mogu Te krstiti ja, koji sam čovjek grješnik. Ne treba liječniku, da traži bolesnika, već bolesnik treba da traži liječnika.

Isus potvrdi riječi Ivanove te samo doda: »Pusti za ovaj put, jer nam tako treba ispuniti svaku pravdu, to jest volju Božju.« Htio je Bog, da Ivan obećanoga Mesiju svijetu pokaže i u Njegovo Ga zvanje uvede. Uz to će i sam Bog pokazati, tko je zapravo Isus. Tada popusti sveti Ivan, a Isus zađe u vodu. Nato se ona ruka, što se nije smatrala vrijedna da Isusa izuje, diže nad glavu Njegovu i pokrsti Ga.

Na nebu nijesu mogli anđeli da se načude gledajući, kako se njihov Kralj ponizio. A tko bi na zemlji u tom času držao za Boga Isusa, koji se krstio s drugim grješnicima? Zato je samo nebo progovorilo, tko je Isus.

Poslije krštenja pođe Isus iz vode. U taj čas ili se oblaci razmaknuše ili je nenadano svjetlo zasinulo u visinama ili se doista vidio prolom na nebu, otvoriše se Ivanu nebesa i vidje Duha Božjega, gdje silazi kao golub na Isusa. Nebo, koje je tisuću godina bilo zatvoreno poradi grijeha Adamova, otvorilo

se danas zbog pokornosti Isusove. Iz otvorenoga neba činilo se oku čovječjemu, da se spušta golub. A to nije bio golub, već sam Duh Sveti, koji je uzeo sada oblik goluba. U Svetom Pismu je golub znak blagosti, nevinosti, svetosti. To je bio razlog, što je Duh Sveti danas poprimio oblik goluba, da se ljudima pokaže vidljivim načinom. Nekoć je golub navijestio patrijarhu Noemu, da je potopne vode ne-

Krštenje Isusovo.

(U đakovačkoj katedrali naslikao Ljudevit Seitz.)

stalo, pa se vratio na lađu i javljao, da se smirio gnjev Božji, držeći u kljunu maslinovu grančicu. Tako je i sada Duh Sveti pod prilikom goluba javljao, da je Isus Spasitelj svijeta. Kad se Isus rodio, naviještali su anđeli mir, kad je nastupio svoje zvanje, sišao je na zemlju Duh Sveti, začetnik svake utjehe i mira. Duha Svetoga, koji se spuštao iz nebesa u slici goluba, vidio je Isus, vidio Ga Sveti Ivan, a vidješe Ga i drugi, koji su bili s njima.

Nije sam Duh Sveti kazivao ljudima, da je Isus obećani Mesija, već se čuo s neba jasan glas:

»Ovo je Sin moj ljubazni, koji mi je omilio od vijeka.«

Nekoć je Gospodin Bog požalio, što je čovjeka stvorio, a sad se u Isusu, Sinu Blažene Djevice Marije, obradovao.

Već su stari govorili: Ako hoćeš da vidiš sveto Trojstvo, a ti pođi na Jordan. Tu je Bog Otac, koji je govorio, Bog Sin, koji se krstio, i Bog Duh sveti, koji se pustio u slici goluba. Bog Otac odabrao je Isusa za posrednika između neba i zemlje. Tu je zadaću Isus primio, a Duh Sveti Ga je u toj službi posvetio. S krštenjem je ušao Isus u novo doba svoga života. Dosada je skromno živio u zatišju nazaretskom, odsada će javno raditi kao Mesija za slavu Božju i spasenje roda ljudskoga.

Mjesto, gdje je Isus kršten, danas je pusto, prazno i tiho, osim što Jordan šumi, a tu tišinu prekida kadgod neugodni krič kakve ptice. Prema staroj predaji bilo je to mjesto nedaleko Mrtvoga mora, nasuprot nekadašnjem Jerihonu. Još u šestom vijeku resila je ovdje Jordanove obale mramorna ploča, a usred rijeke dizao se veliki križ. Na tome mjestu rado prelaze i danas Arapi preko Jordana, jer je tu samo trinaest metara širok. Kako nije dubok, preplivaju ga na konju ili pregaze noseći odijelo nad glavom. U siječnju, na dan krštenja Isusova hodočaste onamo mnogi, te se kupaju. Odijelo, u kojem su se okupali, dobro čuvaju, da njime pokriju svoje tijelo u lijesu.

Kušanje.

dmah poslije krštenja udaljio se Isus, da se ukloni radoznalosti i vrevi ljudskoj. Bio je pun nebeskoga žara, lice Mu se sjajilo nekim svetim zanosom, a korak Mu je odavao odlučnost, jer Ga je vodio Duh Sveti. Od Jordana pođe Isus prema gradu Jerihonu i uspne se nad izvorom proroka Eliseja na visoku goru Karantaniju, mi bismo hrvatski kazali — Četrdesetnicu. Nazvaše je tako, jer je prema staroj predaji Isus na njoj proveo četrdeset dana. Tu kao da se tužna pustinja sastala u ledenom zagrljaju s divljom gorom. Četiri sta sedamdeset i tri metra visoka Karantanija izrasla je u samoj pustoši, koja udara tim više u oči, što je ispod nedalekoga grada Jerihona najplodnije tlo. Jesenske kiše i ljetno sunce oglodaše Karantaniju i iznakaziše je. Izrovaše na njezinim bokovima jaruge i gudure, izdubiše spilje, koje proširiše pustinjaci, da se trape na gori, koju je Isus posvetio. Mučni uspon vodi do veće spilje, u kojoj kažu, da je Isus postio. I danas provodi u njoj strog život nekoliko grčkih kaluđera.

Isus je otišao u pustinju, da se pripravi za javni život. Svako važno djelo treba da čovjek započne molitvom, kojom će sebi osigurati pomoć Božju. Tako je i Isus molio dugo, pobožno i žarko, razmišljao o zadaći, koja Ga čeka, razgovarao s Bogom u srcu svome, preporučao Ocu svome sve ljude, osobito one, koji budu u Nj vjerovali. U žarkoj molitvi i dubokom razgovoru s Bogom tako se zanio, da nije na hranu ni mislio. Tako se dogodilo, te punih četrdeset dana nije oćutio potrebe da jede. Nije Isus postio po židovskom običaju, koji pred noć prekidaju post, već je postio s danima i četrdeset noći. Kao da je htio posvetiti taj broj, koji se u Svetome Pismu često spominje. Četrdeset je dana postio Mojsija na gori Horeb, kad je išao po ploče židovskoga zakona. Četrdeset je dana putovao prorok Ilija po pustinji, četrdeset je dana ostao Isus na zemlji poslije svoga Uskrsnuća. Isus je postio, da čini pokoru za neumjerenost, kojom je prvi grijeh započeo u raju.

Kad se poslije dugotrajne molitve kao probudio, oćuti Isus silnu glad. Tijelo Mu je oslabilo, sile smalaksale, lice omršavilo, oči upale. I snađe Ga velika želja, da jede. U takvoj nevolji čovjek lako podlegne napasti.

Taj čas kao da je jedva dočekao sotona, poglavica nečistih duhova, koji je već dulje vremena vrebao Isusa. Čuo je glas Božji kod krštenja, koji je nazvao Isusa Sinom Božjim, te poče sumnjati, nije li to onaj, koji po Božjem obećanju u raju ima da skrši njegovu vlast. Zato će Ga kušati, da oda svoju tajnu, ili će Ga zavesti na djelo, da Ga rastavi od Boga, pa da se tako riješi svog pogibeljnog protivnika. Sam je nekoć imao da prođe kušnju u nebu, pa je sramotno podlegao. Odatle njegov bijes i nastojanje, da i druge strovali u vječnu propast. Jednom je tako već uspio. Zaveo je prve ljude i unesrećio sve njihove potomke. Istu sreću pokušat će sada kod Isusa. Vidio je, da Isus trpi glad, pa nije mogao vjerovati, da je Sin Božji, jer mu nije bilo znano, da je i pravi čovjek.

Da bude načistu, pristupi k Isusu u čovječjem obliku te reče:

»Ako si Sin Božji, reci, da ovo kamenje postane kruh.«

I pokaza Mu rukom silno kamenje, što je pokrilo okolinu. Pitanje svoje udesio je đavao majstorski, da zavede Isusa. Pitajući zapovijeda, a zapovijedajući pita. Računao je, da će Isus smjesta učiniti, što traži, jer mora da Ga vrijeđa, što Mu đavao osporava čast Sina Božjega. Podsjetio Ga je na Njegovu Božansku moć, koja može jednom riječi pretvoriti kamen u kruh. Što je prirodnije, nego da Isus zadovolji ovu prvu potrebu čovječje naravi, kad u pustinji nema ništa, čim bi utišao svoj glad? Da je Isus poslušao napasnika, bio bi Božansku svoju moć upotrijebio za svoje lične potrebe, a Isus nije nikad činio čudesa poradi sebe, već samo drugima na korist, s višega cilja. K tomu bi na riječ zavodnikovu završio svoje gladovanje, što ga je počeo po volji Božjoj, jer Ga je Duh Sveti doveo u pustinju. Mjesto da neprijatelja svoga baci u pakao, gdje mu je mjesto, pobijedio je Isus njegovu lukavost svojom poniznošću. Na pitanje sotonino, je li Sin Božji, ne odgovara Isus ništa, već odbija napast njegovu, da kamen pretvori u kruh, riječima Svetoga Pisma:

»Ne živi čovjek o samome kruhu, već o svakoj riječi, koja izilazi iz usta Božjih.« Bog, istina, izdržava čovjeka kruhom, to jest prirodnom hranom, ali mu život može očuvati i drugim načinom. Ako Bog hoće da čovjeka nahrani, dosta je samo jedna riječ iz usta Njegovih. Ali preče je pokoravati se Božjoj volji, nego skrbiti za tijelo. I ne bi bilo lijepo tražiti hranu od Boga čudom, kad je može dobiti drugim načinom. Isus treba samo da se pouzda u volju Božju, pa Mu ne treba da od kamenja pravi kruh.

Uto se đavao pripravio za drugu navalu. Odgovor je Isusov pokazao veliko Njegovo pouzdanje u Boga. To upotrijebi đavao za novu napast. Tada Ga đavao uzme, i što bi okom trenuo, prenese iz pustinje kraj Jerihona u Jerusolim, koji se zove sveti grad, jer ga je Bog odabrao za sveti stan svoj. Kršćanska se duša zgraža, kad pomisli, da je đavao nosio Isusa, sotona samoga Boga. Čitajući to treba da se više čudimo Isusovoj poniznosti nego đavlovoj drskosti. Nije čudo, što je Isus dopustio, da Ga ponese onaj, koji Ga je kasnije razapeo po svojim pomoćnicima. I đavao stavi Isusa na jedan vršak židovskoga hrama ili na kulu. Na to Mu reče:

»Ako si Sin Božji, spusti se dolje. I ne će ti se ništa dogoditi, jer je pisano u Svetom Pismu: Anđelima svojima zapovjedi za Tebe i na rukama će Te nositi, da ne zapneš za kamen nogom svojom.«

Te su riječi uzete iz psalma, gdje Bog obećaje svoju pomoć onima, koji se u nevolji u njega pouzdaju. Ali je đavao sada izvrnuo riječi Božje, jer one ne kažu, da će Bog pomoći čovjeku, koji se lakoumno i bez potrebe izvrgava životnoj pogibli. Iznemogao od gladi, kraj odurna napasnika, na strmoglavome mjestu našao se Isus u velikoj neprilici, da svemu učini kraj. Ali kad bi poslušao đavla i spustio se na zemlju, pokazao bi, da je tašt i ohol. Zato odbi Isus đavla riječima:

»Ali je pisano i to: ne kušaj Gospodina Boga svoga.«

Čovjek kuša i napastuje Boga, kad od Njega traži,

da bez potrebe učini čudo. Tako Isus nije ni ovaj put odao đavlu Božje naravi svoje.

U pustinji kraj Jerihona imade dosta strmoglavih stijena, ali đavao nije bez razloga odnio Isusa do jerusalimskog hrama. Židovi su govorili: nitko ne će znati, otkuda je Mesija došao. Kad bi se dakle Isus spustio s krova u predvorje hrama, držali bi Židovi, da je s neba pao, te bi ga oduševljeno pozdravili za obećanoga Mesiju, a to bi osujetilo djelo spasenja, koje je po Božjoj osnovi imalo mučno započeti i završiti smrću Isusovom.

Premda je đavao dva puta odbijen, ipak ne popušta, već iznova napastuje. Ovaj put ne pita: »Ako si Sin Božji«, ne navodi Svetoga Pisma, već se očito pokazao kao takmac i neprijatelj Božji. I opet dopusti Isus, te Ga đavao odnese na jednu visoku goru, s koje Mu je pokazao sva kraljevstva svijeta i slavu njihovu. Ne znamo, gdje je ta gora, jer se s nijedne gore u Palestini ne mogu vidjeti sva kraljevstva svijeta, a još manje slava njihova, to jest krasni krajevi i gradovi, palače, bogatstvo, sjaj i raskoš njihov. Kako mi silne zemlje vidimo na malom zemljovidu, tako je možda đavao pokazao Isusu ljepotu svijeta samo u slici, koja nama nije poznata. Pokazujući kraljevstva svijeta ovoga reče đavao Isusu:

»Sve ću ti ovo dati, ako padneš te mi se pokloniš.«

Kad pohlepni ljudi vide blago, usplamte živom željom, da ga prigrnu k sebi. Držeći, da će Isusa zavesti, ponudi se đavao, da će Mu učiniti, što nikomu nije: postavit će Ga za gospodara nad cijelim svijetom. Istina je, da sotona imade neku vlast nad ovim svijetom. Tko griješi, njegov je sluga, a opaki ljudi čine sve po njegovoj volji. Ali se sada sotona samo banio, kao da ima neograničenu vlast, pa može ovaj svijet dati, komu hoće. Obećani Mesija imao je osvojiti ovaj svijet i osnovati na njemu svoje kraljevstvo, ali će to zaslužiti gorkom mukom i sramotnom smrti na križu. Sad Mu đavao nudi vladu nad svijetom bez ikakve muke uz jedini uvjet, da je s njime dijeli.

Tako se đavao nadao, da će Isus kao čovjek podleći ovoj napasti ili će izazvan ponudom kazati, da je On gospodar svijeta, pa se time odati, da je Sin Božji. No

Đavao kuša Isusa.

(Naslikao A. Schäfer.)

ljuto se prevario. Da je Isus prihvatio đavolovu ponudu, značilo bi to otpasti od Boga i učvrstiti na zemlji kraljevstvo vražje.

U času, gdje se đavao tako uzobijestio, pa traži božansku čast, snađe ga odlučan udarac. Dosada mogao bi Isus držati sotonu za čovjeka, jer Mu se približio u čovječjem obliku. Ali sad ga Isus protjera riječima:

»Odlazi, sotono!« Nazivajući ga tako, pokaza Isus, da je progledao njega i lukavstvo njegovo. Pokloniti se đavlu značilo bi dati mu čast, koja pripada samo Bogu. Zato nastavi Isus: »Pisano je: Gospodinu se Bogu svomu klanjaj i Njemu jedinomu služi.«

Potučen na svakome polju sramotno uzmakne sotona. Tako je Isus svladao đavla, koji se više nije usudio da Mu smeta kod javnoga djelovanja, već je bježao ispred Isusa i molio, da ga pusti na miru. Kad nije mogao da Ga otvoreno priječi, gledao je da osujeti uspjeh rada Njegova. Uzmaknuo je bijesan i razjaren samo na neko vrijeme. Kad nađe zgodnu priliku, on će i opet doći, ne da Isusa kuša, već da Ga javno napadne očajnim bijesom u muci Njegovoj.

Ta je kušnja bila za Isusa duboko poniženje, kojim je pokazao veliku pokornost Ocu svomu. Zato Ga je Bog i nagradio. Čim se đavao udaljio, pristupili su k Isusu anđeli, da Mu služe. Jedan anđeo bio bi dosta, ali ih je došlo više, da pokažu, kako Bog uistinu pravedniku šalje anđele u pomoć. Kad je Adam sagriješio, protjerao je anđeo praroditelje iz raja. Kad je Isus svladao đavla, evo anđelâ k Njemu, da od pustinje učine raj. Ne kaže Sveto Pismo, kako su anđeli Isusu služili, ali je to lako pogoditi. Donijeli su mu jelo, da utiša gled. Onaj, koji je za židovski narod našao manu u pustinji, poslao je sada i Sinu svom okrepu.

Prvom je kušnjom đavao htio Isusa zavesti na neumjerenost tražeći, da prekrši post protiv volje Božje, drugom Ga je kušnjom htio zavesti na preuzetnost, taštinu i oholost, da svijet Isusa hvali, kako je junački sišao s krova, a trećom na pohlepu za zemaljskim blagom. Isus je dopustio, da Ga đavao kuša na tri načina, jer sve napasti, što čovjeka mogu snaći, potječu iz tri vrela. To je požuda tijela, koja

čovjeka napastuje, da ugađa svomu tijelu, oholost, koja podbada, da se čovjek što više uzdigne nad druge, te pohlepa, koja gleda, da steče što više blaga. Tako je Isus htio da iskuša svaku vrstu zla, koja ljude napada. Trebalo je da najprije lično pobijedi sotonu, komu će satrti kraljevstvo na ovoj zemlji. Isus se borio prvi kao vođa, koji hoće da pokaže svojim vojnicima, kako se valja boriti protiv neprijatelja. Kako je svojom smrti svladao našu smrt, tako nas je svojom kušnjom ojačao za naše kušnje. Njegova Ga je kušnja naučila, da nam rado priskoči u pomoć u svakoj napasti i dade jakost da pobijedimo. Tako je kušnja Isusova jedan dio našega spasenja.

Svjedočanstvo Ivanovo.

Krštenjem, postom i molitvom pripravljao se Isus za svoje zvanje, dok ne dođe vrijeme, da Ga Ivan pokaže svijetu. Međutim je sve više ljudi dolazilo k Ivanu, da se krsti. Već su neki počeli i pomišljati, nije li Ivan obećani Mesija. Ni Mesija, govorkalo se, ne bi mogao živjeti svetije, propovijedati ljepše i s većim uspjehom. Ti su glasovi uzbunili židovske poglavice, te prijaviše Ivana velikom vijeću, koje je vršilo nadzor nad vjerskim stvarima. Optužiše svetoga Ivana, da propovijeda bez dopuštenja, da uvodi nove odredbe, zavodi narod, pa ga neki drže za obećanoga Mesiju. Veliko vijeće doista primi tužbu njihovu. No poradi naroda, koji je svetoga Ivana držao za proroka, nijesu se usudili da ga dovedu na sud u Jerusolim, već odlučiše, da će k njemu poslati svoje ljude, koji će stvar izvidjeti.

Odaslanstvo je velikoga vijeća bilo sastavljeno od svećenika, koji su bili suci u vjerskim stvarima. Njima su se pridružili i neki Levite. Kod Židova su vršili službu svećeničku jedino potomci velikoga svećenika Arona. Ostali muškarci plemena Levijeva zvali su se Levite. Njihova je zadaća bila, da dvore

svećenike, da pjevaju kod službe Božje i da čuvaju hram. Ali su i oni naučali zakon Mojsijev i razumjeli se u vjerske stvari.

Kad su došli k svetomu Ivanu, upitaju ga službeno:

»Tko si ti?« To je ponajprije značilo: tko je tebe poslao i tko ti je dao vlast da propovijedaš? Ali je njihovo pitanje išlo i dalje. Budući da su neki govorili, da je Ivan obećani Mesija ili Krist, htjelo je poslanstvo velikog vijeća saznati, ne drži li on sebe za Krista. Zato Ivan ne odgovara na njihovo pitanje nego na ono, što se iza pitanja krilo, te reče:

»Nijesam ja Krist.«

To iskreno priznanje smete poslanstvo židovsko, jer je porušilo glavni dio njihove tužbe. Za proroka Iliju kažu svete knjige, da se na ognjenim kolima odvezao u nebo, pa će doći prije velikog i strašnog dana Gospodinova, to jest prije sudnjega dana. Iz toga su mjesta neki krivo izvodili, da će Ilija doći prije prvog dolaska Isusova. Stoga zapita odaslanstvo Ivana dalje:

»Jesi li ti Ilija?«

A Ivan to odlučno odbi riječima:

»Nijesam ja Ilija.«

Sveti Ivan mogao se izdavati i za kakvog drugog poslanika Božjega, pa ga zato upitaše:

»Jesi li ti prorok?«

Mislili su pod time onog velikog proroka, koga im je obećao Mojsija. Ali i na to pitanje odgovori Ivan:

»Nijesam.«

Dosad je Ivan govorio samo ono, što nije, zato pođe poslanstvo dalje, pa zatraži od njega, neka jednom kaže, što jest, da mogu odgovoriti onima, koji su ih poslali. I Ivan im odgovori riječima proroka Isaije, koji je prorekao, da će dolazak Mesijin navijestiti silan glas u pustinji:

»Ja sam glas onoga, što viče u pustinji: poravnite puteve Gospodnje!« Ivan je htio time reći: Vi očekujete obećanoga Mesiju i Spasitelja. Taj ja nijesam. I ne pitajte, tko sam, već radije poslušajte,

što propovijedam. Moja je zadaća i služba, da priredim put Mesiji, koji je već blizu.

Ivan je bio oruđe Božje, ali je krepkim svojim propovijedima vikao, da ga čuju Židovi, koji se daleko udaljiše od Boga.

Veliko je vijeće moralo bdjeti, da se u zakon Mojsijev ne uvede nikakav novi obred. Iz riječi starih proroka naučili su Židovi, da će se u doba mesijansko pranjem, to jest krstom postići oproštenje grijeha. Stoga su držali, da će to pranje uvesti ili Mesija ili Ilija ili onaj prorok, što ga je obećao Mojsija. Osim njih nije nitko imao pravo da uvodi kakvo pranje ili krštenje kao vjerski obred. Zato su pitali Ivana:

»Zašto ti onda krstiš, kada nijesi ni Krist ni Ilija ni prorok?«

Na to im odgovori Ivan: Neka im krštenje njegovo ni najmanje ne smeta. On krsti vodom, da podsjeti, kako treba dušu očistiti od grijeha. Zašto oni toliko ispituju za njega? Onaj, za koga bi prije svega morali pitati, već je došao i nalazi se u njihovoj sredini. On će se svojima propovijedima javiti poslije Ivana, ali je bio davno prije njega, jer je Bog, pa Ivan nije vrijedan da Mu učini, što čine gospodaru posljednji sluge, nije dostojan razvezati remena na obući Njegovoj.

To je bilo u Betaniji preko Jordana, kamo se preselio sveti Ivan, da izbjegne zasjedi i osveti Židova, koji mu nijesu mogli zaboraviti, što ih je javno nazvao zmijom i javno žigosao njihovo licemjerje.

Jaganjac Božji.

Isus je drugi dan, kako je došlo poslanstvo velikog vijeća Ivanu, ostavio pustinju, u kojoj Ga je kušao đavao, i pošao opet na mjesto, gdje je bio kršten. Kad se približio svetomu Ivanu, uhvati ovaj priliku, da Ga pokaže Židovima. Ispruži ruku i pokaže prstom na Isusa te reče:

»Evo Jaganjac Božji, koji uzima grijehe svijeta.« U tim riječima bilo je mnogo rečeno. Najobičnija životinja, koju su Židovi žrtvovali svaki dan u hramu, bio je jaganjac. Svi ti janjci bili su slika Mesijina te su opominjali Židove na obećanoga Spasitelja. Krvlju vazmenoga janjca oslobodili su se Židovi iz Egipta, pa ih je pasha svake godine sjećala na Mesiju, koji će ih izbaviti iz grešnoga ropstva. I proroci su zvali Mesiju janjetom. Isaija zove Isusa janje, koje vode na klaonicu, da označi Isusovu strpljivu muku i smrt na križu. Što su proroci samo u duhu gledali, to je Ivan vidio živim očima, te je jasnim riječima označio Isusa za Spasitelja svijeta. Kao da Ga vidi, kako nosi križ na Kalvariju, kazao je Ivan: »Ovo je onaj Jaganjac, za koga je prorekao Isaija, da će trpjeti i umrijeti za grijehe svijeta.« Janjac je pravo ime, kojim je Ivan lijepo označio Isusovu blagost, krotkost i poniznost. A tim je riječima Ivan suzbio velike predrasude židovske. Židovi su očekivali Mesiju, koji će ih izbaviti jarma rimskoga, a sveti Ivan kaže, da će ih osloboditi od mnogo većeg ropstva, od grijeha i pakla. Židovi su očekivali Mesiju, koji će im steći slobodu mačem, a Ivan kaže, da je Isus jaganjac, koji će đavla pobijediti ne silom, već svojom krotkošću i poniznošću. Židovi su tvrdili još i to, da će Mesija osloboditi samo Židove, a Ivan kaže, da će Isus spasti ne samo Židove već cijeli svijet. Napokon je Ivan tim riječima rekao, da je Isus Božji janjac, jer nam Ga je Bog dao kao žrtvu za grijehe svijeta.

Riječi »evo Jaganjac Božji« tako su mile Crkvi, te njima podsjeća na Božanstvo Isusovo svakog vjernika, prije nego primi svetu pričest. Svake litanije svršava Crkva moleći »Jaganjca Božjega«, da nam oprosti, da nas usliši, da nam se smiluje.

Na svečane te riječi nadoveza Ivan:

»Ovo je Onaj, za koga vam jučer rekoh, da za mnom ide, koji preda mnom postade, jer prije mene bijaše.«

Ivana je poslao Bog, da Isusa krsti i u Njemu pokaže Židovima obećanoga Mesiju. Ali Ivan nije Isusa vidio prije krštenja, zato mu je Bog dao znak: na koga vidiš, da silazi Duh Sveti i da stoji na Njemu, to je obećani Mesija. Kad je Ivan prigodom krštenja vidio Duha Svetoga, koji je kao golub sišao s neba i stao nad Isusom, potpuno se uvjerio, da je Isus

Evo Jaganjac Božji.

(Naslikao J. Schnorr od Carolsfelda.)

doista obećani Mesija. Sad može mirne duše javno i otvoreno posvjedočiti svima, da je Isus Sin Božji.

Danas je sveti Ivan prvi put javno kazao Židovima, da je Isus Sin Božji, koji će spasti svijet od grijeha. Nažalost bilo je Ivanovo svjedočanstvo glas u pustinji, koji se izgubio bez ikakve jeke i koristi.

Prvi učenici.

Na više je načina sveti Ivan pripravio put Gospodinu. Zvao je ljude, da čine pokoru, javno je pokazao Isusa i priveo Mu prve učenike.

Drugi je dan poslije poslanstva vrhovnog vijeća Ivan stajao na mjestu, gdje je krstio, a uz njega dvojica njegovih učenika. Nedaleko je od njih upravo prolazio Isus, a Ivan Ga je gledao očima punima ljubavi i poštovanja. I opet ga zaokupiše jučerašnje misli, te ponovi riječi :

»Gle, Jaganjac Božji!«

Na te riječi pogledaše učenici Isusa malo bolje, te za čas pođoše za Njim, jer kao da im je Ivan htio time kazati: »Pridružite se k Njemu.« Iz prevelikog su se poštovanja bojali da odmah pristupe k Isusu. Pratili su Ga samo izdaleka, a kad dođu do Njegova boravišta, zametnut će s Njime razgovor. Ali ih dobrota Isusova preteče. Čuvši korake iza sebe okrene se Isus, pa kad je vidio, da Ga slijede, zapita ih ljubezno :

»Šta hoćete ?«

Tim pitanjem htjede da ih k sebi privuče i da steče njihovo pouzdanje. Ali se oni ipak ne usudiše da Mu svoju želju odmah iznesu. Smjerno Ga nazvaše »Rabi«, kako su Židovi kazivali svojim učiteljima, i upitaše, gdje stoji, namjeravajući Ga potražiti u zgodniji čas. Sad im i opet dobrota Isusova pruži više, nego što su očekivali. Isus ih pozove smjesta k sebi riječima :

»Dođite i vidite !«

I pođoše za Isusom do nekakve kolibice, u koju su se obično sklanjali Židovi, koji su došli da slušaju svetoga Ivana više dana.

Što su sada ta dvojica razgovarala s Isusom, ne kaže Sveto Pismo, ali je to lako pogoditi po kasnijoj izjavi jednoga od tih učenika, da su raspravljali o Mesiji, koga je sve očekivalo. Poslije razgovora

s Isusom postadoše obojica drugi ljudi, jer su upoznali u Isusu obećanog Mesiju. Ljubaznost Isusova tako ih je osvojila, te su odlučili ostaviti svetoga Ivana, pa se priključiti k Isusu. Jedan od tih učenika bio je kasniji apostol Andrija. Ime drugoga učenika ne spominje evanđelje, ali je to bez sumnje bio sveti Ivan evanđelista, koji nam je taj sastanak tako točno opisao. Samo nije htio iz poniznisti da navede svoje ime. Tako je sveti Ivan bio jedan od prvih učenika Isusovih, a ostavio Ga je posljednji, kad su Ga sahranili na Kalvariji.

Još isti dan našao je Andrija svoga brata Simona, koji je također došao iz Galileje, da vidi i čuje svetoga Ivana. Presretan, što je upoznao Isusa, dovikne Andrija veselo bratu svome :

»Nađosmo Mesiju, koji se zove Krist.«[1]

Čim je Simon čuo za Mesiju, htjede odmah i da Ga vidi. Andrija zadovolji njegovu želju i povede ga do Isusa. Isus vidje Simona prvi put u životu te mu reče :

»Ti si Simon, sin Jonin, ti ćeš se zvati Kefa.«

Isus je nazvao Simona imenom njegovim i imenom oca njegova, da mu pokaže, kako ga dobro pozna. Što mu je promijenio ime, značilo je, da ga čeka velika zadaća. Tako je Bog Abrahamu promijenio ime, kad ga je odabrao za praoca židovskoga naroda, i patrijaru Jakovu, kad mu je obećao veliko potomstvo. Već sada je znao Isus, da će osnovati Crkvu, pa je Simonu promijenio ime u Kefa, a ta riječ znači stijena ili pećina, jer će Simon biti ona pećina, na kojoj će Isus sagraditi Crkvu svoju.[2] Pozdrav Isusov kazivao je Simonu, da je u Isusa neko više znanje, jer ga je nazvao imenom, premda ga dosada nije vidio. S toga razloga odluči Petar odmah da se i on pridruži Isusu. Andrija, Ivan i Petar su dakle prvi učenici Isusovi, to je Crkva Isusova u zametku.

---

1 Mesija je židovska riječ, koja hrvatski znači pomazanik, a na grčki prevedena glasi Krist.

2 Židovska riječ Kefa znači isto, što u grčkom jeziku znači Petar.

Sutradan, to jest treći dan nakon poslanstva židovskoga, namisli Isus da se vrati u Galileju. Kad je izišao iz mjesta, gdje se sklonio za vrijeme svoga kratkog boravka na Jordanu, nađe čovjeka imenom Filipa i reče mu:

»Hajde za mnom!«

Valjda su Andrija i Simon prošle noći pripovijedali Filipu o Isusu, koga su upoznali, pa se Filip na jednostavan poziv pridružio Isusu. Milost Božja zahvatila je srce Filipovo prije, nego što ga je Isus pozvao riječima. Iz razgovora, što ga je Isus sada zametnuo s Filipom, Filip se potpuno uvjerio, da je Isus obećani Mesija. Zahvalan, što ga je Isus pozvao, pođe Filip i potraži svoga znanca Natanaela, koji nam je bolje znan pod svojim apostolskim imenom Bartolomej. I reče mu Filip veselo:

»Našli smo onoga proroka, o komu je pisao Mojsija u svojoj knjizi židovskih zakona i o komu su toliki proroci proricali. To je Isus, sin Josipov, iz Nazareta.«

Kratko vrijeme, što ga je Filip proveo uz Isusa, nije mogao da Ga pobliže upozna, pa nije znao, da je začet od Djevice, već Ga je držao za sina Josipova i da se rodio u Nazaretu. Natanael je mislio, da iz malena i neznatna gradića Nazareta ne može ništa dobro doći, a kamo li da bi se u njemu mogao roditi slavni židovski Mesija. Zato odvrati Filipu:

»Može li iz Nazareta šta dobro doći?«

Mjesto svakog dokazivanja reče mu Filip:

»Dođi i vidi!«

Bio je uvjeren, da će se Natanael doskora uvjeriti o protivnom. I oba pođoše do Isusa.

A kad je Isus vidio Natanaela, gdje ide k Njemu, reče svojim učenicima tako glasno, da Ga je i Natanael mogao čuti:

»Gle, ovo je pravi Israelac, u komu nema lukavstva.«

Ime Israel Židovima je najmilije, jer ih sjeća na njihova patrijara Jakova. Njime je Isus htio reći, da je Natanael iskren i pošten čovjek, kakav je bio

patrijar Jakov. Videći, da je Isus zagledao u dno duše njegove, prije nego je i riječ s njime progovorio, zapita Ga Natanael u čudu:

»Odakle me poznaješ?«

A Isus mu reče još čudnovatije riječi:

»Vidjeh te još prije, nego te je pozvao Filip, kad si još bio pod smokvom.«

Natanael mora da je jednom pod smokvom doživio važan čas u svome životu. Bio je tvrdo uvjeren, da ga nitko nije vidio, a još manje da je tko znao, što se

Prva dva učenika Isusova.

(Naslikao F. Ittenbach.)

zbivalo u duši njegovoj. Možda je razmišljao, kad će jednom doći Mesija. Kad ga je Isus sada podsjetio na taj boravak pod poznatom smokvom, pokazao je, da Mu nije ništa sakriveno, da vidi, što se daleko događa, i potanko zna, što se zbiva u duši čovječjoj. Kad je Natanael vidio, da Isus znade i najtajnije njegove misli, poviče sav u čudu:

»Učitelju, ti si Sin Božji, ti si kralj Israelov.«

Tako naglo provalila je na usta vjera, što se rodila u njegovu srcu. Sad je vidio u Isusu Sina Božjega i onoga kralja, kojeg su očekivali Židovi.

Izjavu Natanaelovu nije Isus ni odbio ni ispravio, već je upozorio učenike, da će vrijeme potvrditi Natanaelove riječi i učvrstiti vjeru njihovu.

»Ti vjeruješ«, prihvati Isus, »da sam obećani Mesija, jer ti kazah, da te vidjeh pod smokvom. Vidjet ćeš još više od ovoga.«

To će reći: Božanstvo Isusovo potvrdit će još mnogo veći dokazi. Na to reče Isus dva puta:

»Amen, amen«, kako je uvijek počinjao, kad je htio izjaviti što znamenito i osobito važno, pa nastavi: »Vidjet ćete nebo otvoreno i anđele Božje, gdje silaze na Sina čovječjega.«

Kad je patrijar Jakov bježao pred bratom svojim Esavom u Mesopotamiju, prenoći u mjestu Betel. Tu je u snu vidio ljestve, što sežu do neba, a na njima anđele, kako silaze i uzilaze, da posreduju između neba i zemlje. Na taj događaj podsjeća Isus, pa hoće da kaže: što je patrijar Jakov vidio u snu, to će učenici Isusovi vidjeti živim očima, vidjet će, kako anđeli stoje u službi Njegovoj. Anđeo je utješio Isusa na Maslinskoj gori, anđeli javiše svijetu, da je Isus uskrsnuo, i opet poslije, da je uzašao na nebo. Nebo, koje je poradi istočnoga grijeha bilo zatvoreno, bit će sada otvoreno. Isus je u neprekidnom saobraćaju s Ocem svojim na nebu, odakle će anđeli kao poštari nositi na zemlju milosti i nebeske darove.

Tako je broj Isusovih pristaša i opet porastao. Andrija, Ivan, Petar, Filip, Natanael — to su prvi članovi najvećega društva, što se ikad sastavilo na zemlji, Crkve Kristove.

Već za tri dana pružila se apostolima u Kani opet zgoda, da vide više, to jest veće stvari, jer im je Isus tu pokazao, kako nije gospodar samo anđelima, već i prirodnim silama.

Svadba u Kani.

Društvo, što se pribralo uz Isusa, bilo je iz Galileje, pa se vratilo u svoju zemlju s Isusom, koji se sada zaputio u Nazaret. Pješke su mogli lako prevaliti taj put u tri dana. Ali mile majke svoje Blažene Djevice Marije nije Isus našao u Nazaretu. Bila se odazvala pozivu svojih rođaka ili dobrih znanaca, te je pošla na svadbu u Kanu. Blažena Djevica Marija bila je u svadbenoj kući dobro znana, pa je valjda zamoliše, da im pomogne kod priprave. I nije to bilo slučajno, već je Bog tako odredio, da nam pokaže, koliko vrijedi i može zagovor Blažene Djevice Marije.

Kana leži na cesti, što vodi iz Nazareta na Galilejsko jezero. Zove se Galilejska, jer ima u Siriji pokraj grada Sidona druga, Velika Kana. Kana Galilejska udaljena je od Nazareta samo šest kilometara ili podrug sata hoda.

Sudeći po današnjim ostacima bila je Kana dosta veliko mjesto. Kuće joj se prisloniše uz obronak brda, pa su bile građene jedna nad drugom. S tog brda pružao se lijep vidik na dolinu, nekad Seforis zvanu. Danas je maleno seoce, što se s nekoliko svojih jadnih kućica stislo na podnožju brda. Okolina je tako zapuštena, da u bližnjoj šikari rado love lov na palestinske lisice ili šakale, na veprove, a namjeriše se već i na leoparda. Od Isusovih vremena ostale su samo razvaline i zdenac ograđen ogradom od divljeg kaktusa, iz kojeg su pili vodu i svatovi iz Kane, jer je to jedini zdenac u svoj okolini. Na čudo Isusovo sjeća samo kapelica sagrađena godine 1879. na razvalinama stare crkve, koja se u povijesti spominje već 326. godine.

Na svadbu je bio pozvan i Isus sa svojim učenicima. I odazva se s više razloga. Htio je svojom nazočnošću da posveti ženidbenu vezu, koju će poslije podići na sakramenat, htio je pokazati, da

umjereno veselje i zabava nije zabranjena, a napokon i to, da pozna i štuje rodbinske i prijateljske veze.

Kuća ženikova, u kojoj se slavio pir, bila je dosta siromašna, pa se nije dovoljno opskrbila vinom. Možda je došlo na svadbu i više gosti, nego što su se nadali, kako se često desi na Istoku. Usred gozbe ponestade svatovima vina. To je prva opazila Blažena Djevica Marija. Poznavajući dobro svadbenu kuću znala je, da ti ljudi nemaju, čim bi kupili vina. I bilo joj žao, da oćute žalac svoga siromaštva i da se pred svijetom osramote na današnji dan, kad svatko gleda, da goste lijepo podvori. Premda nitko od ukućana nije zamolio Blaženu Djevicu Mariju, da im pomogne, kako je bila mila srca, pristupi k svomu Sinu i reče mu potiho:

»Nemaju vina.«

A riječi su joj glasile kao nježna molba, da tim ljudima pomogne. Istina je, njezin Sin nije još nikad učinio kakvo čudo, ali je Blažena Djevica znala, da je On Sin Božji, i čuvala je u srcu svome sve, što je doživjela kod Njegova rođenja. Zato je pouzdano i ponizno zamolila Isusa za pomoć prepuštajući Mu način, kako će pomoći. A Isus smjesta usliši molbu njenu, te joj milo reče:

»Ženo, što je meni i tebi, zar još nije došao moj čas?«

Isus kaže Majci svojoj žena, jer je to kod istočnjaka častan naziv, koji nema u sebi ništa strogo ni oporo. U staro doba kazivali su i kraljici žena. Istim imenom nazvao je Isus Majku svoju, kad se na križu u smrtnom času od nje opraštao. »Što je meni i tebi«, jest istočna rečenica, koja ovdje otprilike znači: Prepusti ti to meni, to je moja stvar, to se tebe ne tiče. Ostalim riječima podsjetio je Blaženu Djevicu Mariju, da je već došao Njegov čas, da se pokaže kao Mesija, jer je krštenjem na Jordanu započeo svoju mesijansku službu.

Prva, koja se s pouzdanjem obratila Isusu za pomoć, bila je Blažena Djevica Marija. Danas je započela da vrši kod Sina svoga službu zagovornice i pomoćnice roda ljudskoga. Prvo je čudo učinio Isus svojoj Majci za volju. Kad nije držala za nevrijedno pobrinuti se za obične potrebe u životu, zašto bismo se ustručavali zazvati je u pomoć u svakoj našoj potrebi i nevolji? Kako je pomogla u Kani, tako i danas pomaže svima, koji je zamole, da posreduje kod njezina Sina. Zato je kršćani već otpočetka štuju i zazivaju kao svoju zaštitnicu, zagovornicu i pomoćnicu. Nema crkve kršćanske, u kojoj ne bi bilo oltara ili bar slike Majke Božje.

Blažena Djevica Marija bila je sigurna, da će joj Sin uslišati molbu, pa pristupi slugama, te im reče, neka učine sve, što im Isus naloži.

Po propisu svojih učitelja prali su Židovi ruke prije i poslije jela. Bilo je to nužno, jer još nijesu znali za žlicu i vilicu, već su rukama uzimali jelo iz zajedničke zdjele. A prali su i noge, što ih putem zaprašiše ili zablatiše, jer je valjalo bosonog unići u sobu, koja je obično bila prostrta sagovima. U tu je svrhu imala svaka kuća po nekoliko sudova od kamena za potrebnu vodu. Kod svečanih zgoda još bi ih uzajmili. Tako su priredili za današnje svatove šest velikih posuda vode, od kojih su jedne imale osamdeset, a druge i sto i dvadeset litara, pa je u sve stalo pet do šest hektolitara vode. Te su posude bile prilično prazne, jer su gosti potrošili dosta vode za pranje prije ručka.

I sad pristupi Isus k slugama te reče, da sve posude nadopune vodom do vrha. Kad su sluge doista napunili posude, ne reče Isus ni jedne riječi, ne učini nikakva znaka, već tiho, voljom svojom svemogućom pretvori vodu u vino. Siguran, da se voda pretvorila u vino, nije htio ni da ga sam kuša, već reče slugama:

»Zagrabite manjim vrčevima, u kojima se vino nosi na stol, i dajte nastolniku!«

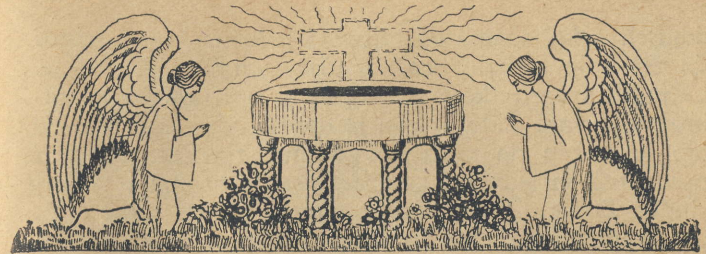
Nastolnik je bio čovjek, koji je zapovijedao slugama, priredio prostorije za svadbu, određivao, kojim će se redom jela nositi na stol, brinuo se, da gosti budu dobro podvoreni, a bila mu je i dužnost da okusi svako jelo prije, nego se nosi na stol, a i vino, da se vidi, nema li kakve pogreške.

Zaokupljen svojim poslom nije nastolnik čuo, što je Blažena Djevica Marija kazala slugama, ni vidio, kako su u kamene posude nanosili vodu ni odakle su zagrabili. I kad okusi po svojoj dužnosti, nađe se u čudu. Znao je, da je gostima ponestalo vina, pa mu nije bilo jasno, otkuda sad ovo, što ga ima u ruci. Držao je, da je zaručnik to vino potajno sačuvao i namislio njime iznenaditi svoje goste. Zato mu reče:

»Svaki čovjek daje na stol najprije dobro vino, a kad ga gosti već dosta ispiju, daje ono, što je loše. A ti si čuvao dobro vino dosada.«

Taj je čovjek nadzirao jelo i pilo, pa je najbolje mogao prosuditi, koliko vrijedi koje vino. Sad rekoše sluge, kako su na riječ Isusovu zagrabili iz sudova, koje su na Njegovu zapovijed prije napunili vodom. Nato su tu »vodu« kušali i drugi svatovi, pa se uvjeriše, da je to vino dobro, bolje od onoga, što su prije pili. I sad posta čudo Isusovo svakomu očito. Šest velikih posuda punih vina kazivalo je jasno, da nitko nije mogao izmijeniti vodu s vinom niti ih nadolijati vinom, jer su posude bile do vrha napunjene vodom. A Isus pretvori vodu u vino, ne samo da izbavi kuću iz neprilike, već i da priskoči u pomoć njihovu siromaštvu.

Ovo je bilo prvo čudo, što ga je Isus učinio. Njime je pokazao svoju slavu, jer je svatko razumio, da je neograničen gospodar prirode. Svako daljnje čudo samo je povećalo Njegov glas. Već sada su vjerovali učenici Njegovi, da je Isus obećani Mesija. A kad na svoje oči vidješe čudo, još se više uvjeriše u svojoj vjeri. Bilo im je to i potrebno, da ne posumnjaju o Isusu, kad vide, kako će Ga u Jerusalimu primiti poglavice židovski.

II. *Od prve do druge pashe.*

Isus tjera trgovce iz hrama.

Iz Kane je Isus otišao s majkom i svojom rodbinom u grad Kafarnaum na obali Genezaretskog jezera, da se priključi mnogobrojnim putnicima, koji su polazili u Jerusolim, da proslave židovsku pashu. Dosad se Isus očitovao samo nekim svojim znancima i prijateljima, a sada će se kao Mesija javno pokazati u središtu svoga naroda, u Jerusolimu. Pasha je bila za to najzgodnije doba. Pokraj palestinskih skupit će se u Jerusolimu Židovi iz cijelog svijeta, da prikažu Bogu razne žrtve i jedu vazmeno janje. Tako je Isus svoje javno djelovanje u Jerusolimu započeo na pashu, a poslije treće godine i opet završio na samu pashu.

Iz Kafarnauma prispije Isus poslije četiri dana u Jerusolim te pođe s veselim hodočasnicima ponajprije u hram Božji. Tu nađe nered, koji Ga je rastužio i razljutio. Židovi, što dođoše iz dalekih krajeva, kupovali su u Jerusolimu životinje, koje su im trebale za žrtvu. Radi toga dotjeraše trgovci za te dane svaku vrst stoke na pazar. A poglavice židovski zaboraviše poštovanje, što smo ga dužni svetomu mjestu, te dopustiše, da trgovci utjeraju na tisuće ovaca i goveda u predvorje za neznabošce, što se prostiralo oko samoga hrama. Siromasima je zakon dopuštao, da žrtvuju golubove, pa i te su prodavači

donijeli u kobačama ili gajbama u hramske trijemove. Za žrtve je trebalo brašna, ulja, vina, soli, tamjana i drugih stvari, koje su kupovali u trijemovima oko hrama. Svaki Židov, koji je navršio dvadeset godina, bio je dužan da plati na godinu otprilike tri krune predratne vrijednosti za izdržavanje hrama i vršenje službe Božje. Taj se porez mogao platiti samo u židovskom novcu, jer su drugi nosili sliku krivih bogova ili rimskih careva, pa nijesu smjeli ući u blagajnu židovskoga hrama. Zato postaviše novčari svoje stolove u samim trijemovima, da mijenjaju tuđi novac u židovski ili veći u sitniji. Pri tom su lihvarili i varali tik hrama, Bogu na oči. Tako se uz mukanje goveda i blejanje sitne stoke pogađalo, cjenkalo, vikalo, prepiralo kao na običnom sajmu. To je smetalo i mirno vršenje službe Božje i pobožnost neznabožaca, koji su smjeli da mole samo u predvorju.

Gledajući to nedjelo i taj nered razljutio se Isus. Od nekoliko komada liča, koji je mjesto užeta služio za vezanje blaga, splete bič. Mašući njime kao znakom svoje vlasti istjera iz predvorja goveda i ovce. Za stokom su išli mučke i trgovci. A mjenjačima ispremeta stolove, s kojih se poče koturati novac, što su ga naslagali u hrpe i razvrstali po zdjelicama i košaricama. Golubovi su bili zatvoreni u gajbi, pa Isus reče onima, što su ih prodavali:

»Odnesite to odavle!«

Ljutilo Ga je, što su sveto mjesto određeno za službu Božju ponizili u bučan trg. Zato doda:

»Ne činite od doma Oca moga kuće trgovačke!«

Tim je riječima jasno kazao svijetu, da je Sin Božji, jer je kućom Oca svoga nazvao hram u Jerusolimu, koji je bio posvećen Bogu. I činom je svojim pokazao svoje dostojanstvo i Božansku moć. Bilo je veliko junaštvo izvrći se bijesu prostih trgovaca i rastepsti sajam onima, koji gramze za dobitkom. Ipak se nitko nije usudio Isusu oprijeti ili dobaciti riječ nažao. Kao da je neki Božanski oganj svijetlio u Njegovim očima, veličanstvo Božje odsijevalo je na Njegovu obrazu, a riječi su Njegove zvučile kao u onoga, koji ima višu vlast.

Usred toga komešanja bila je uz Isusa mala šaka njegovih učenika. Gledajući, šta radi, sjetiše se odmah proroštva, što ga proreče o Mesiji kralj David u jednom psalmu, da će se revno brinuti za čast kuće Božje. I to je ojačalo vjeru njihovu, da je Isus obećani Mesija.

Isus goni trgovce iz hrama.
(U đakovačkoj katedrali naslikao Ljudevit Seitz.)

Sluge i vojnici, koji su pazili u hramu, ne usudiše se Isusu reći ništa, već Ga prijaviše svojim poglavarima. Kad su ovi došli, gledali su zapanjeno, što Isus radi. To ih je ljuto zapeklo, jer se nered u hram uvukao samo njihovim nemarom ili dopuštenjem. Ali se nijesu usudili da Isusa uhvate i pozovu na sud, jer se narodu sviđala pravednost, kojom je Isus ustao za čast Božjega hrama. Zakon je i vlast postavila poglavare, da paze na red u hramu, pa bi Isus mimo

njihovo dopuštenje smio tjerati trgovce iz hrama samo, ako Ga je Bog poslao. Puni dakle jeda pozvaše Isusa na odgovornost tražeći, da pred njima učini kakvo čudo, pa će onda prosuditi, je li to dovoljan znak, da se smije miješati u njihove crkvene poslove.

Isus nije trebao čudom dokazivati, da ima pravo uklanjati tako očit nered. A Židovi Ga ne bi priznali za poslanika Božjega, da je i učinio kakvo čudo. Zato im Isus odgovori zakučastim riječima, kako su židovski učitelji običavali činiti, ostavljajući im, da riješe zagonetku, kako znadu. Reče im dakle:

»Razvalite ovaj hram i za tri dana ja ću ga podignuti.«

Pri tom je po svoj prilici stavio ruku na prsa. Židovi toga valjda nijesu opazili, ali su iz Isusovih riječi razabrali, kako sebi pripisuje neku višu moć. U kratkovidnosti svojoj nijesu vidjeli drugoga hrama osim zidanoga, pred kojim su stajali. Zato ih je odgovor Isusov više začudio, nego uvrijedio, te uzvratiše:

»Četrdeset i šest godina građen je ovaj hram, a ti da ga podigneš za tri dana?«

Prve riječi židovske bile su živa istina. Herod je počeo graditi ili bolje reći obnavljati jerusolimski hram šesnaeste godine prije Isusova rođenja. Kako je Isusu bilo u to vrijeme trideset godina, radilo se dosada na hramu četrdeset i šest godina. Ali da je Isus mislio na hram jerusolimski, bio bi rekao: »Ja ću podići drugi novi.« Isus je mislio svojim riječima kazati: »Da ja imam pravo tjerati trgovce iz hrama, to će vam pokazati moje uskrsnuće.«

Taj je čas stajao Isus na zaravanku, koji je izravnan za hram nevjerojatnim trudom i troškom: usred visokih i dugih trijemova, do predvorja popločenog skupim kamenjem, do svetišta, koje se sjalo od zlata, nedaleko hramskih vrata, što su bila okovana zlatom srebrom i bakrom. Zato Mu se Židovi pakosno narugaše, što je rekao, da će sve to uspostaviti u tako kratko vrijeme.

I učenici su mislili, da je Isus govorio o hramu jerusolimskom, ali se njima riječi Isusove nijesu činile lude, jer su vjerovali, da je Isus od Boga poslani Mesija. Kad je sveti Ivan dugo vremena poslije toga dana pisao svoje evanđelje, dodade riječima Isusovim pravi smisao: »A Isus govoraše za hram tijela svoga.« I zgodno je Isus isporedio tijelo svoje s hramom. Kako je u jerusalimskom hramu osobitim načinom stanovao Bog, tako je i u tijelu Isusovu prebivala punina Božanska. Taj su hram porušili Židovi, kad su Isusa razapeli, a Isus ga je nanovo podigao, kad je uskrsnuo. Istom poslije uskrsnuća Isusova puče apostolima pred očima, što je Isus rekao današnjim riječima. I ne mogahu da im se dosta načude. Židovi su tražili, da im Isus načini čudo, a on ih je upozorio na najveće čudo, na svoje uskrsnuće.

Isusovim se riječima zlobno nasmijaše Židovi. Ipak se nijesu usudili da Ga više pitaju, već Ga pustiše na miru sve vrijeme, što je sada proveo u Jerusolimu. Ali se riječi Isusove duboko dojmiše Židova. Jerusolimski je hram bio njihova dika i ponos. Dirnuti samo riječima u taj hram, značilo je izazvati njihov bijes. Ni poslije dvije godine nijesu mogli zaboraviti riječi Isusovih. Kad je Isus stajao na sudu, bila je najveća tužba njihova: »On veli, da će razvaliti hram Božji i za tri dana opet ga sagraditi.« I kad je Isus već umirao na križu, još su Mu se rugali: »Ha ti, koji hram Božji razvaljuješ i za tri dana opet sagrađuješ, pomozi sam sebi.« Nijesu jadni ni sanjali, da će Rimljani razoriti njihov hram, kad oni razvale hram tijela Isusova. Samo što je Isus svoj hram podigao za tri dana, a oni svoga još ni danas.

U ovih osam dana, što ih je Isus proživio u Jerusolimu, činio je i mnoga čudesa. I mnogi povjerovaše, da je Isus obećani Mesija. No Isus je vidio, kako je njihova vjera samo prolazna, pa će iščeznuti kod prve zapreke. Zato im Isus nije pobliže tumačio svoje nauke, kako je to učinio svojim učenicima.

Nikodem.

Za Isusa i Njegov nauk zanimao se ne samo židovski puk, već i učenjaci. Među njima je bio jedan ugledan član velikoga vijeća i učitelj zakona Mojsijeva, po imenu Nikodem. Od straha, da se ne zamjeri svojim drugovima, nije se usudio k Isusu pristupiti javno, već Ga potraži po noći. Došavši k Isusu lijepo Ga pozdravi riječima:

»Učitelju, i ja i neki moji drugovi znamo, da je Tebe Bog poslao. Vidjeli smo Tvoja čudesa. To su djela, koja ne može nitko činiti, ako mu Bog nije u pomoći.«

Uvjeren, da je Isusa poslao Bog, došao je Nikodem da pobliže čuje, što Isus uči, jer je želio, »da upozna pravu istinu te spase svoju dušu«. Da mu pokaže, kako pozna srca ljudska, odgovori Isus odmah na pitanje, što Mu ga je Nikodem mislio staviti, riječima:

»Zaista, zaista ti kažem, ako se tko nanovo ne rodi, ne može unići u kraljevstvo Božje.«

Kao drugi Židovi nadao se i Nikodem, da će Isus osnovati zemaljsko kraljevstvo, u kojem će Židovi gospodovati, a svi drugi narodi robovati. A sad evo čuje, da kraljevstvo Božje nije zemaljsko već duhovno. Član kraljevstva Božjega može biti samo onaj, koji se duhovno preporodi, bio on Židov ili neznabožac. Te su riječi Nikodema smele. Želeći, da ih Isus pobliže razjasni, zapita Ga, kako se čovjek može roditi, kad je star. Zar može po drugi put ući u utrobu matere svoje i opet se roditi?

Isus je govorio Nikodemu o duhovnom preporodu, a Nikodem se zamislio u tjelesno rođenje. On zna samo za rođenje, kojim se čovjek rodi za smrt, a ne zna za ono, kojim Duh Sveti preporađa čovjeka za vječni život. Zato mu Isus stane pobliže tumačiti, kakvo je to duhovno rođenje:

»Zaista, zaista ti kažem, ako se tko ne preporodi vodom i Duhom Svetim, ne može ući u kraljevstvo Božje.«

Prirodno rođenje nije dosta, da ljudi postanu djeca Božja i baštinici kraljevstva nebeskoga. Istočnim grijehom izgubio je čovjek pravo na vječni život, pa treba da se preporodi vodom i Duhom Svetim. Voda pere čovjeka samo spolja, a to pranje označuje i proizvodi nutarnje posvećenje, koje nam daje Duh Sveti. Ne treba dakle Nikodem da se vrati u utrobu majke svoje, već samo da uroni u vodu, koja će ga posvetiti i iz koje će se roditi na nov život. Obično ime tog duhovnog preporoda jest sveti krst, u kojemu Duh Sveti čovjeka prosvjetljuje i jača, da lakše svlada tjelesne požude. Duhovno rođenje prijeko je potrebno, jer »što je rođeno od tijela, tijelo je, a što je rođeno od Duha, duh je«. Tko je rođen od tijela, živi za ovaj svijet, a tko je rođen od Duha, postaje član kraljevstva Božjega i teži za vječnim životom. Kad se čovjek rodi za ovaj svijet, vlada u njemu požuda, pa čini ono, što ne bi htio, jer vidi, da nije dobro. A tko se duhovno preporodi, toga prosvijetli i ojača milost Božja, da lakše svlada tjelesne požude, pa čini djela, koja su Bogu mila i otvaraju ulaz u nebo.

Isus je vidio Nikodemu na licu i očima, da se čudi, kako može Duh Sveti preporoditi čovjeku dušu. Zato mu Isus protumači duhovni preporod jednim primjerom iz prirode. Možda je proljetni vjetar, koji je upravo duvao, podsjetio Isusa na tu poredbu. Djelovanje svetoga krsta jest nevidljivo i tajno, ali o njemu nema sumnje. Kako smo mi uvjereni, da vjetar duva, premda ne znamo, otkuda je došao i kamo ide, tako i Duh Sveti dolazi i odlazi tajnim putem u dušu. Što mi toga ne osjećamo, ne može biti razlog, da u to ne vjerujemo. I u prirodi imade stvari, koje mi ne shvaćamo, ali ne možemo reći, da ih nema zato, što ih ne razumijemo. Mnogo manje smijemo poricati stvari nadnaravne, duhovne, jer ih ne vidimo i ne osjećamo.

Sad Isus nastavi tumačiti, kako ne uči ono, što je čuo od drugih ljudi, već što je kao Sin Božji vidio kod Boga, zato je Njegovo svjedočanstvo istinito. Ali Židovi ne će da Mu vjeruju. Ako ne vjeruju, kad

im govori zemaljske stvari, na primjer da se čovjek krstom preporađa, kako će vjerovati, kad im kaže nebeske istine, na primjer tajnu presvetoga Trojstva, za koju se traži mnogo više, da je čovjek donekle shvati? Da tko objavi svijetu istine nebeske, trebalo bi da se popne u nebo i tamo ih nauči. Ali takva čovjeka nema. To može da uči samo onaj, koji je s neba sašao, a to je Sin Božji, koji je na dan utjelovljenja primio čovječje tijelo. Ako je Isus postao čovjek, nije zato ostavio nebo, već je i sada u tijesnoj vezi s Ocem. Ako se rodio od zemaljske majke, nije se zato udaljio od svoga nebeskoga Oca.

Sad upita Nikodem, kako to može biti, da se duša preporađa po Duhu Svetome. To se pitanje činilo Isusu čudno. Stari Zavjet govori o vodi, koja čisti duhovne ljage, o Duhu, koji će srce čovjeku učiniti novim. Židovi su kazivali, da se preporađa neznabožac, koji je prešao na židovstvo, da postaje nov čovjek i dobiva novu dušu. Stoga Isus ukori Nikodema riječima:

»Ti si učitelj u Israelu, pa toga ne znaš?« Ti bi morao znati, da je kraljevstvo mesijansko duhovno, pa traži, da Duh Sveti posveti čovjeku dušu.

Sad stade Isus dokazivati, kako je prijeko potrebno, da Mu vjerujemo, kad nam javlja nadnaravne istine, makar te sadržavale i tajne.

Isus nije samo jedini pravi Učitelj, koji je došao s neba, da nas uči pravu vjeru. On je i Otkupitelj, jer se čovjek može spasti samo po Njemu. To je Isus predočio i protumačio Nikodemu jednim događajem iz Staroga Zavjeta. Kad se Židovi pobuniše u pustinji, posla Bog na njih ognjene zmije. Koga bi zmija ujela, umro je od ognjice ili vrućice. Kad je tako poginulo mnoštvo naroda, bude Židovima žao, te umoliše Mojsiju za pomoć. A Mojsija podiže po zapovijedi Božjoj na kolcu zmiju, načinjenu od mjedi. Tko je tu zmiju s pouzdanjem pogledao, ozdravio je od ujeda ognjene zmije. Ta mjedena zmija slika je onoga, što će se dogoditi za spasenje ljudi u mesijansko doba. Kao što je Mojsija podigao zmiju u pu-

stinji, tako po odluci Božjoj treba da se podigne i Sin čovječji, to jest Isus, da nijedan, koji u Nj vjeruje, ne pogine, nego da ima život vječni. Kako je pogled na mjedenu zmiju ozdravio od ujeda ognjene zmije, tako će i onaj, koji vjeruje u raspetoga Spasitelja, postići duhovno zdravlje, vječni život. A razlog, zašto Sin Božji umire za ljude, jest ljubav Božja: »Tako je silno ljubio Bog grešni rod ljudski, te je žrtvovao za njega ne anđele ni arkanđele, već što Mu je bilo najmilije: jedinorođenoga svoga Sina,

Isus razgovara s Nikodemom.

da nitko, koji u Njega vjeruje i po Njegovoj vjeri živi, ne propadne zauvijek, nego da uđe u vječni život.«

Tim je Isus kazao Nikodemu sve, što mu je trebalo znati. Čovjek se spasava po svetome krstu, ako vjeruje, što Isus uči, i ako Ga prizna za Spasitelja roda ljudskoga.

Židovi su u svojim predrasudama držali, da će Mesija doći na svijet i osuditi neznabošce, pa ih onda satrti. Zato nastavi Isus:

»Nije Bog poslao svoga Sina na svijet, da osudi svijet, nego da se svi ljudi spasu po Njem.« Tko u Nj vjeruje i po Njegovoj vjeri živi, ne će biti osuđen, već će ući u vječni život. A tko u Isusa ne vjeruje, ne treba mu ni suditi, jer se sam osudio time, što ne vjeruje u jedinorođenoga Sina Božjega. Isus je kao liječnik, koji je došao da spase bolesnika od smrti. Tko ne će da vrši liječnikove odredbe, sam je kriv svojoj smrti. Tako će i Bog na posljednjem sudu samo proglasiti osudu, koju je čovjek sebi skrojio za života. A propast će zato, što je svjetlo, to jest nauka Isusova, došla na svijet, ali je ljudima bila milija tama, to jest ne vjerovati. Vole nevjeru nego zakon Božji, jer grešno žive, pa su djela njihova zla. Grešan život najveća je zapreka vjeri. Kad se srce odvrati od Boga, onda kao da čovjeku potamni razum. Tko čini zlo, skriva se, da mu djelo ne izađe na vidjelo, jer bi ga bilo sram. Tako i čovjek odan grijehu nerado sluša o Bogu, ne dolazi u crkvu, jer se boji, da mu se savjest ne probudi, pa da ga ne ukori. Takav voli vjerovati u ono, što ispričava njegov grijeh, pa kaže, da nema ni neba, ni Boga, ni pakla. A tko živi, kako traži zakon Božji, rado prima, što mu vjera kaže, ne treba se sramiti svojih djela, jer radi onako, kako je Bogu milo. I što tko više živi po zakonu Božjemu, to mu se više mili vjera.

Evanđelje nam ne pripovijeda, kako se Nikodema dojmila pouka Isusova. O tome bi bilo suvišno govoriti. Sjeme, što su ga sada posijala usta Isusova, uhvatilo je korjen u dnu njegove duše. Nikodem se nije još brojio među javne pristaše Isusove, ali kad su htjeli Isusa zatvoriti, ustao je u velikom vijeću na Njegovu obranu. A kad je Isus bio raspet na križu, sjetio se Nikodem riječi, što ih je danas čuo, pa je odbacio svaki obzir prema svijetu. Ljubav, kojom mu je Isus razložio osnovu i svrhu kraljevstva nebeskoga, nije mogao zaboraviti. Među onim rijetkima, koji ostadoše Isusu vjerni, naći ćemo i Nikodema, kako nosi silne pomasti, da se oduži svome Učitelju i Spasitelju.

Posljednje svjedočanstvo Ivanovo.

vaj put je Isus boravio u Jerusolimu kratko vrijeme. Došao je da svetkuje pashu i da započne svoje djelovanje u središtu naroda židovskoga. A kad su se navršili svečani dani i svijet se počeo razilaziti, ostavi i Isus Jerusolim i počne propovijedati po Judeji.

Judeja se sterala Jerusolimu na jugu sve do Hebrona. U njoj nije bilo mnogo gradova ni većih mjesta, već raštrkanih sela s bogatim pašama za stoku. U kojim je mjestima Isus propovijedao, i koja je čudesa činio, nije nam evanđelje zabilježilo. Uz to je Isus i krstio, ne sam, već po svojim apostolima. Svrha toga krštenja bila je, da se svijet pobudi na pokoru i privuče k Isusu.

Sveti Ivan se nije pridružio Isusu, kako bi mnogi očekivali. Bog mu je namijenio zadaću, da pripravi put Gospodinu, pa je i nadalje propovijedao za sebe i jednako putio na Isusa. Dosad je Ivan propovijedao na lijevoj obali Jordana, jer se propovijedima svojima zamjerio poglavicama židovskim, a sad se morao preseliti na desnu obalu, jer mu je veća pogibao zaprijetila od kralja Heroda, koga je javno korio, što je uzeo ženu svoga brata. Krstio je u mjestu, koje se zvalo Enon i koje je bilo negdje na granici Samarije i Galileje.

U propovijedanju je Isus bio mnogo sretnije ruke nego sveti Ivan. Više je svijeta grnulo k Njemu, jer je propovijedanje svoje potvrđivao čudesima. Jednoga dana zametnu Židovi raspravu s učenicima Ivanovima o pranju i krštenju govoreći, da je krštenje Isusovo vrednije nego Ivanovo. To se dalo nažao Ivanovim učenicima. Zato rekoše Ivanu:

»Učitelju, onaj, što bješe s tobom preko Jordana, za koga si ti svjedočio, evo i on krštava.« Boljelo ih je, što svijet ne ide k Ivanu, već više k Isusu, za koga se po njihovu mišljenju ne bi ni znalo, da nije na Nj upozorio Ivan. Iz zavisti su u tom vidjeli

veliko poniženje za svoga učitelja, te dodaše: »I evo sav svijet grne k Njemu, da se krsti.«

Što je učenike Ivanove ljutilo, to je njihova učitelja veselilo. Ivan nije težio na taštu slavu, ni poznavao zavisti, zato mu tužba njegovih učenika dođe dobro, da ponovno svjedoči za Isusa. Da pokaže, kako uspjeh u propovijedanju dolazi od Boga, reče im sveti Ivan:

»Ne može čovjek ništa primiti, ako mu nije dano s neba. Što svijet grne k Isusu, dokazuje, da Ga je sam Bog poslao. Nemojte Mu dakle zavidjeti poradi mene, jer ste vi sami čuli, kako sam govorio: Nijesam ja Krist, nego sam od Boga poslan pred Njim, da Mu pripravim put.«

Da učenicima bolje protumači svoje zvanje, poslužio se sveti Ivan slikom starih proroka. Oni su savez između Boga i Židova ispoređivali zaručniku, koji se zaručio s odabranim narodom. Što je Jehova bio Židovima, to ima sada Isus da bude viernim dušama. Što narod ide toliko k Isusu, to sjeća Ivana na silne svatove, koji prate zaručnicu k njenu zaručniku, Mesiji. Od svih svatova samo je onaj zaručnik, koji uzima zaručnicu. Ivan je bio samo prijatelj zaručnikov, komu je dužnost, da sve priredi, kako bi zaručnik mogao slaviti svadbu. On je kao djever, koji pomaže zaručniku, pa se raduje glasu zaručnikovu, koji s velikim veseljem pozdravlja svoju zaručnicu. »Ova se radost moja ispunila«, veli sveti Ivan, »jer vidim, da je Isus našao svoju zaručnicu u narodu, koji k Njemu grne.« Tim je Ivan svoju zadaću svršio. Sad treba da Isus raste, te svakim danom stječe što više ugleda, učenika i pristaša. »Ja treba da se umanjujem, kao što i zvijezda danica sve jače gasne, što se sunce više pokazuje.« Tim je riječima Ivan i ne znajući prorekao Isusovu i svoju smrt. Isus je porastao, kad Ga raspeše na križ, a Ivan se umanjio, kad mu odsjekoše glavu.

Velika je razlika između Isusa i drugih glasnika Božjih. Obični su se poslanici Božji rodili na zemlji. Zemlja je izvor njihovih misli, riječi i slika, kad nam

tumače, što im je javljeno s neba. Isus je nad svim učiteljima, jer je došao s neba, pa nam javlja, što je na nebu vidio i čuo. Ipak će Isusu vjerovati malo Židova prema velikome mnoštvu, koje će Ga odbiti. Tko primi svjedočanstvo Isusovo, kao da je pečatom svojim potvrdio, da je Bog istinit. Tko ne će da Isusu vjeruje, nanosi Bogu najveću uvredu, jer je Isusa poslao Bog. Drugim svojim poslanicima, to jest prorocima, dao je Bog Duha Svetoga samo u nekoj, a Isusu u potpunoj mjeri. Poslije Isusove nauke nemamo dakle očekivati s neba nikakve veće ni bolje objave Božje. Isus je Sin Božji, koga Otac Njegov ljubi, pa Mu je dao svu vlast, da izvrši otkupljenje. Tko dakle čvrsto vjeruje u Isusa, tomu je nekim načinom zajamčen život vječni, a tko ne vjeruje u Sina Božjega i odbija svjedočanstvo Njegovo, ne će nikada vidjeti vječnoga života. Srdžba Božja, koju je grijesima navukao na sebe, ostat će na njemu, a njegova će osuda biti proglašena na sudnjem danu.

Tako je Ivan posljednji put svečano potvrdio, da je Isus pravi Mesija, koji je došao s neba, da je Sin Božji, koga je Otac poslao da otkupi svijet.

Prorok se Samuel povukao iz javnoga života, kad je pomazao Davida za kralja. Tako se dogodilo i posljednjem proroku Staroga Zavjeta, otkada je pokazao svijetu Spasitelja. Zadaća, što ju je Bog namijenio svetom Ivanu Krstitelju, bila je uglavnom svršena krštenjem Isusovim. Naskoro su imala da zamuknu usta svetoga Ivana, jer ga je stigla ista sudbina, koja je snašla tolike proroke Staroga Zavjeta.

Herod zvan Antipa naslijedio je od oca svoga Heroda pokrajine Galileju i Pereju, ali i njegove strasti. Još se za mladih dana oženio kćerju svog susjeda, arapskoga kralja Arete. Jednom zgodom sastadoše se svi potomci i rođaci Herodovi u Jerusolimu, da proslave neku obiteljsku slavu. Za vrijeme te svečanosti boravio je Herod Antipa kod svoga polubrata Filipa, koji je živio u Jerusolimu za sebe, jer mu otac nije ostavio nikakve pokrajine. Antipa jadno naplati

Filipu njegovo gostoljublje: premami njegovu ženu, koja se zvala Herodijada, jer je bila s Herodima u rodu, i oženi se njome na veliku sablazan židovskoga naroda. Poglavice su mu zamjerali, što je prvu svoju ženu otjerao i tim ljuto uvrijedio svog moćnog susjeda, kralja Aretu. Svećenici proglasiše taj brak za dvostruku preljubu, jer je Antipa otjerao svoju prvu ženu, pa se još k tomu oženio ženom svoga polubrata.

Sveti Ivan Krstitelj nije mogao podnijeti, da se tako gazi zakon Božji, već pođe izravno do Heroda i ukori ga pred svima:

»Ne možeš ti imati ženu brata svoga.«

Uz to mu predbaci i druga njegova nedjela. Ivanove su se riječi teško dojmile kralja Heroda, koji je bio vičan slušati samo laskanje svojih ulizica. Ipak ne učini Ivanu ništa, jer se bojao naroda, koji je Ivana držao za proroka. Bojažljivi Herod bio bi još pregorio ukor Ivanov, ali vladohlepna je i osvetljiva Herodijada podbadala muža. da uguši glas Ivanov, koji joj je bio tako mrzak. Da izbjegne njezinim progonima, prijeđe Ivan na desnu obalu Jordana u mjesto Enon. Ali tu je samo kratko vrijeme propovijedao, jer su ga Herodu predali farizeji, koji Ivanu nijesu mogli oprostiti, što im je pred narodom skinuo s lica koprenu njihova licemjerja. A Herod dade Ivana svezati i baciti u tvrđavu Maherunat, koja leži na istočnoj obali Mrtvoga mora.

U Judeji je Isus propovijedao počevši od pashe pa sve nekako do pod konac godine. Uz propovijedanje je činio i čudesa, pa je daleko više naroda pristalo uz Isusa nego uz Ivana Krstitelja. Uspjeh Isusov uvelike je zabrinuo farizeje, jer su vidjeli u Njemu neprijatelja, koji će im postati mnogo pogibeljniji, nego Ivan Krstitelj. Zato počnu rogoboriti i javno pokazivati svoju zavist i mržnju protiv Isusa. A kad je Isus za to čuo, pa kad su Mu još javili, da je Ivan Krstitelj zatvoren, odluči da se vrati u Galileju, gdje će biti sigurniji od farizejskih zasjeda i progona.

Žena Samarijka.

ajkraći put iz Judeje u Galileju vodio je Isusa preko pokrajine Samarije. Tako se zove srednji dio Palestine između Galileje i Judeje, komu je na istoku granica Jordan, a na zapadu Sredozemno more. Prolazeći Samarijom dođe Isus nedaleko današnjega Naplusa do grada, koji se zvao Sihar. To je mjesto bilo posvećeno mnogim uspomenama Staroga Zavjeta. Abraham je tu podigao žrtvenik, kad mu je Bog obećao, da će svetu zemlju dati njegovim potomcima. Patrijar Jakov je tu postavio žrtvenik, što se sretno vratio iz Mesopotamije. Ni tisuću koraka daleko od Sihara kupio je Jakov polje od sinova Hemorovih za stotinu ovaca i iskopao u njemu studenac. Na smrtnoj je postelji darovao to polje svomu najmilijemu sinu Josipu i zamolio ga, kad se vrati u zemlju židovsku, da ponese sobom njegove kosti, te ih sahrani u polju kraj Sihara. Jakovljev grob stoji još i danas, a jednako ga štuju kršćani, židovi i muslimani. Nad studencem, što ga je iskopao patrijar Jakov, podigla je sveta Jelena Križarica u četvrtom vijeku crkvu, od koje se sad vide samo razvaline. Ali kad i tih razvalina nestane, još će uvijek u kršćanskom svijetu živjeti uspomena na to sveto mjesto poradi događaja, što se zbio onaj dan, kad je Isus došao do studenca Jakovljeva.

Bilo je upravo oko podneva. Umoren od puta i vrućine, koja u Palestini znade pritisnuti i u prosincu, sjedne Isus na ogradu studenca Jakovljeva. Učenici se Njegovi navratiše u grad Sihar, da kupe hrane. U taj čas dođe na studenac jedna žena, kojoj ne znamo za ime, već je po zemlji njezinoj zovemo Samarijka. Na lijevom ramenu nosila je krčag, u kom će ponijeti vode, a u desnoj je ruci držala uže s čabrom, kojim će zagrabiti vodu u studencu. I reče Isus toj ženi:

»Daj mi da pijem!«

Po odijelu i izgovoru vidje žena, da je Isus Židov, pa se začudi i reče:

»Kako ti, koji si Židov, išteš od mene, žene Samarijke, da piješ? Sigurno znadeš, da Židovi i Samarijci nijesu prijatelji.«

Već je odavna bila mržnja između ta dva naroda. Godine 722. osvojio je asirski kralj Salmanasar kraljevstvo Israelsko i zauzeo Samariju, poveo Židove sobom u ropstvo, pa naselio u Samariju krivobošce iz Babilona. Novi su doseljenici pomiješali i krv i svoju vjeru s ono malo Židova, što je ostalo u zemlji. Zato ih Židovi nijesu priznavali za svoju braću. Kad su Samarijci htjeli da im pomognu sagraditi hram u Jerusolimu, odbili su ih Židovi oružanom silom. Neprijateljstvo između njih usplamti još jače, kad su Samarijci oko godine 401. sagradili sebi hram na brdu Garizim tvrdeći, da jedino to mjesto nije poplavio opći potop. Godine 129. razoriše Židovi taj hram, ali mjesto osta Samarijcima uvijek sveto. Kad se mole, okreću se prema Garizimu. Njihova mržnja nije popustila ni u vrijeme Isusovo. Najveća pogrda i uvreda bila je Židovu, kad mu se kazalo, da je Samarijac. »Ako jedeš kruh od Samarijca«, kazivali su Židovi, »to je kao da jedeš svinjetinu.« I često su Samarijci napadali Židove, koji su njihovom zemljom prolazili u Jerusolim. Zato su obilazili Samariju i radije putovali dolinom Jordana preko grada Jerihona. Neprijateljstvo između Židova i Samarijaca nije se stišalo još ni danas. Od starih Samarijaca nema više nego sto i pedeset duša, ali oni ne kupuju ništa od Židova i ne bi ni za što uzeli Židovku za ženu.

Otresiti odgovor žene Samarijke nije Isusa smeo, već ljubezno nastavi razgovor i skrene ga na više stvari riječima:

»Kad bi ti znala, kakva te je sreća danas snašla, što si se sa mnom ovdje sastala, i tko je onaj, koji ti govori: »daj mi da pijem«, ti bi iskala od Njega i dao bi ti vode žive.«

Pod vodom živom razumijevali su Židovi vodu, što izvire iz vrela, za razliku od kišnice, koju skupljaju u jame. A Isus je mislio time svoju nauku i milost Duha Svetoga. Oboje ispoređuje Isus zgodno s vodom. Kako voda gasi žeđu, tako i nauka Isusova gasi duhovnu žeđu. Kako voda čisti tijelo, tako i milost Božja čisti dušu od grijeha. Kako napokon voda čini zemlju plodnom, tako i milost Božja čini, da nam dobra djela vrijede ne samo kod ljudi, već i kod Boga za nebo.

Samarijka nije shvatila riječi Isusovih, već misli na vodu, što izvire, koju u Palestini cijene to više, što je manje ima. Reče dakle Isusu:

»Gospodine, ti nemaš ni čabra, kojim bi vodu izvukao, a studenac je dubok, pa kako bi mi dao vode žive?[1] Valjda ti nijesi veći od našega oca Jakova? Kad on nije ovdje našao žive vode, kako bi je našao ti? Voda iz ovog studenca tako je dobra, da su je pili i njegovi sinovi, i tako je obilna, da su njome napajali svu stoku svoju. Odakle bi ti imao druge i bolje vode?«

Isus nije htio ženi dokazivati, da je veći od patrijara Jakova, već je gledao da joj predoči, kako je čudnovata voda, koju joj nuđa. Zato reče:

»Tko pije od ove vode, opet će ožednjeti, a tko pije od vode, koju ću mu ja dati, ne će ožednjeti do vijeka, nego će mu biti izvor vode, koja teče u vječni život.«

Voda iz studenca Jakovljeva kao svaka druga voda može da ugasi žeđu samo za kratko vrijeme, pa čovjek opet ožedni. A voda, koju Isus nuđa, ne će nikad presušiti, već jednako izvirati. To znači: tko od srca prigrli nauku Isusovu i steče milost Božju, taj će svoje duhovne potrebe namiriti jednom za svagda. Nauka Isusova, koja je došla s neba, vodi čovjeka u vječni život.

---

[1] Jakovljev je studenac dubok danas 23 metra, a prije je bio još dublji. Prolaznici su ga zasuli bacajući kamenje, da čuju iz njega jeku. Zato je presušio, pa u njem danas nema vode.

Razlaganje Isusovo probudilo je u ženi Samarijki živo zanimanje. Sad već vjeruje, da bi joj Isus mogao dati i bolje vode. A kako bi joj lijepo bilo, kad ne bi trebala svaki dan amo dolaziti po vodu i s teškim se bremenom vraćati kući. Iskreno i naivno zamoli dakle Isusa:

»Gospodine, daj mi te vode, da ne ožednim i da ne dolazim amo po vodu, pa da se ne mučim.«

Kad je čovjek odan strastima, ne voli božanskih stvari. Takvomu treba ponajprije savjest potresti, da ga se dojme vječne istine. Zato skrene Isus razgovor na drugu stvar, te reče:

»Idi, zovni muža svoga!«

Htio joj je time dati priliku, da ponajprije upozna svoje grijehe i da ih okaje, jer je to prvi korak k Bogu. A žena smjesta odgovori:

»Nemam muža.«

Mislila je, da će tim riječima prekinuti svako daljnje ispitivanje o stvari, koja joj nije bila ugodna. Ali nije moguće prevariti Onoga, koji sve zna.

»Dobro si kazala«, prihvati na to Isus, »nemam muža, jer si imala pet muževa i onaj, koga sada imaš, nije ti muž.«

Na te riječi Samarijka protrne. Danas ju je Isus prvi put vidio, pa joj je otkrio cijelu prošlost i sramotu dosadašnjega života, koju Mu je htjela vješto zatajiti. Snebivajući se od čuda reče kao izgubljena:

»Gospodine, vidim, da si prorok.«

Tim je priznala, da joj je Isus istinu rekao. Lice joj se zarumenilo od srama, a u srce joj uljegla skrušenost i neki strah pred tim prorokom, koji čita, što je čovjeku na dnu srca. Na takve riječi mnoga bi se žena uvrijedila i otišla. Samarijka se nije ljutila, već se prignula pred istinom i poklonila pred Isusom. Grijehe svoje niti je poricala niti je ispričavala. Ali žena kao žena, želeći, da se prekine razgovor o njezinim grijesima, skrene na drugo polje. Pokazujući rukom na brdo Garizim, gdje je nekoć stajao njihov hram, zamoli Isusa, da riješi pitanje, o kom su se živo prepirali Židovi i Samarijci. I zapita Ga:

Isus i Samarijka.
(Naslikao H. Siemiradzki.)

»Pređi naši klanjahu se na ovoj gori, a vi Židovi kažete, da je u Jerusolimu mjesto, gdje se treba Bogu klanjati. Reci mi, tko ima pravo ?«

Očito je mislila, da će poći tamo, kud joj Isus kaže, da postigne oproštenje svojih grijeha. I ona, koja je dosada htjela da ugasi žeđu čudnovatom vodom, počne se sada zanimati za duhovne stvari. A Isus joj stade govoriti :

»Ženo, doći će vrijeme, kad se ne ćete klanjati Ocu Mome na ovoj gori ni u Jerusolimu.« Domala bit će od hrama u Jerusolimu hrpa kamenja, kako je danas od onoga na brdu Garizimu. Bog je neizmjeran i posvudan, pa se ne može ograničiti na jedno brdo ni zatvoriti u jedan hram. Zato će imati hramove i žrtvenike po svem svijetu, pa će Mu se ljudi posvuda klanjati. Vi Samarijci klanjate se onomu, koga pravo ne poznate, a mi Židovi bolje smo upoznali našega Boga, pa znamo, kako Ga valja štovati. Židovima je obećao Bog, da će se od njihova naroda roditi Spasitelj, po komu će biti blagoslovljeni svi narodi na zemlji. Tako će Spasenje doći od Židova. Bog je duhovno biće, zato Mu se treba klanjati ne samo izvana, nego svom dušom. »Takve klanjaoce hoće Moj Otac.« Židovsko štovanje bilo je samo sjena i slika pravoga štovanja, jer njihove žrtve nijesu čovjeka očistile od grijeha. Domala će doći vrijeme i već je nastalo Isusovim dolaskom, kad će se Bogu klanjati u istini, jer će mu prikazivati pravu žrtvu.

Teško je Samarijka razumjela Isusovo tumačenje, kako valja štovati Boga, pa odgovori :

»Znam, da će doći Mesija, a kad On dođe, kazat će nam, kako se valja Bogu klanjati, i sve drugo, što se vjere tiče.«

Tim je riječima obećavala Samarijka, da će se pokoriti onomu, što će kazati Mesija, koji će doći. Ta njezina vjera zaslužila je nagradu, pa joj se Isus izrično otkrio za obećanog Mesiju riječima :

»Ja sam, koji s tobom govorim.«

Na te riječi zadrhta grešnica i bila bi pala pred Isusom na koljena, da je nijesu smeli učenici, koji su došli sa živežem, što ga kupiše u gradu. Tako joj je Isus pružio vodu, koja izvire za vječni život : pokajala se za grijehe i vjerovala, da je Isus obećani Mesija.

Tako se otvoreno nije Isus još nikomu očitovao. Prvi, kojima je Isus javio svoj dolazak, bili su priprosti pastiri, a prva, kojoj se Isus jasno očitovao za Mesiju, bila je priprosta žena iz Samarije.

Židovski su učitelji omalovažavali ženu i kazivali, da na ulici nije slobodno govoriti ni sa svojom ženom, dapače ni pozdraviti je. Zato se učenicima čudno činilo, kako Isus razgovara s jednom siromašnom ženom, pa još k tomu Samarijkom. Ali su učenici tako duboko poštovali svog Božanskog Učitelja, da se nitko nije usudio pitati, što je sa ženom razgovarao.

Veselje, što je našla obećanog Mesiju, tako je obuzelo ženu Samarijku, te poteče, da i drugima javi sreću, koju je danas doživjela. Od veselja je zaboravila, i po što je došla na studenac, a zaboravila je i krčag za vodu. Kad je prispjela u grad, počne govoriti ljudima :

»Hodite i vidite čovjeka, koji mi je kazao sve, što sam učinila. Da to nije Krist ?«

Bila je tvrdo uvjerena, da je Isus obećani Mesija, ali je ljudima tako nabacila pitanje, kao da toga točno ne zna, da se ne bi činilo, kako je njezino mišljenje odlučilo o tako važnoj stvari. Htjela je, neka Samarijci sami dođu pa se uvjere, da je Isus obećani Mesija. I mnogi su povjerovali, da je Isus Mesija, na njezine riječi: «Kazao mi je sve, što sam učinila«, te su krenuli iz grada, da vide Isusa. Kolika je opet razlika između Židova i ovih prezrenih Samarijaca ! Isus je potražio Židove i činio čudesa, a oni ne će da Mu vjeruju. A Samarijci potražiše Isusa i vjeruju Mu bez ikakvih čudesa.

Kad je žena otišla, a Samarijci još nijesu došli, ponudili su učenici Isusu da jede, jer su znali, da je putem ogladnio. Ali su Isusovu dušu u taj čas za-

okupile druge misli i preče brige. Kako je prije zaboravio žeđu tumačeći Samarijki, tako Mu sada nije bilo stalo do jela. I ponovno Ga pozvaše učenici, da jede. A Isus im reče:

»Ja imam da jedem jelo, za koje vi ne znate.«

Apostoli nijesu te riječi razumjeli. Ipak se nijesu usudili da pitaju Isusa, što znače, već su govorili potiho među sobom:

»Zar Mu je tkogod donio da jede?«

Učenici su mislili na tjelesnu hranu. Kako je Isus prije skrenuo razgovor od prirodne vode na duhovna dobra, tako je i sada svrnuo razgovor od tjelesne hrane na duhovnu svoju zadaću, te reče:

»Moje jelo, to jest preča moja potreba jest, da vršim volju Oca nebeskoga, koji Me je poslao, i da svršim djelo Njegovo, to jest da spasem rod ljudski i osnujem kraljevstvo Božje.«

Tad pogleda Isus na široke žitne poljane, što se steru oko studenca Jakovljeva, te reče:

»Vi kažete, da će za koji mjesec doći vrijeme žetve. Podignite oči svoje, i pogledajte njive, kako su već bijele za žetvu.«

Pri tome pokaza na mnoštvo Samarijaca, koji su im se upravo približavali. Bijelo njihovo odijelo bijelilo se kao polje, što je dozrelo za žetvu. Dolaskom su svojim pokazali, da su pripravni da Isusa čuju i da se obrate.

»Kako velika plaća«, nastavi Isus apostolima, »čeka vas kod duhovne žetve! Njome ćete sabrati ne plodove zemaljske, već nagradu za vječni život. I radovat ću se i ja, koji sam sijao, i vi, koji ćete žeti. Kod te žetve istina je ono, što se kaže: drugi je, koji sije, a drugi je, koji žanje. I ne će se žalostiti onaj, koji je sijao, nego veseliti, jer ćete vi dovršiti djelo njegovo. To sam polje ja zasijao, a vi ćete žeti plodove moga truda.«

Govoreći o Samarijcima, kao da im je htio pokazati milijune duša na svijetu, što će ih Njegova milost pripraviti, pa će kao zrelo klasje pasti apostolima

u ruke, da ih pokrste i uvedu u kraljevstvo nebesko. I doista. Sjeme riječi Božje, što ga je Isus sada zasijao kod Samarijaca, lijepo je klijalo. Odmah poslije Duhova sastavila se u Samarijaca prva kršćanska općina pokraj općine u Jerusolimu. Tada su apostoli obilno želi uvodeći Samarijce u Crkvu Isusovu i dijeleći svetu potvrdu.

Kad su došli Samarijci do Isusa, molili su Ga, neka bi ondje ostao. I mnogi su vjerovali u Isusa, premda nije kod njih činio nikakvih čudesa. Na riječi Samarijke vjerovali su, da je Isus vanredan čovjek. Ličnost ih je Isusova i još više Njegovo naučanje uvjerilo, da je Isus doista obećani Mesija.

»Sad mi ne vjerujemo samo, što si nam kazala ti«, rekoše ženi Samarijki, »jer sami čusmo i upoznasmo, da je to Spasitelj ne samo Židova, već cijeloga svijeta.«

U razgovoru sa ženom Samarijkom pokazao nam je Isus svoju dobrotu i milosrđe prema palim dušama, koje žele, da se ostave svojih pogrešaka. A treba da se divimo i vještini, kojom je Isus propovijedao. Prelazeći od sitnica običnoga života znao je naći put, da objavi najveće istine nebeske.

Sin kraljeva čovjeka.

Isusu je bilo milo, što Samarijci tako lijepo primiše i Njega i vjeru, koju je naviještao, ali Ga je dužnost zvala k Njegovu narodu. Poslije dva dana naučanja u Siharu nastavi put u Galileju, koju je bio ostavio još pred pashu. Odsad postade Galileja pozorište, na kojemu je Isus propovijedao, čudesa tvorio i najviše pristaša stekao. Galileja je kolijevka kršćanstva, zato treba da je pobliže ogledamo.

Kažu, da je u Galileji cvalo vječno proljeće. Nijedna židovska pokrajina nije nosila toliko roda, nigdje nije bilo voće tako slatko kao u Galileji. Po

dolinama i gorama je bujala bogata paša, po brežuljcima su cvali vinogradi i voćnjaci, a u ravnici nije bilo pedlja neobrađene zemlje. Vino, ulje, žito, voće, svega je toga bilo napretek, pa se izvozilo u susjedne pokrajine.

Ali je zato narod daleko zaostao u vjeri za narodom u Judeji. U vrijeme kralja Aleksandra Velikoga doseliše se u Galileju silni krivobošci, što ih je dovabila plodna zemlja, trgovina i obrt. Uz to je Galileja jednako bila u doticaju sa stranim narodima, jer su je presijecale ceste, kojima je prolazila roba s istoka na Sredozemno more. U Galileji je bilo toliko tuđega naroda, da su gornje njezine krajeve nazivali neznabožačka Galileja.

Družeći se mnogo sa stranim narodima ohladnjeli su Galilejci u vršenju Mojsijeva zakona. Mnogo je tomu bilo krivo, što su se između Galileje i Judeje kao klin zabili Samarijci, koji su smetali slobodno općenje sa Jerusolimom, gdje je bilo ognjište židovske vjere. Farizeji su gledali Galilejce prezirno, jer su zaostali u vjerskom životu, a Isus ih je žalio. No trgujući s tuđincima naučili su Galilejci, da i među njima ima poštenih ljudi. I nije im bilo zazorno, što je Isus i s neznabošcima bio milosrdan, već su Ga zato još više štovali. Kod njih se nijesu uvriježile predrasude o Mesiji, što su ih naučali farizeji, pa su Galilejci i radije i lakše primali vjeru Isusovu. U toj je pokrajini mogao Isus slobodno naučati i čudesa tvoriti, pa je tu proživio malone sav svoj vijek i djelovao najveći dio vremena svog javnog djelovanja. Iz te su pokrajine gotovo svi Isusovi apostoli, u njoj je stekao najviše učenika i pristaša. Galileja je bila mala zemlja. Za jedan dan mogao ju je čovjek lako proći s istoka na zapad, a za dva dana od sjevera do juga. Tako se glas o Isusovu naučanju lako raširio po svoj zemlji, a tuđinci, što su zalazili u Galileju, pronijeli su ga daleko preko granica galilejskih.

Čim je Isus stupio na galilejsko tlo, primiše Ga s velikim oduševljenjem. Vidjeli su, što je činio

Borba za Palestinu između Židova i Arapa!

u Jerusolimu za posljednje pashe, a to im je laskalo, jer je bio njihov zemljak. Ubrzo se raširio glas po svoj Galileji, da se Isus vratio. Tako je dočuo za Njegov povratak i neki činovnik gospodara Galileje, Heroda Antipe. Ovoga zovu kralj, premda je bio samo knez. Tako su i jednog Herodova činovnika nazvali kraljevski činovnik. Stanovao je u gradu Kafarnaumu na Galilejskom jezeru, gdje mu je sin teško obolio. Močvare uz obalu Genezaretskoga jezera rađaju jake groznice, s kojih mnogi stradaju. Videći taj činovnik, da groznica njegova sina ne će da popusti, nije se mogao nadati nikakve pomoći od ljudi. I zamisli se, ne bi li njegova sina mogao spasti prorok iz Nazareta, koji se proslavio čudesima u Jerusolimu. Smjesta pođe pred Njega te Ga stiže u Kani, gdje je Isus vodu pretvorio u vino. Tako se i danas pružila Isusu prilika, da zalije sjeme vjere, što ga je prvim čudom posijao.

Došavši pred Isusa stade Ga činovnik lijepo moliti, da se spusti u Kafarnaum i izliječi njegova sina, koji već umire. Taj je čovjek vjerovao, da Isus može učiniti čudo, ali je vjera njegova bila slaba. Držao je, da Isus može izliječiti bolesnoga samo, kad je uz njega, a zaboravio je, da Isusu nije ništa daleko, jer je kao Bog na svakome mjestu.

Isusu je bilo preče da ljude učvrsti u vjeri, nego da čini čudesa, zato htjede najprije da izliječi oca. Nišaneći na njega reče Isus općenito:

»Ako ne vidite znakova i čudesa, ne ćete da vjerujete.«

Tim je riječima htio umekšati oca i otvoriti put čvršćoj vjeri do srca njegova. Čudo zove Isus znak, jer je doista znak ili dokaz nevidljive Božanske moći, a zove ga i čudo, jer je čudo nadnaravan čin, koji ne možemo protumačiti prirodnim načinom, već svatko mora da mu se čudi. U silnoj brizi, da ne izgubi sina jedinca, nije činovnik shvatio riječi Isusovih, već ponizno ponovi molbu svoju riječima:

»Gospodine, siđi, dok nije umrlo čedo moje!«

Mislio je tužan, da njegovu sinu nema spasa, ako ga Isus ne nađe živa. Videći bol i tugu zabrinuta oca, dobri Isus usliši molbu njegovu, ali ne htjede poći u Kafarnaum, već mu reče:

»Idi, sin tvoj živi!«

Tim je Isus htio da učvrsti vjeru očevu. Onaj se činovnik nadao, da će Isus s njime krenuti u Kafarnaum, a Isus ga otpravi uvjeravajući, da mu je sin već ozdravio. I otac povjerova riječima Isusovim te pođe mirno kući siguran, da mu je Isus uslišao molbu. Tako je Isus jednom riječi izliječio dvojicu: sina od bolesti, a oca od nesavršene vjere.

Kad je otac krenuo bio k Isusu, da izmoli pomoć, bilo je djetetu podjednako zlo. Ali najednom popusti bolest. Kad se poslije nekog vremena ukućani uvjeriše, da dijete nema više groznice, nijesu čekali, da se otac vrati, već poslaše za njim sluge, da što prije čuje veselu vijest, pa da se utješi. Te sluge sretne otac na putu vraćajući se u Kafarnaum. Od njih je čuo, kako je dijete nenadano ostavila groznica. Sad im je opet otac pripovijedao, kako je Isusa našao i zamolio za pomoć i što mu je Isus rekao. U razgovoru zapita gospodar sluge:

»U koji sat bi djetetu lakše?«

I odgovoriše mu:

»Jučer oko sedam sati pustila ga je groznica.«

Bilo je to po našem računu oko jedan sat poslije podneva, jer su Židovi brojili svoje ure od šest sati ujutro, do šest sati uveče. Sad se otac uvjerio, da je samo riječ Isusova spasla njegova sina, jer je ozdravio upravo onaj čas, kad mu je Isus rekao: »Sin tvoj živi.« To ga se tako dojmilo, te je tvrdo vjerovao, da je Isus obećani Mesija. I nije mu bilo dosta, da sam vjeruje. Kad je došao kući, pripovijedao je svojima, što je doživio. I vjerova cijela kuća njegova: žena, djeca i služinčad njegova. Tako je dijete ozdravilo tijelom, a ukućani dušom. Mjesto Kana doživjelo je drugi sjajan dan u svojoj povijesti. Dva čuda Isusova zapisana zlatnim slovima sačuvat će mu uspomenu dovijeka.

U Nazaretu.

Kuda je Isus otišao iz Kane, nije nam poznato. Svete knjige kažu samo: »...i učaše po zbornicama i propovijedaše kraljevstvo Božje i sve Ga je hvalilo.«

Židovske zbornice, bogomolje ili sinagoge nastadoše u vrijeme sužanjstva babilonskoga. Kad je hram u Jerusolimu bio razoren, nijesu Židovi mogli žrtvovati, pa im ostade jedina utjeha, da se javno i u društvu Bogu mole. Gdjegod se našlo više Židova, podigoše zbornicu, u kojoj bi se sastajali i Bogu molili. Sad već nijesu k njima dolazili proroci, da ih pute i tješe kao u staro doba, pa zato počeše Židovi javno čitati njihove knjige i zakon Mojsijev. Tako se dan Gospodnji ili subota poče svetkovati zajedničkom molitvom i čitanjem svetih knjiga. To nedjeljno sastajanje tako je Židovima prešlo u krv, da nijesu mogli bez njega živjeti, ni kad su se vratili u domovinu te sagradili novi hram. Pokraj hrama podigoše zbornice, koje su za židovski narod bile mnogo važnije od hrama. U hramu su samo žrtvovali i Bogu se molili, a u zbornicama čitali i učili Sveto Pismo, naučali, propovijedali, raspravljali o budućem Mesiji. Zbornice su bile njihovi domovi, što sačuvaše narodnu svijest i jedinstvo u Židova, koji su bili rasijani po cijelom svijetu.

Zbornicu su gradili obično u produljenom četverokutu, koji je sa dva reda stupova bio razdijeljen u tri dijela. Pročelje i unutrašnjost zgrade ukrasili bi, što se ljepše dalo. U židovskim bogomoljama nije bilo žrtvenika, jer se smjelo žrtvovati samo u hramu, ali i nikakvih slika, jer toga nije dao zakon Mojsijev. Pokućtvo je bilo jednostavno: u dnu zbornice ormar za svete knjige, u sredini povišen pod, na njemu štionik za čitanje Svetoga Pisma i stolica, na kojoj sjedi propovjednik. U gornjem je dijelu zbornice bilo nekoliko sjedala za časnije članove, koji su gledali licem prema ulazu. U donjem je dijelu bilo mjesto za druge članove, koji su leđa okrenuli vratima. Ženske su bile odijeljene od muškaraca ogradom, preko koje se nije moglo vidjeti.

Služba se Božja počimala molitvom, koju je molio predsjednik ili pročelnik zbornice. Zatim se iz Mojsijeva zakona ili proroka čitao jedan odlomak, o komu se i propovijedalo. Tkogod je mislio, da je za to sposoban, mogao je kod Židova tumačiti Sveto Pismo i propovijedati. Između pojedinih dijelova službe pjevali su se prigodni psalmi, a sve se svršavalo blagoslovom.

U subotu, kad se narod sastajao, zalazio bi Isus u zbornice da propovijeda. Njegove su propovijedi bile tako lijepe, da Ga je s veseljem slušalo staro i mlado, veliko i malo, bogato i siromašno, jer su ih razumjela i djeca, a učeni ljudi nijesu mogli da im se dosta načude.

Na svom je putovanju po Galileji Isus živo želio da se navrati i u svoj zavičaj u Nazaret. Uspomene, što čovjeka vežu s gradom, u kom je odrastao, s prijateljima iz mlađih dana, bile su mile i Isusu. Ali je Isusu bilo znano, kako teško uspijeva propovjednik riječi Božje u svojoj postojbini. Stoga je pohodio Nazaret tek onda, kad se razglasilo, kolika je čudesa učinio u drugim mjestima.

Došavši u Nazaret uđe jedne subote u zbornicu, kako je obično zalazio prije svog javnog života. Već su čuli, kako se Isus proslavio propovijedanjem i čudesima u Kafarnaumu, pa Mu odmah ponudiše, da sjedne na počasno mjesto. I sada započe služba Božja, u kojoj su vruće molili Boga, da im pošalje obećanoga Mesiju. A nijesu jadni znali, da On već sjedi među njima. Kad su otpjevali nekoliko psalama, zamoli predsjednik zbornice Isusa, da čita i propovijeda. A Isus ustane, pođe na povišeno mjesto do štionika, gdje Mu sluga pruži knjigu proroka Isaije. Sad je Isus stavi na štionik i otvori. Nije bilo slučajno, već po Božjoj volji, te je otvorio mjesto, gdje Isaija govori o Mesiji. Glasilo je: »Duh je Gospodnji na meni, zato me pomaza.« Duh je Sveti pomazao Isusa, kad je prigodom krštenja sašao na Nj u slici golubovoj. Tim

Ga je posvetio za službu, kako su kraljeve i svećenike mazali i posvećivali za njihovo zvanje. A Mesijina je služba bila, da proglasi veselu vijest, to jest, da propovijeda evanđelje siromasima, koji sebi ne znadu pomoći u duhovnoj sljepoti, da naviješta oslobođenje onima, što padoše u ropstvo grijeha, da izbavi sužnje iz neznanja i bludnje, da otvori oči slijepima, koji nijesu poznavali pravoga Boga ni zakona, te da svima navijesti milostivu godinu Gospodnju. Mislio je pod tim židovsku jubilejsku godinu, u kojoj se dužnicima opraštaju dugovi, sve prodane zemlje vraćaju bez odštete i svi sužnji puštaju na slobodu. Židovska jubilejska godina bila je samo slika blaženog vremena mesijanskog, kad će se ljudima oprostiti duhovni dugovi ili grijesi, kad će ljudi opet steći pravo na nebeski posjed, koji su grijehom izgubili, kad će se kidati teški lanci vražjega ropstva.

Navedeni je ulomak Svetoga Pisma čitao Isus stojeći iz poštovanja prema riječi Božjoj. Kad ga je pročitao, zatvori knjigu i preda je podvorniku, da je pohrani. Zatim sjedne u znak, da će o tim riječim govoriti. Svi su u zbornici sada uprli oči u Isusa radoznali, što će o tako važnome mjestu govoriti taj mladi čovjek, koji je u njihovu gradu bio radnik, a nikad nije polazio škole. Bio je to svečan čas. To mjesto Svetog Pisma dade Isusu priliku, da pokaže, tko je i što Mu je zadaća. Usred velike šutnje i općenite napetosti započe Isus svoj govor riječima:

»Ovo, što je napisao prorok Isaija i što ste sada čuli, to se sve izvršuje evo danas u vašoj sredini.«

Tim je Isus jasno izjavio, da je on taj pomazanik, o komu je pisao Isaija, da je glavom obećani Mesija. Na te riječi prođoše Nazarećane srsi, kao da ih je munja ošinula. To je međutim bio samo početak ili geslo Isusova govora. I sad poče Isus govoriti i dokazivati, kako se to mjesto na Njemu ispunilo, kako je došao da uči, da liječi i da spase ljude. Govorio je tako lijepo i zanimljivo, te su svi posvjedočili, da je istina, što svijet pripovijeda o njegovoj mudrosti. U riječima

Njegovim bilo je toliko milote, te su se propovijedanju Njegovu čudili kao nekom čudu.

Svatko bi sada očekivao, da će Nazarećani poslije ovako sjajnoga govora pozdraviti i priznati Isusa za Mesiju. Mudrosti se Njegovoj nijesu mogli nadiviti, ali im nije bilo ni na kraj pameti, da Isusa priznadu za židovskog Mesiju, jer se sablazniše o Njegovo siromaštvo i poniznost.

»Nije li ovo sin Josipov?« — pitali su se u čudu. — »Pa odakle njemu ta mudrost? Kako bi sin jednoga drvodjelje, koji je odrastao među nama, mogao biti Mesija? Ako sebi prisvaja tu čast, morao bi je dokazati čudesima.«

Isus, koji vidi čovjeka u dušu, izvuče misli srca njihova na javu, te im reče:

»Vi ćete meni bez sumnje kazati: Liječniče, izliječi se sam.« To je općenita rečenica, koja kaže: liječnik, koji hoće da liječi druge, mora najprije izliječiti sam sebe. A na ovome mjestu znače te riječi: »Najprije bi ti morao da činiš čudesa u svojoj domaji, a onda na drugim mjestima. Kad si ti činio čudesa u Kafarnaumu, učini ih i ovdje kod svoje kuće.«

Isus je činio čudesa onima, koji su se u Njega pouzdavali i vjerovali. Nazarećani htjedoše vidjeti čudesa, a ne htjedoše vjerovati. Zato im Isus uzvrati, kako oni danas potvrdiše drugu rečenicu, koja glasi: »Nikakav prorok nije mio u svojoj postojbini.« Zavidni su Mu, jer hoće da bude veći od drugih, ne vjeruju riječima Njegovim, makar ih kako lijepo dokazao. Zato će se njima dogoditi, tako nastavi Isus, što se dogodilo u vrijeme proroka Ilije i Eliseja. U vrijeme Ilijino nije bilo kiše tri i po godine, kao da se nebo zatvorilo, te je nastala silna suša i glad po svoj zemlji. Židovi nijesu vjerovali, što im je Ilija kazivao, već su ga progonili. Bježeći dođe Ilija u mjesto Sarepta ispod grada Sidona k jednoj udovici neznabošci, koja je povjerovala njegovim riječima, ako ga nahrani, da ne će nestati brašna u zdjeli ni ulja u krčagu nje-

zinu, dok ne prođe glad. Tako spase prorok od gladi udovicu tuđinku, premda je u ono vrijeme bilo i u židovskoj zemlji mnogo udovica. U vrijeme proroka Eliseja bilo je mnogo gubavih u narodu židovskomu i nijedan se od njih nije očistio, jer nije vjerovao, da bi ga Elisej mogao izliječiti, kako je učinio zapovjedniku sirske vojske Nananu, koji je došao izdaleka, da potraži pomoć u proroka. Ti su primjeri kazivali Nazarećanima, kako Židovi ne će da vjeruju poslanicima, koje im Bog šalje, a ujedno im je tim naviještao Isus malo izdaleka, kako će se i On obratiti k neznabošcima, jer Židovi ne će da u Nj vjeruju.

Umjesto da Nazarećani svladaju svoju zavist i vjeruju u Isusa, uvelike se uvrijediše. Oni, djeca Abrahamova, da nijesu vrijedni čuda, oni da su gori od one udovice u Sarepti i gubavca Nanana ? Još ih je više ljutilo, što je Isus, sin drvodjelje Josipa, proroštvo Isaijino tumačio o sebi i držao sebe za Mesiju. Na glas dvojice ili trojice, koji povikaše : »U smrt s Njime !«, podigne se sada sve na Isusa, pa Ga pograbiše i izguraše iz zbornice. I tjerali su Ga iz grada na brdo, na koje se osloniše kuće njihove, da Ga strmoglave s jedne stijene bez ikakva suda i osude. Tako najbolje potvrdiše riječi Isusove : nikakav prorok nije mio u svojoj postojbini. Usred njihova gnjeva ostao je Isus miran te pođe, kud su Ga vodili. Već dođoše na vrh strmine i htjedoše da izvrše svoj opaki naum. U taj se čas dogodilo, što nitko ne bi očekivao. Isus se najednom okrene, a mnoštvo, što je dosada bješnjelo na Njega, razdvoji se te uzmakne nekoliko koraka, da načini put Isusu, koji je njime lagano prolazio, kao da je među ljudima, koji su Ga dočekali s velikim poštovanjem. Mir i dostojanstvo Isusovo bilo je dosta, da suzbije njihov bijes. Nemoćni, plaho su gledali, kako se dostojanstveno udaljuje Onaj, koga su poveli na stratište.

Nazarećani su tražili, da im Isus učini čudo. Evo im čuda, koje bi svima moralo otvoriti oči, da nijesu bili zaslijepljeni. Jer kako je to, da Ga se u razjarenosti njihovoj nije usudio nitko ni taknuti ? Ludošću

svojom raskinuše posljednju vezu, koja je Isusa vezala s Nazaretom. A Isusa je boljelo, što su se tako ružno ponijeli prema Njemu baš Nazarećani, kojima bi bio toliko dobra učinio. Kad se uspeo na brežuljak, što leži na putu u Kafarnaum, valjda se ogledao na Nazaret, gdje je proživio najveći dio svoga života, i na kuću, u kojoj je bio gotovo trideset godina. Sve to nije bilo više Njegovo, jer Ga Njegovi ne primiše.

Kafarnaum.

Nazaret nije bio vrijedan, da Sin Božji dalje stanuje u njemu. Ni u Jerusolimu nijesu s Isusom postupali tako ružno. Zato odabere Isus sebi za boravište grad Kafarnaum, koji je udaljen od Nazareta samo dan hoda. Tu se Isus sklonio po svoj prilici u kuću svoga učenika Simona Petra ili kakvoga rođaka. U tom je gradu odsada stalno boravio i plaćao porez. Kad je otišao da propovijeda u bližnjoj ili daljoj okolini, uvijek se vraćao u Kafarnaum. To je sada postao »Njegov grad«, Njegov novi zavičaj. U Kafarnaumu je propovijedao Isus u zbornici ili na obali Genezaretskoga jezera ili na bližnjem brdu. Ni u jednom drugom gradu nije Isus tako pokazao svoju svemogućnost i dobrotu. U Kafarnaumu je činio najviše svojih čudesa i naišao na najveći odziv. Ali kad su farizeji u Jerusolimu čuli za Isusov uspjeh, eto ih u Kafarnaum, da uzdrmaju vjeru u Isusa. Zato se Isus žalosno oprostio od toga grada. Prorekao mu je, da će duboko pasti. I riječi su se Isusove ispunile. Ne samo da je Kafarnaum iščeznuo sa lica zemlje, već mu se zameo i trag, pa se danas točno ne zna, gdje je nekoć ležao tako veliki grad. Jedni drže, da mu mjesto označuju razvaline Tel Hum, a drugi su uvjereni, da se dizao oko današnjega Kan Minje.

Za širenje vjere bio je Kafarnaum osobito zgodan. Ležao je na obali Genezaretskog jezera, gdje je plo-

vilo nekoliko stotina lađa, što su ga vezale sa susjednim mjestima. U zaleđu mu je bila ravnica Genezaret, bogata plodovima svake vrsti, te su je nazivali novi raj. Kafarnaum su presijecale trgovačke ceste, što su vodile s istoka u Jerusolim i na Sredozemno more. Tu se našlo trgovaca iz Damaska, Armenije i Babilonije, koji su otpremali robu s istoka na zapad i obratno. Poradi velikog prometa bila je u Kafarnaumu carinarnica i vojnička posada. Tu su se skupljali hodočasnici polazeći u Jerusolim na svetkovine. Strani su trgovci, vojnici i hodočasnici slušali propovijedi Isusove i raznosili Njegovu nauku u svoje krajeve.

Da će tako biti, prorekao je Isaija već sedam stotina godina prije Isusa. Sjeverna Galileja, gdje su živjela židovska plemena Zabulon i Neftali, pretrpjela su mnogo od provale Asiraca. I narod pomiješan s neznabošcima upao je u toliku tminu, da se nije mogao ni maknuti. Nemoćan sjedio je u neznanju, od kojega duša propada i umire. Da ga utješi, proreče Isaija, kako će Bog proslaviti taj kraj, jer će im se roditi veliko svjetlo. I doista taj kraj nije mogao dočekati veće utjehe, ugledati veće svjetlo, nego kad mu je dano, da se u njem nastani Isus.

Da evanđelje pokaže, kakvo je to svjetlo, dodaje proroštvu Isaijinu: »I Isus poče propovijedati: Pokoru činite, jer se približi kraljevstvo nebesko.« Tako je Isus nadovezao svoje propovijedi na propovijedi Ivana Krstitelja naučajući, da u kraljevstvo nebesko ne može ući, tko ne okaje svojih grijeha.

Čovjek s nečistim duhom.

Prva subota, što ju je Isus proveo u Kafarnaumu, znamenita je, jer po evanđelju možemo da pratimo Isusa od jutra do večera toga dana.

Ujutro, kad je bilo vrijeme službe Božje, pođe Isus sa četvoricom svojih učenika u židovsku zbornicu. Kao u Nazaretu, tako Ga i ovdje za-

moliše, da im pročita jedan ulomak iz Svetoga Pisma, pa da ga protumači. Židovima je bilo uvijek milo, kad im je strani učitelj kazao koju riječ za utjehu ili pouku. I kad Isus poče propovijedati, divili su se nauci Njegovoj, jer ih je učio kao onaj, koji ima vlast, a ne kao književnici. Velika je bila razlika između propovijedanja Isusova i drugih židovskih učitelja. Oni su u tančine raspredali ustanove pojedinoga zakona, učili, kako valja raditi u pojedinom slučaju, koji bi čovjek mogao doživjeti, a sve su to ispremiješali nevrijednim sitnicama i suvišnim svojim predajama. U svojem su se govoru pozivali na stare učitelje i dokazivali, koji učitelj ima pravo, ako su dvojica učila protivno. A Isus je propovijedao uzvišene istine, kako će čovjek spasti dušu svoju. Riječi su Mu tekle milo i jasno, govor Njegov budio je u čovjeka pouzdanje, odbijao ga od grijeha i poticao na ljubav prema Bogu. Nikad se Isus nije pozivao na stare židovske učitelje, već samo na Boga i na Sveto Pismo, koje je tumačio na svoj način. Propovijedi Isusove potekle su iz Božanske mudrosti, a milost Duha Svetoga otvorila im je put u srca ljudska. Zato su se Isusove propovijedi silno dojimale svijeta.

Dok su se svi čudili, kako Isus lijepo propovijeda, začu se najednom u zbornici očajna krika. Među slušateljima našao se čovjek, koga je opsjeo đavao. Bila je to zasebna vrst nevoljnika. Kako vrag može da napastuje dušu, tako može s dopuštenjem Božjim da uđe i u tijelo kojega čovjeka. Tada opsjednuti nije više svoj gospodar, njegovim tjelesnim i duševnim silama vlada đavao. Zato bjesomučnjak nije odgovoran za svoje riječi i djela, svatko ga se čuva, a kad postane drugima pogibeljan, onda ga vežu. Na usta opsjednutoga govorio je sam đavao. Bjesomučni hule na Boga, strepe pred svetim stvarima, znadu s vražjom pomoću, što zdrav čovjek ne može predvidjeti. Uz to boluju opsjednuti od raznih bolesti: ogluše, oslijepe, onijeme, postanu živčano bolesni i padavičavi. Kad iz takva čovjeka izađe đavao, prestane i bolest. Takvih je ne-

voljnika bilo u Isusovo vrijeme mnogo. Nije sotoni bilo dosta, što je zaveo ljude na sramotne strasti i kumirstvo. Kad je vidio, koliko Isus radi za kraljevstvo Božje, čini se, da je napeo sve sile, da zadrži svoje gospodstvo. A Isus je izgonio đavle iz nevoljnika, jer je o Njemu već u raju bilo prorečeno, da će satrti glavu zmiji. Svoje Božanstvo nije Isus mogao pokazati bolje nego tjerajući sotonu, koji je bio osvojio cijeli svijet. Gonio je đavle, jer je gospodar nečistih duhova, a oslobađao ljude, jer je gospodar čovječjega tijela. Danas je sreo Isus prvi put čovjeka, u kom je bio nečisti duh, kako kaže Sveto Pismo. Svaki grijeh kalja i blati čovječju dušu, pa se s pravom zove nečastivi onaj, komu je jedina zadaća, da ljude blati grijehom i zavodi u vječnu propast.

Kad se začula očajna krika opsjednutoga, sve se u zbornici uzbunilo. Samo Isus ostane miran te pođe k nevoljniku. Muka je đavlu, kad se nađe u blizini svete osobe ili stvari. Videći, da Isus ide prema njemu, poviče đavao na usta nevoljnikova:

»Što mi imamo s tobom, Isuse Nazarećanine? Što imaš protiv nas? Mi te ničim ne vrijeđamo, ostavi nas u miru! Jesi li došao, da nas pogubiš?«

Sotona je već jednom osuđen, ali mu je velika olakšica, što smije slobodno dolaziti na zemlju, napastovati i zavoditi ljude, pa tumarati po svijetu. Kada dođe posljednji sud, bit će zauvijek zatvoren u bezdno pakleno. Zato je strepio od straha, da ga Isus već sada ne protjera u pakao i tako pogubi. Da ga Isus strogo ne kazni, htjede Mu polaskati riječima:

»Znam ja, tko si ti: ti si svetac Božji.«

Tim priznade đavao i svoju sramotu i slavu Isusovu, jer su Židovi pod svecem Božjim obično razumijevali obećanog Mesiju.

Isusu nije trebalo hvale iz nečistih usta. Isus neće, da Mu otac laži potvrđuje, da je Mesija, i time pobudi sumnju, da je u kakvoj vezi sa sotonom. Stoga zaprijeti i naloži đavlu, koji je vikao na usta bjesomučnika:

»Umukni! Iziđi iz čovjeka!«

Bilo Mu je žao nevoljnika, koga je đavao opsjeo. Prema ljudima bio je Isus sama dobrota i milosrđe, prema đavlu je strog i pun prezira, jer je taj nepopravljiv i zakleti neprijatelj Bogu i ljudima. Zato jednom riječi protjera Isus nečastivoga, kako se tjera pas, koji se doklatio u kuću.

Velika je kazan bila za sotonu, što je morao ostaviti opsjednutoga. Stoga iskali na njemu posljednju svoju zlobu na više načina. Ponajprije strese opsjednutoga, zatim ga baci na zemlju, da se jadan previjao od boli, a tada povikne na usta njegova bijesno i očajno, jer se na riječ Isusovu morao strmoglaviti u pakao. I kad je đavao izašao, ustade čovjek zdrav, miran i trijezan. Ne piše evanđelje, da je izliječeni sada lijepo zahvalio Isusu, ali tko će o tome sumnjati?

Kad je svijet vidio, kako se opsjednuti bacio na zemlju, kako se previjao od boli, napade sve neki strah od tajne đavolske moći. Ali kad se izliječeni mirno digao, bilo je svima jasno, da ga je đavao ostavio na riječ Isusovu, pa se strah njihov pretvorio u veliko poštovanje prema Isusu. U čudu su pitali jedan drugoga:

»Šta je ovo? Tako što još ne vidjesmo! Kakva je to nova nauka, koja se oslanja na čudesa? Jednom riječi zapovjedi nečistim duhovima i slušaju Ga!«

I raširi se glas o tom čudu ponajprije po gradu Kafarnaumu, a zatim po svoj zemlji Galilejskoj.

Petrova svekrva.

Kad je izliječio opsjednutoga, ode Isus iz zbornice, a s Njim i Njegovi učenici. Tako se uvijek povukao iz svjetske buke, kad bi učinio kakvo čudo, jer nije htio, da Ga ljudi hvale. Petar, učenik Isusov, bio je rodom iz nedalekoga grada Betsaide, ali je valjda poradi zanata svoga boravio u Kafarnaumu sa svojom porodicom. Na molbu Petrovu uđe Isus kao gost u

njegovu kuću. Bila je to velika čast za Petra, kao što bi se i svaki sretan smatrao, da se Isus nastani kod njega.

U toj je kući ležala svekrva Petrova bolujući od teške groznice, od koje je umiralo mnogo svijeta u Kafarnaumu. I kad Isus uđe, javiše Mu, da je svekrva Petrova bolesna, pa se boje, da ne umre. Bili su uvjereni, da će je Isus ozdraviti, jer su čuli i vidjeli toliko puta, što Isus može. I nada se njihova ispuni. Isus pristupi k njenu ležaju, pa kao da je groznica kakva zla osoba, zapovjedi joj, da smjesta pusti bolesnicu. Nato se prigne do izliječene, primi je za ruku i pomože joj, da se digne.

Kad liječnik lijekovima protjera groznicu, treba neko vrijeme, da čovjek ojača i posve ozdravi. Petrovu svekrvu ne samo da je Isus izliječio u tren oka, već joj je smjesta povratio i svu jakost. Na veliko čudo sviju ustade izliječena, priredi Isusu i njegovim učenicima ručak, te je dvorila svoje goste kod stola. Htjela je time pokazati svoju zahvalnost Isusu i poučiti nas, kako je lijepo, kad čovjek poslije bolesti upotrijebi svoje zdravlje i sile u prvom redu, da Bogu zahvali.

Već se po cijelom Kafarnaumu bilo razglasilo, kako je Isus jutros u zbornici istjerao đavla iz bjesomučnoga. Sad se opet na sva usta počelo govoriti, kako je izliječio svekrvu Petrovu, koja je odmah ustala i svoje goste dvorila. Te su vijesti uznemirile sve bolesne i nevoljne u gradu. I snađe ih vruća želja, da Isus pomogne i njima.

Židovski je zakon branio u subotu liječiti. Zato su svi čekali čas, da zapadne sunce. Ali kad je glas trublje s krova zborničkoga oglasio, da je sunce zapalo i blagdan prestao, oživješe ulice, što su vodile do kuće Petrove. Dijete je vodilo slijepoga oca, rodbina pomagala hromima, majka uprtila bolesno dijete, a u nosilima su nosili bolesnike, koji nijesu mogli da hodaju. Slijepe su vodili, nijeme vabili, da idu za njima. Među nevoljnima bilo je više njih, u koje

je ušao nečisti đavao, te su ih jači ljudi upravo tjerali i silom vukli k Isusu. Sve, što je imalo kakva bolesnika, pošlo je prema kući Petrovoj do velikog Liječnika. Svi, i bolesni i zdravi, koji su došli s bolesnima, bili su puni nade i pouzdanja, da će im Isus pomoći. I kad se Isus pred kućom pokazao, postadoše opsjednuti nemirni, bolesni počeše jaukati i moliti, da ih ozdravi, a zdravi su željno izgledali, šta će biti.

Isus ozdravljuje bolesnike.
(U đakovačkoj katedrali naslikao Aleksander Maksimilijan Seitz.)

I ražali se presveto srce Isusovo, kad vidje tolike nevoljnike. Premda je Isus sve mogao izliječiti jednom riječi, ipak pođe do svakoga. Na neke je stavljao ruku ili je opet imao milu riječ, kojom ih je ozdravio. Kao što liječnik u blizini bojišta ide od jednoga do drugoga ranjenika, pa jednoga povija, drugomu blaži boli, dok ne dođe do posljednjega, tako je i Isus izliječio svakoga. Slijepi se vratiše zdravih očiju, gluhi su slušali s veseljem, kako izliječeni zahvaljuju Isusu, a oni,

koje su donijeli na nosilima, uputiše se pješke kući. Tako su se ispunile riječi, što ih je o Isusu prorekao prorok Isaija: »On uze nemoći naše i ponese bolesti naše.«

Kad se Isus približio kojemu od opsjednutih, bio bi đavao dršćući rado pobjegao od straha, ali se nađe kao prikovan osjećajući, da mu je u blizini Onaj, pred kojim će morati da pusti žrtvu svoju. I takve je izliječio Isus zapovijedajući đavlu, da ih ostavi. Izlazeći odavali su đavli, tko je Isus riječima: »Ti si sin Božji.« Isus im ne dade tako govoriti. Htio je, da ljudi po Njegovim djelima upoznadu, da je Spasitelj. Kad bi Ga svijet već sada priznao za Mesiju, mogli bi Isusa prema svojim predrasudama proglasiti za kralja i podići bunu, a to bi nauci Njegovoj moglo samo naškoditi. Kao Učitelju istine nije Isusu trebalo svjedočanstva od oca laži.

Kako je dugo u noć Isus liječio, ne kaže evanđelje. A ne pripovijeda ni to, s kakvim su čuvstvom ozdravljeni odlazili, kako su Mu se čudili zdravi, koji gotovo nijesu mogli vjerovati svojim očima gledajući tolike izliječene.

To je izvještaj o jednome danu Isusova javnog djelovanja. Po njemu možemo suditi, kako je Isus bio zaposlen sve dane propovijedajući i ozdravljujući bolesne. Svaki je dan Isusov bio rodan dobrim djelima kao drvo, koje pod težinom ploda svoga privija grane svoje k zemlji.

Po Galileji.

Sutradan ujutro nitko nije vidio, kad je Isus tiho ostavio kuću Petrovu. Još je sve spavalo, kad je prolazio tihim ulicama i izašao iz grada. Htio je i opet da se ukloni ljudstvu, koje bi Ga oduševljeno slavilo poradi čudesa jučerašnjega dana. Između vrtova punih smokava i maslina, između vinograda, rodnih poljana i zelenih livada prispije Isus na samotno mjesto.

Propovijedao je javno pred velikim mnoštvom, a ipak je tako rado tražio samoću, da može nesmetano razgovarati s Ocem svojim. Prije svakog važnog koraka obično se Isus molio Bogu ne zato, što bi Mu to potrebno bilo, već više da nam pokaže lijep primjer. Upravo se danas spremao Isus na dulje putovanje po Galileji, pa htjede da izmoli blagoslov Božji za sretan uspjeh.

Kad se razdanilo, opazi prvi sveti Petar, da Isusa nema, i javi to ostalim učenicima. Smjesta odoše sada da Isusa potraže u okolini. Uto se već ranim jutrom skupilo pred Petrovom kućom dosta svijeta, koji je želio da vidi Isusa. Bilo je među njima i takvih, koji su jučer ozdravili, a i novih bolesnika, koji su kasno saznali za Isusa, pa su se nadali, da će ih danas Isus izliječiti. Ali kako li se začudiše, kad su im rekli, da je Isus otišao. Sad pođe svjetina tragom Petrovim, da potraži Isusa. Kad su Ga napokon našli, rekoše Mu učenici:

»Svi te traže.«

I zamole Ga, da se vrati u Kafarnaum. Ali je Isus u tom gradu već naučao i čudesa tvorio, pa im odvrati:

»Nijesam došao da liječim bolesne. Hajdemo u bližnja sela i gradove, da i tamo propovijedam, jer sam došao s neba na ovaj svijet, da posvuda naviještam evanđelje.«

I pozove učenike, da i oni pođu s njime, a drugi se svijet žalostan vrati u Kafarnaum.

Isus nije čekao kao Ivan Krstitelj, da ljudi dođu k Njemu. Sam je sa svojim učenicima prošao cijelu Galileju i propovijedao evanđelje. Koga nije ganulo Isusovo propovijedanje, da vjeruje, toga su privukla Isusova čudesa u kraljevstvo Njegovo. I dani su prolazili Isusu u napornom propovijedanju i liječenju kao one subote u Kafarnaumu.

Glas o Isusovim čudesima raširio se kao vatra po Galileji i susjednim krajevima. I počeše nositi k Isusu sve, koji su bolovali od različnih bolesti ili tr-

pili velike boli, bjesomučne i one, za koje su držali, da su mjesečnjaci. Sve je te Isus izliječio. Zato poče sa svih strana Galileje i Judeje i preko Jordana, pače i iz Jerusolima k Isusu grnuti svijet, da Ga vidi i prati. Tu je počast Isus doista zaslužio, jer nijedan kralj na zemlji nije još slavio takvo slavlje. Kad je koji kralj pobijedio neprijatelja ili osvojio koju pokrajinu, vodio je u tom slavlju sa sobom zarobljenike, koji su pokunjeni i snuždeni drhtali od straha, što će sada biti s njima. Neprijatelj, koga je Isus svladao, imao je više imena, zvao se: bijeda, muka, bolest. Bolesni, što ih je Isus izliječio, pratili su Isusa i s veseljem propovijedali svakomu, što im je učinio.

Na tom se putu desila i ova zgoda s gubavcem.

Gubavac.

U jednom gradu Galileje, komu evanđelje ne navodi imena, dođe k Isusu neki čovjek sav u gubi.

To je strašna bolest. Na koži se pokažu ponajprije bijele krpe, koje se sve dalje šire. Doskora narastu prištevi, od kojih se razvijaju čirovi, pa lagano izjedaju meso, a onda prodiru do žila i do kosti. Od toga otpadaju po rukama i nogama isprva nokti, a onda članak po članak, pa napokon komad po komad ruke ili noge. Strašno je pogledati takvoga nevoljnika, kad se bolest uvriježila, jer izgleda kao živa smrt. Uši su otpale, nosa je nestalo, a na njegovu mjestu zijeva rupa. Mjesto lica vide se samo gole čeljusti i zubi, sve je drugo izjeo rak. Uz to trpe takvi bolesnici velike tjelesne i duševne boli, jer su kao izbačeni od svoga roda i naroda. Napokon se više ne miču i ne tuže, već nehajno čekaju smrt. Guba je kužna bolest, koja prelazi s jednoga čovjeka na drugoga. Zato je Mojsija gubave odijelio od svijeta. Protjerao bi ih u pustinju ili samoću, kamo bi im rođaci nosili i ostavili jelo. Kad im se zdrav čovjek približio, morali su izdaleka vikati: »Ja sam nečist, nečist!« Ima

nekoliko vrsti gube. Kod nekoga dala se bolest zaustaviti, te nije više bila pogibeljna drugima. Takvoga bi po zakonu Mojsijevu svećenik u Jerusolimu kao liječnik pregledao, izdao mu svjedodžbu, da je zdrav, pa bi se vratio svojima. Posve se izliječiti nije guba dala nikada. Gube ima i danas na Istoku dosta. Obično stoje gubavci u dolini Cedronskoj ili na ulazu u grad Jerusolim te pružaju svoje ruke bez prstiju moleći milostinju, koja im se baca u posude, jer je ne mogu primiti rukama.

Takvog jednog nevoljnika kao da je zagrlila sama smrt: guba mu je zahvatila cijelo tijelo. Valjda je čuo, kako je Isus dobar i kako je već mnogoga izliječio. Živa želja, da ozdravi, dovela ga u grad do Isusa. I kad je svijet pred njim uzmaknuo, da se ne zarazi, pristupi pouzdano k Isusu, klekne pred Njega, da Mu se pokloni kao Bogu, prigne glavu do zemlje te reče:

»Gospodine, kad bi ti htio, mogao bi me očistiti.«

Mislio je pod tim, da ga Isus ozdravi od gube, jer je po zakonu Mojsijevu svaki gubavac već po sebi bio nečist. Otvoreno pouzdanje u Isusovu svemoć, posvemašnje predanje u Njegovu volju dojmilo se Isusa. Kad ga ugleda onako jadna, vidjelo se Isusu na licu, da Mu ga je žao. Nato pristupi k njemu, pruži svoju svemoćnu ruku i dotače se gubavoga ne bojeći se, da bi se okužio. Tko se samo taknuo gubavoga, bio je po Mojsijevu zakonu nečist. Ali to nije vrijedilo za Isusa, koji je jednom riječi mogao ukloniti svaku tjelesnu i duhovnu nečist. I sad reče Isus kratko i odlučno kao odjek na njegovu molbu:

»Hoću, očisti se!«

U taj čas kao da je gubavi ustao na novi život. Nestade čirova i sva se bolesna mjesta na njegovu tijelu zaodjenuše mesom i zdravom kožom. Tko je vidio, kako je guba strašna bolest, i tko znade, da joj nema lijeka, taj tek može pravo ocijeniti ovo čudo. Svih nazočnih moralo se to silnije dojmiti nego ikoje drugo ozdravljenje.

Gubavac je bio protiv zakona Mojsijeva došao u grad i među svijet, stoga mu se Isus zaprijeti i zapovjedi, da se smjesta udalji. Još mu zabrani, da ikomu kazuje, kako se riješio gube. Bojao se, da Ga ne bi narod uzvisivao poradi toga čuda. U svom veselju bio bi ozdravljeni lako zaboravio zakon Mojsijev, koji traži, da se svećeniku pokaže svatko, koji misli, da je ozdravio od gube, pa da Bogu prinese žrtvu u znak zahvalnosti. Reče mu dakle Isus:

»Idi, pokaži se svećeniku i prinesi za očišćenje svoje, što je Mojsija zapovjedio!«

Isus je htio, da svećenici u Jerusolimu vide, kako On nije protiv zakona Mojsijeva i da se po tom čudu uvjere, da je uistinu poslanik Božji.

Ozdravljeni se odmah udaljio, kako mu je Isus naložio. Ali drugoga dijela Njegove zapovjedi nije vršio. Držao je, da mu je Isus zapovjedio, da šuti iz čednosti. Od velikog veselja, što je ozdravio, poče svuda pripovijedati, kako se riješio gube, te je hvalio Isusa. Mislio je, da će time proširiti slavu Isusovu, ali joj je samo naškodio. Odsad se Isus nije smio pokazati u gradu, jer je svjetinja sa svih strana grnula k Njemu, da Ga slavi, pa se morao povlačiti na samotna mjesta. No i tu Ga je narod tražio, jedni da čuju Njegove propovijedi, a drugi da ih izliječi.

Galilejsko jezero.

Biser Galileje jest Tiberijadsko jezero, ili, kako ga običnije zovu, Galilejsko more. Židovski su učitelji govorili, da je Bog stvorio u Kananskoj zemlji sedam jezera, ali je sebi odabrao samo jedno, jezero Tiberijadsko. I žuborenje njegovih valova, a još više oblik jezera podsjeća na liru, koja se izbočila prema zapadu, te donji kraj okrenula k jugu. Dugo je dvadeset i jedan, široko jedanaest kilometara, a duboko preko četrdeset i pet metara. Gotovo odasvuda zagrliše ga brda, kakvih ni umjetnik ne bi mogao zamisliti i

naslagati. Zapadna obala diže se lagano, dok najposlije ne naraste do visokih gora Galilejskih. Prema sjeveru zatvoriše ga brežuljci Korosaima, iza kojih se tamo daleko vidi stari Hermon sa sniježnom svojom kapom. Na istoku se spuštaju brda prema jezeru sad valovito sad okomito u jezero. Samo na jugu se otvorilo jezero, da pusti Jordan, koji u nj ulazi na sjeveru. Kad ga čovjek gleda izdaleka, odsijeva kao velika čaša srebra. Izbliza mijenja mu se boja prema suncu i dobi dana u svaku vrst modre i ljubičaste masti. Voda mu je slatka i pitka. Još i danas ima

Isus poziva Petra, da Ga slijedi.

(U đakovačkoj katedrali naslikao Ljudevit Seitz.)

u njemu veliko mnoštvo od dvadeset i dvije vrsti riba. Nekoć su soljenu ribu iz Galilejskog jezera tražili po cijelom rimskom carstvu kao osobitu poslasticu, a danas jedva seže do Nazareta.

Genezaretsko jezero leži dvjesta i osam metara ispod Sredozemnoga mora. Ljeti pali na njemu strašna vrućina, ali je zato zimi ugodno. U Isusovo vrijeme bila je njegova okolina jedan od najblagoslovenijih krajeva na zemlji. Tu kao da je priroda pokazala svoje obilje ili kao da je ispremiješala svoje zakone: svrstala je oko jezera, što je imala najljepše i naj-

oprečnije. Pokraj bilja, što raste u hladnom podneblju, uspijevahu ovdje i one biljke, što traže najveću vrućinu. Zemlja je uprla sve svoje sile, da tu stvori vječno proljeće. Grašak se sadio ovdje pet puta na godinu. Jednog zakapaju, drugi dozrijeva, a trećega beru. Tako je bilo i s voćem. Jabuke, kajsije, limuni, narance, datule, banane, smokve — sve je to cvalo i dozrijevalo bez prekida. Svježega grožđa nije bilo samo dva mjeseca, a inače ga je bilo tečajem cijele godine.

Na obalama jezera strujao je bujan život. Nebrojene barke, lađe, jedrenjače podržavale su živahan promet između dvadeset gradova, što nikoše na obalama Tiberijadskog jezera. Evanđelje napominje samo gradove Tiberijas, Magdala, Kafarnaum, Betsaida i Korosain.

Ali kao da je prokletstvo, što ga je Isus bacio na posljednja dva grada ošinulo i samu prirodu. Od svih gradova, koji se nekoć odsijevahu na pučini ovog jezera, životari danas samo Tiberijas. Umjesto dvjesta trideset brodova, što ih je nekoć skupio na jezeru vođa Flavije, šćućuriše se dva sklepana čamca. Na obali, gdje je nekoć tako živo bilo, raste trska i šaš, a nekadašnje rajske poljane zarasle su trnjem i šikarjem. To je najljepši primjer, kud može da vodi loše državno gospodarstvo. Mjesto bujnoga prometa svuda su razvaline, pustoš i mrtvilo. Sav kraj kao da žali za svojom prošlošću i kao da hoće da zavije svete uspomene u tajanstveni mir.

Samo kršćansko srce sjeća ovdje mnogo toga na Isusa. I valovi, koje je toliko puta prebrodio, i žal, kojim je nekoliko puta prošao, i obala, na kojoj se šetao i narod naučao, pače i bregovi, koji su bili svjedoci njegove žarke molitve. Na tom jezeru proveo je Isus svoje najmilije dane. Nijedan kraj svete zemlje nije tako dugo slušao riječ Božju ni vidio toliko Njegovih čudesa.

Obilan ribolov.

Dulje vremena propovijedao je Isus po Galileji, a onda se opet vratio u Kafarnaum. Ušao je po svoj prilici u grad tako, da se za Njega nije ni znalo. A kad se pročulo, da se glasoviti čudotvorac vratio, poče narod i opet miljeti k Njemu.

Jednog je dana Isus stajao na obali Genezaretskoga jezera. U primorskim gradovima, gdje su ulice obično uske i bučne, vole se ljudi sastajati na širokoj i mirnoj obali morskoj. Kad se pročulo, da je Isus na obali, nagrne svijet k Njemu, da Ga čuje. Uz mnoštvo, koje se guralo i turalo, da bude Isusu što bliže, bilo je i nekoliko nama poznatih ribara na obali. Petar, Ivan, Jakov, Andrija lovili su cijelu prošlu noć, pa su sada ispirali i čistili mreže od školjki, kamenja, drvenih otpadaka i mulja, što se nakupio. Lađe su im bile privezane uz obalu. Videći Isus, da tolikomu narodu ne može propovijedati na kopnu, zamoli Petra, neka malo odmakne svoju lađu od obale. A Petar složi brzo svoje mreže i spremi ih s drugovima u lađu. Kad je Isus stupio u lađu, otisne je Petar koji metar od obale, pa se zaustavi. Dok se lađica pomalo zibala na valovima, sjedne Isus na povišeno mjesto i stade s nje naučavati narod, koji je slušao stojeći na obali.

Što je Isus ovaj put govorio, nije evanđelista Luka zabilježio, jer mu se važnije činilo, što se poslije propovijedi dogodilo.

Židovski je učitelj bio okružen većim ili manjim brojem učenika, koji su širili njegovu nauku i zastupali svog učitelja. Taj običaj poprimi i Isus, te odluči da sebi izabere stalne učenike. Petar, Jakov, Andrija, Ivan, Filip i Bartolomej pristupiše k Isusu odmah iza Njegova krštenja i vratiše se s Njime u Galileju. U Kani su bili svjedoci prvog Isusova čuda, ispratili su Ga na prvu pashu u Jerusolim i dopratili po drugi put u Galileju. Bili su sretni slušajući Njegove propovijedi i gledajući njegova čudesa. Ali oni nijesu dosada

bili stalni Njegovi učenici, već se opet primiše starog svog zanata, ribarenja. Briga za kuću i rod nije im dala, da se stalno priključe k Isusu. A Isus odluči, da će danas raskinuti te veze jednim čudom, pa ih jače privući k sebi.

Kad je prestao govoriti, otpusti Isus narod, koji se razišao raspravljajući o nauci, što ju je tu slušao. Tad reče Isus Petru, koji je upravljao lađom:

»Izvezi na pučinu!«

A Petrovim pomoćnicima doda:

»Bacite mreže nalijevo!«

Želja Isusova bila je za Petra i njegove drugove nemala kušnja. Jučer na večer, kad je bilo najzgodnije vrijeme, pošli su u lov. Lovili su cijelu noć i praznih ruku se umorni vratili k obali. Sada traži Isus, da iznova pokušaju sreću, i to po danu, kad se riba povlači u dubinu, te na pučini, gdje ima mnogo manje ribe nego uz obalu. No da pokaže, kako se posvema pouzdaje u Isusa, reče Petar:

»Učitelju, svu noć smo se trudili i ništa nijesmo uhvatili, ali po tvojoj riječi bacit ću mrežu.«

I odmah stane sa drugovima tešku mrežu puštati u vodu. Pouzdanje se Petrovo isplatilo. Domala ulovi se toliko mnoštvo ribâ, te malo da im se nije potrgala mreža, kad htjedoše izvući u lađu. Videći, da sami ne mogu svladati toliki teret, ogledali su se, tko bi im pomogao. Drugovi, s kojima su Petar i Andrija obično lovili, bili su na obali uz svoju lađu. Da im viču, ne bi ih razumjeli, jer su bili predaleko, stoga ih počeše znakovima zvati u pomoć. I kad dođe ta druga lađa, izvukoše zajedno mrežu i napuniše obje lađe tolikom ribom, te malo da nijesu potonuli od prevelikog tereta.

Nema sumnje, da je Petar bio u lovu i sretne ruke. Ali kao stari ribar znao je, da današnje obilje nije slučajno, pa da ne može zahvaliti svojoj vještini, što se ulovilo toliko riba. I bude mu jasno, da je to samo Isusova zasluga, koji je htio da ribare nagradi.

Obilan ribolov sv. Petra.
(Naslikao Rubens.)

Tako što može da učini samo Bog, koji vlada nad zakonima prirode, pred kojim mora da dršće grešan čovjek. I Petar oćuti sada Božanstvo Isusovo pokraj sebe. Nikad mu grijesi nijesu bili tako teško breme, nikad se nije oćutio tako nevrijedan. I kao da je dosada premalo cijenio Isusa, koga je malo prije bolje upoznao, padne k Njegovim koljenima te reče skrušeno :

»Iziđi od mene, Gospodine, jer sam čovjek grešnik.«

Petar kaže Isusu Gospodin, t. j. Bog, jer je nanovo upoznao Njegovu čudesnu moć. No nije Petar mislio, da Isus izađe iz lađe, jer kamo bi Isus izašao nasred mora, već je držao, da nije vrijedan da stoji pokraj tako uzvišenoga gosta. Tim je Petar priznao i svoje grijehe i veliko dostojanstvo Isusovo. A sviju se dojmilo ovo čudo više nego mnogo drugo, jer su ga kao ribari znali pravo ocijeniti.

Njime htjede Isus ponajprije nagraditi Petra, što se pouzdao u Njegovu riječ, i protiv svake nade razapeo mrežu. Htio ga je jače privući uza se, te mu reče :

»Ne boj se, odsada ćeš loviti ljude.«

Tim riječima prikazao nam je Isus veličanstvenu sliku. More, koje se podjedno talasa i po kome tumaraju ribe, slika je ovog nemirnog svijeta. Kako ribari vuku ribu iz dubine morske, tako će Petar i drugovi njegovi izvlačiti ljude iz kala ovoga grješnoga svijeta u visine nebeske. Što je ribarima mreža, to će učenicima Isusovim biti riječ Božja, jer veže uz Boga svakoga čovjeka, koji ju je shvatio i srcem prigrlio. Ali ima i razlika između učenika i ribara. Ribari love prijevarom ribu u mrežu, a učenici će otvoreno propovijedati i razastirati mrežu nauke Božje, neka primi riječ Božju, tko hoće. Ribari love ribu da pogine, a Petar će loviti ljude, ne da umru, već da živu zauvijek. Kao ribar razumio je Petar riječi Isusove. Isus sakuplja učenike, koji će Njegovu nauku proširiti, i Petar će nastojati, da što više ljudi steče za kraljevstvo Božje. U tome neka ga ne smetaju njegovi grijesi. Kako

je ulovio veliko mnoštvo riba, jer se pouzdao u riječi Isusove, tako će Njegovom pomoći uspjeti i u drugom zvanju.

S mnogo većim poštovanjem prema Isusu vratiše se Petar i drugi učenici na obalu, da istovare obilnu lovinu. Sad već nije Petar tražio od Isusa, da se udalji, nego Mu se još jače priključio sa svojim bratom Andrijom, jer ostaviše sve na svijetu, samo da slijede Isusa.

Kad se malo udaljio od obale, ugleda Isus druga dva brata : Jakova i Ivana s njihovim ocem Zebedejem. I njih pozove, da Ga slijede, te oni ostaviše smjesta mreže svoje i rođenog oca i pođoše za Isusom. Tako dva para braće posve napusti svoje dojakošnje zanimanje, da se posveti novome zvanju.

Učenici su imali po svoj prilici malen imutak, ali za Isusa ostaviše mnogo, jer su ostavili sve. A ostaviše još više, jer se odrekoše i samog nastojanja, da steknu zemaljsko blago. Zato ih je čekala velika nagrada. Ostaviše svoju lađu, da poslije upravljaju Crkvom Isusovom. Ostavili su barku, a našli Boga, ostavili more, a našli nebo, ostavili valove, na kojima su se ljuljali, da na čvrstoj pećini nauke Isusove ustale duše, koje gone različne strasti i bludnje.

Isus je mogao odabrati i druge ljude za učenike, ali su Mu ovi bili najzgodniji. Ribari rade dan i noć, bore se s vjetrom i nepogodama vremena, mučno zarađuju svoj čedni kruh, pa su vični svakomu naporu.

Za učenike je Isus odabrao priproste ljude, da pokaže, kako će postići velik uspjeh samo po njima. On će ih obrazovati u svojoj nauci, učeličiti u krepostima. Nije htio da odabere ni učene ni bogate ni ljude visoke časti, koji u ruci drže silnu moć. Htio je, da svijet vidi, kako se raširenje vjere ne može pripisati njihovoj učenosti, bogatstvu, ugledu i sili, već jedino pomoći Božjoj.

Uzeti.

Jednoga dana, kad je Isus propovijedao u nekoj kući, skupilo se mnoštvo ljudi i svijet je silom zakrčio sve prilaze do Njega. Po običaju su donijeli k Njemu i bolesnike, da ih izliječi. Među njima je bio jedan uzeti, koji se od bolesti nije mogao ni maknuti, već su ga četvorica nosila na ramenu u nosiljci. Oni su bili tvrdo uvjereni, da će bolesnik ozdraviti, samo ako ga stave pred Isusa. No odmah uvidješe, da se s nosiljkom ne će moći probiti do Isusa. Što da učine sada? Da čekaju, dok se svijet ne raziđe? Tako čine samo oni, koji ne znadu, što je nevolja, ili ne će da upotrijebe zgodnu priliku. Zato su odnijeli uzetoga na krov i pustili ga kroz strop u sobu, gdje je naučao Isus.

U nas tako što ne bi bilo moguće, jer su naše kuće drukčije građene. Kad u Palestini podignu zidove i dođu do krova, postave grede, na koje poprijeko zabiju letvice. Prostor između greda i letvica zatrpaju lišćem i suvarcima, te zamažu ilovačom, a kod boljih kuća pokriju pločama. Tim su ujedno dogotovili i krov, koji nije kos kao kod nas, već uvijek ravan, pa po njemu mogu šetati i u ljetu spavati. Siromasi se penju na krov po ljestvama, koje prislone na zid, a kod bogatih vode na krov kamene stube ne iz kuće, već s ulice. Videći, da ne će moći do Isusa, odnijeli su uzetoga po vanjskim stubama na krov. Tu su izvadili nekoliko ploča, odbili letvice te između greda spustili bolesnika u sobu pred Isusa. Sve je to bilo svršeno za nekoliko časaka.

Kad su vidjeli u sobi, da se sa stropa spuštaju nosila, priskočiše odmah neki, da ih prime i polože na zemlju. U njima je ležao uzeti. Ljudi, što spustiše bolesnika, nijesu mogli da s krova viču Isusu, neka uzetoga ozdravi, a nije im to bilo ni potrebno, jer je jasno bilo, kako vruće žele, da ga izliječi. Uzeti nije opet mogao ni riječi da kaže. Uz živu vjeru, da će ozdraviti, bio je u silnom strahu. Više nego tje-

lesne boli boljeli su ga sada grijesi. Kako su tištali Petra, kad je kod obilnoga ribolova upoznao u Isusu svemogućega Boga, tako je bilo i uzetomu, kad se našao pred Isusom. Razmišljao je, hoće li ga Isus ozdraviti pokraj njegovih grijeha.

Ali Onaj, koji vidi i neizrečene misli, gledao je, što se zbiva u duši bolesnikovoj. Zato mu reče ljubazno:

»Uzdaj se, sinko, opraštaju ti se grijesi tvoji!«

Stari su držali, da je svaki bolesnik grijesima skrivio svoju bolest. Isus opet htjede pokazati, da su grijesi gore zlo od bolesti, da je zdravlje duše preče od tjelesnoga zdravlja, zato je bolesnomu prije oprostio grijehe, nego ga izliječio od tjelesne bolesti. Riječi Isusove bile su nešto posve novo. Židovi su za svoje grijehe prinosili žrtve, ali su opraštanje grijeha ostavili Bogu uvjereni, da to može učiniti samo Bog. A sad je Isus govorio i oprostio grijehe u ime svoje. Ako sebi dakle pripisuje moć, da može oprostiti grijehe, onda se gradi, da je Bog.

Među onima, koji su čuli Isusove riječi, bilo je pismoznanaca i farizeja iz različnih gradova Galileje i Judeje, pače i iz samog Jerusolima. Kad su poglavice židovski čuli, da se Isus prije nekoliko mjeseci povukao u Galileju, držali su, da će i Njegov pokret ugasnuti. No glas o Njegovim čudesima čuo se do Jerusolima, pa se sve uznemirilo, što narod sve više pristaje uz Isusa. Zato poslaše poglavice židovski neke ljude iz Jerusolima, da Isusa uhode, da paze, što govori i čini, pa da Ga u zgodnom času predadu sudu. Kad su ti uhode čuli riječi »opraštaju ti se grijesi«, mislili su u sebi: »Što taj govori? Tko može oprostiti grijehe osim jedinoga Boga? To znači prisvajati sebi prava, koja pripadaju samo Bogu ili huliti na Boga.« A da su se sjetili čudesâ, što ih dosada učinio pred njihovim očima, ne bi se bili čudili Njegovim riječima. Oholost, zavist i mržnja zaslijepiše njihovo srce. No Isus im smjesta pruži dokaz svoga Božanstva. Videći, kakve im se misli vrzu po glavi, reče:

»Zašto tako zlobno mislite u srcu svojemu ? Što je lakše: reći uzetomu, ‚opraštaju ti se grijesi', ili ‚ustani, uzmi postelju svoju i hodi' ?«

Na te riječi smetoše se farizeji i pismoznanci i pokunjiše glave videći, da Isus zna, što o Njemu misle. Po njihovome mišljenju mnogo je lakše kazati: »opraštaju ti se grijesi«, jer se to ne vidi, nego li navijestiti kakvo čudo, pa se osramotiti, ako se ne izvrši. Ako li pak Isus pred njihovim očima učini čudo, morat će vjerovati, da je govorio istinu, kad je kazao »opraštaju ti se grijesi«, jer Bog nikad ne će čudom potvrditi lažne riječi. Zato je Isus dodao:

»Ali da znate, da Sin čovječji ima vlast na zemlji oprostiti grijehe,« — pa se okrene uzetomu i reče: »Ustani, uzmi postelju svoju te idi kući svojoj!«

Sve je umuknulo i uprlo oči u uzetoga, koji se dosad nije mogao ni maknuti, a sad se digne na nosiljci i ustane na noge zdrav. Što više, ojačaše mu sile tako, da je naprtio svoj krevet i zahvalivši Isusu pošao napolje. A ljudi se razmaknuše, da mu naprave put gledajući začuđeno za njim. Tako se Isus pokazao kao liječnik tijelu i duši i dokazao pred svijetom, da ima vlast opraštati grijehe. Kako je uzeti na oči sviju ozdravio i prohodao, tako je sigurno bilo, da su mu i grijesi oprošteni.

A svijet obuze najprije strah, kako obično biva kod takva čina. Svi su gledali zapanjeno i nijesu se mogli dosta načuditi. Znali su, da to čudo ne mogu pripisati nikomu nego Bogu, te počeše slaviti Božju svemoć i dobrotu govoreći:

»Da bi tko riječi svoje potvrdio tako sjajnim čudom, toga još nijesmo vidjeli.«

Samo farizeji i pismoznanci otiđoše puni jeda, jer ih je Isus pred narodom ošinuo.

Matej.

Od sviju stališa bili su kod Rimljana, a još više kod Židova, najomraženiji poreznici i njihovi pomoćnici. Kod Rimljana se davao porez u zakup javnom dražbom. Tko je više ponudio, platio je uglavljenu svotu državi i dobio pravo, da ubire porez za cijelu pokrajinu. Ako je manje poreza utjerao, nadoplatio je iz svoga, a što je unišlo više, bilo je njegovo. Glavni zakupnik izdavao je opet ubiranje poreza za pojedine gradove ili carinare manjim zakupnicima. Ti su ga ubirali po svojim namještenicima, koji se u evanđelju zovu publikani ili carinici. Tako država nije platila nikakvog poreznog činovnika, ali je narod stradavao. Svaki je zakupnik gledao, da postigne što veću dobit. Odatle nasilno utjerivanje poreza, nepravde, prijevare, globljenja i pljačkanja, jer se više ubiralo, nego je bilo propisano. Rimski pisci zvali su poreznike i njihove pomoćnike tatima i vucima ljudskoga društva.

Za ubiranje poreza rado su zakupnici uzimali domaće ljude, koji su poznavali pokrajinu, jezik i narodne običaje. U Palestini su im dobro došli Židovi. No farizeji su smatrali svako podavanje poreza tuđincu za prestupak protiv Mojsijeva zakona. Židovi, koji su ubirali porez za tuđina, bili su im narodni izdajice, odmetnici od vjere, bezbožnici, koje su s njihovim obiteljima izopćili iz svoje crkve: Židovski sud nije priznavao poreznika za svjedoka. Pošten Židov nije s njime sjeo za stol, jer mu je bio gori od neznabošca. Od Židovskoga poreznika nije nitko smio primiti milostinju, pače ni promijeniti novac u njega, jer svaka njegova para potječe od nasilja, krađe i pljačke. I od tako omraženih ljudi odabra Isus sebi jednoga najprije za učenika a poslije i za apostola. Isus nije prezirao cijeli stališ, u kom je bilo i poštenih ljudi.

Kafarnaum je bio trgovački grad s velikim prometom. U njemu su iskrcavali robu sa svih strana

Galilejskoga jezera. Tu je bila jedna od glavnih carinara, u kojoj se plaćala carina od robe, što se uvozila i izvozila. Kad je Isus izliječio uzetoga, izađe iz grada prema Genezaretskomu jezeru. Idući obalom vidje, kako u carinari sjedi čovjek po imenu Levi, sin Alfejev, koga bolje poznamo pod imenom Matej. Tomu reče Isus:

»Hodi za mnom!«

Nema sumnje, da je Matej već više puta Isusa vidio u Kafarnaumu i čuo propovijedati. Ipak mora da je pogled Isusov sada bio pun blagosti, dobrote i milosti, te je Mateju dopro do dna duše. Kako je jedna riječ iz usta Isusovih bila dosta, da ozdravi gubavoga i uzetoga, tako je Matej na poziv Isusov ostavio svoje dosadašnje zanimanje i život svoj posvetio samo Isusu. Pokazao je veliko junaštvo, kad se istrgnuo iz dosadašnjeg grešnog života i bogatstva. I nije mu bilo žao te žrtve. Dosada je drugovao sa carinicima i grešnicima, sad je postao član družbe Isusove. Dosad je popisivao robu na carinari, a sad će bilježiti riječi i čudesa Sina Božjega. Možda ga je Isus unaprijed odredio za onoga, koji će prvi popisati Njegovu nauku i Njegova čudesa u svom evanđelju. Nebeski draguljar zamijetio je biser u blatu i pobrao ga.

Bio je običaj u Židova, da s novim zvanjem promijene i ime. Tako je sebi i dosadašnji Levi promijenio ime u Matej. Poziv Isusov tako ga je obradovao, kao da je sada istom počeo pravo živjeti.

Važnije zgode u životu rado su Židovi proslavili gozbom. Kratko vrijeme izakako je Isus pozvao Mateja, priredi on gozbu, da Isusu zahvali. Želio je da zemaljskim dobrom podvori Onoga, koji je njega ponudio nebeskim. Na gozbu je Matej pozvao svoje nove prijatelje, učenike Isusove, i svoje stare drugove, carinike, da se od njih oprosti. Možda je htio, da i oni bolje upoznadu Isusa, jer je među njima bilo ljudi, kojima se sviđala Njegova nauka. Tako se nađoše Isus i Njegovi učenici za jednim stolom s onima, koje su farizeji izopćili iz svoga društva kao grešnike.

Isus je htio time pokazati, da ne odbija nikoga i rado prihvaća priliku, da pouči grešnike u prijateljskom razgovoru.

Međutim su književnici i farizeji jednako uhodili Isusa. Kad su vidjeli, da se Isus druži s onima, koji su im bili odvratni, kao da su gubavi, nijesu mogli da utišaju svoje zgražanje. Zato zapitaše poslije gozbe učenike Isusove:

Krist i Matej.

(Naslikao Pordenone.)

»Kako može vaš učitelj da jede sa carinicima i s grešnicima?«

Tako pitaju, da rasklimaju njihovu odanost k Isusu. Nijesu se usudlii da to pitaju Isusa, jer su se bojali Njegova odgovora. Prigovor njihov čuo je Isus. I dok su učenici razmišljali, što će na to kazati,

odgovori Isus farizejima ponajprije općenitom rečenicom:

»Ne trebaju zdravi liječnika nego bolesni.«

Kako tjelesni bolesnik treba liječnika za tijelo, tako trebaju i grešnici liječnika za dušu. Već su proroci kazivali, da će Mesija biti liječnik, pa je tim riječima Isus javno odao, da je Mesija i liječnik onima, koji boluju na duši. I doista, poslije istočnoga grijeha postao je cio svijet jedan veliki bolesnik, pa je svemogući Lječnik morao doći s neba, da ga liječi. Općenitu rečenicu o liječniku protumači Isus sada pobliže:

»Nijesam došao da zovem na pokoru pravednike, već grešnike.« Kako se liječnik brine, da bolesnik ne umre, tako je Spasitelj došao, da grešnici ne propadnu. Čini li liječnik krivo, kad liječi bolesne? »Nego idite«, dodade Isus, »i naučite se, što znači: milosrđe hoću, a ne žrtvu.« Tako je prorok Oseja doviknuo Židovima opominjući ih, neka radije ne prikazuju nijedne žrtve, nego da budu bez srca prema bližnjemu. Farizeji nijesu Njegovih riječi razumjeli. Mislili su, da je dosta, ako samo spolja vrše zakon Mojsijev, a nijesu osjećali ljubavi ni smilovanja prema grešnicima.

Još su jedan povod našli farizeji, da Isusa napadnu. Mojsijev zakon nije poznavao posta osim na dan pomirbe, koji Židovi zovu dugi dan. Poslije sužanjstva su uveli i druge postove, kad se narod našao u kakvoj pogibli. A farizeji su postili od svoje volje dva puta na tjedan: u četvrtak, jer su kazali, da je Mojsija taj dan uzašao na brdo Sinaj, i u ponedjeljak, kad se s brda vratio. Držali su, da su već zato sveti, što poste, pa su osuđivali sve, koji se ne htjedoše ugledati u njih. Na posni dan nijesu ništa jeli od jutra do večera. I strog život vrijedio je kod naroda mnogo. Ivana Krstitelja cijenili su uvelike, jer je mnogo molio, postio i provodio strog život. Zato naumiše farizeji da ogovorom uzdrmaju ugled Isusov pred narodom. Uz farizeje pristadoše sada i neki

učenici Ivanovi, kojima je bilo žao, što svijet ide za Isusom. Pristupiše dakle zajedno k Isusu te Ga upitaše:

»Zašto učenici Ivanovi i učenici farizejski često poste i mole, a tvoji učenici ne poste?«

Pitanjem svojim kao da uzeše na nišan Isusove učenike, a uistinu napadoše samoga Isusa. A Isus odgovori:

»Da li mogu svatovi postiti, dok je ženik s njima?«

Pod tim mladencem mislio je Isus sebe. Stari proroci su isporeďivali odnošaj između Boga i židovskoga naroda s brakom. Kad se Židovi odmetnuše krivim bogovima, kore ih proroci s preljuba. U istom smislu kaže Isus, da je mladoženja, a zaručnica Mu je Crkva, koju čine ljudi, što pristadoše uza Nj. U tom smislu došao je Isus na ovaj svijet, da proslavi svadbu, to jest da osnuje svoju Crkvu. Kako ne bi lijepo bilo, da svatovi poste, hoće Isus da kaže, tako ne treba ni Njegovim učenicima zamjerati, što ne poste kratko ovo vrijeme, dok je On s njima na zemlji.

»Nego će doći dan,« nastavi Isus, »kad će se ugrabiti od njih ženik i tada će postiti.«

Tim je riječima Isus prorekao svoju mučeničku smrt i uzašašće na nebo. Kad Ga razapnu i kad ostavi ovu zemlju, tugovat će učenici za Njim, jer će ih svijet mrziti i progoniti: onda će postiti u znak žalosti i žive želje, da se opet s Isusom združe. Iz tih se riječi vidi, da je Isus odredio post, a crkveni glavari samo pobliže označuju vrijeme i način, kako će vjernici udovoljiti toj zapovijedi Božjoj.

Farizeji su mislili, da bi se Isus njima morao prilagoditi u postu i mrziti na carinike. Kako bi to ludo bilo, pokazuje sada Isus s dva primjera iz običnoga života. Nitko ne će odrezati komad sukna od nove haljine, pa ga prišiti na staru. Tim bi novu haljinu razderao, a staru ne bi zakrpao. Iza prve kiše novo bi se sukno stislo i naokolo oderalo staru haljinu, pa bi nastala još veća rupa. Nitko ne nalijeva novo vino

u stare ovčje mijehove, u kojima na Istoku čuvaju i razašilju vino. Kad bi novo vino počelo vreti, probilo bi stare mijehove, pa bi isteklo, a mijehovi bi se potrgali. Nego mošt valja lijevati u nove mijehove, jer su ti jači, pa će odoljeti vrenju. Kad bi Isus već sada nalagao svojim učenicima strogi post i život, značilo bi to staru haljinu zakrpati novom krpom, mošt lijevati u stare mijehove ili Stari Zavjet pomiješati s Novim.

Kako je Isus bio obziran, nije htio da osudi farizeje i učenike Ivanove, što Mu zamjeraju, jer se druži s grešnicima i ne vrši njihovih predaja. Čovjek, reče, ne može da se tako lako ostavi starih navika i običaja. Ljudi su kao čovjek, koji se naučio na staro vino. Da ga ponudiš novim mnogo boljim, uvijek će reći : staro je bolje.

Isus je započeo svoje javno djelovanje nedugo iza svoga krštenja a prije pashe. Naredne pashe opet Ga nalazimo u Jerusolimu, gdje je izliječio trideset i osam godišnjega bolesnika. Prema tome se sve, što smo pripovijedali počevši od krštenja pa dosada, dogodilo u prvoj godini javnog djelovanja Isusova.

III. Druga godina javnog djelovanja Isusova.

Trideset i osam godišnji bolesnik.

Iopet se približila pasha. Opet će Židovi u Jerusolimu nebrojenim žrtvama i molitvama vapiti, da im Bog pošalje Mesiju. I Isus pođe onamo, da usliši njihove molbe, te ispuni njihove nade. Vukla Ga je želja, da navijesti kraljevstvo Božje i stranim Židovima, što će se skupiti sa svih strana svijeta. Ujedno će nanovo ponuditi spasenje nezahvalnom gradu, koji Ga je prije godinu dana odbio.

Od vremena Isusovih pa sve do danas ima u Jerusolimu jedan ribnjak, koji se zove ovčji, jer je nedaleko kapije, na koju su ulazile ovce, određene za žrtvu u hramu. Židovski mu je ime glasilo Bethsaida, a to hrvatski znači kuća milosti ili mjesto milosrđa. Zvao se tako, jer su u njemu mnogi ozdravili. Oko ribnjaka su se skupljali bolesnici svake vrste : slijepi, hromi, kljasti, uzeti. Pet trijemova oko ribnjaka štitilo je bolesnike od sunčane žege i zla vremena. Na neke bi dane od vremena do vremena sašao u ribnjak anđeo Gospodnji. Živim očima nije ga nitko vidio, ali je nazočnost svoju pokazao time, što je vodu uzmutio. Tko je sada prvi sašao u ribnjak, ozdravio bi od svoje bolesti. Nijesu to bile kupke, gdje voda liječi bolesti, već je bolesnik ozdravio čudom, jer nema kupatila, koje bi liječilo svaku bolest. A ljeko-

vita voda ne pomaže samo prvome, već i mnogim drugima.

U trijemu pokraj ribnjaka ležao je čovjek, koji je već trideset i osam godina bolovao, jer je valjda bio uzet. Bolest je njegova već zastarjela, pa je nikakvim lijekovima nije mogao protjerati. Kad ga je Isus vidio, gdje bijedan leži, htjede u njemu pobuditi nadu, da će ozdraviti, jer je tu nadu bolesnik već bio izgubio. Upita ga dakle:

»Hoćeš li da budeš zdrav ?«

Bolesnik nije razumio, kud Isus smjera tim pitanjem, ali mu je bilo milo, što se neznani stranac zanima za njega, pa odgovori:

»Gospodine, nemam čovjeka, da me spusti u ribnjak, kad se zamuti voda, a dok se ja s mukom dovučem, već je drugi sišao prije mene.«

Tako se jadnik izjadao i pokazao, kako strpljivo podnosi svoju bolest. Tim je riječima izdaleka zamolio Isusa za pomoć, da ga turi u vodu, kad se uzbiba. Isusu nije toga trebalo. Ne čekajući, da se voda uzmuti, reče mu kratko i odlučno:

»Ustani, uzmi svoju postelju i hodi!«

Čudno su bolesniku zvučile te riječi. Ali pun vjere oćuti ponajprije, da je boli nestalo, onda opazi na veliko veselje, da može micati rukama i nogama, pa ustane. Bio je prije slab, a sad postade tako jak, te uze postelju na rame i na veliko čudo sviju ponese je, kao da nikad nije ni bio bolestan.

Taj je dan bila subota, dan počinka Gospodnjega. Kad su poglavice židovski vidjeli izliječenoga, gdje nosi postelju, zaustave ga riječima:

»Subota je, ne smiješ ti nositi postelje svoje.«

Uistinu je zakon Mojsijev branio nositi veliki teret u subotu. Ali su farizeji iznosili hiljadu dvjesta sedamdeset i devet pravila, o koja se Židov nije smio ogriješiti u subotu. Tumačili su: tko ponese toliko slame, koliko krava može da zagrabi, toliko klasja, koliko može ovca da zahvati, ili toliko luka, kako je

velika smokva, prekršio je subotu. Uz takvo je tumačenje subota postala Židovima nesnosiv jaram. Tako i onog jadnika, koji se jedva oslobodio duge svoje bolesti, ukoriše, da krši zakon. A izliječeni odgovori bezazleno:

»Koji me je iscijelio, taj mi reče: uzmi postelju svoju i hodi.« Tko može da izliječi bolesnoga čudom, ne će valjda ništa zapovjediti, što se protivi zakonu Božjemu.

No zavist vidi u svem zlo, a nikad ništa dobro. Tako Židovi nijesu sada pitali: »Tko te je izliječio i kako ?«, već su se jedino našli u velikoj brizi, što je povrijeđena subota. Zapitaše ga dakle prezirno i ljutito:

»Tko je onaj čovjek, koji ti reče: uzmi postelju svoju i hodi ?«

Na to pitanje nije ozdravljeni znao odgovoriti. Kad ga je Isus izliječio, izgubio se među svijetom, da Ga ne bi slavili.

Kad je izliječeni spremio postelju, držao je za prvu svoju dužnost, da pođe u hram, pa da se toplo zahvali Bogu, što je poslije trideset i osam godina ozdravio. Tu ga sretne Isus i podsjeti na veliko dobročinstvo Božje, što je danas zdrav:

»Evo si ozdravio. Ne griješi više, da ti se što gore ne dogodi!«

Bog znade, zašto tko trpi, pa je ovomu jasno kazao, da je bolest svoju skrivio grijesima. Ujedno ga je opomenuo, neka se odsad čuva grijeha, jer bi mogao zapasti u još težu bolest, a i dušom nastradati. Tako je htio Isus da mu pokraj tijela izliječi i dušu.

Sad se ozdravljeni upitao za Isusa, i kad mu kazaše, tko je, držao je, da je dužan javiti židovskim poglavicama, da ga je Isus izliječio. Tu priliku prihvatiše Židovi, da iskale svoj jad na Isusa. I napadoše Ga grozeći se i psujući Ga, što je liječio u subotu i ozdravljenomu naložio, da nosi postelju. O čudu šute, samo poradi subote buče. To se Isusu dalo nažao, pa im je u oduljem govoru pokazao, da je jednak

Ocu nebeskomu, navodeći svjedočanstva za svoju tvrdnju. Govor Mu teče kao bujica, a riječi udaraju kao bat po zlobi židovskoj.

»Otac moj,« započe Isus, »radi od početka svijeta, te izdržava i upravlja svijet i u subotu. Tako činim i ja.«

Kako nitko za to ne kori Oca, tako ne može ni Njemu zamjerati, što čini dobro u subotu. Osuđivati Njega, da je povrijedio subotu, znači osuđivati samoga Boga. Te riječi raspališe poglavice židovske. Ne samo da je Isus oskvrnuo subotu, već je po njihovu mnijenju pohulio i na Boga gradeći se jednak Bogu. Kako su istočnjaci razdražljive ćudi, samo je trijeznost i opreznost sačuvala Isusa, da nijesu navalili na Nj. Ali Isus nije porekao ni slova od onog, što je rekao. Kad su se Židovi nešto umirili, nastavi dokazivati svoje Božansko podrijetlo. Govorio je s tolikim dostojanstvom, da se protivnici nijesu više usudili prekidati Ga.

»Zaista, zaista vam kažem, ne može Sin da učini ništa od svoje namisli ili proti volji Očevoj, nego što vidi, da Otac čini, to čini i Sin.« Razlog je tomu, što je iste naravi s Ocem i što Ga Otac ljubi, pa Mu pokazuje, što da čini. A dat će Mu da čini mnogo veća djela, nego što je ozdraviti trideset i osam godišnjega bolesnika. Još će se Židovi više čuditi Njegovoj moći, kad vide, kako oživljuje i sudi. Kako Otac podiže duhovno i tjelesno mrtve, te ih oživljava, tako i Sin oživljava, koga hoće. Otac ne sudi nikomu mimo Sina, već sav sud dade Sinu, da sudi u ime Očevo i u ime svoje. Učinio je to, da svi poštuju Sina istim načinom, kako poštuju Oca. Tko ne poštuje Sina, ne poštuje ni Oca, koji Ga je poslao s neba. »Zaista, zaista vam kažem, tko se pokorava mojoj riječi, to jest evanđelju mome, taj je prešao od smrti zablude na život istine, tomu duša živi u posvetnoj milosti, po kojoj ima pravo na vječni život. Takav ne će biti osuđen, već prelazi iz smrti u vječni život.« Cio svijet je kao groblje, na kom leže duhovni mrtvaci bez života. Na tom groblju čut će se najednom glas Sina Božjega, i koji Mu se odazovu, ustat će kao preporođeni. «Zaista, zaista vam kažem: ide čas i već je nastao, kad će duhovno mrtvi čuti glas Sina Božjega, koji navješta evanđelje, i tko ga posluhne, živjet će duhovnim životom.» Kao što Otac ima život u sebi, to jest od sebe, tako dade i Sinu, da imade život od sebe, kad Ga rodi. Kao Bog ima Isus od vijeka moć i vlast, da ljudima sudi, ali je kao čovjek dobio od Oca naročiti nalog, da taj sud izriče. I dade Mu vlast, da sudi, koji su zavrijedili život, a koji smrt. Taj sud počeo je Isus izricati, čim je stupio na svijet: sudi poimence svakomu čovjeku na smrti, a završit će na sudnjemu danu, kad izrekne općeniti sud nad svima, da jedne nagradi, a druge da osudi.

Kad su Židovi čuli, da Isus govori, kako je Bog Njemu dao vlast, da sudi ljudima, kimali su glavom pokazujući očito, da u to ne vjeruju. Zato nastavi Isus:

»Ne čudite se tomu, jer ide čas, u koji će svi, što su u grobovima, čuti glas Sina Božjega. Taj svemogući glas Sina Božjega, probudit će na sudnji dan sve iz smrtnoga sna i pozvati na sud. Oni, koji su dobro činili, izaći će na uskrsnuće, koje vodi u vječno blaženstvo. A koji su činili zlo, uskrsnut će na sud, gdje će biti osuđeni. Sud je moj pravedan, jer sam ja s Ocem jedno, pa ne mogu drukčije suditi nego On, i ne ću da drugačije sudim nego Otac, jer se u svem pokoravam volji Njegovoj.«

Tim je Isus izrekao velike stvari. Da Židovi vide, kako je živa istina, što je govorio, poziva se na svjedoke. Ti su svjedoci sv. Ivan Krstitelj, djela Isusova i Sveto Pismo.

»Vi biste meni mogli predbaciti«, nastavi Isus, »svjedočanstvo tvoje nije vjerodostojno, jer nitko ne može da svjedoči za sebe. Ja ne trebam svjedočanstva od ljudi. Imade drugi, koji svjedoči za mene, a to je Otac Bog. Njemu bar morate vjerovati. Vi ste poslali službeno poslanstvo Ivanu Krstitelju, i on je posvjedočio za mene. Kazao je, da je Mesija

već došao i poslije je prstom pokazao na Mene. Ali ja se ne pozivam na svjedočanstvo Ivanovo, jer imam mnogo veće svjedočanstvo, a to je svjedočanstvo samoga Boga, Oca moga. Ivana sam napomenuo ne poradi sebe, već poradi vas, da se spasite. Možda će ipak koga od vas uvjeriti svjedočanstvo Ivanovo. Ivan je bio svjetiljka, koja vam je imala pokazati put do istine. Riječima, činom, naukom i životom pokazivao je Ivan put do Mesije. A vi se htjedoste malo poveseliti njegovim svijetljenjem, kako se djeca igraju sa svjetlom. Išli ste k njemu samo iz radoznalosti. Kad ste čuli od Ivana, da je kraljevstvo Božje blizu, obradovaste se nadajući se zemaljskom kraljevstvu, u kom ćete vladati. A kad Ivan poče propovijedati pokoru i žigosati vaše mane, zamrziste na nj. Ja imam svjedočanstvo veće od Ivanova, to su djela i čudesa, koja činim. Ona svjedoče za mene, da me je Otac poslao. Još nitko nije čuo glas Božji, ni vidio lica Božjega. Jedino je za mene govorio Bog kod krštenja, da sam Njegov Sin. Ali vi nijeste poslušali riječi Njegove, jer biste inače vjerovali Onomu, koga je poslao. Vi istražujete i proučavate Sveto Pismo, jer vam pokazuje put do vječnoga života. Sveto Pismo svjedoči za mene, i gotovo nema stranice, koja ne govori o meni. Sveto Pismo Staroga Zavjeta točno je opisalo mene i moje djelovanje. Svrha mu je bila, da vas pripravi i dovede k Mesiji, a vi ne ćete da dođete k meni, pa da vjerujete u mene i da se spasite.«

U taj čas mislili su neki, da Isus tako govori, jer hoće da Ga ljudi slave. Ali sunce ne treba svjetlosti od svjetiljke. Zato nastavi Isus:

»Ne treba meni tašte slave, imam ja slavu, koja je daleko nad slavom ljudskom. Nego ja vas znam u dušu. Nijeste vi mene napali, da obranite čast Božju, već iz oholosti, taštine i zavisti. Vi nemate ljubavi Božje u sebi, pa kako biste onda vjerovali meni, koji sam Sin Božji? Mene je Otac poslao i ja radim kao poslanik Božji. Kad biste vi Boga ljubili, primili biste mene za Božjeg poslanika i priznali za pra-

vog Mesiju. Tkogod drugi dođe u ime svoje, pa se pohvali, da je od Boga poslan, vi ćete ga primiti.* Kako biste vi mogli vjerovati, kad ste oholi, pa gledate samo na to, da vas svijet hvali? Pravu slavu, koja dolazi od jedinoga Boga, ne tražite.« Do te dolaze samo oni, koji vjeruju u Isusa, da po Njemu postignu vječno blaženstvo. »Ne mislite, da ću vas ja poradi nevjere tužiti kod Boga, Oca svoga. Ima drugi, koji će vas tužiti na posljednjem sudu. To je Mojsija, koga vi držite za svog najvećeg zaštitnika. Kad biste vi vjerovali Mojsiji, vjerovali biste i meni, jer je on o meni pisao. A kad vi njegovim pismima ne vjerujete, kako ćete onda vjerovati mojim riječima?«

Na veliki taj govor nijesu Židovi odgovorili ništa. Isus ih je ostavio i otišao. Nitko nije više ni mislio na čovjeka, kojega je Isus danas izliječio.

To je bio odlučan dan u životu Isusovu. Kad je Isus prije godinu dana očistio hram od trgovaca, samo je mimogred napomenuo svoje Božanstvo riječima: »Ne činite od doma Oca moga kuće trgovačke!« To je bio prvi glavni povod neprijateljstvu farizejskomu protiv Isusa, koje je odsada sve više raslo. Kad je Židove uznemirio uspjeh Isusov u Judeji poslije prvoga vazma, uklonio se Isus ispred njihove zavisti u Galileju. I odavle dopre glas u Jerusolim, da narod grne za Isusom. Zato se farizeji zaputiše u Galileju i počeše mu bacati klipove pod noge. U Jerusolimu trpjeli su Isusa dosad kako tako. Pristali su uz Njega samo neki. U odlučnim krugovima stekao je jedva kojega prijatelja, kao što su Nikodem i Josip Arimatejski. No kad je Isus danas svečano izjavio, da je Bog Otac Njegov, da je Bogu u svemu jednak, zamrziše Ga službeni krugovi tako, te su počeli razmišljati, kako da Ga smaknu. Njihova mržnja bila bi već sada zapriječila javno djelovanje Isusovo, da Bog

* Poslije Isusa nabrojiše šezdeset i četiri lažna mesije, koji su Židovima obećavali zemaljsko kraljevstvo, pa upropastili mnogo naroda.

nije zauzdao njihovu zlobu. Tu nije Isus više bio siguran za svoj život, zato Ga podrug godine iza toga nije bilo u Jerusalimu. Propovijedao je po Galileji i po obližnjim pokrajinama. A farizeji su Ga jednako uhodili. Sjena križa zastirala je cio Njegov daljnji život.

Farizejska zanovijetanja.

Poslije pashe vratio se Isus u Galileju nadajući se, da će slobodnije disati, kad bude daleko od Jerusolima. No vjerska mržnja jača je od svake druge. Kako na jugu, tako je i na sjeveru Palestine bilo farizeja, koji su pazili na svaki Njegov korak, gledali, što čini i ne čini, te upotrijebili svaku priliku, da Ga napadnu. To vječno uhodarenje uznemirilo bi i razgnjevilo običnoga čovjeka. No Isus je pokazao svoju strpljivost, blagost i krotkost. Na njihova zlobna pitanja i luda zabadanja odgovarao je teškim razlozima, ali oni ne popustiše u svojoj pakosti.

Druge subote poslije pashe pruži se farizejima opet zgoda, da okrive Isusa, kako je nanovo povrijedio zakon Mojsijev. U to vrijeme, pod kraj mjeseca travnja, već dozrijeva ječam u nekim krajevima Palestine. Ne znamo, u kome mjestu i na kakvom je putovanju bilo, samo znamo, da su prolazili između usjeva: Isus sprijeda, a učenici za Njim. Bilo im je ponestalo hrane, pa učenici uzeše pukati zrele klasove ječma, koje su trli među dlanovima i otpuhnuvši pljevu jeli prijesno zrnje. Tako živu i danas Beduini u pustinji. Uz malo zgnječena žita popiju nešto devina mlijeka, i to im je hrana za cio dan. Tko je gladan prolazio poljem ili vinogradom, smio je po zakonu Mojsijevu čupati klasove ili jesti grožđa, da utiša glad, samo nije smio ništa ponijeti iz polja ili vinograda. Ali po farizejskom tumačenju zakona nije se to smjelo činiti u subotu, kad su bile zabranjene i nedužne stvari. Učili su: tko u subotu čupa klasove,

taj kao da žanje, tko ih tare među dlanovima, taj kao da žito mlati, a tko zrnje gnječi, kao da pripravlja jelo. Po njihovu nije se smjela u subotu ni vatra naložiti, ni kuhati, pače ni jelo posoliti, jer je sve to

Isus i farizeji.
(Naslikao Fridrik Overbeck.)

bio težački posao. Kad su farizeji vidjeli, što rade učenici Isusovi, pristupiše k Isusu, te Mu rekoše zlobno se podsmijevajući:

»Gle, učenici tvoji čine, što se ne smije raditi u subotu.«

I pogled se njihov zaustavi na Isusu kao na kakvu zločincu, koga su ulovili na djelu. Krivili su time Isusa, ili da ne pozna zakona, ili da ga Njegovi učenici zlobno krše. Farizeji su gledali samo na slovo, a ne na duh zakona, pa ih je Isus sada poučio, kako u velikoj sili zakon dopušta izuzetak. U to ime podsjeti ih na jedan događaj iz života kralja Davida, gdje sila nije poznavala zakona. Bježeći ispred Saula dođe David sa četom u maleno mjesto Nobe, gdje je tada bio sveti šator, te zamoli velikog svećenika, neka im dade što jesti, jer su silno ogladnjeli. On nije imao ništa do dvanaest hljebova, koji su ležali u svetištu. Svake su ih subote izmijenili s novima, a stare su smjeli jesti samo svećenici u svetomu šatoru. Veliki je svećenik držao, da u tom slučaju zakon ne vrijedi, pa dade posvećene hljebove Davidu i njegovoj četi, da ne stradaju od glada. Taj su događaj farizeji više puta čitali, ali ga nijesu dobro shvatili. Stoga im Isus reče, da ne razumiju biblije:

»Nijeste li čitali, što je učinio David, kad je ogladnio on i družba njegova?«

Ako je David smio jesti Bogu posvećene hljebove, da utiša glad, kako ne bi gladni učenici Njegovi smjeli čupati klasove u subotu? Kad nitko nije zamjerio Davidu, što je gladan prekršio zakon Božji, kako mogu farizeji zamjerati Njegovim učenicima, koji su povrijedili samo njihovo krivo tumačenje zakona? Ali farizeji bi mogli predbaciti Isusu, da David nije povrijedio subote. Zato im Isus navede drugi primjer:

»Ili nijeste li vi čitali u zakonu, kako Bog zapovijeda, da se žrtvuje i u subotu?«

U subotu svećenici u samom hramu kolju životinje, sijeku meso, cijepaju drva, lože vatru, i nikomu nije palo na um, da ih okrivi, što su povrijedili subotu. To je bilo slobodno, jer su farizeji govorili: za hram nema subote. Iz toga je slijedilo, da učenici nijesu

povrijedili subote, ako su u krajnjoj sili čupali klasove, da utaže glad. Sad bi opet mogli farizeji reći Isusu: »Ali tvoji učenici nijesu svećenici.« Zato doda Isus:

»Kažem vam, da ovdje stoji veći od hrama.«

Pred njihovim je očima stojao Isus, koji je mnogo svetiji i veći nego hram u Jerusolimu. Što je dopušteno bilo svećenicima u hramu, to je prije slobodno Njegovim učenicima, jer su se posvetili službi Isusovoj, pa danas gladuju poradi Njega. Subota je načinjena poradi čovjeka, a ne čovjek poradi subote. Subotu je Bog odredio za počinak, da bude na dobro duši i tijelu, da čovjek vrši svoje vjerske dužnosti i da izmučeno tijelo sedmi dan počine. Nije dakle subota dan, da se čovjek muči gladom. »Kad biste vi znali, što će to reći: milosrđe hoću, a ne žrtvu, ne biste nikad osuđivali nedužne.« Ako je slobodno prekršiti zakon subotnji poradi žrtve u hramu, još ga je prije slobodno mimoići, da čovjek ne trpi od gladi. Ali farizeji ne znadu za milosrđe, zato osuđuju njegove učenike. Prije bi dopustili, da čovjek nastrada, nego da se povrijedi zakon subotnji. Napokon završi Isus najvažnijim razlogom:

»Jer Sin čovječji gospodar je i od subote.«

Imenom Sin čovječji nazvao je prorok Danijel onoga, koga će Bog poslati na svijet, da spase rod ljudski, pa da Mu dade vlast nad svim narodima na zemlji. Pod tim imenom razumijevali su Židovi obećanog Mesiju, a Isus se rado nazivao Sin čovječji, jer je došao da otkupi čovječanstvo, od kog je uzeo svoje tijelo i krv. To je ime kazivalo Židovima, da je Isus došao od Boga i da ima pravu čovječju narav. Subota je dakle dan posvećen Bogu, pa Isus kao gospodar subote može zakon subotnji ublažiti i od njega oprostiti.

Na te razloge nijesu Židovi ništa odgovorili. Ali zaključiše, da će Isusa još budnije uhoditi, jer je po njihovu mišljenju bio pogibeljan buntovnik.

Čovjek s usahlom rukom.

ruge subote dođe Isus u neku židovsku zbornicu. U njoj bijaše čovjek, komu je usahla ruka. Visjela je na ramenu kao mrtva, jer nije bilo u njoj životne snage. Još gore po njega, što je to bila desna ruka. Poznavajući dobrotu Isusovu nadali su se farizeji, da će izliječiti toga čovjeka, pa će Ga onda tužiti, što je povrijedio subotu. Po njihovu mišljenju nije bilo slobodno liječiti bolesnoga u subotu, osim ako se našao u smrtnoj pogibli. U svom krivom tumačenju zagrezli su tako, te su branili, da bolesnik uzme kakav lijek u subotu, da oblozima ublaži bol ili natare bolesnu ruku. Tu se vidi farizejska zaslijepljenost. Uvjereni su, da Isus može bolesnoga izliječiti čudom, znadu, da može činiti čudo samo čovjek od Boga poslan, i uza sve to vrebaju Isusa, da Ga predadu sudu. Pristupe dakle k Isusu i upitaju Ga:

»Je li slobodno liječiti u subotu ?«

Na licu i čelu njihovu pročita Isus zlobne namisli njihove, pa se okrene prema čovjeku sa suhom rukom, te mu reče:

»Ustani i stani u sredinu!«

A čovjek posluhne. Sve je sada napeto čekalo, što će biti. Prije nego ozdravi sakatoga, htjede Isus da izliječi zaslijepljenost farizejsku te reče:

»Pitam vas, je li slobodno u subotu činiti dobro ili zlo, čovjeka spasti ili pustiti, da propadne ?«

Na to pitanje nađoše se farizeji u neprilici. Ludo bi bilo da odgovore: ne smije se dobro činiti. A kažu li protivno, dopustili su Isusu, da izliječi bolesnoga u subotu, pa Ga ne mogu više tužiti. Da se dakle ne osramote, ne htjedoše odgovoriti ništa. A Isus nastavi pitati:

»Ako komu između vas padne ovca u jamu u subotu, ne će li je primiti i izvući ?«

To je po farizejskom tumačenju bilo slobodno. Pitanjem svojim upozori ih Isus, kako se oni ne ustručavaju prekršiti zakon subotnji, da ne kvaruju ovce, a ne dopuštaju, da se izliječi čovjek.

»A zar čovjek manje vrijedi nego ovca ?« nastavi Isus, te završi: »Priznajte dakle, da je slobodno dobro činiti i u subotu.«

Kako bi dakle Isus povrijedio subotu, kad bi izliječio bolesnog čovjeka ? I pogleda Isus na njih ljutito, da ih ukori zbog njihove tvrdokornosti i zlobe. No srdžba se Njegova odmah pomiješala sa sažaljenjem, što su tako zaslijepljena srca.

Dok je Isus tako govorio, stajao je čovjek sa suhom rukom u njihovoj sredini pokraj Isusa. S kolikim je strahom čekao, što će odgovoriti farizeji na pitanje Isusovo. Kako li je opet porasla nada njegova, kad je Isus naveo za primjer ovcu. Ne brinući se više za farizeje reče mu sada Isus:

»Pruži ruku svoju!«

Pun vjere, da će ozdraviti, ispruži ruku u znak, da mu je desnica ozdravila i postala čvrsta kao ljevica. Da čudo bude očito, nije se Isus po svom dosadašnjem običaju ni dotakao sakatoga. Nijesu Ga dakle farizeji mogli tužiti, da je povrijedio subotu, što je ciglom riječi ozdravio bolesnoga.

To je ozdravljenje ogorčilo farizeje. Nijesu Ga mogli tužiti, kako su željeli, i još im bješe sramota pred narodom. To je samo učvrstilo njihovu tvrdoglavost. Kako je Isus omilio narodu, što je mnogog izliječio, nijesu se farizeji usudili da Ga napadnu. Uz to su bili u tuđoj zemlji, u Galileji, gdje je vrhovni gospodar bio Herod. Zato se sastadoše s njegovim ljudima, s herodovcima, da se dogovore, kako bi Isusa zajednički maknuli.

Izbor apostolâ.

Isus je donio s neba nauku, koja nema pisanoga zakona i ne pozna sile, već zavisi o slobodnom uvjerenju. Takva vjera mogla se širiti samo živom riječi, koja će čovjeku osvojiti srce i skloniti volju. Doskora će Isus proglasiti svoju nauku, pa htjede da ima uza se ljude, koji će je točno shvatiti i vjerno drugima predati. To nijesu mogli biti svećenici ni židovski učitelji, koji bi na to prvi bili zvani. Dosada nije Isus poduzeo ništa, da pristaše svoje odruži od židovske crkve. Na to Ga primora sve veće neprijateljstvo farizeja, pismoznanaca i židovskih poglavica. Mržnja njihova na Isusa bila je svaki dan sve veća, i vidjelo se, da se ne će stišati. To prisili Isusa, da mimo svećenike i zakonoznance židovske odabere druge ljude, kojima će povjeriti svoje djelo. Vidio je, da preporod židovskoga naroda mora početi od najnižih slojeva, pa odluči sebi odabrati vjesnike vjere svoje u priprostom puku, komu predrasude farizejske još nijesu pomutile duha.

Da pokaže ljudima, kako prije svakog važnog čina treba sazvati pomoć Božju, odijeli se Isus jedne večeri od svijeta i svojih učenika, te se povuče na jedno brdo udaljeno tri sata od Kafarnauma, što se danas zove Kurun Hatin. Na vrhu toga brda provede cijelu noć u pobožnoj molitvi. Molio je ne za sebe, već za one, koje će sutra odabrati za uzvišenu službu apostolsku. Molio je za njih sve do zore, jer je znao, kakav će teret položiti na njihova leđa. A kad je nastalo jutro, vratiše se k Isusu učenici i narod iz obližnjih mjesta, gdje su prenočili.

Ojačan molitvom izađe im Isus ususret, te pozove svoje učenike, da se skupe oko Njega poviše brda. Na to stupi u njihovu sredinu, i dok su svi napeto čekali, što će im reći, odabirao je Isus između učenika jednoga po jednoga, dok ih ne odabra dvanaestoricu, koje odredi za apostole, to jest, kako bi mi rekli hrvatski, za poslanike svoje. Kao što kraljevi šalju svoje poslanike na strane dvorove, da ih zastupaju, tako će Isus poslati svoje apostole najprije po židovskoj zemlji, a onda u široki svijet, da naviještaju Njegovu nauku. Tim je u Crkvi svojoj stvorio osobiti stalež, komu će povjeriti, da širi Njegovu vjeru, da tumači nauku, da uči i vodi Njegovo stado. Ponajprije će Mu pomoći osnovati Crkvu, a kada dođe sudnji dan, pomoći će Mu i suditi vjernike. Kad kralj šalje poslanike na strane dvorove, daje im osobite povlastice. Tako je Isus podijelio svojim apostolima punomoći, kakvih nijedan kralj pod suncem još dao nije. Podijelio je s njima jedan dio svoje svemogućnosti, da liječe od svake bolesti bez lijekova, da izgone đavle iz opsjednutih. Te će im punomoći biti kao putnica, kojom će se iskazati, da su poslanici Božji.

Između svih je svojih učenika Isus odabrao samo dvanaestoricu, jer je nekoć bilo dvanaest plemena židovskih. Kako je od dvanaest sinova Jakovljevih nastao Stari Zavjet, tako će dvanaest apostola segnuti, kud Isus sam nije dospio proširiti svoju Crkvu i pokazati ljudima pravi put u obećanu zemlju.

Najveći su crkveni dostojanstvenici zavrijedili, da im povijest zabilježi imena, kako bi im se sačuvao spomen. Tri se puta nabrajaju apostoli u Svetomu Pismu. U svakom popisu nalazi se sveti Petar na prvom, a Juda na posljednjem mjestu: »Prvi Simon, koji se zove Petar.« Simon bilo mu je ime, otkako se rodio, a kad ga je Isus prvi puta vidio, obećao mu je promijeniti ime u Petar, pa je to poslije i učinio. Nije Petar bio prvi apostol po redu, jer kod nijednoga drugoga apostola nema broja. Niti je Petar bio prvi, što je prvi postao učenik Isusov, već je to bio Andrija, koji je Petra doveo k Isusu. Niti je Petar bio prvi, što je Isusu bio najmiliji, jer je Isus najviše ljubio apostola Ivana. Već se Petar zove prvi, što je bio prvak i poglavica svih apostola. Ne samo prvi po časti između jednakih drugova, već prvi po vlasti, koju je poslije dobio ne samo nad vjernicima, već i nad svima apostolima. Bit će više puta zgode, da

vidimo kako Petar zbori i radi kao glava zbora apostolskoga.

U popisu se iza apostola Petra spominje Andrija, rođeni brat Petrov, koji je s Ivanom prvi došao k Isusu. Sinovi Zebedejevi bili su Jakov stariji i Ivan. Jakov je prvi podnio mučeničku smrt za Isusa, a Ivan je posljednji umro od svih apostola. Obojicu je nazvao Isus gromovnicima poradi nagle njihove ćudi i žara za nauku Isosovu, jer su gromkim glasom svojih propovijedi prodirali do srca, te mnogu dušu priveli na pokoru. Iz grada Andrijina i Petrova Betsaide bio je i apostol Filip. Bartol se zove i Natanael. Prvo mu je ime porodično, a drugo kao naše krsno. Matej zove sebe iz poniznosti carinik, jer mu taj pridjev nije služio na čast. Toma, koji nije mogao vjerovati, da je Isus uskrsnuo, zvao se i blizanac. Drugi Jakov apostol zvao se mlađi za razliku od starijega, koga smo prije spomenuli. Otac mu se zvao Alfej i uzeo je za ženu sestru ili bližnju rođaku Djevice Marije, pa tako je Jakov mlađi bio brat ili rođak Isusov. Apostol Juda zvao se i Tadija, a bio je po svoj prilici brat Jakova mlađega i prema tome u rodu s Isusom. Simon imade pridjevak Kananej, jer je bio pristaša jedne stranke, koja htjede da oružjem uspostavi kraljevstvo židovsko. Popis apostola, koji je Petar slavno otvorio, sramotno zaključuje Juda. Uz njegovo ime stoji uvijek jadna bilješka: »koji Isusa izdade«. Imade pridjev Iškariot, a to znači muž iz grada Kariota, gdje se rodio. Izbor apostola bio je daleko znamenitiji od onoga, kad je Bog odabrao Abrahama, da ga učini praocem naroda židovskoga, i znatno važniji od onoga, kad je pozvao Mojsiju, da mu dade Stari Zavjet. To se vidi po današnjem broju kršćana, pred kojim gotovo iščezava broj Židova.

Govor na brdu.

Više od godinu dana propovijedao je Isus i činio čudesa, pa se glas o Njemu daleko raširio. Tako se jučer skupilo oko Isusa svijeta iz svih krajeva. Bilo je ljudi s istočne strane Jordana, iz deset gradova, koji sklopiše među sobom savez, iz cijele židovske zemlje i Jerusolima, te čak iz pomorskih gradova Tira i Sidona, gdje su živjeli neznabošci. Sve je nagrnulo, da vidi i čuje novoga proroka iz Nazareta, a i da potraži kod Njega lijeka za svoju bolest. Kad je nastala noć, povukao se Isus na brdo, a svijet se razišao po bližnjim mjestima, da prenoći. Ujutro je narod i opet potražio Isusa nadajući se pomoći, koje jučer nije mogao dočekati. Isus je upravo silazio s vrha brda sa novo izabranim apostolima, pa Ga je narod susreo i zaustavio na jednome zaravanku usred brda.

Čovjek teško vjeruje ono, što ne vidi. Zato je trebalo ponajprije vidljivim načinom pripraviti na evanđelje narod, koji je došao iz dalekih krajeva, a bilo je među njima i neznabožaca. Zato je Isus počeo danas ponajprije čudesima liječiti tijelo, da poslije propovijedanjem ozdravi dušu. I nastade oko Isusa gužvanje i tiskanje. Sve je htjelo da se dotakne Isusa, jer je iz Njega izlazila tajna neka sila, koja je liječila sve. Kao što iz pećine izvire voda, tako kao da je iz Isusovih ruku i ruba Njegove haljine tekla čudotvorna moć, koja je liječila svaku bolest i tjerala nečiste duhove. Kad je Isus sve izliječio, pobrine se za duhovno njihovo dobro u oduljem govoru, koji se zove govor na brdu.

U odlučnim časovima izdaju kraljevi narodu proglas. Tako je htio i Isus danas, kad je odabrao sebi apostole, razviti narodu kratak pregled svoje nauke, neku vrst ustava kraljevstva nebeskoga, gdje nabraja dužnosti, koje treba da vrše članovi Njegove Crkve.

Evanđelje ne kaže, kako se zvalo brdo, na kojem je Isus danas naučavao. Stara predaja veli, da je to

brdo udaljeno dva sata od Genezaretskoga jezera. Greben toga brda nalači šiljatom sedlu i završuje u dva rta, po kojima se brdo arapski zove kurun, što znači rodovi. Na podnožju brda nalazi se danas selo imenom Hatin. Odatle brdu danas ime Kurun Hatin ili rogovi kod Hatina. S brda se pruža na sve strane sjajan vidik, jer je trista četrdeset i šest metara visoko. Na istočnom rtu ima malen prostor, gdje je Isus proveo noć u molitvi i danas odabrao apostole. Između oba rta pukla je nizina ili zaravanak, gdje se Isus sreo s narodom i držao svoj govor.

I Stari Zavjet proglašen je na brdu, ali je između oba brda velika razlika. Sinaj je divlja gora usred gole pustinje. Kurun Hatin je umiljato brdo s krasnim vidikom, koji čovjeku diže srce i dušu. Starom je Zavjetu bila svrha, da pouči Židove, kako će se klonuti zla, a Novome Zavjetu, da nauči sve ljude, kako će ljubiti, što je dobro. Kad se naviještao Stari Zavjet, sve je tutnjilo od gromova, a Židovi pobjegoše ispod Sinaja od straha, da ne umru. Kad je Isus propovijedao Novi Zavjet, bilo je svježe, čarobno proljetno jutro, puno svjetla i miline. Isus je sjeo na kakvu izbočinu, do Njegovih nogu se spustiše apostoli, a iza njih je u travi posjedao narod. Ali nije Isus govorio samo onima, koji su Ga slušali. Iza svjetine gledao je Isus u duhu nebrojene narode, koji će se hraniti naukom Njegovom, dok bude svijeta.

Ne znamo, je li ljepša sadržina Isusova govora ili način, kako je naučavao. I najveći neprijatelj Crkve priznat će rado, da je nauka, koju je Isus razvio na brdu, najljepša i najuzvišenija, što se ikad čula na svijetu. U njoj se Božje veličanstvo spojilo s ljubavlju prema palomu rodu ljudskomu. Takav govor mogao je govoriti samo Bog. I nikad nije čovjek govorio tako kao ovaj čovjek. Jezik Isusov je prirodan, bistar, jasan, pa i onda, kad govori o najuzvišenijim stvarima. Zato se jednako dojima srca priprosta čovjeka i učenjaka, djeteta i odrasloga. Sav ukras Isusova govora nekoliko je lijepih slika, što ih je uzeo iz okoline ili iz života svoga vremena.

U tom je govoru Isus proglasio najprije temelje kršćanskoga života, ocrtao zvanje apostolsko, prikazao odnos Staroga Zavjeta prema Novome i završio s nekoliko pravila za život.

1. Osam blaženstva.

Temelje kršćanskoga života ocrtao je Isus u osam blaženstva ili, kako neki kažu, u osam zapovijedi Novoga Zavjeta pisanih ne na kamenitim pločama kao Stari Zavjet, već u srcu kršćana. I nema nijedne zapovijesti Novoga Zavjeta, kojoj se klica ne bi našla u osam blaženstva. S pravom kažu, da je osam blaženstva pokraćeno evanđelje.

Dok je Stari Zavjet bio pun zabrane, prijetnje i grožnje, Novi Zavjet počinje obećanjima i nagradama. Nema čovjeka na svijetu, koji ne bi želio, da postane sretan ili blažen. Da privuče srce svojih slušatelja, započe Isus govor svoj s blaženstvom, a pod tom se riječju razumijeva obilje svakoga dobra. U prvoj polovini svake blaženosti napominje kršćansku krepost, koju valja vršiti, a u drugoj navodi nagradu, koja čeka kršćanina za tu krepost, dijelom na ovom svijetu, a potpuno u nebu.

»Blaženi siromasi duhom, jer je njihovo kraljevstvo nebesko!«

Na te riječi iskolačiše oči svi, koji su Isusa čuli. Oduvijek je držao svijet bogate za sretne. Kolikima je glavna briga, da steknu bogatstvo, bez koga im nema ništa! Koliko truda, napora i muke valja podnijeti onima, koji teže na bogatstvo! Kolike brige zadaje bogatstvo onima, koji ga stekoše, da ga sačuvaju! Pa što više imadu, to više žude da zgrnu. Strast za bogatstvom izvor je svakoga zla i grijeha. Kad se srce jednom prilijepi uz zemaljsko blago, nema u njemu više pravoga mjesta za Boga. Ali nijesu ni svi siromasi blaženi. Ima siromaka, koji su lije-

nošću ili rasipnošću skrivili svoje siromaštvo. Siromasi duhom, to su siromašni, potišteni, poniženi, koji traže utjehu ne u blagu ovoga svijeta, već očekuju pomoć jedino od Boga u nebu. Za žrtve i stradanja, što ih prepatiše na ovom svijetu, obećaje im Isus kraljevstvo, što će im ga sam Bog prirediti u nebu. Tim blaženstvom želi nas Isus poučiti, da ne težimo na zemaljsko bogatstvo, već na duhovna dobra nebeska. Tko bi izbrojio, kolika je dobra i velika djela učinila ta riječ Isusova na svijetu! Kolike je utješila u njihovu siromaštvu, kolike potakla, da se odreknu bogatstva, koje su imali ili mogli steći, pa da se brinu samo za dušu i stvaraju djela, kojima se divi svijet! To blaženstvo stavlja Isus na prvo mjesto, jer je priprava za sve druge.

»Blaženi krotki, jer će naslijediti zemlju!«

Zemaljski kraljevi osnivaju svoje kraljevstvo okrutnim ratovima, podržavaju ga oružanom silom. A svijet drži još i danas, da mu je dužnost osvetiti svaku nepravdu. Nasuprot tome uči Isus: blago onima, koji su u nevolji strpljivi, pa gledaju da zlo uzvrate dobrim! Krotkost je nova krepost, koju je Isus donio na svijet. Zadaća joj je, da kroti srdžbu, u kojoj čovjek zaboravlja svoje dostojanstvo. Ljutit čovjek niti šta vidi, niti čuje, pa se često cio život kaje za jedan čin ili riječ, koju je izvalio u srdžbi. Krotkost nas uči, da ukrotimo srdžbu i ostanemo gospodari nad samim sobom. Krotak čovjek nalazi već na ovoj zemlji mir i zadovoljstvo u svojoj strpljivosti. No krotkost je i svrhunaravna krepost, koja zaslužuje natprirodnu nagradu: krotki će naslijediti zemlju. Mirno i stalno držat će zemlju, kao da su je naslijedili od pređa svojih. A ta zemlja nijesu oranice ni livade, već nebeska dobra, što se dijele u Crkvi Kristovoj, a u obilju uživaju u nebu. Blaženi krotki, vrijedi i za naše vrijeme, gdje viši i bogati gleda, da potlači nižega, a niži se muči, da potrga te okove. Tako jedan ne trpi drugoga.

»Blago onima, koji plaču, jer će se utješiti!«

Svjetski čovjek smije se tim riječima: suze, muke, nevolje da su izvor utjehe? Pokvarena narav ljudska htjela bi samo da se veseli, da uživa, pa misli, da je to svrha životu. Ali u zabavi i uživanju nalazi čovjek razočaranja, žalost, kajanje, a poslije smrti i vječni plač. Isus kaže, da je svrha našemu životu izvan svijeta. Čovjek treba da bude umjeren u svjetskom uživanju, da se od njega usteže, da misli na Boga i

Isusov govor na gori.
(U đakovačkoj katedrali naslikao Ljudevit Seitz.)

vječnost, pa da se čuva grijeha. Blaženi, koji tuguju! Ima gorkih suza, što su čovjeka prevarile nade, što je ponižen u svojoj oholosti. Ima suza, kojima priznajemo naše očajanje i odajemo svoj bijes. Ne misli se pod tim suzama na žalost, što smo izgubili kakvo vremenito dobro, već na suze, koje oplakuju grijehe iz ljubavi k Bogu. Suze, koje mole oproštenje grijeha, slađe

su nego sve zabave svjetske. Tužnome je velika utjeha već ona duševna jakost, kojom mirno podnosi žalost poradi obećanja Isusova. Te su riječi Isusove osušile i zasladile milijune gorkih suza već na ovoj zemlji, a potpuno će utješiti žalosne u boljem svijetu. Utjeha, što je Isus obećaje tužnima, počela je Njegovim dolaskom, nastavlja se u Crkvi, koja tužne tješi, a završit će se u nebu vječnim veseljem.

»Blago onima, koji gladuju i žeđaju pravde, jer će se nasititi !«

Svijet voli samo ono, što je zemaljsko i tjelesno. Isus puti, da pregnemo za glavnim dobrom Božjega kraljevstva, a to je pravda ili svetost. Cilj je Isusova kraljevstva nebesko blaženstvo, koje ćemo postići, ako se što više priljubimo volji Božjoj. Glad i žeđa najpreči su ljudski zahtjevi, pa se njima slikovno izriče žudnja za svetošću. Nije dosta svetost samo željeti, već se valja za njom trsiti, kako gladan traži jelo. Tko teži na svetost, utišat će svoj glad na ovome svijetu i uspinjati se do sve većega savršenstva. Potpuno će se i zauvijek nasititi blaženi tek u nebu, gdje sjede na gozbi nebeskoga Jaganjca, kako slikovno kaže Sveto Pismo : a misli pod tim svako obilje, što će ga Bog dati onima, koji ga traže iz sve duše.

»Blago milostivima, jer će biti pomilovani !«

Milosrđe držali su stari za slabost i ludost. Židovi su bili uvjereni, da su nevolje samo zaslužena kazan Božja, pa su mrzili bijedne. Isus je uvrstio ovu krepost u glavne zakone svoga kraljevstva. Milosrdnomu je žao, što bijedni trpi tijelom ili dušom, pa nastoji da mu pomogne. Ako ne može djelom, ublažit će nevolju lijepom riječi, koja kadgod više vrijedi nego milostinja. Tko misli samo na sebe, a drugomu ne će da pomogne, ne razlikuje se mnogo od životinje. Bog je dopustio, da nevolje zaredaju svijetom, i tako se mnogomu pruža prilika, da pokaže svoje milosrđe. Kad bi svuda bilo blagostanje, ne bi milosrđu bilo mjesta. Svi mi živimo od milosrđa.

Sve, što imamo, dobili smo od Boga ili od dobrih ljudi. Bog hoće, da milosrđem, što ga činimo na zemlji, obogatimo na nebu. Milostivomu će Bog rado uslišati molbu, u nevolji ga utješiti, na smrti biti milostiv sudac. Naša vječnost zavisi od toga, jesmo li bili milosrdni. Prema tim riječima nastoji Crkva svim silama da ublaži duhovne i tjelesne nevolje na svijetu. Bolnice, ubožnice, sirotišta, što ih je podigla, samo su jeka Isusovih riječi : budite milosrdni, da stečete milosrđe!

»Blaženi čista srca, jer će Boga vidjeti !«

Srce je čisto, kad nije okaljano grijehom, kad nas savjest ni za što ne kori. Djevojačka čistoća samo je jedna grana te čistoće. Židovi su gledali na izvanju čistoću, a ne na čisto srce. Ljudima čista srca obećaje Isus najveću sreću na nebu. Kako anđeli gledaju lice Božje, tako će i ljudi čista srca stajati oko prijestolja Božjega kao osobiti miljenici i pouzdanici Božji. Što im je srce na zemlji bilo čistije, to će i u nebu biti Bogu bliži, kako i ogledalo pokazuje to ljepšu sliku, što je čistije. Neki dio te blaženosti ćuti čisto srce već na ovoj zemlji, jer iz čistog srca izviru uzvišene misli, plemenita čuvstva. Najljepša i najdragocjenija djela stvorila je u katoličkoj Crkvi upravo čistoća.

»Blaženi miroljubivi, jer će se nazvati sinovi Božji!«

To su ljudi, koji čine sve, da se ne naruši ili da se uspostavi mir s Bogom i među ljudima. Kako je obilježje sinova vražjih, da siju razdor i svađu, tako je znak sinova Božjih, da uspostavljaju mir. Mir je najveće dobro na svijetu, izvor svakog blagoslova, zalog vremenite i vječne sreće. Ništa nije Bogu tako milo kao ljudi, koji rade za mir. Miroljubive čeka častan naziv sinovi Božji, to jest ljudi Bogu slični.

Dosad je govorio Isus, kakvi treba da budu članovi kraljevstva Njegova između sebe. Sada proriče, kako će se svijet vladati prema njima.

»Blago gonjenîma pravde radi, jer ih čeka kraljevstvo nebesko !«

To je blaženstvo kruna svim pređašnjima, ali i najčudnovatije. Isus kaže, da je najveća sreća, što svjetski čovjek drži za najveću nesreću. Židovi su mislili, da će kraljevstvo mesijansko smjesta osvojiti cijeli svijet, a Isus im reče pravo, da će kršćani trpjeti ne samo u prvo doba, već dok bude svijeta. Poradi vjere ismjehivat će im se, zamjerati im i gledati, kako da im naškode. A kršćani će biti blaženi, makar poradi svoje vjere pretrpjeli i najgore. Njima će u prvome redu pripasti kraljevstvo nebesko i to najljepše mjesto, jer ga nijesu kupili blagom ovoga svijeta, već svojom krvi i svojim životom.

Tim završuje Isus osam blaženstva, u kojima je sadržana sva mudrost kršćanska. Da evanđelje nema više od tih osam rečenica, morali bismo ga nazvati božanskim.

2. Pouka apostolima.

Sad se Isus obratio apostolima, pa proriče, kakvi će progoni čekati njih i nasljednike njihove, službenike Božje. Mnogo će više pretrpjeti nego vjernici. Napadat će ih riječima i činima. Psovat će ih i grditi, progoniti nepravdama i mukama. Potajno će rovati protiv njih, zlobno će ih klevetati iza njihovih leđa. Ali neka se zato ne žaloste, već nasuprot blago njima, ako bude laž, što govore protiv njih. Trpjeti poradi svojih grijeha nije blaženstvo, već zaslužena kazan. Upravo je jadan, a ne blažen službenik Božji, kad je istina, što se zla govori o njemu. Blaženi bit će apostoli, kada trpe poradi Isusa, to jest što su službenici Isusovi, poradi vjere svoje. Takvi progoni neka ih ne žaloste, neka ne klonu duhom i ne oplakuju svoju sudbinu, već nasuprot neka im se vesele i raduju, jer ih već sada čeka velika i sjajna nagrada na nebu. Isus voli, da progone junački podnesu, nego da ih od njih očuva. Da ih utješi i osokoli,

sjeća ih Isus na proroke Staroga Zavjeta : i oni su mnogo trpjeli, ali su zato bogato plaćeni. Apostoli će isto tako trpjeti, pa je i pravo, da im budu i u nagradi ravni.

Apostoli ne smiju da se iznevjere svojoj službi, ma kakvi ih progoni stigli. To im je Isus predočio sa dvije slike :

»Vi ste so zemlje, vi ste svjetlo svijetu.«

So čuva meso, da se ne pokvari. Tako treba da apostoli i njihovi nasljednici, službenici Božji, čuvaju vjernike, da se ne pokvare grijesima, da ne upadnu u strasti, koje čovjeka izjedaju i zauvijek upropašćuju. So čini, da je jelo tečno. Tako valja da i apostoli olakšaju vjernicima nevolje i tegobe ovoga svijeta propovijedajući im vjeru Isusovu. Bez soli ne može da živi nijedan narod, nijedan čovjek. Zato neka službenici Božji budu so cijeloj zemlji : Židovima i neznabošcima, bogatima i siromašnima, velikim i malim ljudima. Kad bi se službenici Isusovi iznevjerili svomu zvanju bilo od straha, bilo opet da naučaju krivu vjeru, zaslužili bi, da ih isključe iz Isusove zajednice i prezru, jer za njih nema lijeka, kao ni za so, kad se pokvari. Nema sredstva, kojim bi se mogla popraviti pokvarena so. Nije više ni za što, nego da se baci na ulicu, pa da je pogaze. Tako govori Isus istočnjacima, koji ne poznadu smetišta, već smeće bacaju pred kuću na ulicu. Tim je Isus ujedno označio, kako strašna kazan čeka Njegove službenike, koji se iznevjere svomu zvanju.

Sunce rasvjetljuje zemlju svojim zrakama i hrani bilje, da raste i dozre. Tako treba da i apostoli šire nauku Isusovu među ljudima propovijedanjem i svetim životom. Kako se sunce ne može zastrti, tako ne mogu ni apostoli i službenici Božji da se sakriju pred svijetom. To je Isus protumačio sa dva primjera. Na njih će gledati svi, kao i na grad, što je sagrađen na gori, pa privlači na se svačije oči. Kako se upaljena svijeća stavlja na svijećnjak, da je svi vide, tako treba da i službenici Isusovi svijetle svijetu dobrim primjerom. Ništa na svijetu ne privlači druge tako kao dobra

djela. Kada dakle službenici Isusovi žive sveto, rade ponajprije za sebe, jer će jednom biti nagrađeni, ali i za bližnjega, jer mu prednjače dobrim primjerom. Napokon rade i za samoga Boga, jer promiču slavu Božju.

Sve je to istina u prvom redu rečeno apostolima. Ali tko će reći, da se to ne tiče svih službenika Božjih, a i onih vjernika, koji su na čelu obitelji, kući ili društvu? I danas je katolička Crkva so, koja se nije pokvarila, svjetionik, koji svijetli u razvratnosti ovoga svijeta. Dok je bude, bit će u njoj mučenikâ, koji trpe za Isusa, i službenikâ, koji se žrtvuju za svetu vjeru Njegovu.

3. Stari Zavjet prema Novome.

Kraljevstvo nebesko, što ga je Isus navijestao, naskroz se razlikuje od onoga, što su ga Židovi očekivali od Mesije. Nikodemu je govorio Isus, kako se čovjek mora preporoditi. Samarijanki reče, da se više ne će klanjati Bogu samo u Jerusolimu, već na svakome mjestu. Napokon je Isus isporedio svoju nauku s novim vinom, koje ne može u stare mijehove. Židovski su učitelji iznakazili zakon Mojsijev svojim krivim tumačenjem i lošim predajama, koje su držali za jednako svete s pisanim zakonom Mojsijevim. Te predaje nije Isus poštovao i nije se na njih obazirao. Zato Ga optužiše pismoznanci i farizeji, da krši subotu, da se urotio protiv zakona Mojsijeva, da želi raskinuti staru vezu židovskoga naroda s Bogom. Njihove zablude i klevete morao je Isus pobiti i narodu ročno razložiti, što drži do zakona Mojsijeva.

Stari Zavjet obuhvatao je državne, crkvene i Božje zakone. Državni su zakoni propisivali ustav židovski, sudove, kakve poreze treba plaćati državi i za hram u Jerusolimu. Jasno je, da su svi ti zakoni propali te ne vrijede, otkad je razoren hram i propala židovska država.

Crkveni zakon govori o hramu, o žrtvama, o svetkovinama, o svećenicima. Tim zakonima bila je svrha, da sjećaju Židove na obećanog Mesiju, da ih pute i vode do Krista. Tako je vazmeno janje opominjalo Židove, kako ih je Bog oslobodio iz Egipta, i putilo ih na Mesiju, koji će ih otkupiti od grijeha i vječnoga sužanjstva. Sve su te žrtve prestale, kad je došao Isus, koga su naviještale. Mjesto njih naredio je Isus pravu žrtvu, svetu misu, mjesto židovskih obreda ustanovio sakramente, koji čovjeku daju potrebne milosti. Jednom riječi Stari Zavjet bio je samo put do evanđelja. Kad je evanđelje došlo, dovršio je Stari Zavjet svoju zadaću i prestao, kako nestaje noći, kad svane dan, kako zora propada, kad sine sunce. Tko bi danas iz tobožnje pobožnosti svetkovao židovsku pashu, teško bi sagriješio, jer bi time kazao, da jednako čeka Mesiju, koji još nije došao, a to bi značilo otpasti od Krista.

Napokon ima Stari Zavjet neke ustanove Božjega i naravnoga zakona, kojima se jezgra nalazi u deset zapovijedi Božjih. Za taj dio zakona rekao je Isus:

»Nemojte misliti, da sam došao ukinuti zakon Mojsijev. Nijesam ga došao ukinuti, nego dopuniti.«

Židovski je zakon branio samo najnužnije, nalagao, što je najpotrebnije, da čovjek može u društvu živjeti, kao na primjer: ne ubij, ne ukradi. Takve je zakone Isus upotpunio i usavršio. »Nijesam došao, veli Isus, da ukinem proroke, već sam došao da izvršim ono, što su proroci prorekli.« Stari Zavjet bio je kao nacrt slike, koju je slikar označio samo u glavnim potezima. Kako umjetnik svoj nacrt poslije potpuno izradi i bojama ukrasi, tako je i Isus usavršio stari Zavjet. »Jer vam kažem, sve dok je neba i zemlje, ne će nestati ni najmanjega dijela zakona.« Zato će deset zapovijedi vrijediti, dok je svijeta i na njima se ne smije ništa mijenjati. Tako je Isus svečanim načinom očitovao, da nije neprijatelj Mojsijeva zakona, pa je ove riječi potvrdio i svojim životom. Sam se podvrgao zakonu Mojsijevu i izvršio sve, što su o Njemu

prorekli proroci. Zato preporučuje Isus i apostolima, da vrše ustanove Božjega i naravnoga zakona, što ih ima Stari Zavjet. Tko iz nemara ili slabosti propusti male ustanove toga zakona, pa bude tako učio i druge, ne griješi doduše teško, ali će takvoga zapasti u nebu neznatan dio blaženosti. A tko bude i male stvari vršio, pa tako i druge učio, dobit će veliku nagradu na nebu.

Književnici i farizeji točno su vršili zakon Mojsijev, ali Isus nije bio s njima zadovoljan, jer su gledali na kojekakve sitnice, a mimoilazili glavne stvari. Zato nastavi Isus:

»Ako ne bude veća svetost vaša nego farizeja i književnika, ne ćete ući u kraljevstvo nebesko.« Isus hoće da članovi njegova kraljevstva budu sveti ne pred ljudima, da ih hvale, već pred Bogom, da ih nagradi.

Sad će Isus na nekim primjerima pokazati, kako treba stari zakon upotpuniti i proširiti, da bude novi i vječni. Ujedno je pokazao, kako farizeji pogrešno tumače zakon, te je razložio, u čem stoji veća svetost, što je traži od svojih pristaša.

4. Ubojstvo.

»Kad su vam tumačili zakon u zbornici«, kazivao je Isus, »čuli ste, kako je Mojsija rekao vašim pređima: Ne ubij. Tomu su vaši tumači dodali: Tko ubije, potpada sudu, koji će ga osuditi na smrt.« Tako se ubica bojao samo oružnika i krvnika, a ne Gospodina Boga. Tumači gledali su samo na čin, a nijesu mislili, kako je do njega došlo. Svijestan svome Božanstvu nadoveže Isus: »A ja vam kažem, da je svaki, tko se srdi na brata svoga, to jest koji zlo želi bližnjemu svome, zavrijedio, da dođe pred sud.« Mržnja rađa neprijateljske riječi, a te razjare do udarca, koji zadaje smrt. Za ubojstvo krivi Isus ne ruku, koja udara, već srce, koje mrzi. Kad bi svatko ugušio mržnju u svom srcu, ne bi bilo svađe i nikada ne bi došlo do tučnjave i ubojstva. Savršeni

zakon mora da uguši povod i izvor zločinu. Sama dakle srdžba je grijeh, jer kalja dušu, koju će suditi Gospodin Bog. A tko srdžbu svoju iskali, pa kaže bratu svomu raka, to jest bezmozganoviću, potpada već pod veliko vijeće, koje je sudilo samo velike zločine. Riječima počele su najveće okrutnosti, jer kad srdžba usplamti, zahvaća sve. »A tko kaže bratu svome bezbožniče, zaslužio je, da bude bačen u pakao, gdje osuđeni trpe od ognja.« Tako će svaka uvreda zadana riječju ili činom biti suđena na sudu Božjem. O ubojstvu Isus i ne govori, jer drži, da se pravi članovi kraljevstva Njegova nikad ne će tako teško ogriješiti.

Kad dakle srdžba i mržnja zaslužuje toliku kazan pred Bogom, valja nam sve činiti, da ih spriječimo. Neprijateljstvo rađa nepravdu, iz nepravde opet niče neprijateljstvo, a Isus hoće da posiječe korjen i da satre plod, kako se otrovna biljka ne bi dalje širila. Ako smo bližnjega uvrijedili, treba da se što prije izmirimo. To pokazuje Isus lijepim primjerom.

»Ako staviš dar svoj na oltar, pa se sjetiš, da brat tvoj ima nešto na te, ostavi dar svoj na oltaru i idi te se prije pomiri s bratom svojim, pa onda dođi i prinesi Bogu dar svoj.« Preče je, da se s uvrijeđenim pomiriš, nego da Boga daruješ. Ocu nebeskomu tako je milo uvrijeđene djece svoje, da će radije počekati ili pregorjeti žrtvu tvoju. Neka se dakle prije žrtve izmiri onaj, koji je koga uvrijedio. Odatle običaj već od apostolskih vremena, da se svećenici bratski pozdravljaju kod mise prije svete pričesti, a vjernici prije ispovijedi mole za oproštenje bližnje svoje.

Kako je najbolje, da se čovjek nagodi s onim, komu je dužan, tako treba da se čovjek što prije izmiri s onim, koga je uvrijedio. Tko bi s pomirenjem zavlačio, toga upozorava Gospodin na teške posljedice. »Gledaj, da se brzo pomiriš s tužiteljem svojim, dok si još na putu k sudiji. Kad sudac primi stvar u ruke, onda više nema nagode, već će te predati slugama, koji će te baciti u tamnicu, dok ne vratiš posljednje pare.« To će reći: ne ćeš izaći nikada, jer tko bi u zatvoru otplaćivao dugove svoje? Evo, što je Isus htio

da rekne tim primjerom. Dužnik je onaj, tko je bližnjega uvrijedio, tužitelj je uvrijeđeni. Put je do suda kratko vrijeme, što nam je suđeno živjeti na ovoj zemlji. Sudac je Gospodin Bog, sluge su anđeli. Tamnica je pakao, iz koga nema izlaska. Kao što će pametan dužnik učiniti sve, da se pomiri s tužiteljem prije, nego li dođe na sud, tako će se i dobar kršćanin prije smrti izmiriti s Bogom i bližnjim, koga je uvrijedio, jer nitko ne zna, kako će dugo živjeti, a poslije smrti nema više izmirenja.

Nikad nijesu židovski učenjaci izveli tako lijepe misli iz pete zapovijedi Božje.

5. Preljuba.

U narednoj zapovijedi udario je Isus na preljubu i pokazao čistoću, koja nadilazi sve, što je dosad svijetu poznato bilo. Preljuba je velik zločin, silna raskalašenost, povreda najsvetijih prava, propast tolikih obitelji. Zato je Stari Zakon preljubu kažnjavao smrću.

»Čuli ste,« nastavlja Isus, »kako je kazano starima: Ne čini preljube.« Stari Zakon branio je samo preljubu, a nije se obazirao na požudu, koja zavodi na preljubu. Isus je došao da usavrši zakon, pa brani ne samo preljubu, već grešnu želju i grešan pogled. »A ja vam kažem: tko pogleda ženu, da pobudi u sebi nečista čuvstva, već je učinio preljubu u srcu svomu.« Toga čeka kazna, kao da je preljubu već učinio. Isto vrijedi i za ženu, koja hoće da odijelom i očima zavede muškoga. Ništa zato, ako nije nikoga namamila, ona je otrov pripravila te nudila, ako ga i nije nitko pio. Vjernici Novog Zavjeta valja da se čuvaju nečiste želje, kako se u Starome Zavjetu čuvahu od preljuba. Treba da se zlo podreže u korjenu. Tko se kloni zla pogleda te uguši nečistu misao ili želju, ne će nikad upasti u teški grijeh preljube. U to ime mora čovjek da se kloni svega, što bi ga na grijeh moglo zavesti. »Ako te oko tvoje desno sablažnjava, iskopaj ga i baci od sebe. I ako te ruka tvoja desna sablažnjava,

odsijeci je i baci od sebe, jer ti je bolje da izgubiš jedno od udova svojih, nego li sve tijelo tvoje da se baci u pakao.« Čovjek ne žali, da mu odrežu ruku ili nogu, samo da ostane živ. Koliko više mora kršćanin biti pripravan, da izbjegne paklu. Od dva zla valja odabrati manje. Bolje je neko vrijeme živjeti na svijetu s jednim okom ili s jednom rukom, hoće Isus da kaže, nego poslije smrti zauvijek se mučiti u paklu. Nije Isus mislio time, da sebi uistinu iskopamo oko ili odsiječemo ruku. Tko bi to učinio, teško bi sagriješio, a zapovijesti Isusovoj ne bi udovoljio. Sijelo požude nije u oku ni u ruci, već u srcu. Koja napokon korist, kad bi uklonio desno oko ili ruku, kad i lijeva može da učini isto, što i desna? Požudu rađa zla prilika, nje se valja kloniti. Evo što hoće Isus time da kaže: Ako ti je tko tako mio i drag kao tvoje oko, ili tako koristan kao desna ruka tvoja, ti ga se ipak kloni, ako bi te mogao zavesti. U tim riječima s pravom vide krunu zakona o čistoći. Bog više gleda čovjeku na srce, nego na djela. Tko nije nečisto sagriješio srcem, lako će sačuvati i čistoću tijela svoga.

6. Prisega.

Židovi su često prisizali i za svaku malenkost. Mojsija je dao zakon židovskomu narodu, dok je još bio surov, pa se ograničio jedino na to, da zabrani krivu prisegu. Židovski učitelji dodavali su tomu zakonu, kako svatko mora ispuniti, što je Bogu obećao, a tumači su opet izvodili krivo, da čovjeka veže jedino zakletva dana u ime Božje: »Možeš se zakleti čime hoćeš, ako u tvojoj prisegi nema imena Božjega, nijesi dužan da je držiš,« učili su Židovi. Zato su prisizali svim i svačim, da mogu lakovjerne lakše prevariti. Protiv toga Bogu mrskoga zla podigao je Isus glas svoj i zabranio učenicima svojima prisizati. »A ja vam hažem, da se ne kunete nikako.« I sada nabraja, čim su se Židovi lakoumno kleli, pa pokazuje, kako i svaka takva prisega čovjeka veže, jer se u posljednjem redu svaka zakletva odnosi na

Boga, koji sve vidi i čuje. »Ne kunite se ni nebom, jer je prijestolje Božje, ni zemljom, jer je podnožje Njegovim nogama, ni Jerusolimom, jer je Bog u njegovu hramu odabrao sebi stan, ni glavom svojom, jer je i nju stvorio Bog, a čovjek ne može da je kazni, ako ne održi riječi svoje.« Starac ne može ni jedan sijedi vlas da učini crnim, a mladić ne može da crnu kosu učini bijelom. Ako je i u grešnom svijetu prisega nužna, iskrenim i svetim ljudima nije od potrebe. »Vaš govor neka bude: da, da ili ne, ne.« Ako treba što potvrditi, potvrdite ne prisegom, već jednostavnim riječima: tako je. Isus hoće da kršćani budu savršeni, da uvijek govore istinu, pa će im se vjerovati. Više se vjeruje poštenomu čovjeku na riječ, nego ciganinu na deset prisega. »Što je više od toga, od zla je,« veli Isus. Prisega dakle nije po sebi zla, nego dolazi od zla, to jest od grijeha. Grijeh je razlog, što čovjek drugomu ne vjeruje i sumnja. Dok bude na svijetu grijeha, bit će prisega nužna, jer više puta nema drugoga sredstva, da se istina ustanovi ili obećanje učvrsti.

Riječi Isusove valja pravo razumjeti. Isus je kazao: »Ako te oko tvoje desno sablažnjava, iskopaj ga i baci od sebe. I ako te ruka tvoja desna sablažnjava, odsijeci je i baci od sebe.« Malo prije vidjesmo, kako bi ludo uradio, tko bi Isusovu opomenu tumačio, kako na prvi pogled glasi. Još je Isus učio: »A ti kad se moliš, uđi u sobu svoju i zatvori vrata, pa se pomoli Ocu svojemu u tajnosti.« Ali nije time zabranio javno se moliti u crkvi, jer je i sam često plohađao hram. A i ovo je rekao Isus: »Kad činiš gozbu, zovi siromahe, slabe, hrome i slijepe.« Nije time mislio reći, da ne smijemo zvati u goste rođake, prijatelje i znance. Tako nije Isus ni svaku prisegu zabranio, već samo prisegu bez razloga i zaklinjanje za svaku malenkost. Prisegom mi još slavimo Gospodina Boga, jer priznajemo, da sve zna i da nas može kazniti. I sam Gospodin Bog više puta je prisegao u Starom Zavjetu. Mi prisižemo Bogom, a Gospodin Bog prisiže sam sobom, jer nema višega nad sobom. Isus je odgovorio Kajfi, kad Ga je pod prisegom zapitao, je li Sin Božji. Sveti Pavao je nekoliko puta prisegao. Zato je Crkva uvijek dopuštala prisegu u važnim stvarima.

7. Osveta.

Isus dalje navodi zakon o odmazdi, pokazuje, kako su taj zakon Židovi tumačili po riječima, te puti kršćane, neka ga vrše po duhu.

»Čuli ste, kako je kazano: oko za oko i zub za zub.« Po tom su pravilu sudili židovski suci, da obrane krivca od osvete, koja lako prevrši mjeru. Mojsija je htio da suzbije zlo strogim zakonima, a Isus hoće da ga zapriječi blagošću i požrtvovnošću. Kršćanin treba da se odrekne osvete i da mržnju ugasi ljubavlju.

»A ja vam kažem«, veli Isus, »da ne vraćate zlo zlim,« da se ne osvećujete, već da oprostite svaku nepravdu, kad to traži bilo ljubav bližnjega bilo slava Božja. Židov je kazivao za svog neprijatelja: »Naplati mu, Bože!« a kršćanin treba da za nj moli: »O prosti mu, Bože!«

Sada pokazuje Isus sa četiri primjera, kako treba da se kršćanin vlada prema svomu neprijatelju:

»Nego ako te tko udari po jednom obrazu, nakreni mu i drugi obraz« u znak, da si pripravan pretrpjeti još jedamput toliko. Tada ne će neprijatelj udariti drugi put, već će se posramiti, što je i prvi put udario. Ako se nasilniku opremo, još će jače bješnjeti. Nasuprot tomu naša će ga blagost razoružati i naša dobrota obratiti. Taj primjer nepravde navodi Isus stoga na prvome mjestu, jer je ćuška najveća uvreda poštenomu čovjeku. Isus govori o desnom obrazu, jer se taj drži plemenitijim, premda protivnik obično udara desnom rukom po lijevom obrazu.

Drugim primjerom uči Isus, kako valja da radije popustimo u parbi s neprijateljem, nego da se s njime povlačimo po sudovima. Da izbjegnemo parnicu, koja ljude tako ogorčava, bolje je da protivniku ustupimo još više, nego što od nas traži.

»I tko hoće da se parbi s tobom i košulju tvoju da uzme, pusti mu i kabanicu«, koja je mnogo skuplja i potrebnija, jer se njome na Istoku po noći pokrivaju. »I ako te tko primora, da ga vodiš ili pratiš tisuću koraka, idi s njime i druge dvije tisuće.« To će reći: kad nasilnik od nas traži neopravdane žrtve ili usluge, bolje je da popustimo, nego da se osvetimo. Napokon završuje Isus: »Tko ište od tebe, daj mu, i tko hoće, da mu uzajmiš, ne okreni se od njega kazujući time, da nikako ne pristaješ.« Tim nam je Isus postavio uzor blagosti, ali nije propisao nikakav zakon, već samo savjetuje, da zlo vratimo dobrim. Inače bi na ovome svijetu opaki ljudi gospodovali, a pošteni ljudi stradali. Tako je Isus savjetovao svojim vjernima, a ne govori o javnoj vlasti, koja reda radi mora da kazni zločince.

8. Ljubav k neprijatelju.

U starom Zavjetu zapovjedio je Bog: »Ljubi bližnjega svoga!« Tomu dodadoše židovski tumači: »Dakle mrzi neprijatelja svoga!« Židovu bio je bližnji samo Židov, a svaki drugi tuđin i neprijatelj. Budući da su bili od Boga odabrani narod, držali su, da mogu prezirati sve druge, pa su smatrali za svoju dužnost, da mrze na Samarijce i krivobošce. A Isus nam zapovijeda, da ljubimo sve ljude, i pokazuje, kako ćemo im pokazati ljubav svoju.

»A ja vam kažem: ljubite neprijatelje svoje!« veli Isus. Neprijatelj nije samo onaj, s kojim ratujemo, već svaki čovjek, s kojim se ne slažemo. Tim se ponajprije zabranjuje, da neprijatelja mrzimo, da mu zlo želimo, a tko ga još proklinje, sličan je zmiji ljutici, koja iz usta sipa otrov. Ne činiti neprijatelju zlo znači samo prikriti jad svoj. Zato Isus savjetuje: »Činite dobro, to jest pomozite duhovnim i tjelesnim djelima milosrđa one, koji vas mrze!« Tako će neprijatelj vidjeti, da je krivo radio, što vas je povrijedio. A tko je tako siromašan, da neprijatelju ne može pomoći djelom, neka se moli za one, koji ga kleveću i gone.

Uvrijeđenom srcu teško je ljubiti neprijatelja. Da ga smekša, navodi Isus važne razloge. Neka nam, veli, u tom bude uzor sam Gospodin Bog. »Da budete sinovi, to jest što više nalik Ocu vašemu, koji je na nebesima.« Djeca naliče roditeljima licem, govorom, smijehom. Po svetosti i ljubavi k neprijatelju vidi se, jesmo li Bogu slični. Ako je za nas najveća čast, što

Isusov govor na gori.

(U zagrebačkoj crkvi sv. Marka naslikao Josip Kljaković.)

naličimo Bogu, to je Bogu najveće veselje, ako ima djece, koja su dobrotom Njemu nalik. Sve, što zemlja čovjeku daje, rodi po sunčanoj toplini i kišnoj vlazi. A Gospodin Bog ne dijeli ništa tako jednako među grešnike i pravednike kao sunce i kišu. Kad dakle Gospodin Bog, koji je visoko nad nama i koga

mnogo više vrijeđaju nego nas, tako čini, kako ne bismo mogli i mi? Posve je prirodno, da uzvraćamo dobro onima, koji nam pomogoše, da odzdravljamo onima, koji nas pozdravljaju, i da posuđujemo novac onima, koji plaćaju dobre kamate. Tako čine i neznabošci, carinici i grešnici, a za sve te su držali Židovi, da nijesu vrijedni kraljevstva Božjega. »Ako ne činite ništa više nego oni, nemate ni vi prava na nebo,« dodaje Isus. Tko ljubi samo rodbinu svoju i prijatelje svoje, ljubi zapravo samoga sebe. Takva ljubav ne zaslužuje nebo. Za nebo se hoće ljubavi poradi Boga. Iz svega zaključuje Isus:

»Budite savršeni u ljubavi prema bližnjemu, kao što je savršen i Otac vaš nebeski. Ljubite neprijatelje svoje, činite dobro onima, koji na vas mrze, i molite se za one, koji vas gone i opadaju, i posuđujte onima, od kojih se ničemu ne nadate, jer će vam Bog sve naplatiti na nebu!«

Ljubav k neprijatelju najljepši je cvijet nauke Isusove. Njome je Isus porušio sve pregrade, koje su rastavljale narode. Kad je Isus proglasio Boga za oca svih ljudi i sve ljude za jednake, prestao je židovski narod biti odabrani narod.

9. Milostinja.

Dosad je Isus razlagao, kako valja shvaćati Stari Zavjet. A sada uči, kako ga valja vršiti, da u kršćanâ pravednost bude veća, nego je bila u farizeja. Duša svih naših čina je svrha, poradi koje što radimo, od nje zavisi, koliko vrijedi naše djelo. Dobra svrha će dobro djelo posvetiti, a i najbolje djelo ne vrijedi ništa, ako mu je svrha zla. Isus traži od svojih učenika čistu svrhu. Štogod rade, treba da imadu uvijek pred očima samo jedno: da omile Gospodinu Bogu.

Jedna od najvećih ljudskih pogrešaka je oholost i taština, poradi koje i najbolja djela kod Boga ne vrijede. Protiv toga hoće Isus da oboruža svoje učenike, pa nastavlja:

»Pazite, da ne činite dobra djela zato, da vas ljudi vide, jer onda ne ćete dobiti za njih nikakvu plaću od Oca vašega, koji je na nebesima.« I sad pokazuje Isus, kako nam se valja čuvati taštine kod milostinje, molitve i posta, jer tim činima dokazujemo vidljivim načinom svoju ljubav prema Gospodinu Bogu.

Milostinju držali su Židovi za najljepše dobro djelo, zato je i Isus stavlja na prvo mjesto. Farizeji su se hvalili svojom milostinjom dijeleći je po zbornicama u subotu, kad se sakupilo mnogo svijeta, ili opet na ulici, da ih vidi što više ljudi. Zato ih Isus naziva licemjeri ili glumci, koji na pozorištu prikazuju drugoga čovjeka, nego uistinu jesu. U svakom farizeju kao da su bila dva čovjeka: jedan pritajeni, a drugi prividni. Tako su i u djelima njihovima bile dvije stvari. Dijeleći milostinju hinili su milosrđe, a glavna im je svrha bila, ne da siromake pomognu, već da ih ljudi hvale. Što su htjeli, to su milostinjom svojom i postigli: svijet ih je hvalio i držao za svete, ali se od Boga nijesu mogli ničemu nadati. Tko hoće, da ga Bog nagradi, taj neka ne traži hvale kod ljudi.

»A ti kad daješ milostinju, neka ne zna ljevica, što čini desnica tvoja«, veli Isus, neka ne zna za nju ni najbolji tvoj prijatelj, koji ti je tako blizu, kao što je lijeva ruka desnoj. Milostinja tvoja neka bude u tajnosti, i Bog, koji vidi i onamo, kud ljudsko oko ne seže, naplatit će ti je.

Ali nije Isus time zapovjedio, da milostinju dijelimo samo potajno, jer je to često nemoguće, već je zabranio davati jedino takvu milostinju, koja ide samo za tim, da nas ljudi za nju hvale.

10. Molitva.

I kod molitve upozorava Isus na dvije velike pogreške, kojih nam se valja čuvati. Ponajprije treba da se klonimo ljudske hvale. Farizeji su gledali, da ih vrijeme, kad je trebalo moliti, zateče u zbornici ili na raspuću, gdje prolazi najviše ljudi. Zato ih Isus

zove licemjeri, jer se mole, ne da Boga slave, već da ih svijet vidi. Za molitvu svoju tražili su nagradu od ljudi, a tu su i dobili, jer ih je svijet držao za pobožne. »Ovako ne valja«, kaže Isus, »već ti kad hoćeš da se moliš, uđi u sobu svoju, to jest gledaj, da se nađeš nasamo, zatvori vrata svoja, da ne bi tko slučajno nabasao, pa te pred ljudima hvalio.« Isus nije time osudio molitvu na javnome mjestu i u crkvi, već je nasuprot i preporučio zajedničku molitvu i sam je pribivao javnom bogoslužju. Htio je time samo da kaže: kod molitve ne treba da se obaziremo na ljude, već valja da budemo tako sabrani, kao da smo sami u zatvorenoj sobi. Tko moli, valja da gleda jedino u onoga, od koga što treba. Takva molitva, gdje se ne brinemo ni za koga, već mislimo jedino na Boga, sviđa se Gospodinu Bogu, pa će je dostojno nagraditi, jer smo Ga njome zadužili.

Ima i druga pogreška, u koju padaju ljudi, kad mole. Farizeji su rado molili duge molitve pred narodom, a neznabošci su držali, da ih Bog ne će uslišati, ako istu molitvu nekoliko puta ne ponove. Tako su Balovi svećenici vikali od jutra do podne: »Bale, usliši nas!« Mislili su, da će bujicom riječi svojih primorati Boga, da ih usliši, i napokon ga ipak poučiti, što mu valja činiti. Brbljanjem su svojim vježbali jezik, ali molili nijesu. »Ne budite vi, kao oni što su,« kaže Isus. »Ne treba da učite Oca svoga, što vam treba. On zna, što vi želite, prije nego Ga za to zamolite.« Jedan uzdah iz dubine srca vrijedi više nego duga rastresena molitva. Isus kao da kaže: ne molite toliko ustima, već više srcem. Ne brani Isus ustrajnu molitvu, nego rastrešenu molitvu, kod koje srce ništa ne zna, što usta govore.

Ali zašto da molimo, kad Bog ionako znade, što nam treba? Ne molimo mi Gospodina Boga, da Ga poučimo, već da Ga ganemo, ne bi li nam dao, što tražimo. Molimo, da pokažemo, kako smo zavisni od Boga, da Mu izjavimo svoje povjerenje i priznamo Njegovu moć i dobrotu. I zemaljski otac dobro znade, što njegovu djetetu treba, pa mu se ipak milo čini, kad ga dijete za to moli.

11. Post.

Što je Isus rekao za milostinju i molitvu, vrijedi i za post: svrha je glavno. Židovi su držali, da će postom izmoliti oproštenje grijeha, i često su postili. Post je bio vanjski znak tuge, kad je kakva nesreća zatekla narod ili pojedinog čovjeka. S različnim znakovima pokazivali su Židovi svijetu, da poste. Glavu bi posipali pepelom, lica nijesu prali, već još uprljali, nijesu redili brade, obukli su istrošeno odijelo, hodali bosi, a na ulici nijesu nikoga pozdravljali. Pretvarali su se, da poste poradi Boga, a zapravo su mnogi postili, da ih ljudi hvale, te gledali, da iz poniženja svoga izbiju slavu. Težnja za svjetskom hvalom učinila je od njihova posta licemjerje. »A ti kad postiš«, veli Isus, »umij lice svoje i namaži glavu svoju«, jer na Istoku mažu glavu i taru tijelo uljem. Isus hoće, da ništa ne propuste, što bi post njihov pred svijetom moglo odati. U vrijeme posta valja da smo veseli, jer je post neki dar ili žrtva, što je čovjek prinosi Bogu. Tko tako posti, taj kao da posti u potaji, pa će mu post naplatiti Bog, koji sve vidi.

12. Različne opomene.

Dosad je Isus učio, što smo dužni činiti poradi Boga. A dalje kazuje, kako hoće da uredimo naš odnos prema bližnjemu.

»Nemojte strogo suditi bližnjega svoga, da vas ne sudi Bog!« Tko bez obzira sudi bližnjega, traži, da se i njegovi grijesi strogo sude. Nebeski sudac ravnat će se na posljednjem sudu prema tome, kako smo mi sudili bližnjega svoga.

Ne brani Isus, da bližnjemu sude, kojima je dužnost suditi: otac djetetu, gospodar slugi, sudac krivcu, već Isus zabranjuje, da sudimo one, koji se nas ne tiču, ili da bližnjega površno sudimo. Zla navika osuđivati bližnjega potječe samo iz oholosti, iz licemjerja, iz zavisti ili zlobe. Tko bližnjega sudi, diže se nad njega, a sam ne vidi, kako je slab, grešan

i jadan. Obično grbavi osuđuje guravoga. Za naše smo grijehe slijepi, a za tuđe pogreške imademo oštro oko. Sam imaš brvno u oku, to jest velikih pogrešaka, pa je preuzetna oholost koriti i osuđivati brata poradi truna, to jest radi kakve male pogreške ili sitnice. Ili reci mi, kojim licem govoriš bratu svomu: »Stani, da izvadim trun iz oka tvoga,« a eto brvno je u oku tvomu? Nijesi li licemjer, kad druge koriš, a sebe prikazuješ za valjana? Velike stvari prije se vide nego male, pa bi svaki morao najprije ukloniti svoje grijehe. Kad izvadiš brvno zavisti i zlobe iz oka svoga, onda možeš izvaditi trun iz oka brata tvoga.

Nauka Isusova nebesko je blago, što ga je Bog namijenio svim ljudima, ali svi nijesu vrijedni toga blaga. Kad apostoli jednom stanu propovijedati, naići će na ljude, koji žive samo za tijelo i za ovaj svijet. Takvi ne razumiju više istine kršćanske vjere, već bi ih još ismjehivali, klevetali, iskrivili, sramotili. Takav je na primjer nauk, da je Bog trpio i umro na križu. Ta je istina kršćanskoj duši tako mila, a opaki će je prezreti i ruglu izvrći. Takvim ljudima propovijedati uzvišene istine kršćanske vjere bilo bi tako ludo, kao baciti biser pred pse ili svinje, koje ih ne znadu cijeniti.

Sad završuje Isus kratkim zaključkom, u koji je skupio sve naše dužnosti prema bližnjemu.

»Sve dakle, štogod hoćete, da ljudi čine vama, činite i vi tako njima.« To je jezgra svih zapovijedi, što su pisane u zakonu Mojsijevu i u knjigama proročkima. Taj božanski zakon diže čovjeka nad sve stvorove Božje i brani mu, da bližnjemu učini ikakvo zlo. Svaki čovjek neka po sebi sudi, kako mu se valja vladati prema bližnjemu. Tko se sjeti tih riječi Isusovih, rado će zlo uzvratiti dobrim, ljutitomu odgovoriti blago, dati siromašnomu, što treba, utješiti žalosnoga, zabludjeloga izvesti na pravi put. To se zove požrtvovna ljubav k bližnjemu.

Kraljevstvo nebesko traži veliku samozataju i pregaranje. Uđite na uska vrata, jer su široka vrata i širok je put, što vodi u propast, i mnogo ih ima, koji

na njih ulaze. Kako su uska vrata i tijesan put, što vodi u život, malo ih ima, koji ga nađu. Isus nam prikazuje dvoja vrata, jedna su uska i vode na uzak put, a druga široka otvaraju široki put. Široka su vrata i širok je put, jer nema kraj njega nikakve ograde, koja bi čovjeku što branila. Tko ide tim putem, može da živi po svojoj volji. Taj put ne treba tražiti, jer se čovjeku sam nameće. Požuda, zao primjer, zavodnici vuku tolike na taj put, koji svršava paklom.

Kraljevstvo nebesko prikazuje Isus kao kakvu tvrđu, u koju vode uska vrata, a iza njih dolazi strm i mučan put. Već prvi je korak do vječnoga života mučan, jer su vrata uska, a onaj put je tijesan, jer ga ogradiše zapovijedi Božje, koje traže pregaranje. Malo ljudi prolazi ovuda, a mnogi, što prođoše, okrenuše se na pol puta. Ma da su vrata uska i put tijesan, ipak nas Isus zove, da udarimo tim pravcem, jer je to jedini put, koji vodi do vječnoga života, u kome ćemo otpočinuti od svih napora. Veliko mnoštvo voli široki put, jer ne mari za propast, u koju vodi. Samo malen broj ljudi mučno se penje uskom stazom, a jedina im je utjeha za stradanje na ovome svijetu vječno veselje u nebu.

Kraj ostalih tegoba prijeti nam na uskom putu i ta pogibao, da nas zli vođe ne zavedu na krivi put. Pokraj ustrajnosti treba nam se dakle čuvati i zlih učitelja.

»Čuvajte se«, veli Isus, »lažnih proroka ili učitelja, koji dolaze k vama u odijelu ovčjem, a unutra su vuci grabljivi.« To su ljudi, koji druge uvjeravaju, da ih je Bog poslao, ali hoće da kršćane odvrate od prave nauke Isusove. Nijesu obučeni u vučje kožuhe, već se s polja pokazuju blagi i krotki kao janjci. Slatkim riječima o kreposti i slobodi zavode ljude. Uistinu su grabljivi vuci, koji razdiru ovce Kristove, da im dušu upropaste. Od takvih zavodnika valja se kršćaninu čuvati. A to nije teško. Makar se kako pritajili, lako ih je upoznati po njihovim plodovima, to jest po njihovu životu i djelima. Svaki je čovjek

kao drvo, koje rodi plod, a to su njegova djela i riječi, njegov život, kojim odaje dušu svoju. Riječi svoje dokazuje Isus primjerom iz prirode:

»Zar beru s trnja grožđe ili sa čička smokve? Dobro drvo rađa dobre plodove, a zlo drvo rađa zle rodove.« Tako će i dobar učitelj putiti samo na dobra djela, a zao činiti zla djela. A govoreći o zlu drvetu taknuo se Isus i njegova svršetka:

»Zlo će drvo biti posječeno i u oganj bačeno.«

Upozorava time na strašnu kazan, koja čeka lažne učitelje u paklu. Neka ih se dakle kršćani čuvaju, da ne bi s njima trpjeli istu kazan.

Nije dosta samo znati put, koji vodi u kraljevstvo nebesko, već valja i vršiti Božje zapovijedi. Onima, koji misle, da mnogo toga nije grijeh, pa se nadaju, da će ih spasti vjera, veli Isus:

»Ne će svatko, koji mi govori: Gospodine, Gospodine, to jest koji samo ustima ispovijeda moju vjeru, ući u nebo, nego tko čini volju Oca moga nebeskoga i vrši zapovijedi Njegove, taj će ući u kraljevstvo nebesko, da primi vječnu nagradu.«

Nije dosta samo vjerovati, već valja i živjeti, kako vjera kaže. I najveća revnost za slavu Božju, za spasenje duša, i bogate milostinje ne mogu nikad da zamijene svetost života. U onaj strašan dan, kad se bude sudilo, uprepastit će se mnogi, što se nađoše među osuđenima. I reći će jadni: »Gospodine, nijesmo li u ime tvoje propovijedali, vragove izgonili i u ime tvoje mnoga čudesa tvorili?« Ali sve to ne daje nikakva prava na nebo. Tada će im Isus reći: »Vi ste uistinu to činili, ali zapovijedi moje nijeste vršili, zato vas ne priznajem za svoje učenike.« I kao gromom ošinut će ih riječi Isusove: »Odlazite od mene!« Sad će jadnici vidjeti, kako su zlo živjeli pokraj svega dobra, što su ga činili. Nijesu htjeli da milost Božju upotrijebe za sebe. Čudesa činiti dar je Božji, koji Bog daje ne poradi ličnih zasluga, već da bude drugima na korist. A ulaz u nebo otvaraju samo kreposna djela, koja su naša muka i naša zasluga.

13. Zaglavak.

Na kraju svoga govora pozvao je Isus svoje slušatelje, neka s pouzdanjem prime Njegovu nauku i vrše, pa im ne može ništa nauditi. Tko nauku Njegovu čuje, a ne vrši je, jadno će propasti. Oboje prikazuje Isus pod slikom kuće, na koju je navalila oluja.

»Tko dakle sluša ove moje riječi, te ih vrši, bit će kao mudar čovjek, koji je sazidao kuću svoju na kamenu. Jednog dana udari na nju dažd, kao da se otvoriše brane nebeske, i za čas navali bujica, da je potkopa, a na zidove nahrupe bijesni vjetrovi, da je obore.

Gora blaženstva.

Brdo Kurun Hatin, na kojem je, kako predaja veli, Isus držao svoj govor na gori.

Pljusak odozgo, bujica odozdo i vjetrovi sa strane, sve se sjatilo i uprlo, da kuću sruše, ali ona ne pade. Kad je oluja prošla, stajala je čitava, jer je bila zidana na kamenu.« Tako je i s onim, koji sluša nauku Isusovu i po njoj živi. Postavio je spasenje svoje na pećinu žive vjere, koju podržavaju dobra djela, pa mu se ne treba bojati. Neka na nj jurišaju nevolje, napasti, svijet, đavao, on će svemu lako odoljeti.

Drukčije je s onim, koji nauk Isusov samo čuje, ali ne vrši. Taj je kao čovjek, što sagradi kuću svoju na pijesku. Uz pljusak kiše, šum bujice, urlanje vje-

trova začut će se za bure silan štropot, jer je kuća podlegla, pa se srušila. Od nje ostadoše samo razvaline. Tko ne vrši zapovijedi Isusove, taj kao da je sazidao spasenje svoje na pijesku, pa će podleći, kad ga snađe prva napast i navala. I strašna će biti njegova propast, jer je izgubio nebo i upropastio dušu svoju.

*

Govor Isusov na gori duboko se dojmio slušatelja. U njemu je razložio Isus jezgru svoje nauke. Pokazao je, kako je Novi Zavjet daleko nad Starim, pa hoće, da Njegovi vjernici budu visoko nad neznabošcima i Židovima. Židovski su se učitelji pozivali na stare predaje. Isus se ne poziva ni na koga, već govori ne kao onaj, koji zakon tumači, već kao zakonodavac, koji zakon daje i po njemu sudi. Nikad se od židovskih učitelja nijesu čule takve riječi, kakvima je Isus osvojio srca svojih slušatelja. Premda je tražio velike žrtve od svojih pristaša, ipak se narod nije maknuo, dok Isus nije govor svoj završio. I kad se svijet iz Judeje, Galileje i Fenicije vratio kući, pripovijedao je u svojoj postojbini o novoj nauci, koju nauča prorok iz Nazareta.

U jednom se slažu svi. Ni svećenici s Istoka, ni grčki mudraci, ni rimski učenjaci, nitko dosada nije naučao tako uzvišene nauke. Od govora Isusova prošlo je gotovo dvadeset vijekova i još se nije rodio, tko bi poslije Njega ljepše naučao. Njegova nauka nije čovječja nego Božja. I danas se mi divimo nauci Isusovoj baš kao i oni sretnici, koji su je čuli na svoje uši.

Stotnikov sluga.

Sjajan govor Isusov nadahnuo je sve svetim zanosom, pa je narod bio pun poštovanja i oduševljenja prema velikom Učitelju. Kad je Isus poslije svršena govora ustao i pošao u Kafarnaum, išlo je sve za Njime. Sad je pred očima mnogih, koji su Ga slušali, potvrdio propovijedanje svoje čudom, ili bolje da reknemo, nastavio je propovijedati, jer je čudo bilo za Isusa samo propovijedanje činom.

Kafarnaum je bio na granici zemlje, što zapade Heroda Antipu, te je imao malenu vojničku posadu. Na čelu joj je bio kapetan, koga Sveto Pismo zove stotnik, to jest časnik nad stotinom vojnika. Šteta, što mu ne znamo imena, jer je bio jedna od najljepših duša, što ih spominje evanđelje. Podrijetlom je bio neznabožac. Služeći u Galileji imao je prilike da upozna židovsku vjeru, i čini se, da mu se sviđala, jer je dao sagraditi u Kafarnaumu zbornicu, kojom je stekao ljubav židovskoga pučanstva. Uz to je bio čovjek dobra srca. Obolio mu je sluga i bude mu ga žao, te ga je njegovao kao svoga sina. Sigurno je čuo, kako je Isus već tolikima pomogao. Videći, da ljudi njegovu sluzi ne mogu ništa više pomoći, odluči umoliti Isusa, da ga izliječi. Ali kako će on kao neznabožac stupiti pred Isusa? Obratio se dakle svojim prijateljima i zamolio odlične Židove iz Kafarnauma, neka pođu s njim do Isusa i neka preporuče njegovu molbu. Oni se rado odazvaše njegovoj želji. I tek što je Isus ušao u Kafarnaum, pristupi k Njemu stotnik te reče:

»Gospodine, sluga moj leži kod kuće uzet i muči se veoma.«

Iz poniznosti nije se stotnik ufao da Isusa izrično umoli za pomoć, ali tim riječima kao da je rekao: »Ne bi li, Gospodine, ti bio tako dobar, da mu pomogneš?« A prvaci židovski iz Kafarnauma preporučiše sada molbu stotnikovu govoreći:

»Zavrijedio je, da mu to učiniš, jer ljubi narod naš i sazidao nam je zbornicu.«

Ne mareći, što je stotnik neznabožac, usliši Isus molbu njegovu te reče:

»Ja ću doći i iscijeliti ga.«

I odmah krene prema kući stotnikovoj. A stotnik se silno začudi, jer se tolikoj dobroti nije nadao. Unići u kuću neznabožačku značilo je za Židova opoganiti se. A stotnika obuze neki strah. Držao je, da kao neznabožac i grešnik nije vrijedan, da u svojoj kući primi tako visoka gosta. Uz to nije Isusu ni potrebno da ide u kuću njegovu, jer je stotnik uvjeren, da izdaleka može izliječiti njegova slugu. Zato sustavi Isusa riječima:

»Gospodine, nijesam vrijedan, da uđeš pod krov moj, već samo reci riječ, i ozdravit će sluga moj. I ja sam čovjek pod vlašću, imam višega nad sobom, pa moram da se pokoravam, kad mi što naloži. Ali i moji niži mene slušaju. Kad rečem ovomu: „Idi", odmah ide. Kad rečem drugomu: „Dođi", i dođe. Kad zapovjedim sluzi svomu: „Učini to", i učini.« Htio je time da Isusu kaže: »Kad mene moji potčinjeni slušaju, kako ne će sva priroda na riječ tvoju poslušati tebe, koji nemaš nad sobom nikoga? Zapovjedi samo bolesti, pa će odmah ozdraviti sluga moj.«

Tim je stotnik priznao Božanstvo Isusovo, koje nije podvrženo nikakvoj višoj moći. Ujedno je javno ispovjedio: kako se časniku pokoravaju njegovi vojnici, tako Isusa slušaju prirodne sile. Na Njegovu riječ prestaje bolest, bježi smrt.

Stotnikova izjava silno začudi Isusa, što se vidjelo na licu i riječima Njegovim. Tako ponizna, jasna i odlučna vjera još nije obradovala srca Isusova, pa je stotnik zavrijedio, da ga Isus javno pohvali. Zato se okrene k onima, što su išli za Njim, te reče:

»Zaista, zaista vam kažem, nijesam tolike vjere našao ni u jednoga Israelca.«

Tim je Isus teško optužio Židove. Oni su čitali Sveto Pismo, koje ih je pripravljalo na Mesiju, vidjeli su, kako čini čudesa, što su ih prorekli proroci, pa nijesu vjerovali, da je Isus obećani Mesija. A stotnik je čuo samo za neko čudo i daleko pretekao Židove tvrdom vjerom, da je Isus Bog. Mnogo više nego vjera stotnikova uvrijedila je Židove pohvala Isusova. I počeše rogoboriti, što je Isus jednog neznabošca stavio nad Židove. Zato im Isus proreče proročkim duhom, kako će ovaj stotnik predvoditi silnu vojsku neznabožaca u kraljevstvo nebesko.

»A kažem vam, da će mnogi od istoka i od zapada te iz najudaljenijih krajeva na zemlji doći i sjesti za stol s Abrahamom, s Isakom i s Jakovom u kraljevstvu nebeskom.«

Mislio je pod tim, da će u mnogoga neznabošca biti tako tvrda vjera kao i u židovskih patrijara, pa će uživati s njima vječno veselje. Stari i Novi Zavjet čine jedno kraljevstvo. Židovima je obećano spasenje uz uvjet, da vjeruju u Mesiju, koji će doći. A od neznabožaca spasit će se, koji vjeruju, da je Mesija u Isusu već došao. Veselje, što blažene čeka na nebu, prikazuje nam Isus kao veliku gozbu, na koju će pozvati sve vjerne, kako otac sabire djecu oko stola svoga. Tu će uživati veselje, slavu i vječni mir. Od te gozbe bit će velikom većinom isključeni sinovi kraljevstva, to jest Židovi, koji su kao odabrani narod prvi bili pozvani u kraljevstvo mesijansko, jer su po krvi baštinili obećanja, što ih Bog dade njihovome praocu Abrahamu. U Židova su se priređivale gozbe uveče, pa je tom zgodom dvorana za gozbu bila sjajno rasvijetljena svjetiljkama i bakljama, dok je na ulici često bila gusta tmina, glad i žeđa. Na to misli Isus, kad kaže: »..a sinovi kraljevstva izagnat će se u tamu najkrajnju.« Te riječi ljuto su zapekle Židove, koji su učili, da će Mesija prirediti veliku gozbu, ali samo za Židove, a pogani će izdaleka gledati, kako se Židovi lijepo goste. A sad evo kaže Isus baš protivno. »Pokraj toga«, nastavi Isus, »bit će u toj tami plač i škrgut zuba.« Plakat će osuđeni od žalosti, što nijesu pozvani na nebesku gozbu, što su Boga izgubili. Škrgutat će zubima od muke, bijesa i očaja.

Priznavajući, da je nevrijedan, postade stotnik vrijedan, da mu Isus usliši molbu. Zato mu Isus reče :

»Idi, kako si vjerovao, neka ti bude!«

I kad se stotnik vratio kući, nađe posve zdrava slugu, koga je ostavio bolesna. Koliko znamo iz evanđelja, taj je stotnik bio prvi neznabožac, koji je povjerovao u Isusa. Zato ga je Isus obilno nagradio i dao mu više, nego što je molio. Izliječio je slugu njegova i obećao mu, da će doći u nebo.

Stotnik iz Kafarnauma uzor je svakoj duši, koja traži Boga. Na vjeru i na poniznost toga stotnika jednako nas sjeća Crkva, kad hoćemo da Isusa primimo u srce svoje. Tko pristupa k stolu Gospodnjem, valja da u srcu osjeća isto čuvstvo, te ustima ponovi riječi stotnikove: »Gospodine, nijesam vrijedan, da uđeš u kuću moju, nego samo reci riječ i ozdravit će duša moja.«

Mladić iz Naima.

Nekako u to vrijeme krene Isus iz Kafarnauma prema jugu. Pratilo Ga je dosta svijeta, koji nije mogao zaboraviti, kako je lijepo govorio na brdu. Putem je Isus poučavao narod i odgovarao na pitanja, što su Mu stavljali. Tako je nakon dva dana lagana putovanja prispio do grada Naima, koji je četrdeset kilometara udaljen od Kafarnauma.

Naim se bio prislonio na obronak gore, zvane Mali Hermon, pa se iz grada lijepo vidi na ravnicu Esdrelon i na goru Tabor. Na mjestu, gdje je nekoć stajao Naim, ima danas nekoliko potleušica razbacanih među razvalinama, koje pokazuju, da je grad nekoć bio dobro utvrđen. Do Naima se uspinje uskim putem, koji se vijuga između ostataka starih grobnica. Jedna mala kapelica čuva uspomenu na znamenitu zgodu, koja se danas zbila pred Naimom.

Kad se Isus približavao gradu s narodom, koji Ga je pratio, sretne se s drugom povorkom, koja je upravo izlazila iz grada. Bio je to tužan sprovod.

Isus uskrisuje mladića iz Nima.

(Naslikao Annibale Caracci.)

Umro je jedinac u majke u prvom cvijetu života. Majka mu je bila udovica i nije se htjela po drugi put udati, jer joj je sin bio sve milo i drago na zemlji. U nj je stavila svu nadu svoje starosti i računala, da će joj jednom zaklopiti oči, a sada ga evo nose na ukop. Žalosna ta zgoda potresla je ne samo majku već i cijeli Naim, pa je mnoštvo svijeta došlo, da isprati sina i ublaži tugu majci, koja će sada ostati sama na svijetu.

Na čelu sprovoda stupali su svirači svirajući žalosno na frulama, a iza njih narijekalice slaveći plačnim glasom vrline pokojnikove i naričući nad jadnom majkom. Pred samim lijesom išla je majka, da vodi do groba onoga, komu je život dala. Pokojnika su nosili prijatelji, susjedi, znanci, koji su se često izmjenjivali, da svakoga od njih zapadne prilika, da učini dobro djelo i pokaže, kako mu je pokojnik bio mio. Rođaci, znanci i prijatelji stupali su iza pokojnika.

Tako se susretoše dvije različne povorke. Jedni su pratili život, a drugi smrt. Ljudi uz Isusa bili su puni nade i veselja, oni kraj mrtvaca siti boli i tuge. A valjda je i Bog tako htio, te se sastadoše obje pratnje, da bude više svjedoka novom čudu Isusovu. Tu je pokazao Isus, kako Mu je srce puno samilosti za tuđu nevolju. A sigurno je kao Bog i vidio u duhu, kako će doskora i Njegova majka pratiti svoga jedinca do groba. Odlučio je stoga, da će utješiti majku pokojnog jedinca, premda Ga za to nitko nije molio.

Kad se susretoše obje pratnje, razmakne se svijet, koji je došao s Isusom, da ustupi mjesto sprovodu. I kad je majka pokojnikova došla do Isusa, reče joj Isus:

»Nemoj plakati.«

Na istoku ni danas ne pokapaju mrtvaca u lijesu, već ga čvrsto obaviju ovojem, umotaju u ponjavu i polože u grob. Nose ga na groblje na daski ili u otvorenom lijesu, te pokriju pokrivalom do lica, koje obično ostaje otvoreno. Ne rekavši ni riječi pristupi Isus k onima, koji su nosili pokojnoga i taknu se rukom nosila. U toj je kretnji bilo nešto tako veličanstveno, te nosači stadoše i staviše nosiljku na zemlju. Sve se začudilo i napeto očekivalo, što će sada biti. I dok je svima ponestalo daha, reče Isus mrtvome:

»Mladiću, tebi kažem, ustani!«

Kako jednostavne, a ipak veličanstvene riječi! Isus govori mrtvomu, kao da je živ. I gle, na riječi Isusove otvori mladić oči, kao da se probudio od obična sna, uspravi se i sjede na nosiljci. Osupnuta majka gledala je, kako joj se sin diže, i nije mogla vjerovati svojim očima. Da pokaže, kako je doista živ, i duša mu se u istinu povratila u tijelo, poče mladić govoriti. Valjda je pitao, što se to dogodilo, videći toliko ljudi oko sebe. Kad je majka još čula, da joj sin i govori, bila je uvjerena, da je uistinu oživio.

Nitko ne budi čovjeka tako lako od sna, kako je Isus probudio ovog mladića od smrti. Danas je smrt na zapovijed Isusovu povratila žrtvu, koju je nedavno prerano pokosila. Isusa slušaju i oni, koji snivaju vječni san, jer je gospodar ne samo živih već i mrtvih. Danas je Isus potvrdio riječi svoje: »Kao što Otac podiže mrtve i oživljuje, tako i Sin oživljuje, koga hoće.«

Gledajući majku u oči, a pokazujući rukom na uskrsloga dade ga Isus njegovoj majci, da joj bude svjetlo očima, utjeha u životu, potpora u starosti. Što je u tom času osjećala sretna majka, ne pripovijeda evanđelje, već nam prepušta, da sebi sami stvorimo sliku. Ali tko bi taj čas i mogao opisati čuvstva zaplakane majke, kojoj se žalost nenadano pretvorila u radost? A sav nazočni narod gledajući uskrsloga kamenio se od čuda. Najprije ga napade strah, kako bismo se i mi preplašili, kad bi pred našim očima ustao čovjek, koga sprovodimo do groba. No doskora nestade straha pred veseljem, što se Bog smilovao svome narodu i poslao im takva proroka. Tako je zvao narod Isusa, jer se u staro doba svaki poslanik Božji zvao prorok.

Tko će posumnjati, da su obradovana majka i oživjeli sin odsada vjerovali, da je Isus obećani Mesija? I dosada običavao je Isus izliječiti svojom milošću i dušu onima, kojima je pomogao na tijelu. Silan je bio dojam toga čuda. Svuda se pripovijedalo o udovičinu jedincu, koga je prorok iz Nazareta uskrsnuo od mrtvih. I brzo se raširi glas o tom velikom čudu po Judeji i susjednim zemljama: Feniciji, Pereji te Idumeji.

Ivanovi učenici

Tvrđa Maherunat, u kojoj je bio zatvoren sv. Ivan, bila je s tri strane okružena dubokim ponorom, komu oko ne može doseći dna. Samo s četvrte se strane vijugala do nje uska staza, na kojoj se upoprijećilo nekoliko utvrđenih kapija. Iz tvrđe se lijepo vidjelo cijelo Mrtvo more, rijeka Jordan te gradovi Jerusolim i Hebron. Naokolo je tvrđe svuda polegla mrtva pustoš, ali u zaklonjenim je obroncima ponora rasla maslina, vinova loza i paome. Iz jednog gorskog kotla pušilo se sumporno vrelo. Ali je u tvrđi zrak bio čist i zdrav za deset tisuća ljudi, koji je nastaniše. U toj pustoši, odsječen od cijeloga svijeta, daleko od svojih Israelaca, čamio je sveti Ivan među arapskim i idumejskim vojnicima. Jedina mu je utjeha bila, što su ga smjeli pohađati njegovi učenici. Oni su mu pripovijedali, s kolikim uspjehom uči Isus narod i kolika čudesa čini. A Ivanu bude žao, što svijet ne će da upozna u Njemu obećanog Mesiju.

I jednoga dana pošalje dvojicu svojih učenika k Isusu, da Ga upitaju:

»Jesi li ti onaj, koji ima doći, to jest obećani Mesija, ili da drugoga čekamo?«

Nije Ivan pitao toga radi sebe, ta on je svijetu otvoreno izjavio, da je Isus obećani Mesija, jer mu je tako kazao sam Bog kod krštenja Isusova. Misleći na skoru svoju smrt, pitao je tako Ivan poradi svojih

učenika, koji ostadoše uz njega, da se jednom pridruže k Isusu. Uz to je vruće želio, da cijeli narod židovski prizna Isusa za Mesiju. Pitanjem je dakle svojim htio zapravo da kaže: »Znadem ja, da si ti obećani Mesija, ali te Židovi kao takva nažalost ne priznavaju. Reci stoga jasno i otvoreno svima, da si ti Mesija i da se drugomu nadati ne mogu.«

Ne znamo, gdje su učenici Ivanovi zatekli Isusa, jer evanđelje bilježi samo, kako Ga nađoše u najvećem poslu. Upravo je u taj čas iscijelio Isus mnoge od bolesti i od muka i od zlih duhova te slijepima darovao vid. Ispred mnoštva naroda, koji Ga je opkolio, jedva dopriješe učenici Ivanovi do Isusa. I došavši upitaju Ga pred cijelim narodom, je li obećano Mesija. Sve je željno očekivalo, što će Isus na to odgovoriti. Dobro je Isus razumio, kud smjera Ivan svojim pitanjem, ali nije htio da na nj odgovori riječima. Kako je bio ponizan i oprezan, nije mogao otvoreno izjaviti: »Jest, ja sam Mesija.« Za tako važnu stvar trebalo je jačih dokaza od riječi, trebalo je djela. Zato reče Isus pokazujući na izliječene:

»Idite i javite Ivanu, što ste vidjeli i čuli: slijepi progledavaju, hromi hode, gubavi se čiste, gluhi čuju, mrtvi ustaju, siromasima se propovijeda evanđelje.«

Ljepše i bolje nije mogao Isus dokazati, da je Mesija, jer su ta čudesa bila očiti znakovi Njegove svemožnosti, te su jasno kazivala, da je Bog došao s neba na zemlju. Ali nije zadaća Isusova bila da čini čudesa, već da pouči i podigne one, što ih svijet prezire, da pokaže, kako pred evanđeljem nema razlike između bogatih i siromašnih, kako su pred Bogom jednaki svi, koji hoće da se spase.

Odgovor je Isusov podsjetio odmah učenike Ivanove na znakove, kojim su proroci jasno obilježili Mesiju. Riječi, što ih je Isus odgovorio, davno je napisao za Mesiju prorok Isaija, pa je Isus njima htio samo upozoriti Židove, kako se na Njemu ispunilo proroštvo Isaijino. Tako je Isus i čudesima i riječima proroka Isaije jasno kazao svima, da je obećani

Mesija. No Isus se rodio siromašan, nije pokazivao, da će uspostaviti kraljevstvo židovsko, a to je odvraćalo Židove od Isusa. Zato doda:

»Blago onomu, koji se ne sablazni o mene,« jer bi to bilo za njega vječna propast.

Sveti je Ivan bio zadovoljan s odgovorom Isusovim, jer je Isusu dao prilike, da se pred svijetom javno očituje za Mesiju. Tako je i opet svjedočio za Isusa, jer je bio povod Njegovoj izjavi.

Teško je palo Isusu na srce, što toliki nijesu htjeli da shvate ni Ivana Krstitelja ni Njega. I kad odoše učenici Ivanovi, poče se javno tužiti pred narodom, što Židovi ne htjedoše vjerovati Ivanovu svjedočanstvu za Isusa. Zato ih sjeti, s kolikim su oduševljenjem hrlili u Judejsku pustinju, kad se pojavio Ivan Krstitelj, te ih upita:

»Vi valjda nijeste izašli u pustinju, da na obalama jordanskima vidite trsku, koja se ljulja na svaki šušanj vjetrova?« Trska je znak nestalnosti, pa tim htjede Isus reći: u Ivana nijeste opazili nikakve nestalnosti ni prevrtljivosti. Po svom čvrstom značaju, po svojoj odlučnosti bio je Ivan nepokolebljiv kao hrast. »Niti ste išli u pustinju, da vidite čovjeka razmažena. Takva čovjeka morali bi tražiti u kraljevskom dvoru.« Tamo su oni, koji nose dragocjene haljine i žive u slasti, a Ivan je nosio prosto odijelo i provodio strog život. »Vi ste izašli u pustinju, da vidite proroka. Pa zašto nijeste poslušali Božjeg proroka i činili pokoru, zašto nijeste onda vjerovali riječima, što ih je govorio za mene? Doista vam kažem, ne samo da je Ivan bio prorok, već je bio i više od proroka.« Drugi su proroci gledali Isusa samo izdaleka, u duhu, a Ivan Ga vidje rođenim očima, drugi su proroci navieštali Mesiju izdaleka, a Ivan je na Nj pokazao prstom. Veći je Ivan od drugih proroka i zato, što su proroci i o njemu proricali. Nije Ivan samo najveći prorok, već i najveći čovjek Staroga Zavjeta. »Zaista vam kažem, nije ustao između rođenih od žene veći čovjek od Ivana Krstitelja.« Abraham,

Mojsija, David, Salamon, Isaija, Daniel — svi su manji od Ivana. Veći je Ivan od njih ne po svetosti, već po službi svojoj, jer je njemu bilo povjereno, da pokaže Isusa.

Unatoč tolikoj velikoj časti veći je od svetoga Ivana onaj, koji je manji u kraljevstvu mesijanskom, to će reći onaj, koji ne zauzima u Novome Zavjetu tako visok položaj, kakav je zauzimao sveti Ivan u Starome Zavjetu. Novi Zavjet visoko stoji nad Starim. U nj ulaze ljudi preporođeni po Duhu Svetom, te postaju sinovi Božji i baštinici kraljevstva nebeskoga. Zato je svaki kršćanin veći od svetoga Ivana, kako je najmanji sin gospodarev više u kući od prvoga sluge.

Riječima, što ih Isus reče u pohvalu Ivana Krstitelja, htjede ga Isus nagraditi za revnost i odlučnost, kojom je svjedočio za Nj. Pohvala je ta bila kao nadgrobni govor svetomu Ivanu, koji je doskora posvema isčeznuo iz povijesti Novoga Zavjeta.

Isus je želio, da što više ljudi uniđe u kraljevstvo nebesko i primi nauku Njegovu. Nasilnici hoće, da je silom svladaju, i ne dadu, da u nju uniđu, koji bi htjeli. Stoga kraljevstvo nebesko, to jest Crkva, silu trpi od onoga dana, kad je Ivan počeo propovijedati u dolini jordanskoj. Poznato je, s kolikom su zlobom farizeji progonili Isusa i nastojali, da narod od Njega odvrate, jer su krivo shvatili jedno proroštvo Malakijino. Taj je prorekao: »Evo, ja ću vam poslati Iliju prije, nego dođe dan Gospodnji velik i strašan.« Te riječi kažu jasno, da će Ilija doći prije strašnog sudnjeg dana. Da pobije krivo mišljenje onih, koji nijesu vjerovali, da je Isus obećani Mesija, jer da još nije došao Ilija , nastavi Isus:

»Ako hoćete pravo razumjeti, Ivan je u nekom smislu Ilija, koji ima doći.«

Ivan je Ilija, koliko je pripravljao svijet na prvi dolazak Isusov, kako će ga Ilija prirediti na drugi dolazak, uoči sudnjega dana. Nije Ivan Ilija osobom, već duhom, jer su oba proroka među sobom dosta

nalik. Oba su živjela u pustinji strogim životom. Ilija je korio kralja Ahaba i njegovu ženu Jezabelu, pa je morao bježati pred njihovim gnjevom, a Ivan je izgubio glavu, što je prekoravao Heroda zbog Herodijade. Da pobudi pozornost i slušateljima stavi na srce posljednje riječi, završi Isus zagonetnom rečenicom:

»Tko ima uši da čuje, neka čuje.«

Iste riječi upotrebljava Isus, kadgod navodi kakvu važnu i duboku istinu, o kojoj želi, da slušatelji razmišljaju. Tako je i sada htio reći, da je kraljevstvo mesijansko već došlo, da je Ivan Njegov preteča, neka se ne nadaju drugome Mesiji.

Grešnici i carinici su poslušali Ivana, a farizeji prezreše njegovo krštenje. Tako se dogodilo i Isusu. Nesretnici i siromašni prigrlili su Njegovu nauku, a židovski su je poglavice odbili. Da pokaže, kako njima nije ništa pravo, isporedi ih Isus sa djećacima na trgu, koji hoće da se igraju, pa prebacuju drugovima: »Evo smo vam veselo svirali na frulu, da se igrate s nama svatova, a vi niste htjeli plesati. Onda smo opet zasvirali žalosno, da se igramo sprovoda, a vi ne htjedoste tugovati niti se udarati u prsa kao narijekalice. Pa nikako dobro.« Tako i Židovi ne htjedoše poslušati ni svetoga Ivana ni Isusa. Propovijedao im je sveti Ivan, koji nije jeo i pio kao obični ljudi, već je strogo postio, pa ga nijesu poslušali, već su govorili, da je u njemu đavao. Bili su uvjereni, da Ivana uzdržaje neka viša moć, jer je toliko postio. Umjesto da kažu: »Taj je od Boga«, govorili su, da ga drži đavao. Morali bi dakle vjerovati Isusu, koji je jeo i pio kao i drugi ljudi, ali su nauku Njegovu odbijali klevećući Ga, da je izjelica i pijanica, jer Mu nijesu mogli zaboraviti gozbe kod carinika Mateja. Poglavice židovski nijesu poslušali Ivana, koji ih je pozivao, da čine pokoru, i nauku svoju preporučao strogim životom. A nijesu poslušali ni Isusa, koji je svoje riječi potvrđivao čudesima, te Židove pozivao na veselje, što će ga uživati na nebu. Sretni su nasuprot oni, koji vjeruju,

jer Isus veli: »Ipak opravdaše mudrost djeca njezina.« Mudrost Božju, koja je naviještala kraljevstvo Božje po Ivanu jednim načinom, a po Isusu drugim načinom, upoznaše djeca njezina, a to su svi, koji slušaše propovijedanje Ivanovo i primiše nauku Isusovu.

Grešnica.

U to doba umoli Isusa jedan farizej, da jede s njime. Ime mu je bilo Simon, a živio je po svoj prilici u Kafarnaumu. Židovi su pozivali obično gosta na večeru i dočekali bi ga s velikim poštovanjem. Domaćina bi ga primio i pozdravio na pragu kuće riječima: »Gospodin bio s tobom.« Na to bi gosta poljubio u lice u znak, da je došao k prijatelju, pa se u njegovoj kući nema ničesa bojati. Prije nego će unići u sobu, snimio je gost svoje sandale, da ne umrlja sagove, kojima je soba bila pokrivena. Sad je pristupila sluškinja i oprala gostu noge, koje su obično bile prašne od debele ulične prašine. Odličnijemu gostu još bi pomazali glavu uljem i poškropili bradu miomirisom. Stari su Židovi sjedjeli na zemlji, kao što i danas sjede Arapi. Poredaju se okolo po metra visoka okrugla stola, na koji bi stavili jednu zdjelu za sve. Tanjura ni danas ne poznadu, a jelo uzimaju rukama veleći, da su palac i kažiprst najbolja vilica, koju je čovjeku dao sam Bog. Ali u vrijeme Isusovo poprimili su Židovi već perzijski i grčki običaj, pa su za stolom ležali na divanu. Gornje tijelo poduprli bi laktom lijeve ruke, desnom bi uzimali jelo, a noge su im bile natrag pružene.

Isus nije odbio poziva carinika Levija, pa se i sada odazvao Simonu, da pokaže, kako ne mrzi na farizeja. Čini se, da je Simon pozvao Isusa samo od radoznalosti, da Ga motri izbliza, jer Ga je dosta hladno dočekao. Isus kao da toga nije opazio. Što je farizej uskratio Isusu, obilno mu se nadoknadilo s druge strane.

Dok je Isus bio kod stola, dođe u sobu jedna žena, koja je u gradu bila poznata kao grešnica. Nije to bila kakva propala žena, jer takva ne bi ni smjela u farizejsku kuću. Bila je to imućna svjetska gospođa, jer se čistim srebrom vagala pomast, koju je donijela Isusu. Samo je zapala u grijeh s odličnim svojim što-vateljima, a to je u gradu bilo poznato. Ali je doskora uvidjela, kako prolazi veselje, komu se podala, i ogadi joj grijeh, pa joj bude silno žao, što je tako duboko pala. Stoga odluči, da će promijeniti svoj život. Čula je, kako je Isus dobar i ljubezan i kako je mnoge iz-liječio i utješio. Prosvijetljena milošću Božjom upozna u Njemu poslanika, koji će joj oprostiti zabludu i po-vratiti mir bolnoj duši. Zato kad je čula, da je Isus u kući Simonovoj, odluči, da će u Njega potražiti lijek svojoj rani. Nebrojeni su tražili dosada pomoć u Isusa, ali ih je na to više nagonila tjelesna nevolja. Danas je prvi put dovela grešnicu k Isusu jedna duhovna bol, teret njezinih grijeha. I pošla je do Isusa. Mari ona, što će reći svijet! Sramila se u duši sama sebe, pa je nije bilo sram priznati pred svijetom, da je greš-nica. Javno je griješila, pa hoće da i javno čini pokoru. Neka sveta odvažnost ohrabri je te uđe nezvana u sobu, da potraži zdravlje svojoj duši. Došla je, da Isusa pomaže, ali kad Mu se približila, svlada je tolika bol, te poče gorko plakati. Od plača i boli nije mogla da kaže nijedne riječi. Zato su suze njezine odviše jasno kazivale, da se gorko kaje i moli za oproštenje. Što joj je prije služilo za sredstvo grijeha, to upo-trijebi sada za pokoru. Očima je zavodila na grijehe, koje sada pere suzama svojim, i kleknuvši pusti, da joj obilne suze poteku po nogama Isusovim, kao da ih hoće prije oprati, nego će ih pomazati. Kako joj nije trebalo vode, tako nije trebala ni ručnika. Kao da nije vrijedna, da se čim drugim takne Isusovih nogu, ras-pusti brzo kosu svoju, koja je dosada služila, da podigne ljepotu njezinu, i poče otirati noge Isusove. Sve je to uvelike ponizivalo gospođu njena stališa. Došla je, da Isusu iskaže najveću čast i da Mu dragocjenom pomasti pomaže glavu, ali se toga nije usudila učiniti,

već je u velikoj poniznosti svojoj pomazala samo noge Njegove. Tim je javno pokazala živu vjeru i svoje kajanje. Vidjela je u Isusu Boga, koga je uvrije-dila, pa Ga moli, da joj oprosti grijehe, radi kojih se silno kaje.

Taj prizor, nad kojim su klicali od veselja anđeli nebeski, hladno je sa strane motrio farizej Simon. Gledao je, čudio se i zgražao se. Protivilo se njegovim predajama, da bi se židovskom učitelju smjela pribli-

Isus i grešnica.

(Naslikao Fridrik Overbeck.)

žiti žena, pa još takva žena, a to je s tim strašnije bilo za Isusa, jer Ga je narod držao za proroka. Za-mjerali su farizeji Isusu, što je ljubezan s grešnicima, pa se i domaćin ljutio, što se tako što događa u nje-govoj kući. Čudio se, što je Isus ne istjera, kako bi on to učinio, jer je farizejska predaja glasila: »Od grešnice da si četiri lakta daleko!« Najljepšu crtu Mesijina značaja — smilovanje prema grešniku —

nije mogao Simon da pojmi, već ga je to još sablažnjavalo, kako i sunčano svjetlo može samo da jače draži bolesno oko. Ni javna pokora, ni obilne suze grešničine nijesu pobudile u njemu smilovanja. Svijestan sebi, da je pred Bogom pravedan, gledao je Simon prezirno i grešnicu i Spasitelja. I poče sumnjati o Isusu. Ili Isus ne zna, tko je ta žena, onda nije pravi prorok, jer bi je inače odbacio od sebe, a i Bog ne bi dopustio, da se Njegov poslanik tako javno osramoti pred svijetom. Ili Isus znade, tko je ta žena, a onda nije svet, jer bi se žacao, da Ga se ona samo takne. U svakom slučaju vara se narod, koji Isusa drži za proroka. Tako je farizej mislio u sebi, ali se nije usudio da to i javno kaže.

Isus je pročitao Simonove misli i čuo, što rogobori u svojoj duši. Tako se našao pred dvojicom ranjenika. Jedan je upoznao svoju ranu i potražio u Isusa lijeka, a drugi i ne zna, da teško boluje od oholosti. I sad poče Isus da liječi obojicu. Da ne osramoti farizeja pred gostima, poče pripovijedati događaj iz običnoga života, koji naoko nije bio ni u kakvoj svezi s onim, što se netom pred svima dogodilo.

»Simone«, reče Isus, »imam ti nešto reći.«

A Simon odgovori:

»Učitelju, kaži!»

Na to Isus nastavi:

»Čovjek je neki imao dva dužnika, jedan mu je bio dužan pet stotina, a drugi pedeset dinara.* Kad je vidio, da nijedan od njih nema, čim bi platio, pokloni dug obojici. Pitam te, koji će ga više ljubiti?«

Možda se Simon bojao, da Isus ne izvede štogod protiv njega iz njegova odgovora, pa reče dosta bojažljivo:

»Mislim, onaj, komu je više poklonio.«

A Isus potvrdi odgovor njegov riječima:

* To čini u našem današnjem novcu kod prvog dužnika 111 naših dinara, a kod drugoga 11 naših dinara.

»Pravo si sudio!«

Prirodno je, da čovjek očekuje veću zahvalnost od onoga, komu je više dao. Simon je doista pravo sudio, ali je tim i samoga sebe osudio. Nije se jadan dosjetio, da je u toj priči Isus onaj, koji ljudima prašta veće i manje dugove, već prema tomu, kako Ga ljube.

I sad poče Isus braniti grešnicu, koju je farizej tako nemilo osudio. Ona je stajala još uvijek straga kod nogu Njegovih. Isus je čuo njen plač, osjetio, što radi, ali je još nije pogledao. Sad se najednom okrene, pokaže rukom na grešnicu te reče:

»Vidiš li ovu ženu?«

Pitanjem svojim htio je da jače istakne veliku opreku, kako se ponio spram Njega Simon, a kako grešnica. Dok je on učinio samo nešto, učinila je grešnica sve, što je mogla. Oholi je farizej mislio, da je Isusa dosta počastio već time, što Ga je pozvao na večeru, pa ne treba da Ga primi, kako je običaj dočekati gosta. Isus nastavi, kao da ga kori:

»A kakvu si mi ti ljubav pokazao? Uđoh u kuću tvoju, vode mi za noge nijesi dao, a ova grešnica obli noge moje dragocjenom vodom svojih suza i obrisa ih kosom svojom. Cjelova mi nijesi dao, a ova, otkako je ušla, nije prestala cjelivati noge moje u znak duboka poštovanja i žarke ljubavi svoje. Uljem nijesi pomazao glave moje, a ova je skupom pomasti pomazala noge moje, jer se nevrijednom smatrala, da se takne moje glave. Zato ti kažem: opraštaju joj se grijesi mnogi, jer je ljubila mnogo.«

Savršenim pokajanjem svojim, što ga je pokazala i vanjskim načinom, zaslužila je oproštenje grijeha, koje je Isus sada potvrdio. Grijeh izjeda dušu kao rđa željezo. Da se ukloni, treba vatre ljubavi Božje. Što je veća ljubav, to se prije opraštaju grijesi, kao što i jača vatra sažeže veću rđu!

»A komu se manje oprašta, manje je ljubio«, završi Isus poradi farizeja.

Sad postade Simonu jasno, što znači ona priča o dva dužnika. Veći dužnik je grešnica, koja se silno zadužila u Boga, ali je vrelim suzama i žarkom ljubavi zaslužila, da joj Bog oprosti. Simon je onaj, koji je pokazao Isusu manje ljubavi. I čudno je negdje farizej gledao, kad je Isus otkrio misli njegova srca i dokazao, kako je grešnica prije zavrijedila, da joj Bog oprosti grijehe, nego njemu.

S velikim strahom slušala je grešnica, što će Isus o njoj reći. Svaka riječ padala je kao melem na bolnu dušu njezinu, jer joj je tijekom govora Isusova sve jasnije bivalo, da je našla milost u Gospodina. Potpuna sreća stiže je tek sada, kad joj Isus reče:

»Opraštaju ti se grijesi.«

Kao da je za nju svanula zora novoga dana. Mjesto grižnje savjesti napuni njezino srce zadovoljstvo, sreća, blaženost.

Drugi gosti farizeji, prijatelji domaćine, čini se, da nijesu iz toga događaja ništa naučili, jer stadoše rogoboriti u sebi:

»Tko je ovaj, što oprašta i grijehe?«

Bit će da su mislili u sebi: »Tko može oprostiti grijehe osim Boga, pa kako taj govori, kao da je Bog?« Ali Isus nije mario, što oni misle, jer je već nekoliko puta dokazao, da može oprostiti grijehe, nego samo reče ženi:

»Vjera tvoja te je spasla, idi u miru!«

Vjera ju je dovela do Isusa, vjera poučila, da će u Isusu naći oproštenje grijeha. Vjera ju je spasla, jer je po vjeri našla milost, koju je tražila, i oproštenje grijeha, što ga je svojom ljubavi zaslužila.

»Pođi u miru«, bio je običan židovski pozdrav, koji je sto puta čula, ali je se nije nikad tako duboko dojmio kao sada iz usta Isusovih poslije njezina uzbuđenja i obilnih suza. »Pođi u miru«, značilo je: »Neka se duša tvoja napuni onim mirom, koji čovjek osjeća, kad zna, da su mu grijesi oprošteni; budi sretna i blažena.« Kako poslije oluje nastaje lijepo, tako su i riječi Isusove razvedrile oblačine, što ih nagomilaše grijesi na njezinu dušu. Pristupila je k Isusu bolesna, a otišla zdrava, došla puna boli, a vratila se puna veselja, približila se s teretom velikih grijeha, a udaljila lake duše i čista srca. Ta je grešnica pokazala put u nebo svima, koji hoće da se izmire Bogom. Suze njezine priskrbiše joj veliku čast, jer je postala uzor svima, koji se kaju za grijehe. Ugledavajući se u nju milijuni traže oproštenje grijeha i mir svojoj duši kod nogu Isusovih.

Putovanje po Galileji.

I pod kraj druge godine svog javnog djelovanja bio je Isus mnogo zaposlen. Pošao je i opet po Galileji te putujući amo tamo po gradovima i selima naviještao evanđelje o kraljevstvu Božjem. Pratilo Ga je jednako dvanaest odabranih apostola, kojima je primjerom pokazivao, kako treba propovijedati, pa ih je tako pripravljao za njihovo zvanje.

Isus nije na ovome svijetu imao nikakva blaga: ni novaca, ni zemlje, ni kuće. Sav se posvetio zadaći, koju Mu je Otac Njegov namijenio: propovijedanju riječi Božje. Zato se i Otac nebeski pobrinuo, da namakne, što je Njemu i Njegovima za život trebalo. Staro je židovsko pravilo glasilo: tkogod pozove u kuću učitelja zakona, pa ga nahrani i napoji i dade mu od svoga dobra, kao da je to darovao Bogu. Držeći se toga židovske su žene rado pomagale učitelje hranom i odijelom. Tako je i Gospodin Bog pozvao neke žene, da priteknu Isusu u pomoć. Sretne, što su našle obećanog Mesiju, ne dopustiše, da strada Onaj, koji je za njih postao siromah, da siromašne izbavi njihova siromaštva. Pomagale su Isusa s tim radije, što je neke od njih izliječio od teške tjelesne

bolesti ili od kakva duhovnog zla. Odlučiše dakle, da se pokažu Isusu zahvalne, a Isus se nije sramio da prima od njih milodare. Trima od tih žena zabilježio je sveti Luka ime. Jedna se zvala Marija Magdalena, jer je bila iz grada Magdale, koji leži na jugozapadnoj obali Genezaretskog jezera. Sveto Pismo veli, da je Isus istjerao iz nje sedam, to jest mnogo đavola, ali ne pripovijeda pobliže, kada i gdje je to bilo. Druga se zvala Ivana, a bila je gospođa jednog činovnika onoga Heroda, koji je pogubio Ivana Krstitelja. Od treće ne znamo upravo ništa osim njezina lijepa imena Suzana, a to znači ljiljanov cvijet. Te žene nijesu jednako išle za Isusom, jer im to ne bi dopustile njihove prilike, već se sad jedna sad druga pobrinula, da Isusu i apostolima prirede jelo ili kupe, što je trebalo, kako bi se nesmetano mogao posvetiti samo riječi Božjoj.

Evo dakle, kako putuje Isus. Ide laganim korakom, jer hodajući mora da govori. Oko Njega je zbor Njegovih apostola. Jedni su pred Njim, drugi sa strane, treći straga, a svi dosta blizu, da mogu čuti Isusa. Oko Isusa se sabrao narod, sad bliže sad dalje od Isusa, kako tko ulovi mjesta. Najviše govori i tumači Isus, ali rado dopušta, da Ga prekidaju moleći, da im protumači, što im nije bilo jasno. U nekoj udaljenosti slijede žene, koje se brinu za životne potrebe Isusove i Njegovih apostola.

Kudgod je Isus prolazio, pridružilo Mu se više ili manje naroda. Sa svih strana vode Isusu bolesne ili nose nemoćne, da ih izliječi. Tako je Isus od jutra do mraka zaokupljen propovijedanjem ili liječenjem. Nijesu Ga pustili na miru ni onda, kad se zaklonio u koju kuću, da jede.

Što je narod više dolazio k Isusu, to je jače rasla mržnja Njegovih neprijatelja. Bili su to poglavice židovskoga naroda: saduceji, prvaci svećenički te pismoznanci, vođe farizeja. Tko bi drukčije mislio ili učio o njihovu zakonu, o hramu, o njihovoj predaji, na toga bi složno ustali svi. A kad je Isus počeo po-

bijati njihove predaje i dokazivati, kako krivo uče, te otkrivati narodu njihovo licemjerje, naišao je u njima na najveće neprijatelje. Ali oni su opet na ve-

Magdalena pokornica.

(Naslikao Martin Rota-Kolunić.)

liku svoju žalost opazili, kako narod sve više pristaje uz Isusa, pa bi se jednoga dana mogao posve odmetnuti od njih.

Belzebub.

U to vrijeme dovedoše k Isusu jednoga nevoljnika, koga su snašla tri zla. Opsjeo ga đavao i tako ovladao njegovim tijelom, da nije mogao ni gledati ni govoriti, već je postao slijep i nijem. Kad ga je Isus izliječio, pokazalo se na njemu troje čudo: otvorile mu se oči, te je progledao, razvezao mu se jezik, te je počeo govoriti, a kretnje njegove postadoše slobodne i pravilne, jer je iz njega izašao đavao. Oko je njegovo zahvalno gledalo Isusa, kad ga je izliječio, a što nije moglo da kaže oko, to su dodala usta. I zadiviše se svi, koji su to vidjeli, te počeše govoriti:

»Nije li ovo Sin Davidov?«

Priprosti je puk odmah u tom vidio znakove Božje moći, te je počeo vjerovati, da je Isus obećani Mesija. A kad su to čuli farizeji, kao da su pobješnjeli. Budući da se čudo dogodilo pred očima cijeloga naroda, nijesu ga mogli nijekati, ali zato htjedoše da jednim udarcem ubiju vjeru u Isusa i još Ga omraze pred narodom. Poznavajući mišljenje i osjećanje tadanjeg vremena rekoše:

»S pomoću Belzebuba, kneza nad vragovima, izgoni đavole.«

Veće klevete nijesu mogli Isusu podvaliti. Između kumira, što su ih štovali susjedni Filisteji, bio je Židovima osobito omražen idol Belzebul, za koga su govorili, da ih čuva od muha i druge gamadi, koja je velika nevolja za istočne tople krajeve. Židovi su izvrnuli to ime u Belzebub, što znači gospodar smetišta i đubrišta, da ga označe kao začetnika svega, što je čovjeku ćudoredno nečisto i grešno. Po njihovu su mišljenju bili i nečisti dusi uređeni kao kakva vojska te su imali na čelu svog zapovjednika, komu su drugi podložni, a taj da se zvao Belzebub. Podvališe dakle Isusu, da je u vezi s poglavicom nad vragovima, saveznik sotonin i potajni neprijatelj Židovima, koji liječi ne s pomoću Božjom, već uz pomoć vražju. A

ako je Isus pomoćnik vražji, onda valja od Njega bježati, mrziti na Nj, a ne još misliti, da bi On mogao biti obećani Mesija.

Protiv te je klevete morao Isus da ustane na svoju obranu. Božanskim je upravo mirom odbio ponajprije tešku osvadu, da je u kakvoj vezi sa sotonom. Svako kraljevstvo, razdijeljeno u sebi, u kom vlada nesloga, razdor, mržnja, opustjet će i u njemu propasti kuća za kućom, grad za gradom. To vrijedi i za kraljevstvo vražje. Sotona bi dakle radio protiv sebe, kad bi Isus njegovom pomoći tjerao vragove. Sotoni je stalo, da se kraljevstvo njegovo proširi i uzdrži. Kako bi mogao onda dopustiti Isusu, da njegovom pomoći još tjera vragove? Uzalud su tražile oči Isusove odgovor na te riječi. Židovi se zakopaše u duboku šutnju.

Bilo je i u Židova ljudi, kojima je uspjelo istjerati vraga iz opsjednutoga molenjem, zazivanjem imena Božjega i zaklinjanjem. Zato nastavi Isus govoriti farizejima:

»Ako ja s pomoću Belzebuba tjeram vragove, preko koga ih tjeraju sinovi vaši,« to jest učenici vaši? Njima vi ne kažete, da tjeraju vragove s pomoću Belzebuba, već lijepo priznajete, da to čine s pomoću Božjom. Zato će vas oni osuditi, jer znadu, da je samo uz pomoć Božju moguće istjerati vragove. »A ako ja prstom Božjim, duhom Božjim samo riječju izgonim vragove, onda je jasan dokaz, da je k vama došlo kraljevstvo Božje,« koje se može podići samo na ruševinama vražje moći.

Isto je dokazao Isus i primjerom iz običnoga života, gdje samo jači može svladati slabijega. Dok čovjek potpuno naoružan čuva ulaz u kuću, nema straha, da bi tko šta oteo. Ali ako jači navali, pa ga svlada i sveže, otet će mu sve oružje: oklop, štit, kacigu, mač, sulicu, u koje se uzdao, razdijeliti ga među svoje drugove i onda će kuću njegovu oplijeniti. Taj jaki naoružani jest zapravo sotona, tvrđa mu je cio svijet, uza nj je velika vojska, a to su ljudi,

koji mu služe. Oružje su njegovo različni grijesi, kojima drži ljude u svojoj vlasti. Jači, koji je došao i svladao sotonu, jest Isus, koji je svojim primjerom i naukom pokazao, kako valja svladati napasti vražje. Plijen, što ga je oteo sotoni, jesu ponajprije ljudi, koje je đavao opsjeo, a Isus oslobodio. Taj je plijen nadalje milost Božja, mir duše, veselje, koje nam je vrag grijehom zarobio, a Isus povratio. Ta je priča ujedno proroštvo Isusovo, kako će se boriti dva svijeta: carstvo Božje i carstvo vražje na ovoj zemlji. U toj borbi između đavla i Isusa ne može nitko ostati ravnodušan i po strani. Tko nije Isusu prijatelj, već mu je time neprijatelj.

»Tko nije sa mnom, protiv mene je,« govorio je Isus.

U tom su ratu dvije vojske: Isusova i sotonina, treće ne može biti. Tim je Isus smjerao na ljude, koji su povjerovali, da je Isus obećani Mesija videći čudesa Njegova, a kad su čuli, kako njihovi učitelji Isusa kleveću, nijesu znali, na koju bi stranu. Istu misao izrekao je Isus ovim riječima:

»Tko ne sabire sa mnom, taj rasipa.«

Isus je došao, da skupi stado, koje se razišlo poradi nemara pastireva, da pomiri ljude s Bogom i ujedini u jedno kraljevstvo. A učitelji židovski mjesto da Mu pomognu, još odvraćaju narod od Isusa. Što čeka tvrdoglave Židove, koji ne će da pristanu uz Isusa, pokazao je Isus daljom pričom, a na tu Ga je podsjetio čovjek, kojega je malo prije izliječio od nečistoga duha.

Kad nečisti duh izađe iz čovjeka, ide kroz bezvodna mjesta tražeći pokoja i ne našavši ga kaže: »Vratit ću se u kuću svoju, otkuda sam izišao.« I došavši nađe je pometenu i ukrašenu. Tada otiđe i uzme sa sobom sedam drugih drugova gorih od sebe i ušavši stanuju u tom čovjeku. I bude čovjeku gore nego prije. Tako je i zlom rodu ovome.

Tim se riječima Isus taknuo povijesti naroda židovskoga. Poslije Davidovih i Salamunovih vremena svladao je Židove sotona, jer ostaviše pravoga Boga i padoše u kumirstvo. Od tog zla potpuno ih je izliječilo sužanjstvo babilonsko, gdje upoznaše svu ništetnost krivih bogova. Ako sada ne prime milost, koja im se pruža, pa odbiju Isusa, grozi im se Isus, da će ih stići još teža kazan, jer će pasti u još gore ropstvo sotonsko. Hram njihov bit će i opet razoren kao prije sužanjstva. A oni će biti rastepeni ne samo po Babiloniji, već po cijelome svijetu.

Zatim im je Isus pokazao, kako teško griješe, što su Ga zlobno potvorili, da je u vezi sa sotonom:

»Svaki grijeh i hula oprostit će se ljudima, ali hula na Duha Svetoga ne će se oprostiti ljudima.«

Svaki grijeh uopće, a hula napose, opraštaju se čovjeku, ako se za nj pokaje. Hulenjem na Duha Svetoga, to jest protiv djelovanja Božjega, ogriješio se čovjek, kad silom zatvara oči i ne će da vidi jasna djela moći Božje. Taj su grijeh počinili farizeji, jer su znali, da samo Duh Božji može sotonu protjerati iz opsjednutoga, pa su to čudo ipak pripisivali moći vražjoj. Takav grijeh ne će se oprostiti, ne zato, što ga Bog ne bi htio ili mogao oprostiti, već što grešnik stavlja oproštenju zapreke. Ili je otvrdnuo, pa mu nije za grijeh žao, ili očajava, pa drži, da mu Bog ne može oprostiti velike njegove grijehe, ili je preuzetan, pa griješi na račun, da će mu Bog sigurno sve oprostiti. I ako tko rekne riječ na Sina čovječjega, oprostit će mu se, ali tko kaže riječ na Duha Svetoga, ne će mu se oprostiti ni na ovome ni na drugome svijetu. Židovi nijesu mogli vjerovati, da je Isus obećani Mesija. Taj grijeh mogao im se još oprostiti, jer su bili zavedeni predrasudama, da će Mesija biti zemaljski kralj. Tko dakle zaveden kakvom predrasudom uvrijedi Isusa, oprostit će mu se, jer takav grijeh ne potječe iz zlobe, već iz neznanja ili iz zablude. Ali tko očita djela Božje dobrote zlobno i tvrdokorno pripisuje vragu, takav se grijeh ne će oprostiti ni na ovome svijetu, to jest u vrijeme prije sudnjega dana, ili dok čovjek živi, a ni na budućem svijetu, koji za čovjeka

počinje njegovom smrti, a za cio svijet sudnjim danom, pa traje svu vječnost.

Napokon im je Isus pokazao, kako njihove klevete izviru samo iz zlobna njihova srca.

»Ili načinite, to jest priznajte, da je drvo dobro i rod njegov dobar, ili recite, da je drvo zlo i rod njegov zao.«

Farizeji ne mogu nijekati, da je Isus istjerao đavla i time učinio dobro djelo. Pa ipak kazaše, da je drvo zlo, to jest da je Isus samo oruđe vražje. Nije čudo, što tako govore, jer im je srce otrovano.

»Legla gujina, puni ste zlobe kao zmije. Kako bi vi mogli dobro govoriti, kad je u vas srce pokvareno ?« Kako zmija ne može svojim ujedom nego trovati, tako ne možete ni vi lijepo govoriti, kad vam je srce puno zlobe. Riječi pokazuju, kakvo je srce u koga, jer usta govore ono, čega je srce puno. Dok čovjek ne popravi svoje zlo srce, bit će riječi i djela njegova zla, a dobar će čovjek iz dobra srca iznijeti dobro blago. A ja vam kažem, da ćete račun dati na sudnji dan za svaku isprazну riječ, od koje nema nikakve koristi ni onaj, koji je kaže, ni onaj, koji je sluša. Bolje je čovjeku, da bez potrebe baca kamenje, nego da govori nepotrebne riječi. Ako dakle Bog traži račun o svakoj ispraznoj riječi, kako će ljudi istom odgovarati za hulu na Duha Svetoga ! Riječi su nepogrešljiv i siguran znak, kakvo je u koga srce, zato ćeš se po svojim riječima opravdati ili po svojim riječima osuditi.

Blažena majka.

to doba doživješe farizeji poraz, odakle se ni nadali nijesu. Dok je Isus govorio, prekine Ga najednom usklik neke žene. Nije se mogla uzdržati, da javno ne izjavi svoje oduševljenje za Isusa. I ustane na obranu Isusovu ne bojeći se ništa njegovih neprijatelja. Da pokaže svoju čistu vjeru i ljubav k Isusu, podigne glas svoj te poviče :

»Blago utrobi, koja te je nosila, i prsima, koje si sisao !«

Ta žena zove sretnom Blaženu Djevicu Mariju, što je rodila i othranila takva Sina. Ali hvaleći majku slavi i Sina, jer ako je majka sretna poradi Sina, onda je Sin još sretniji. Ta izjava nije sigurno bila farizejima mila, ali zato s tim veća utjeha Isusu. Isus nije porekao hvale izrečene u čast svojoj Majci, već je potvrdi i proširi riječima :

»Pače blago onima, koji slušaju riječ Božju i koji je drže.«

Htio je time kazati, kako kod Njega više vrijedi duhovno rodbinstvo nego tjelesno. Sretna je Blažena Djevica Marija, što je Isusa rodila i othranila, ali je još sretnija, što Ga je u srcu nosila, ljubila, te po Njegovoj nauci živjela. I nije tako blažena samo Majka Isusova, već još veća čast čeka one, koji u Isusa vjeruju i vladaju se, kako evanđelje traži. Kolike žene zovu Majku Božju sretnom, a sad im Isus pokaza put, da se dovinu do još veće časti.

Ta je žena potvrdila riječi, što ih je Bla- Djevica Marija kazala pred Elisabetom : »Odsad će me blaženom zvati svi narodi.« I doista. Majka je Božja blažena, jer je rođena Majka Isusova, koji kraljuje na nebu i na zemlji po sve vijeke vijekova. Ali valja da Blaženu Djevicu Mariju štujemo i poradi njezine svetosti. Nitko na svijetu nije riječ Božju prigrlio i čuvao takvom ljubavi kao Majka Božja.

Jonin znak.

umukoše farizeji, što oklevetaše Isusa, da je u svezi sa Belzebubom. Ali se odmah pojaviše drugi i rekoše licemjerno :

»Učitelju, mi bismo radi od tebe vidjeti znak.«

U tih je farizeja bilo više zlobe nego u prednašnjih, samo što je prikrivaju svojim neznanjem. Kažu Isusu : »Učitelju«, kao da Ga uvelike štuju i žele od Njega nešto naučiti. A uistinu su licemjeri. Oni traže

od Isusa znak na nebu, kud ne može da segne ljudska ruka, gdje radi samo Bog. Neka Isus učini, da sunce pomrča, ili neka se ukaže na nebu kakav ognjeni stup, ili neka nenadano ustane silna oluja. To će njima biti dokaz, da je Isus doista Mesija, pa će u Nj vjerovati. Kao da čudesa, što ih je Isus dosada činio, nijesu ništa vrijedila, kao da nije nikakvo čudo, što je malo prije iz opsjednutoga izagnao vraga. A da Isus i zadovolji njihovu želju, opet bi lako kazali, da su to prirodne sile, da to nije dovoljan znak, da Ga priznadu za Mesiju. Isus ih samo pogleda i reče :

»Rod zli i preljubni traži znak.« Zao je naraštaj sadašnjih farizeja, jer su licemjerni. A preljubnici su, jer su izgubili i od Boga otpali. »I ne će mu se dati znak«, nastavi Isus, »osim znaka Jone proroka.« Kao da kaže : uzalud bi bilo svako čudo ovomu naraštaju, pa zato ne će učiniti, što traže. U svojoj dobroti nastavit će s dosadašnjim čudesima. A kada dođe tomu vrijeme, pokazat će im posebno čudo, čudo Jone proroka, jer se nešto slično dogodilo i Joni. »Kao što je Jona bio u trbuhu ribe tri dana i tri noći, tako će i Sin čovječji biti u srcu zemlje tri dana i tri noći.«

Čudo, što ga je doživio Jona, jedno je od najvećih u Starome Zavjetu. Nema čudnovatijeg primjera, kako je Bog spasao život čovjeku, koji bi po svim zakonima prirodnima morao umrijeti. Da tko tri dana i tri noći živi u želucu ribe, to je nešto nečuveno. Jona je bio slika Isusova. Tim, što ga baciše u more, sačuvao je život svima na brodu. A što se nakon tri dana spasao iz trbuha ribe, prorekao je, da će i Isus uskrsnuti iz srca zemlje. To srce zemlje ili je grob, u koji položiše tijelo Isusovo, ili pretpakao, u koji je sašla duša Isusova, kad je ostavila tijelo na križu. Tri dana, što ih je Isus proveo u srcu zemlje, nijesu sedamdeset i dva sata, već se po židovskom računu svaki započeti dan računa za cio. Kako je riba izbacila Jonu, tako ne će ni smrt zadržati Isusa u zemlji. Tim je riječima prorekao Isus svoju smrt i svoje uskrsnuće. No kako Židovi ne bi Isusu vjerovali, ni da je zadovoljio želju njihovu, tako im ne će koristiti ni

Njegovo najveće čudo, jer ne će u Njega vjerovati, ni kad ustane od mrtvih.

Drugi bi se videći djela Isusova davno uvjerili, da je Isus obećani Mesija. Tako će ljudi Ninivljani izaći na sud s rodom ovim, jer pokoru činiše na propovijedanje Jonino, a ovdje je veći od Jone. Pokvareni su neznabošci činili pokoru, kad im je propovijedao stranac Jona, a odabrani je narod gluh na propovijedanje samoga Boga, koji je svoje riječi potvrdio čudesima. Zato je odabrani narod gori od neznabožaca, pa će Ninivljani ustati na posljednjem sudu i svjedočiti protiv Židova, koji će biti osuđeni.

Isto pokaza Isus i drugim primjerom. Kraljica Saba s južne obale Arabije čula je mnogo o kralju Salamonu, te je držala, da je dosta od toga pretjerano i izmišljeno. Da se uvjeri, koliko ima u tom istine, dođe k Salamonu. A kad vidje njegovo bogatstvo i mudrost, reče : »Veća je tvoja mudrost nego glas, koji se o njoj širi.« Kraljica južna ustat će na sudu s rodom ovim i osudit će ga, jer je došla iz daleka kraja, da čuje mudrost Salamonovu, a gle ovdje je veći od Salamona. Kraljica Saba nije se mogla dosta načuditi mudrosti Salamonovoj, Židovi pobijaju mudrost Božju, koja je s Isusom došla k njima. Kraljevanje Salamonovo bilo je najsjajnije doba židovskog kraljevstva, ali sve to nije ništa prema onome, što Židovi danas vide i čuju. Kad Isus kaže, da je veći od proroka, mudriji od Salamona, očituje i opet, da je obećani Mesija. Tako je Isus pobio i ove farizeje, ali je još više uspirio mržnju njihovu.

Braća Isusova.

Isus je izliječio opsjednutoga i pobio farizeje u jednoj kući, kamo se natisnulo mnogo naroda. Dok je Isus korio farizeje, dođe Mu glas, da Ga traže mati i braća Njegova, koji Mu dođoše u pomoć. Neprijateljstvo između Isusa i farizeja izbijalo je sve jače, pa je mržnja njihova uzbunila prijatelje Isusove. Bojali su se, da farizeji ne bi

Isusa pograbili i odveli na sud u Jerusolim, ili da Mu se što gore ne dogodi. Zato dođe rodbina Isusova, da Ga istrgne iz te pogibeljne sredine. Da Ga lakše prinude, da pođe s njima, dovedoše i Njegovu Majku. Računali su, da će Isus na njihov poziv odmah izaći, kad čuje, da Ga čeka Njegova Majka. I kad začu Blažena Djevica Marija, da Isusu prijeti pogibao, našla se kod Njega upravo tako, kako je kasnije potrčala do Njega, kad je začula, da su Ga osudili na smrt.

Tko su ta braća Isusova? Osnovna je istina naše vjere, da Blažena Djevica Marija nije imala nikakve djece osim Isusa. To se razabire iz Svetoga Pisma. Da je Isus imao braće, preporučio bi na smrti Majku svoju bratu svome, a ne apostolu Ivanu, voji Mu nije bio rođak. Nijesu to dakle bila braća, već rođaci Isusovi. Židovski jezik, kojim je Isus govorio, ne poznaje naše riječi bratučed, stričević ili sestrić, već sve zove samo riječju brat. U njih dakle riječ brat ne znači samo sina ili kćer istoga oca i majke, već se tako zovu i drugi bližnji i daljnji rođaci.

To se i opet razabire iz Svetoga Pisma. Kao braću Isusovu navodi Sveto Pismo Jakova, koji je bio apostol i prvi biskup u Jerusolimu, te nekoga Josipa, o kome pobliže ne znamo ništa. A za tu dvojicu veli Sveto Pismo izrijekom, da im je majka bila udata za Alfeja ili, kako ga drugi zovu, Kleopa. Kao braća Isusova navodi se još Juda apostol, koji je napisao jednu svetu poslanicu i koji nam je bolje poznat pod svojim drugim imenom Tadej. Uz njega se navodi i Simon, koji je bio nasljednik svetoga Jakova na biskupskoj stolici u Jerusolimu. U kakvom su rodu bila ta četvorica s Isusom, ne da se točno odrediti. No stari sveti oci govore, da je Kleofa ili Alfej bio brat svetomu Josipu, zaručniku Blažene Djevice Marije. Po tome bi bila braća Isusova sinovi Josipova brata Kleofe. A s tim se lijepo slaže, što veli sveti Ivan apostol, da je žena Kleofina bila sestra Blažene Djevice Marije, što i opet ne znači rođenu sestru, već samo bližnju rođakinju.

Kad dođoše Blažena Djevica Marija i rođaci do kuće, u kojoj je Isus govorio, nastojali su uzalud da se protisnu svjetinom do Njega. Ali glas o njihovu dolasku išao je od usta do usta, te je došao do onih, što su bili uz Isusa. I jedan od njih prekinu Isusa u govoru, te reče:

»Gle, mati tvoja i braća tvoja stoje napolju i traže te.«

Možda je to rekao, da Isus prestane govoriti protiv farizeja i pođe k svojima, te nekako pokaže, da Mu je rodbina više nego riječ Božja. Zato odgovori Isus:

»Tko je mati moja i tko su braća moja?«

Na to pogleda one, koji su sjedjeli do Njega, te pokaže, rukom na učenike svoje i reče:

»Eto mati moja i braća moja.«

Nije Isus time porekao Majke svoje, jer je ne bi odabrao za Majku, kad bi je se ikad sramio, već je tako govorio, jer je upravo naučao, pa ne bi bilo lijepo, da prekine riječ Božju poradi Majke i rođaka svojih. Tim riječima nije Isus zapostavio svoju Majku, već je samo pred nju stavio svoga Oca. Isus je u prvom redu Sin Božji i pred tom službom mora da uzmakne sve, pa i ljubav prema rođenoj majci. Prva je dužnost služiti nebeskomu Ocu, a kad nju zadovolji, pokazat će, da je pokoran Sin zemaljskoj svojoj majci. Pruživši ruku na učenike pokaza Isus, da su Mu miliji od rođaka oni, koji u Njega vjeruju i uza Nj pristaju, da uz prirodno rodbinstvo imade i duhovno, u koje može stupiti svatko. I odmah doda Isus, kako čovjek može da postane duhovni rođak Njegov:

»Jer tko čini volju Oca moga, koji je na nebesima, on je brat moj i sestra i mati.«

Isus je došao, da vrši volju Oca svoga nebeskoga. Tko se dakle Bogu pokorava, stupa s njime u rodbinstvo, toga ljubi, kako se ljubi majka, brat i sestra. Tako je Isus kao drugi Adam, po komu su svi vjernici usko spojeni s Bogom. I što više tko vrši volju Božju, s tim je Isusu miliji i bliži.

Kraljevstvo Božje u pričama.

Odaslanici velikog vijeća iz Jerusolima, što su došli, da uhode Isusa, napregli su sve sile, da narod odvrate od Njega. Počeše Ga u nauci prekidati i javno napadati klevetama. Pozivajući se na židovske poglavice i učitelje, na stare svoje predaje, uspjeli su toliko, da je ugled njihov počeo pred narodom rasti, a Isusov padati. To prinudi Isusa, da poprimi drugi način tumačenja, koji je u ono vrijeme bio obljubljen. Na to Ga primora tvrdokoran otpor Židova, koji pokraj svih nauka i čudesa ne htjedoše da Ga priznadu za Mesiju.

Istočnjak imade bujnu maštu, pa ne će da svoje misli reče suho i kratko, već ih voli zaodjeti u pjesničko ruho. Ovaj način naučanja morao je Isus sada poprimiti, da njime prikriveno izreče, što nije smio kazati otvoreno, kako ne bi raspalio svoje neprijatelje. Umjesto da govori jasno kao u govoru na gori, poče im tumačiti nauku svoju u pričama. Uzeo bi kakav događaj iz prirode ili običnog života, da njime prikaže višu istinu. Tako je u zemaljskim slikama predočio nebeske tajne.

Isusove priče kao da su sastavljene od duše i tijela. Tijelo im je vanjski oblik: svaka je naoko lijepo sastavljena, jednostavna, zanimljiva, ispisana živim bojama. Tko je jedamput čuo priču o rasipnom sinu ili o milosrdnom Samarijcu, ne će je nikad zaboraviti. Mnogo ljepša je duša svake priče, to će reći viša istina, koju nam je Isus u priči prikazao. Priču je slušao narod rado, ali što hoće priča da kaže, tomu se ne mogahu domisliti ni učenjaci židovski. Tko znade rastvoriti vanjsku ljusku u priči, doći će do ugodne i slasne jezgre. S te su strane priče izvor duboke nauke i utjehe. Ta je opet nauka jednostavnim ljudima jednostavna, dok se onomu, koji priču dublje promatra, otvara dublje i sve ljepše blago. Te su priče kao bistro vrelo vode, komu na prvi pogled kao da vidimo

do dna. Ali što više gledamo u vrelo, opažamo, da je sve dublje i da mu dna ne ćemo ugledati. Naoko su priče tako jednostavne, da ih shvaća svako dijete, a naukom svojom tako su duboke, da si njima razbijaju glavu najveći učenjaci. Tako je Isus govorio priprostima i mudrima, malima i velikima, od kojih je svatko gledao priču prema svojim duševnim silama. U pričama pronađoše bogoslovi toliko dragocjene nauke, kao da kopaju u kakvom bogatom rudniku. Što ih više proučavaju, to im se otvara sve veće blago. U tim pričama opet se pokazao Isus kao učitelj, komu ravna nema.

Takvih priča imade u evanđelju do trideset, a sadržavaju jedan od najljepših dijelova nauke Isusove. Gledat ćemo da ih ponajprije vjerno prikažemo i protumačimo, a onda da prikažemo po koju dragocjenu nauku, što se u priči krije.

U pričama o kraljevstvu mesijanskom ocrtao je Isus, kako će svoju Crkvu osnovati i proširiti, koja joj je zadaća, kako će biti uređena, što će sve doživjeti na ovome svijetu i kako će slavno svršiti.

1. Sijač.

Jednog dana izađe Isus na obalu jezera Tiberijadskoga, gdje se za čas nađe kraj Njega dosta naroda, a Isus je odmah razumio, da su željni pouke. Da Ga što više ljudi čuje, zakorači opet u jednu lađicu, koja je bila privezana uz jednu obalu, i sjedne u nju. A narod se brzo poreda po obali. Iza naroda, koji se sve više tiskao do lađice, raširilo se plodno polje, koje su presijecale staze. U tom polju bilo je mjesta, koja su slabije rodila, a uz polje i po koji grm. Kad opaziše, da će Isus govoriti, sve je okrenulo lice k Isusu i napelo uši, da Ga čuje. A Isus počne:

»Iziđe sijač iz kuće svoje noseći sjeme i pođe na izorano polje, da ga zasije.« U Palestini oru mjeseca studenoga, kad prve kiše namoče zemlju, pa žanju u južnijim krajevima pod kraj mjeseca travnja, a u

sjevernijima u svibnju. Sije se samo pšenica i ječam, raži i zobi gotovo ne poznadu. Po starodrevnom običaju vadi sijač sjeme iz torbe i razbacuje ga po polju rukom. Makar kako pazio, nešto zrnja padne na stazu, koja vodi preko polja, a nešto zrnja padne na mjesto, gdje se put sastaje s poljem, pa ostane na tvrdoj zemlji, koju plug nije mogao izorati. Ovo zrnje pozoblju ptice. To su najviše vrapci, divlji golubovi i druge ptice, koje u Palestini vrebaju iza sijača. Uzalud ih tjeraju vikom, pucnjavom. Tako su bezobrazne, da više puta pojedu jednu četvrtinu izbačenog sjemena. Drugo zrnje padne na tlo, što je pokriveno samo tankim slojem zemlje. Kamen se na suncu brzo ugrije, i takvo zrnje doskora potjera uvis, jer ne može da pusti korjen, ali odmah i usahne, kad sunce jače pripeče, jer nema dovoljno vlage. Neka zrna padnu među trnje i bodljikavi drač, koji naglo raste, pa ih zaguši. Napokon neka padnu na zemlju pognojenu i uzoranu, te donesu plod prema vrijednosti sjemena, prema plodnosti i položaju tla: jedno po sto, drugo po šezdeset, a treće po trideset puta. Kod nas izraste iz jednoga zrna do trideset novih zrna, a u Palestini mnogo više. Tako čitamo, da je patrijar Isak u južnoj Palestini žeo sto puta toliko, koliko je zasijao. Na kraju pozove Isus slušatelje svoje, da razmišljaju, što hoće ta priča da kaže riječima: »Tko ima uši da čuje, neka čuje.«

Taj način predavanja bio je i apostolima nov. Kad se poslije narod razišao, a oni ostadoše s Isusom sami, zapitaše:

»Zašto im govoriš u pričama?«

A Isus odgovori:

»Vama (to jest učenicima Njegovim, koji vjeruju, da je obećani Mesija) dano je od Boga, da upoznate tajne kraljevstva nebeskoga, koje čovjek bez osobite milosti Božje ne može da shvati, ali drugima to nije dano.«

Nevjerni i nehajni Židovi ostat će kod vanjske ljuske i ne će doći do onoga, što priča hoće da kaže.

Tako su te priče bile kao onaj ognjeni stup, koji je s jedne strane pokazivao put iz Egipta, a s druge strane zasjenjivao put Egipćanima, da nijesu vidjeli ništa.

»Jer«, nastavi Isus, »tko ima mnogo, preteći će mu, a tko ima malo, izgubit će lako i ono malo, što ima.«

Tako će bogataš svojim novcem još više zaraditi i postati bogatiji, a siromah će lako izgubiti i ono malo, što ima. Apostoli i vjerni učenici Isusovi zavrijedili su, da im Isus objavi tajne svoga kraljevstva.

Isus propovijeda iz lađe.

(Naslikao Raffael.)

A nevjerni Židovi izgubit će doskora i ono malo vjere, što je još imaju. »Zato njima govorim u pričama, jer gledaju i ne vide, slušaju i ne čuju i ne razumiju.« Tako se i opet ispunjaju na Židovima riječi proroka Isaije, koji govori: »Ušima ćete čuti i ne ćete razumjeti, i očima ćete gledati i ne ćete vidjeti, jer je okorjelo srce ovih ljudi i ušima teško čuju i oči svoje zatvaraju, da očima ne vide i ušima ne čuju i srcem ne razumiju i ne obrate se, da ih iscijelim.« To su sve

slikovni izrazi, koji kažu, kako su Židovi bili duhovno slijepi i gluhi. Isaija je dakle već davno prorekao, kako će nevjera židovska primorati Isusa, da nauča u pričama. Koliko su ljubeznih, dubokih, strogih riječi čuli od Isusa, ali nijesu htjeli da Ga poslušaju, jer bi se morali obratiti i ostaviti svojih pogrešaka, a tog oni ne će. Gledali su tolika čudesa Isusova, koja nikad nije učinio čovjek, a nijesu htjeli da vide, kako iz njih slijedi, da je Isus Bog i obećani Mesija. Učenicima svojima, koji vjeruju, da je Isus obećani Mesija, protumačit će priče i otkriti tajne kraljevstva nebeskoga, za koje bi im zaviđali i sami proroci. Blago apostolima! Mnogi proroci i pravednici, dakle sve, što je bilo bolje u Starome Zavjetu, vruće su željeli da vide Mesiju i da Ga čuju, ali Ga nijesu vidjeli. Apostoli Ga evo gledaju svojim očima i slušaju na rođene uši. Jasnije im Isus nije mogao kazati, da je sada nadošlo vrijeme, što su ga navijestili proroci, da je On obećani i prorečeni Mesija.

Sad im stade tumačiti priču o sijaču. Sjeme je riječ Božja, sijač je Isus i svi, koji propovijedaju evanđelje. Polje, na komu siju sjeme, jest ovaj svijet ili srce čovječje, koje je više ili manje pripravno, da primi riječ Božju. Na usjev jednako pada kiša i sije sunce, pa bi sve zrnje moralo jednako roditi. Ali zemlja nije svagdje jednaka, odatle različit rod. Tako Bog daje svakomu čovjeku dovoljno milosti, ali kako će riječ Božja uspjeti, zavisi o tome, kako je čovjek prima. Četiri vrsti tla naveo je Isus u priči, jer imade četiri vrsti ljudi. Ima ljudi, koji čuju riječ Božju, ali ne će da je razumiju s više razloga. Da sjeme riječi Božje rodi, treba najprije da dopre do srca, što kod mnogih nije moguće, jer im je srce tvrdo kao zgažena zemlja. Takav je čovjek sličan zrnu, što je palo pokraj puta. U njega ne će sjeme riječi Božje nikada proklijati ni uroditi kakvim plodom. Ptice vrebaju sjeme, što padne pokraj puta, a đavao vreba čovjeka, koji ne haje mnogo za riječ Božju, pa mu otima i ono malo koristi, što bi je mogao postići od propovijedi. Ima po-

vršnih duša, koje je lako ganuti, pa takvi slušaju riječ Božju s veseljem i odmah se za nju zagriju, ali nema u njih ustrajnosti, od koje ovisi plod. Ti su nalik na zrnje, što je palo na kamenito tlo, pa ne mogu da uhvate korjen. Dosta je jedna kušnja, jedna muka, pa će prva bura uništiti nježnu biljku, koja je istom proklijala. Koliki su opet počeli dobro, ali brzo sramotno završili! Zrnje, što ga zaguši trnje, to su oni ljudi, kod kojih briga za ovaj svijet uguši riječ Božju. Trnje je sve, što čovjeka odvraća od brige za dušu. To je želja za uživanjem, strasti, požude, što izrastu iz čovječjega srca kao trnje iz zemlje. To je bogatstvo, koje čovjeka vara, jer obećaje mir i zadovoljstvo, a uzrok je nemiru i propasti. Kao kakvo trnje bode i muči čovjeka briga, kako će bogatstvo svoje sačuvati ili povećati. Zrno posijano na dobru zemlju to su ljudi, koji riječ Božju slušaju, te po njoj žive. Za Boga nije im žao ni truda ni žrtve. Prema svojoj vrsnoći i dobroti tla rodi zrno više ili manje ploda. Tako i riječ Božja čini jednoga čovjeka dobrim, drugoga boljim, koliko je već koji truda upotrijebio, da po riječi Božjoj živi. A prema tome čeka čovjeka na nebu veća ili manja nagrada, jer Isus prima s veseljem i one, koji donesu makar trideseterostruki rod.

Tom pričom prikazao je Isus apostolima i povijest riječi Božje ili Crkve svoje. Uz druge Židove držali su i apostoli, da će Isus proglasiti sebe za kralja, te kao vatra proširiti kraljevstvo svoje po svoj zemlji. Pričom o sijaču pokazao im je Isus, da će se i Crkva Njegova pomalo širiti, kao što se i zrno lagano razvija, dok ne donese rod. Htio ih je dalje poučiti, kako se Crkva Njegova ne će širiti vanjskom silom nego riječju Božjom, koja pada na srce kao zrno na zemlju. Napokon je trnjem, što guši riječ Božju, htio pripraviti apostole, da će Crkva Njegova biti izvržena progonima.

2. Sjeme.

Drugom zgodom pripovijedao je Isus apostolima priču, koju nadovezujemo na pređašnju, jer je na nju

nalik i govori o sjemenu, ali riše Crkvu Isusovu s posve drugoga gledišta.

U kraljevstvu nebeskom događa se, kao kad čovjek posije sjeme u zemlju, te ga pobrana i ode kući, pa zatim mirno spava po noći. A kad svane, ustane i ide za drugim poslom, jer posijano sjeme raste bez ikakve brige njegove. Za nj se brine zemlja, koja će ga vlagom i toplinom probuditi, da proklija, othraniti, da poraste do stabljike i da se razvije do klasa, koji se poslije svija pod težinom, jer jedva nosi plod. Tek kad dozori žito, pošalje čovjek, koji ga je posijao, svoje ljude sa srpovima, da ga požanju.

Uglavnom kazuje nam i ova priča početak, razvoj i završetak Crkve Isusove na zemlji. Čovjek, koji je posijao sjeme, i opet je Isus, koji je došao s neba, da osnuje Crkvu svoju na zemlji. Kako se čovjek vratio kući, koji je posijao sjeme, tako se i Isus vratio u nebo, kad je osnovao Crkvu svoju. Njemu ne treba da jednako bude na zemlji. Kako se sjeme razvija svojom snagom, tako će se i Crkva Njegova raširiti s pomoću milosti, koju joj je Isus zaslužio. Istom na koncu svijeta opet će Isus doći u vidljivom tijelu, te će svršiti žetvu i pospremiti pšenicu, to jest uvesti svoje vjerne u nebo.

3. Kukolj.

Na priču o sijaču nadoveza Isus drugu priču o kukolju. U prvoj je Isus prikazao, kako velik dio sjemena Božjega propada, jer je palo na zlu zemlju. Drugom nas opominje, kako i sjemenu na dobroj zemlji prijeti pogibelj »od zla sjemena, koje izraste uporedo s dobrim.« To znači među dobrim će kršćanima biti i zlih, koji će napokon jadno svršiti.

I drugu priču im je kazao. U kraljevstvu nebeskomu biva, kao kad čovjek posije odabrano sjeme na njivi svojoj, a po noći, kad cio svijet spava, dođe potajno njegov neprijatelj i posije kukolj među pšenicu. Nato ode žurno, da ga nitko ne vidi. Tako je na njivi nikao i izrastao kukolj, koji se dugo nije mogao raspoznati od pšenice. Nego kad se oboje rasklasalo, vidjelo se po crnom zrnju, da među pšenicom imade i kukolja. A sluge, koji su vidjeli, da je gospodar posijao samo dobro sjeme, nijesu znali, kako da to sebi protumače. Upitaše dakle gospodara:

»Nijesi li ti dobro sjeme posijao na njivi svojoj?«

Nato ga zamoliše, neka im riješi tu zagonetku, odakle onaj kukolj. Gospodar pogodi odmah, otkud taj kukolj, te reče:

»Neprijatelj čovjek to učini, da mi se osveti.«

A dobri sluge rekoše:

»Hoćeš li, da idemo pa da kukolj iščupamo?«

Ali gospodar odgovori:

»Ne, da ne bi sabirući kukolj iščupali pšenicu.« Korjen jednoga i drugoga tako se isprepleo, da nije moguće iščupati kukolj, a ne oštetiti pšenicu. Do žetve nije ionako već daleko, neka dozori jedno i drugo, a kad se pokosi oboje, bez štete će odlučiti kukolj od pšenice. A onda će gazda reći žeteocima: »Saberite najprije kukolj, svežite ga u snoplje i bacite u vatru, da se uništi. A kad izmlatite pšenicu, skupite je u žitnicu moju!«

I tu priču nijesu apostoli razumjeli. Bilo im je zagonetno, čemu kukolj u kraljevstvu nebeskom. Kad se poslije predavanja svoga Isus vratio u Kafarnaum i ušao u kuću, pristupiše k Njemu učenici moleći Ga:

»Istumači nam priču o kukolju!«

A Isus se rado odazvao želji njihovoj. Sijač, koji sije dobro sjeme, jest Sin čovječji, to jest Isus. Polje, na kom sije, jest cio svijet ili, jasnije govoreći, ljudi, koji slušaju Njegovo evanđelje. Ti će po Isusovoj nauci postati sinovi Crkve, građani kraljevstva nebeskoga, odlikovati se dobrim djelima, pa se zato zovu dobro sjeme. Kukolj su sinovi zloga, pomagači đavlovi, jer siju zlo po svijetu. Kako je u priči neprijatelj posijao kukolj, da se osveti gospodaru, tako i đa-

vao gleda da zavede ljude na grijeh iz mržnje proti Bogu. Kako na istom polju raste kukolj uporedo s pšenicom, tako će i u Crkvi Isusovoj biti dobri pomiješani sa zlima. Kukolj se nije mogao odmah opaziti, a tako se i rovarenje sotonino ne može odmah opaziti, jer dolazi potajno. Patvorina se uvijek oslanja na umjetninu. Da lakše zavede ljude, siju sotona i njegovi pomagači bludnje, koje su nalik na istinu. Ali što se još ne vidi u klici, lako se kasnije pozna po plodovima. Bog ne će, da se odmah iščupa kukolj. Kad bi istrijebio zle, stradali bi pokraj njih i dobri. Zato Bog čeka, da se grešnici obrate, a dobrima daje prilike, da pokažu svoju strpljivost prema zlima i svoje pouzdanje u Boga. Iz tog opet ne slijedi, da se zlu ne smije stati na put, jer se onda nijedan zločinac ne bi smio kazniti. Kad nema pogibli, da uz zle stradaju i dobri, valja zlo iščupati. Tko spada u kukolj, a tko u pšenicu, to će se vidjeti kod pojedinog vjernika u času njegove smrti, a za cijeli svijet na sudnji dan. Kako se kod žetve dijeli kukolj od pšenice, tako će i na sudnjem danu anđeli sabrati sve, koji su po imenu pripadali Crkvi, a sablaznima zavodili dobre. Poslije žetve popali se kukolj, da se dalje ne širi. Tako ne će ni poslije sudnjega dana zli škoditi više dobrima sa svojim vođom sotonom. Bacit će ih tamo, gdje se od boli plače i od očaja zubima škripa, a to je još samo slabi znak njihove nesreće i zdvojnosti. Gusti snopovi osuđenika strašno će osvijetliti tamne podzemne dubine svojim tamno crvenim plamenom i gustim dimom. Napokon dodaje Isus, da ne završi tako žalosno, kako će pravednici sijati kao sunce, jer je svjetlo u Svetomu Pismu znak zadovoljstva, sreće, blaženosti i slave. Na zemlji su dobro sijali svojim primjerom, pa će sjati kao sunce u kraljevstvu Njegova Oca, jer Bog ljubi dobre.

Pokraj te nauke kriju se u toj priči i druge. Uči nas još i to, kako sotona ruje čovjeku u srcu, da ga pokvari, a pomažu mu zli ljudi. No ne će im poći za rukom da svladaju Crkvu Isusovu, koja će stajati do žetve, do kraja svijeta. Uči nas dalje, zašto Bog

trpi u svojoj Crkvi i zle. Kaže napokon, kako dobre čeka veliko slavlje na nebu, kad svladaju napast i pretrpe zlo na ovome svijetu.

4. Zrno gorušično.

U priči o sijaču pripovijedao je Isus, kako prva tri zrna propadaju, a tek četvrto nosi rod. U priči o kukolju napomenuo je, kako kukolj i to zrno priječi u slobodnom razvoju. Iz toga mogli bi apostoli misliti, da će kraljevstvo nebesko biti jako maleno. Zato je Isus u narednoj priči pokazao, kako će se kraljevstvo Njegovo silno proširiti pokraj svih zapreka.

»Kraljevstvo je nebesko,« veli Isus, »kao zrno gorušično, koje uzme čovjek i posije na njivi svojoj.«

Na istoku siju gorušicu u vrtu, jer upotrebljavaju sjeme njezino za ulje i za lijek. Zrno gorušično nije najmanje, makovo je mnogo manje, ali je zrno gorušično ipak jedno između najmanjih sjemena, što se sije na Istoku. Židovski učitelji označivali su njime najmanju stvar, kako i mi otprilike velimo: što je crno pod noktom. A i jest zrno gorušično najmanje, ako se uzme u obzir, kako velika biljka izraste iz njega. Kad izraste, veća je od svakoga povrća. U Palestini bude kao drvo do četiri metra visoka, pa se među gorušicom može lijepo sakriti i konjanik na konju. U Palestini nema drveća kao u našemu Primorju, pa ptice rado sjedaju na gorušicu, da na njoj prenoće.

Ovom pričom htjede nam Isus reći: kako od malena zrna gorušičina izraste biljka velika kao drvo, tako će se i Crkva Isusova pokraj svih zapreka jednom silno raširiti. Tu je Isus govorio ne samo kao učitelj, već i kao prorok. Što su apostoli mogli samo naslućivati i vjerovati, to mi gledamo svojim očima. Počeci Crkve bili su neznatni. U prezrenom kraju Palestine, u Galileji osnovao ju je Isus odabravši dvanaest apostola. No već na Duhove raznijeli su mnogobrojni gosti jerusolimski nauku Isusovu nadaleko. U razmjerno kratko vrijeme proširila se Crkva Isusova

po cijelom rimskom carstvu. A nasljednici apostola rasprostraniše je sve dalje. Tako je Crkva postala kao golemo drvo, što je daleko razastrlo svoje grane. U njezinoj sjeni otpočinuše i narodi i najveći ljudi. Ovamo se utekoše, da se odmore od napora, da se zaklone pred vrućinom ovoga svijeta, da izbjegnu olujama u životu, da se zaštite od zlobe ljudske. U Crkvi nađoše mir, zadovoljstvo i sreću svoju.

5. Kvasac.

Pričom o zrnu gorušičinu prorekao je Isus, kako će se Njegova Crkva daleko raširiti. Pričom o kvascu uči, kako će preobraziti ljude. I pričao im je ovu priču :

»Kraljevstvo je nebesko kao kvasac, koji uzme žena i metne u tri mjerice brašna, dok se sve ne ukisne.«

U jednu palestinsku mjericu stala su sto četrdeset i četiri jaja ili oko sedam litara brašna. Tri mjerice brašna uzimala je žena, da ispeče kruh za goste. Mali komadić kvasca može da za koji sat preobrazi mnogo brašna. S velikom brzinom umnože se kvasne gljivice, uskisaju brašno, razviju ugljičnu kiselinu, pa se digne tijesto, koje postane tri puta veće od umiješana brašna i učini, da se od bljutava brašna ispeče tečan kruh.

Ovom pričom htio nam je Isus pokazati nutarnju moć svoje vjere. I doista ništa nije tako umekšalo pokvarene, surove i divlje narode kao vjera Isusova. Grabljivi vukovi pretvoriše se u mirne janjce. Slična primjera nema u svjetskoj povijesti. Vjera Isusova preobrazila je javni i obiteljski život, oplemenila čovjeku srce i dušu. Taj kvasac nauke Isusove nije ni danas izgubio niti će izgubiti svoje jakosti.

6. Blago.

Dosadašnje priče govorio je Isus pred narodom, a naredne tri — o blagu, o biseru i o mreži — samo apostolima. Dosadašnjim je pričama Isus pokazao, kako je vjera velika blagodat za cijelo društvo. U narednima će pokazati, koliko vrijedi vjera pojedinom čovjeku.

»Kraljevstvo je nebesko kao blago sakriveno u polju, što ga je čovjek slučajno našao. Od radosti ga sakrije i ode da prodade sve, što ima, pa kupi polje ono.«

Još i danas zakopat će istočnjak svoje novce u zemlju, da ih osigura i pred rođenim bratom. Ova priča pretpostavlja, da je netko zakopao svoje blago od škrtosti ili od straha. Ali je poginuo u ratu ili umro prije, nego je komu povjerio tajnu svoju. Poslije dugog vremena kopao je neki čovjek na tuđoj njivi i naišao na to blago. Da tajnu otkrije gospodaru, zapao bi ga samo malen dio. Hoće li da sve blago bude njegovo, valja prije da kupi to polje, tako je glasio zakon židovski. Zato čovjek zakopa blago još dublje, samo da ga nitko ne nađe, i ode da se pogodi s gospodarom za njivu. Ovaj traži za nju mnogo, ali čovjek s veseljem proda svoju kuću, svoje polje i sve svoje, samo da je isplati. Prijatelji i znanci drže ga za luđaka, kad su čuli, što je dao za njivu. No on ne mari. Kad kasnije saznadu, zašto je to učinio, priznat će svi, da je mudro radio.

Blago je vjera, za koju čovjek mora da je spreman žrtvovati sve svoje. Kako je blago u priči sakriveno, tako je mnogima nepoznato, koliko se blago nalazi u vjeri, pa omalovažuju duhovna dobra, koja im vjera na ovome svijetu daje, a za drugi obećaje. Za vjeru svoju valja da čovjek s veseljem dade sve znajući, da žrtvuje neznatno i vremenito za skupocjeno i vječno. Ako je i postao za čas siromah, uvjeren je, da će jednom obogatjeti zauvijek.

7. Biser.

Priča o nađenom blagu kazuje, kako je vjera silno i veliko blago. Priča o biseru opet uči, kako je vjera lijepa i dragocjena stvar. Kod starih bio je biser najveći dragulj, jer čovjeka blaži i razveseljuje, kad ga gleda. Biser se nalazi u morskim školjkama,

a vrijednost mu zavisi o veličini, o boji i o ljepoti. Imade zrna, što ih cijene i na nekoliko milijuna dinara.

Još je kraljevstvo nebesko kao čovjek trgovac, koji traži biser. Ne kupuje on sve, što mu se nudi, već samo lijepa zrna od velike vrijednosti. U to ime ne žali truda, nego putuje po stranim zemljama. Tako je jednom naišao na dragocjeno zrno, neobično veliko i lijepo. Kao vještak znade, da nikakav novac nije prevelik za to zrno, pa će ga kupiti pod svaku cijenu. Smjesta se pogodi za nj te ga zakapari. I sad ode brzo kući, da donese ostali novac, te prodade sve, što ima, jer znade, da će tim zrnom bisera nekoliko puta toliko zaslužiti. Nije trebalo priči dodati, kako je bio veseo, kad je biser isplatio, a još manje, kako ga je prodao nekomu velikašu uz silnu dobit, od koje je mirno živio sve do smrti.

U toj priči htio nam je Isus prikazati veliku ljepotu i vrijednost vjere svoje. Kako je običnomu čovjeku zrno biserovo maleno i nevrijedno, a onomu, koji ga znade cijeniti, dragocjeno, tako sadrži i vjera nebesko blago, koje može da zadovolji i usreći srce ljudsko. Tko vjeruje i po vjeri živi, imade u rukama neizmjerno blago, koje će ga dovijeka usrećiti i koje će još u smrti ponijeti sa sobom.

8. Mreža.

Zadaća je mesijanskoga kraljevstva, da sve ljude primi pod svoje okrilje. Ali se ne će svi spasti, koji uđu u Crkvu. Na sudnjem danu odvojit će se vrijedni članovi od nevrijednih. Tu je istinu Isus zaodjenuo u priču, koja je apostolima bila dobro znana, jer su najmanje šestorica od njih bili ribari. Ova priča nam pripovijeda završetak kraljevstva nebeskoga na zemlji.

Kraljevstvo nebesko je kao mreža, koja se baca u more, pa zahvati ribe svake ruke. Misli se mreža, koja je nekoliko metara široka, a više od sto metara duga. Tešku mrežu izvezu ribari barkama na pučinu, te je lagano spuštaju u more u polukrugu. Na donjem

kraju mreže privezani su komadi od olova, da mreža padne na dno. Gornji dio ima pluto, da pliva na vodi. Kad su mrežu razastrli, svežu svaki kraj na jedan čamac, s kojim veslaju prema obali. Nato zatvore oba kraja mreže, pa tako ulove sve, što se nađe unutar zaokružene mreže. Kad izvuku mrežu na kopno, sjednu pa odabiru ribe: dobre stavljaju u košaru, a zle bacaju na obalu, da poginu.

Ovu priču zovu biserom i krunom Isusovih priča, tako je lijepa i naukom bogata. Ribari su apostoli, koje Isus pozva da mjesto ribe love, ili jasnije govoreći, spasavaju ljude. More je svijet, nestalan kao površina morska, pun pogibli i bura, što čovjeka snalaze u životu. Mrežu bacaju apostoli po nalogu Gospodnjemu: »Idite i naučajte sve narode!« Love ljude u vodi svetoga krštenja. Mreža ne ulovi sve ribe, koje zahvati, jer joj se mnoge uklone. Tako ne će ni svi ljudi na svijetu unići u Crkvu Isusovu. No kako mreža ulovi ribe svake vrsti, tako i Crkva prima u svoje krilo sve narode i svakakve ljude: dobre i zle, ohole i ponizne, nasilne i blage, učene i neuke. Tako se nađe u Crkvi ljudi, koji su ravnodušni za vjeru ili pravi licemjeri, jer nije moguće svakomu zagledati u dušu. Mreža Isusova punit će se sve do sudnjega dana, kojim će završiti zemaljsko kraljevstvo Isusovo. Tada će svi izaći na obalu vječnosti, na drugi svijet. I onda će doći anđeli te izlučiti zle od pravednih. Dobre će otpratiti u nebo, a zle pobacati. Da zli ne misle, da će ih samo tako pustiti, dodaje Isus: »Bacit će ih u ognjenu peć.« Tim i opet sjeća na strašne muke u paklu, gdje je plač i škrgut zubi.

*

Na kraju upita Isus apostole:

»Jeste li razumjeli sve te priče o kraljevstvu nebeskom?«

Veselo odgovoriše apostoli, da jesu. Neke im je Isus izjasnio, a za neke se domisliše sami, što u glavnome hoće da kažu. Nato završi Isus:

»Kad ste razumjeli te priče i (kao u školi kakvoj) naučili tajne kraljevstva nebeskoga, bit ćete kao književnici i učitelji, pa ćete druge naučati.«

Najprije treba da nauku Isusovu sami upišu u svoje srce, a onda da je od srca k srcu predadu drugima. Brižni domaćina imade u komori svojoj sve, što njegovoj djeci treba: novo odijelo za svečane dane, staro odijelo za radne dane. Tako treba da i valjan učitelj vjere Isusove iznosi pred svoje slušatelje ono, što im je potrebno, i to načinom, koji učenicima najbolje odgovara.

Oluja.

Na veče onoga dana, kad je Isus pričao priče, reče apostolima:

»Hajdemo na onu stranu (to jest na istočnu obalu) Tiberijadskog jezera!«

Odmah odvezaše apostoli barku, s koje je Isus učio, i krenuše na put. Neki razapeše jedra, drugi primiše veslati, a jedan uze kormaniti. Njihovoj se lađi pridružiše i neke druge, koje su došle u Kafarnaum, pa su se sada vraćale kući.

Kad se otisnuše od obale, bilo je vrijeme lijepo i nebo odasvuda vedro. Ne znamo, kako dugo su plovili, ali najednom nahrupi iznenada silan vjetar s kišom. U jezerima, što su sa svih strana okružena gorama, znade se iznebuha podići silna oluja. Tako biva i na Galilejskom jezeru, jer leži duboko ispod površine Sredozemnoga mora: lako se ugrije nad njim zrak, a u razrijeđeni zračni prostor navale sa sjevernoga Hermona hladni vjetrovi, pa se zabuše u jezero, kao da ga hoće preokrenuti. Tako se i danas podiže silna bura, koja je bacala valove čak u lađu i zapljuskivala je vodom.

A Isus je spavao. Umoran od napora toga dana bio je legao na stražnjem dijelu lađe i metnuo pod glavu jastuk, što je trebao ribarima, koji po noći izmjenice spavaju i ribare. Izmoreno tijelo tražilo

je počinka, pa je Isusa svladao san. Uzalud su apostoli upirali sve svoje sile, da odole buri. Uzalud su svaki čas pogledavali na Isusa, da li se već probudio, bura je sve jače bješnjela. Apostoli, koji su na tom jezeru doživjeli već više oluja, pobojaše se, da se ne

Isus utiša buru.

(Naslikao Antun Dietrich.)

potope. Kako su drukčije bili obzirni prema svome Učitelju, ipak Ga sada probudiše i rekoše:

»Gospodine, izbavi nas, izginusmo!«

Misle, da im nema spasenja, pa se utekoše Onomu, koji je već više puta pokazao, šta može. A Isus se mirno

probudi, kako je mirno i spavao. Ni bura, ni prekomjerni strah Njegovih apostola nije Ga uzbunio. Prva Mu je briga bila sada, da umiri ne more, već svoje apostole.

»Što ste strašljivi malovjerni ?« — reče im.

Tražeći pomoć u Isusa pokazaše svoju vjeru, ali je ona bila malena, nesavršena. Držali su, da ih Isus može spasti samo, kad je budan, a dok spava, da bi kraj Njega mogli propasti. Vidjeli su tolika čudesa Isusova, pa bi mogli znati, da je Isus gospodar buri ne samo, kad je budan, već i onda, kad spava. Kad je tako utišao buru, koja se digla u njihovoj duši, ustade te ukori vjetar i more riječima:

»Zašuti, umukni!«

Vjetru, koji je zavijao duvanjem svojim, zapovjedio je, da zašuti, a moru, koje je bučilo svojim valovima, naložio je, da umukne. Ponajprije ukroti vjetar, koji podiže oluju, a zatim valove, koji se uzbuniše. Kako se dostojanstveno Isus ponio, kako je veličanstveno govorio! Tako može da zapovijeda nijemoj prirodi samo Onaj, koji ju je stvorio.

I priroda posluša Isusa, kao da je živi stvor. Utiša se vjetar, umiriše se valovi. Ovo drugo još povećа čudo Isusovo. Poslije bure treba i nekoliko sati, dok se more ne umiri, a sad posta jezero za tili čas glatko kao ogledalo. Kako nije trebalo oporavka bolesnima, koje je Isus izliječio, da im prirodnim putem ojačaju oslabljene tjelesne sile, tako se i Galilejsko more poslije te bure smjesta smirilo.

Isus nije slučajno zaspao. Da je ostao budan, ne bi se apostoli preplašili oluje, niti bi Ga za pomoć molili, već bi možda držali, da im ne može pomoći, kad vidi toliku oluju, a ne čini ništa. Ovako su i opet bili svjedoci Njegove Božanske moći, koja gospoduje nad prirodom. Tom je zgodom Isus pokazao svoju dvostruku narav. Spavao je kao čovjek, a umirio more kao Bog. I neki sveti strah obuze ljude, koji su bili s apostolima, i one, što su bili na drugim lađama. Kad su razabrali, da je nestalo bure na riječ Isusovu, govorili su jedan drugome:

»Kako li je silan taj, komu se pokorava i nijema priroda, jer Ga slušaju vjetar i more!« A to zapravo znači: Nije li to Bog, kad Ga slušaju vjetar i more? Nijedan prorok nije dosada učinio tako šta.

Kako ptica vodi svoje mlade iz gnijezda, da ih nauči letjeti, tako je Isus izveo svoje apostole na more, da ojača njihovu vjeru. Apostoli su vidjeli dosad mnogo Isusovih čudesa, ali ih se nijedno nije tako kosnulo kao današnje, gdje se izbaviše iz očite smrti. Kad se poslije nađoše u pogibli, jer na njih navališe bure i progoni, često su se sjećali ove strašne vožnje, pa i opet potražiše pomoć u Onoga, koji ih je danas spasio.

I Crkva je katolička na ovome svijetu kao lađa, što plovi po moru. Na nju znadu iznenada navaliti toliki neprijatelji i gledaju da je upropaste. A Isus čini se, kao da spava, jer zlo sve više prevlađuje, a dobri podliježu. Ali pobožni vjernici bude Isusa svojim molitvama, da im pomogne i utiša oluju. Koliko puta se to ponavljalo, o tom znade pripovijedati crkvena povijest. Kad se činilo, da će sve propasti, probudio se Isus i kao jednom riječi spasao svoju Crkvu, koja je i opet kao lađa mirno plovila dalje, da vodi vjernike u luku vječnoga spasenja.

U zemlji Gerasinskoj.

Kad se bura stišala, doplovi lađa mirno do istočne obale jezera. Taj se kraj zove Gerasa. Živjeli su u njemu grčki i rimski naseljenici, a samo malo Židova. Danas je Isus prvi put stupio među neznabošce. Po zemlji se zvao i bližnji grad Gerasa. Ležao je tik do mora na ušću jedne doline, nad kojom se s lijeve i desne strane spuštaju bregovi u more. Gerasa je pripadala savezu, što ga je sklopilo deset gradova, da u zajed-

nici brane svoju zemlju i svoja prava. Još i danas pokazuju razvaline, gdje je nekoć stajao taj grad.

Jedva je Isus stupio na kopno, već dotrčaše pred Njega dva bjesomučnika. Jedan je od njih bio goropadan i već dugo stenjao pod jarmom sotonskim. Žalosno je bilo stanje tog nevoljnika, jer je poderao sa sebe svako odijelo. U prvo su ga vrijeme bolesti mogli još nekako vezati lancima. Poslije je prelomio i klade te rastrgao konope, što mu ih staviše na noge, isprekidao verige, kojima mu sapeše ruke. To je bio jasan znak, da ga je opsjeo đavao, jer bi to teško učinio svojom snagom. Čovjek taj nije živio kod svojih, već se povlačio u okolini gradskoj po spiljama i grobnicama. Kad bi izašao, skitao se po brdima, uz to zavijao od boli te razbijao svoje tijelo kamenjem. I nitko živ nije se usudio prolaziti onim putem od straha, da ga ne napadne.

Kad je taj nevoljnik opazio sada Isusa, dotrči i baci se k Njegovim nogama, da izmoli milost. Gledajući nesretnika reče Isus đavlu, što bijaše u njemu :

»Iziđi iz toga čovjeka, duše nečisti !«

Zove ga nečisti, jer je daleko od Gospodina Boga, koji je izvor svake čistoće i svetosti. Na te riječi stade nečisti drhtati i moliti milost u Spasitelja :

»Što imam ja s tobom, zašto me ne puštaš na miru, Isuse, Sine Boga Višnjega ?«

Tako su govorila usta, koja su dosada rigala samo kletve i mržnju. Što je prije kazivalo umireno more, to je sada jssno ispovijedao đavao nazivajući Isusa Sinom Božjim. Nije se tim riječima dosjetio bjesomučni, već je tako govorio sotona na usta njegova. Kako bolesno oko vrijeđa sunčano svjetlo, tako je đavlu bila velika muka, što je morao doći pred Isusa. Danas se prvi put sastao s Njime na krivobožkome tlu, gdje je dosada bio siguran. Kad su u staro vrijeme pobjegli robovi ugledali svoga gospodara, mislili su samo na batine, što ih čejkau. Tako se i đavao pobojao kazne te poče ponizno moliti svoga Gospodara. Znajući, da sam ne može ništa postići, zazva ime Božje riječima :

»Zaklinjem te Bogom živim, ne muči me,« to jest ne tjeraj me u pakao !

I upita ga Isus :

»Kako ti je ime ?«

To je pitao, da ljudi vide, koliko je mnoštvo opsjelo onoga nevoljnika i kolika je moć u Njega, kad jednom riječi može da istjera toliki broj vragova. I odgovori sotona :

»Legija mi je ime, jer nas ima mnogo.«

Rimska vojska, što je čuvala red u Palestini, dijelila se na legije, kako se dijeli na pukove. Tako je postala riječ legija u onim krajevima općenita, a značila je veliko mnoštvo. Opsjednuti nevoljnik bio je kao neka kasarna ili vojarna, u kojem je stajao velik broj vragova, a vođa te vražje čete molio je Isusa, da ga ne protjera iz one okoline, jer je đavlu muka, kad ne može ostati na zemlji i mučiti ljude.

Nedaleko toga mjesta paslo je na brdu i pod brdom oko dvije tisuće svinja. I moljahu nečisti dusi Isusa :

»Pošlji nas u svinje, da u njih uđemo !«

A Isus im dopusti. I ostaviše tijelo onoga nevoljnika te uđoše u svinje. A svinje nahrupiše kao pomamne, pa uz silan šum poskakaše u more, koje se odmah zatvorilo nad svojim žrtvama. Kako je Isus mogao dopustiti, da se svinje utope ? Božje je sve na ovome svijetu. Tko može Gospodina Boga pozvati na račun, kada dođe kakva pošast na blago ? Bog dopušta, da blago pogiba, ne bi li time podsjetio i naučio ljude, kako su posve zavisni o Njemu.

A kad su pastiri, koji su čuvali svinje, vidjeli, što se dogodilo, pobjegoše u strahu, te javiše svojim gospodarima, kako se svinje potopiše, da svale sa sebe odgovornost. Zato gospodari njihovi iziđoše iz grada, da vide, što se to dogodilo. Kad su došli na obalu, opaziše strane ljude, a u sredini njihovoj nepoznata čovjeka, komu je do nogu sjedio poznati im bjesomučnik. Bio je sada obučen u odijelo, što mu ga za silu dadoše apostoli, te nije vikao ni bjes-

nio, već se vladao mirno kao zdrav čovjek. I ponajprije se ljudi uplašiše, jer su vidjeli, da je to sve učinilo neko više biće. A kad ih prođe prvi strah, bude im žao svinja. No nijesu se Isusu ni žalili ni prijetili od straha, da ne stradaju i u drugom čemu. Jedino zamoliše Isusa, da ode iz njihova kraja. Ti su ljudi mislili samo na zemaljsko, pa nijesu pojmili, što se malo prije dogodilo kod njih. Da su pravo znali, tko je došao k njima, bili bi Ga molili, da ostane. A Isus, kako je bio blag i ponizan, nije se ljutio, već je mirno otišao. Kaznio ih je time, što je ispunio njihovu želju. Poradi vremenitoga gubitka, komu Isus nije bio kriv, odbili su ti ljudi milost Božju, koja se lako ne vraća. Nema u evanđelju spomena, da se Isus poslije vratio u taj kraj. Isus je gost, koji se nikomu ne nameće, ali nosi punu šaku darova onima, koji Ga milo prime.

Kad je Isus ulazio u lađu, stane Ga onaj, koga je izliječio od đavla, moliti, da smije poći s Njime i da ga primi među svoje. Htio je da se pokaže zahvalan, a i zaviđao je onim sretnicima, koji su mogli da jednako borave uz Isusa. Ali Isus ne dade, jer mu je namijenio ljepšu zadaću.

»Idi kući svojoj i kazuj, što ti je učinio Gospodin i kako ti se smilovao.«

Među Židovima je Isus branio izliječenima, da razglase Njegova čudesa. Ovomu je naložio protivno, jer nije bilo straha, da Ga ovdje proglase kraljem, što bi samo škodilo daljnjemu širenju evanđelja.

A izliječeni je savjesno izvršio nalog Isusov i kao apostol pripovijedao po saveznim gradovima, što mu je učinio. I mnogi od neznabožaca počeše vjerovati na riječi njegove, kako je Isus od Boga poslan, da ljude pouči i spase. Tako je ozdravljeni sve više krčio stazu, koja vodi do spoznaje pravoga Boga. Kratko vrijeme poslije uzašašća Isusova nikoše upravo u tom kraju brojne kršćanske općine. Tu nađoše utočište kršćani, što se prema Isusovim riječima ukloniše iz Jerusolima, prije nego što ga je opkolila rimska vojska.

Kći Jairova.

Putovanje u zemlju Gerasensku učvrstilo je kod apostola vjeru u Isusa, jer su vidjeli na svoje oči, kako se na Njegovu zapovijed umiriše vjetrovi i more, te kako je jednom riječi protjerao mnoštvo đavola iz opsjednuta čovjeka.

I vraćao se Isus s apostolima u Kafarnaum, odakle se otisnuše juče naveče. Sad su plovili po mirnom moru, ali se svatko živo sjećao noćašnje bure, koja se apostolima usjekla u pamet cijeli život.

U Kafarnaumu je Isusa dočekalo mnoštvo naroda s velikim veseljem. Znali su, da Ga je jučer zahvatila na moru silna oluja, pa se pobojaše za Nj. Tako Ga primiše s većim veseljem. I kad puče glas, da se Isus sretno vratio, poteče sve k Njemu na obalu. Među drugima osobito se žurio i predsjednik židovske zbornice u Kafarnaumu. Njegova je dužnost bila da odredi, u koje će se vrijeme vršiti u zbornici služba Božja, da predvodi molitve i odredi, tko će čitati Sveto Pismo, pa se zato birao između najodličnijih članova židovske općine. Poradi velikog čuda, što se zbilo u Njegovoj kući, sačuvalo nam je evanđelje i njegovo ime, zvao se Jair. Odličniji Židovi nijesu bili prijatelji Isusu, ali je Jaira k Njemu pritjerala nužda. Bila mu je teško oboljela jedinica kćerka, u cvijetu mladosti, kad je život tako lijep, a smrt dvostruko teška. Ni u Jaira nije bilo čvrste vjere, pa se tek u krajnjem času odlučio da potraži pomoć u Isusa. Kad se proturao do Isusa, koji je bio okružen svijetom, baci se pred Njegove noge unatoč odličnom svom položaju i zamoli Ga ponizno:

»Kći moja umire, dođi, metni na nju ruku, da ozdravi i živi.«

Čuo je Jair, kako je Isus tim načinom izliječio mnogo bolesnika. Ako tako učini njegovoj kćerci, siguran je, da će ozdraviti i još dugo živjeti. Vjerovao je dakle čvrsto, da Isus može čudom izliječiti boles-

noga. Ali nije u njega bilo tolike vjere kao u onoga stotnika u Kafarnaumu, koji je Isusu kazao: »Reci samo riječ i ozdravit će sluga moj.« Isus je dobro shvaćao bol, što je trpi roditelj, kad mu dijete boluje, pa ne reče Jairu ni riječi, već ustade smjesta i pođe prema njegovoj kući. Za Isusom još jače nahrupi svjetina nadajući se, da će vidjeti novo čudo.

U tom je mnoštvu bila i jedna žena, koja je već dvanaest godina bolovala od krvotoka. Uzalud je tražila pomoć u više liječnika i potrošila na njih sav svoj imutak. Ništa joj nijesu pomogli, već je bolest bivala svaki dan gora. Uto je čula, kako je Isus dobar, pa liječi svakog bolesnika. Zato odluči da Ga potraži. Ali kako će Mu jadna otkriti svoju bolest? Od straha i srama nije se usudila da Isusa zamoli za pomoć, već je u sebi ovako računala: ako se samo dotaknem haljine Njegove, ozdravit ću. U to ime probila se između svijeta do Isusa straga, da je ne opazi, i dotakla se haljine Njegove. Primivši čvrstom vjerom haljinu, dopre i do srca Isusova, koji nagradi vjeru njezinu. U taj čas presta teći krv, nestadoše boli, i umjesto dosadašnje slabosti oćuti se žena zdrava i jaka. No kako je bila bojažljiva, opet se brzo povuče među svijet. Uza svu svoju tvrdu vjeru nije mislila, da Isusu ne može ništa da ostane sakriveno. Po svome sveznanju bio je Isus saznao sve, pa se okrenuo i zapita:

»Tko se to dotače mojih haljina?«

Dobro je znao, tko je to bio, samo htjede da i drugi saznadu za čudo, pa da vjeruju u Njega, kad začuju za vjeru ove žene. Kad se Isus okrene, stane svjetina, ali se na pitanje Isusovo nije nitko javio, jer izliječena žena nije mogla od straha da govori. Učenici nijesu znali, što se dogodilo, te se začudiše, kako je Isus mogao tako što pitati. A Petar reče:

»Učitelju, odasvuda te narod tlači i turka, a ti pitaš: tko me se dotače?«

Na to će Isus:

»Netko me se taknuo, jer znam, da je čudesna moć izašla iz mene.«

Što Ga drugi guraju, to kao da Ga se ne tiče. Pri tom je Isus gledao naokolo pogledom svojim, koji je dopirao do srca, da vidi, tko je to učinio. I pogled se Njegov zaustavi na ženi, koja je sva drhtala od straha. Kad je vidjela, da se dulje ne može skrivati, pristupi k Isusu, padne pred noge Njegove i reče pred svima, zašto Ga se dotakla i kako je odmah ozdravila. A Isus je umiri riječima:

Isus uskrisuje kćer Jairovu.
(Naslikao Fridrik Overbeck.)

»Kćeri, vjera tvoja ti je pomogla.«

Sad je znala, da je postigla zdravlje, ne bez znanja Isusova, već po vjeri svojoj. A riječima »idi s mirom i budi zdrava« zajamčio joj je Isus, da je trajno ozdravila od svoje bolesti.

Čudo, što se putem dogodilo, imalo je utvrditi u vjeri predsjednika Jaira, a bude upravo protivno.

Dok se Isus razgovarao s izliječenom ženom, dođoše ljudi od predstojnikove kuće i rekoše Mu:

»Umrla je tvoja kćerka, što mučiš Učitelja sada, kada joj više nema pomoći?«

U Jaira je bila porasla vjera u Isusa, kad je čuo, kako je ozdravila bolesna žena. Ali kad je doznao, da mu je kći umrla, upade u novu kušnju. Prema riječima njegovih ljudi nestade nade, da bi mu Isus mogao pomoći, jer su mu kazivali, da Isus može izliječiti samo bolesna, ali nikako oživiti mrtva. Ta je vijest prenerazila žalosnoga oca, i bude mu da očaja, jer se čas prije tvrdo nadao, da će mu kćer ozdraviti. Kad je Isus čuo, što govore, bude Mu žao Jaira, pa ga ohrabri riječima:

»Ne boj se, samo vjeruj!« Kao da mu je rekao: »Kako si prije vjerovao, da ti kćer mogu izliječiti bolesnu, tako vjeruj sada, da je mogu uskrisiti mrtvu.«

A moralo je vjeru Jairovu učvrstiti i to, što je Isus nastavio put do njegove kuće. Ali sad zamoli Isus narod, da ne ide dalje za Njim. I jedna riječ Isusova zaustavi cijelo mnoštvo. Isto reče Isus i apostolima svojima, te pođe samo s trojicom: s Petrom, Jakovom i Ivanom do kuće Jairove. Kako je među svojim učenicima odabrao sebi vjernu dvanaestoricu, tako je između apostola još bolje htio učvrstiti u vjeri trojicu, koji će drugove svoje ohrabriti, kad im zaprijeti pogibao. Danas je Isus prvi put odlikovao Petra, koga je namijenio apostolima za poglavicu, zatim Jakova, koji je prvi između apostola podnio za Nj mučeničku smrt, te Ivana, koga je među apostolima najviše volio. Ta će trojica biti dosta, da poslije posvjedoče uskrsnuće kćeri Jairove.

Kad su došli do kuće Jairove, bila se ona već zavila u žalost. Običaji, što su nekoć vrijedili Židovima u vrijeme Isusovo, vrijede kod Arapa još i danas. Mrtvomu najprije zatvore oči i preporuče ga molitvama Bogu. A prisutne žene udare u glasan plač, koji zove susjede, da im se pridruže, i plaćene narijekalice, da što prije dođu. Prva od njih upućena je u obiteljske prilike pokojnikove te plačući i naričući pripovijeda glavnije zgode iz njegova života vabeći tako i druge žene, da plaču. I najsiromašniji Židov morao je svojoj ženi namrijeti najmanje jednu narijekalicu i dva frulača, koji će svirati tužne napjeve. Na istoku zakapaju mrtvaca, čim ga opreme za pogreb, a najdulje iza osam sati, jer se tijelo počinje raspadati poradi toploga podneblja. Tako je Isus našao kuću Jairovu punu rođaka, znanaca i narijekalica, jer se glas o smrti djevojčinoj već bio raširio. I prva je briga Isusu bila, da ukloni te vjesnike smrti, kojima nije bilo mjesta u toj kući, pa im reče:

»Što se uznemirujete i plačete? Odstupite, jer djevojka nije umrla, već samo spava.«

Još prije nego što su Mu poručili, da ne dolazi u kuću, znao je Isus, da je djevojka umrla, ali je time htio reći, da će njena smrt biti kratkotrajna, pa je gotovo nalična snu. Umrli su oni, što završiše svoj život na ovome svijetu, a ova ga je djevojčica samo na čas prekinula. Isus će joj povratiti život tako brzo, kako je lako probuditi čovjeka, koji spava. Tim je riječima Isus htio da utješi oca i majku i da lakše ukloni svjetinu, koja se ne bi razišla, već bi na svaki način ostala, da vidi, kako će je Isus uskrsnuti.

A prisutni su se Isusu podsmijevali, jer je govorio protiv očite istine. Oni su djevojku vidjeli mrtvu, a Isus, koji je još ni vidio nije, kaže, da nije umrla. U ustima svakog drugog čovjeka bile bi te riječi smiješne. Ali u Isusa zaslužile su ipak nešto više poštovanja, jer je uskrisio mladića iz Naima i učinio tolika čudesa. Odatle se vidi, kako su Židovi slabo štovali Isusa pokraj svih Njegovih čudesa. Ali Isusa nije uvrijedio njihov smijeh, koji će svjedočiti, da je učinio pravo čudo. No kad narijekalice htjedoše da nastave svoj plač za plaću, istjera Isus iz kuće tu bučnu i suvišnu družbu. Nijesu vjerovali riječima Njegovim, pa nijesu ni zavrijedili, da vide čudo. Sad uzme Isus samo oca i majku djevojčinu sa sobom te uđe s njima i s trojicom odabranih apostola u sobu, gdje je ležalo

tijelo djevojčice. Nato pristupi bliže, primi je za ruku i reče, kao da je budi od sna:

»Djevojko, ustani!«

I odmah se povrati duša u njezino tijelo, iz kojega je prije malo vremena izašla. Sad otvori djevojka oči, pridigne se uz pomoć Isusovu živa i zdrava, te poče po sobi hodati kao svako jutro, kad je ustala. Ne treba da spominjemo, kako se prepalo pet nazočnih svjedoka od velikog straha, kad su vidjeli, kako hoda djevojka, koja je čas prije ležala mrtva. U svojoj bolesti nije djevojka valjda dulje vremena jela, pa je izgladnjelom tijelu njezinu trebalo, da ojača oslabljene sile. Na to nijesu zapanjeni roditelji mislili, pa zato ih Isus podsjeti, da djevojčici dadu, da jede. Pokazat će im time, kako nije samo živa, već i posve zdrava.

Da se o tom čudu otvoreno pripovijedalo, mislio bi narod, da će Isus tako rado uskrsnuti mrtve, kako je liječio bolesne. Zato Isus strogo zabrani svim prisutnima, da nikomu ništa ne pripovijedaju. No ipak nije mogao zapriječiti, da se čudo ne razglasi. Svima, koji su vidjeli mrtvu djevojku, bila je ona živo čudo. Tako ode glas o tom čudu po svoj onoj zemlji.

Isus šalje apostole.

Na svom putovanju upoznao je Isus pobliže narod i vidio bijedu, koja Mu je razdirala srce. Narod je bio izmučen i opterećen različnim nevaljanim predajama, što su mu ih nametali farizeji, ili kako kaže evanđelje: »Ležahu izmučeni kao ovce, koje nemaju pastira.« Ljepše poredbe nije Isus mogao naći, da izreče duhovnu bijedu tadanjeg naroda. Ovca je najsiromašnija domaća životinja, koja ne bi nikako mogla živjeti bez ljudske pomoći. Ne zna, na koju bi stranu krenula, niti sebi znade naći hrane. Kad ovcama zaprijeti pogibao, bježe u čoporu, ali se brzo izmore, pa padnu izmučene.

Zbog te duhovne bijede bio je narod dozreo, da primi evanđelje, kao zrelo žito, koje treba samo da se pokosi. Vjesnici su evanđelja stajali prema narodu u istom odnosu kao žeteoci prema žetvi, nema ih nikada dosta. Kolika je briga i muka za gospodara, kad žito dozri i propada, a nema radnikâ, da ga požanju i pospreme! Zato reče Isus apostolima:

»Žetva je uistinu mnoga, a poslenika malo. Molite se dakle gospodaru od žetve, da pošalje poslenike na žetvu svoju!«

Isus šalje apostole.
(Naslikao Julije Schnorr od Karolsfelda.)

Narod dakle treba da izmoli od Boga duhovne pastire. Ako u nekom vremenu ima malo svećenika, bit će da narod nije dosta za njih molio.

Dosada je Isus sam gradio na zemlji kraljevstvo nebesko, a apostoli su samo slušali Njegovu nauku i bili svjedoci čudesa, što ih je Isus činio. Pune dvije godine vidjeli su apostoli, kako Isus propovijeda,

zato odluči nekako pred Uskrs, da ih pošalje na pokusno propovijedanje. Ali tko bi vjerovao riječima tih priprostih i neukih ljudi? Da ih svijet primi, dade im Isus neka ovlaštenja, koja su nadilazila sve, što je dosada ljudima dano na zemlji. Dade im moć, da čudnovatim načinom liječe bolesnike, da gubave čiste, mrtve dižu, te da izgone svaku vrst đavola. Kad čovjeka izliječe, otvorit će mu oči i srce, da primi vječnu istinu. Ali jako bi malo koristila čudesa za širenje vjere, kad bi ih apostoli činili za plaću. Tu su milost dobili od Isusa badava, zato ih Isus opomene, neka se čuvaju, da nebeske stvari ne prodaju kao trgovačku robu. Za naporno propovijedanje imadu pravo, da ih vjernici hrane, ali kod čudesa bit će samo oruđe Božje svemoći:

»Badava dobiste, zabadava dajte. Među neznabošce ne idite, jer još nije za to došao pravi čas. U gradove samarijske ne ulazite,« kako se Židovi ne bi izgovarali, da nijesu primili evanđelje, jer je Isus poslao vjesnike svoje k njihovim neprijateljima. »Nego idite prije izgubljenim ovcama doma Israelova,« to će reći samo Židovima, koji su u Palestini. Neka počinju propovijedanje svoje riječima: »Približilo se kraljevstvo Božje,« a to će reći, da je obećani Mesija već došao. Neka dakle Židovi čine pokoru i ne odbijaju milost Božju.

Tom im je zgodom dao i neka pravila, kako će se vladati na putu i kad stignu u koje mjesto. Kad se čovjek sprema na put, obično uzima troje: novac, odijelo i hranu. Ništa od svega toga apostolima ne treba, već neka se pouzdavaju u providnost Božju.

»Kad pođete na put, ne uzimajte ništa sa sobom,« što nije prijeko nužno. »Ne nosite zlata ni srebra ni sitnoga novca u pojasima,« kud istočnjaci stavljaju novac svoj. »Ni štapa, da se branite.« Koga Bog štiti, ne treba mu druge obrane. Ali slobodno im je uzeti štap, da lakše hodaju. Ne treba im ni torbe, u kojoj čovjek nosi potrebne stvari, ni obuće, ni druge haljine, da ih mogu izmijeniti. Jednom riječi neka budu bez

ikakve brige. Anđeli, koje je Bog poslao s neba kao glasnike, nijesu se brinuli za zemaljske stvari. Tako neka i oni misle samo na svoju službu, da ih skrb za zemaljštinu ne smeta u naviještanju riječi Božje. U Božjoj su službi, pa će se Bog brinuti za njih, kako se otac skrbi za djecu svoju. Svaki je poslenik zavrijedio svoje jelo. Oni, kojima će propovijedati, dat će im, da živu prema svome stališu. To je njihova zaslužena plaća, za koju ne trebaju prosjačiti!

Kad padnu u koje mjesto, ne treba da uđu u prvu kuću. Neka budu oprezni, u koju će kuću skrenuti kao gosti, neka se popitaju, je li kuća vrijedna, da ih primi.

»Kad uđete u kuću, ostanite ondje i ne mijenjajte mjesta vašega, dok ne ostavite grad.« Uvrijedili bi time gazdu svoga, i ljudi bi ih držali za nestalne. »Kada dođete u koju kuću, pozdravite je riječima: mir ovoj kući, a to će reći: blagoslovite je i zamolite joj od Boga svako vremenito i vječno dobro. Bude li u toj kući ljudi željnih spasenja, saći će na njih blagoslov Božji. Usprotive li se milosti Božjoj, ne će se vaša želja ispuniti, i mir će se vaš vratiti k vama, kao da ga nijeste izrekli.« Tomu neka se ne čude, jer ne će biti nagrađeni po uspjehu, koji postignu, već prema trudu, koji ulože. Na Istoku rado primaju goste, ali im Isus unaprijed kaže, da ih ne će svagdje dobro dočekati. »A gdje vas ne prime, iziđite iz grada onoga te otresite i prah s nogu svojih.« Kad su Židovi iz tuđine ulazili u Svetu Zemlju, snimili bi sandale i udarili više puta jednom o drugu, kako se stepaju papuče, da prah, što se na njima ulovio, ne bi okaljao Svete Zemlje. Tako valja da čine i apostoli kod onih, koji ih odbijaju u znak, da s njima prekidaju svaku vezu, pa ne će da imadu ništa zajedničko ni s njihovim grijehom, ni s njihovom vječnom osudom. Da lakše obađu što više mjesta, poslao ih je Isus dvojicu po dvojicu, da jedan drugome pomogne, da ga tješi i da mu bude svjedok.

Teško se bilo apostolima rastati od svoga Učitelja, pa su s velikim strahom započeli svoju zadaću.

Ali prvo čudo, što su ga učinili, ohrabrilo ih je, jer im je otvorilo i kuće i srca. I obilazili su po selima propovijedajući i iscjeljujući bolesne. Nije nam poznato, kako dugo su propovijedali: po svoj prilici samo koji tjedan. Tako je ovo poslanje samo slaba slika onoga, kad će ih Isus poslije uskrsnuća poslati, da propovijedaju svim narodima na svijetu.

I vratiše se k Isusu s velikim veseljem i još čvršćom vjerom. A imali su na svom putovanju svega dosta, kako su kasnije sami priznali.

Smrt sv. Ivana Krstitelja.

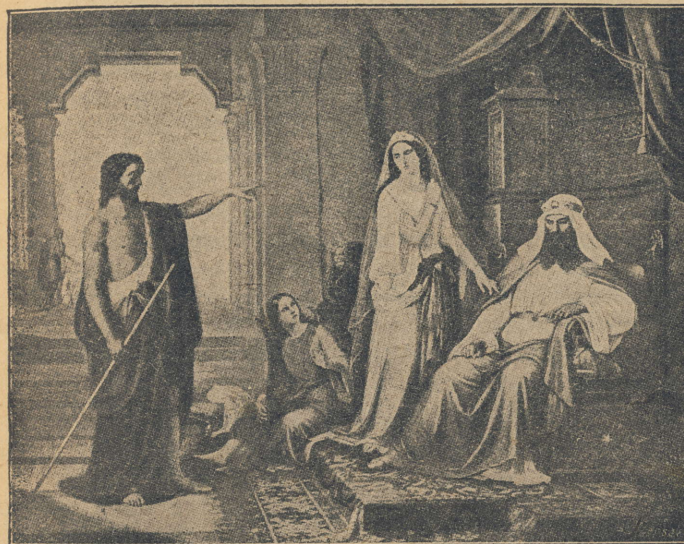
Kad su se apostoli razišli, naučavao je Isus na obali Genezaretskoga jezera. U to vrijeme stiže Mu vijest o tužnoj smrti Njegova miloga preteče svetog Ivana Krstitelja. Taj je preko godinu dana čamio u tamnici u tvrđi Maheruntu, ali se nije promijenio. Ni milovanja, ni prijetnje nijesu slomile Njegove odvažnosti. I u tamnici je govorio Herodu:

»Ne smiješ ti po Božjem ni ljudskom zakonu imati žene brata svoga.«

Ali Herod je bio preslab, da se riješi preljubnice. S jedne ga je strane uznemirivala savjest, a s druge ga je strane mučila strast. No visoko stoji pravo i istina nad silom i opačinom. Herod je štovao svetog Ivana Krstitelja još više, kad je vidio, da je pred Bogom svet, a pred ljudima pravedan, i pobojao se njegovih riječi, kao da ga čuva neka tajna sila, kao da mu se grozi neki viši sudac. Tako je došlo, da se Herod više puta razgovarao sa svojim uznikom, pitao ga za savjet i mnogo toga činio po njegovoj uputi. Ali preljubnica Herodijada nije mogla oprostiti svetomu Ivanu, što je javno korio njezin grijeh. Kad je vidjela, da mu je Herod sve više sklon, pobojala se, da ga jednog dana ne posluša, pa je protjera. Držala je, da joj nema mira, dok Ivan živi, te je snovala, kako će ga maknuti sa svijeta. Herod toga nije dao, jer se

bojao, da se ne pobuni narod, koji je Ivana držao za velikoga proroka. Stoga zapovjedi, da se Ivan dobro čuva, kako mu Herodijada ne bi naškodila. Napokon joj se ipak pruži zgoda, da postigne, što je htjela. Poznavajući svoga nazovi-muža bila je lukavo izračunala, kako će ga uloviti.

Svake godine slavio je Herod svoj rođendan. Kako nam svjetska povijest kazuje, bile su to upravo

Ivan Krstitelj kori Heroda.
(Naslikao Fattori.)

bajne svečanosti. Tako pozva Herod i sada na večeru sve dostojanstvenike na svom dvoru, vojničke časnike i odlične boljare u zemlji Galilejskoj. Poslije obilne i sjajne večere zabavljali su se gosti gledajući, kako plešu raspuštene plesačice od zanata. Ovajputa stupila je pred goste i nakićena kćerka Herodijadina iz prvoga braka, imenom Saloma. Premda je bila kraljevskog roda, nije je bilo sram, da gostima po-

kaže svoje razuzdano plesanje, jer što bi lijepa i mogla naučiti od majke preljubnice? Saloma je veoma ugodila svojim plesanjem gostima i začarala Heroda. Kad se poslije plesa naklonila gostima, zaori dvoranom buran pljesak. Dok se odmarala zažarena od naporna plesanja, obećao joj je Herod ugrijan vinom, da će joj za nagradu dati, što zaželi. Vino pomuti čovjeku pamet i razveže jezik, pa se tako i Herod htio pokazati pred svojim gostima upravo kraljevski darežljiv. Obećao je dakle djevojčici, da joj ne će odbiti želje, zatražila ma što, pa bila to i polovina njegova kraljevstva. Tako govori napiti Herod, koji bez dopuštenja rimskoga cara nije smio pokloniti ni jednoga svoga sela. I da djevojka vidi, kako joj ne će ništa odbiti, potvrdi nekoliko puta svoje obećanje pred svima gostima prisegom. Na te riječi nađe se djevojka u neprilici, što da zatraži. A koga će drugoga upitati za savjet nego onu, koja joj je najbliža, svoju majku? Ostavi dakle goste i otrči majci, jer na Istoku kod svečanih gozbâ jedu žene za sebe. Preljubnica, kao da je taj čas željno dočekala, imala je na to pitanje već gotov odgovor. Pola savjetujući, pola zapovijedajući reče joj:

»Traži glavu Ivana Krstitelja!«

Groznoj ženi bila je od svega blaga najmilija smrt onoga čovjeka, čiji ju je život tako mučio. Tražila je glavu, da se osveti jeziku, koji je korio njezinu preljubu. Iz odaja majčinih potrči djevojče natrag među goste, te reče Herodu zapovijedajući:

»Hoću, da mi odmah dadeš glavu Ivana Krstitelja.«

Bez ikakva srama reče »hoću«, jer joj je to pravo dao otac, a majka ju je naučila, kako će govoriti. I to traži odmah, kao da se bojala, da se Herod ne predomisli. Nato uzme jednu zdjelu sa stola i zatraži, da joj na njoj donesu glavu Ivanovu.

Taj je zahtjev rastrijeznio i samoga Heroda, i bude mu žao. Nadao se, da će djevojka zatražiti kakav osobito skupocjeni dar ili nakit, koji odgovara

veselju današnjega dana. Nekoliko mjeseci borio se protiv preljubnice, da ne smakne svetoga Ivana, a sad je vidio, da je zapao u njezinu mrežu. Ali Herod je bio preslab, da odbije taj krvološni i nepravedni zahtjev. Vidio je, kako su gosti u nj uprli oči, pa je držao, da bi okaljao svoju čast, kad bi pogazio riječ, koju zadade pred tolikim poglavicama svojega kraljevstva. A nije htio da se izvrgne ni gnjevu svoje priležnice, ni da ražalosti njenu kćer. Ušutka dakle svoju savjest time, što je prisegao, kao da tako luda prisega čovjeka veže. I nitko od gosti nije se usudio da ga upozori, neka ne kalja svoje duše nevinom krvi.

Nato pošalje kralj jednoga vojnika, da donese glavu Ivanovu. A vojnik posluša i spusti se u duboku tamnicu. Kad se po noći otvoriše vrata i plamen od baklje rasvijetli tamnicu, nemalo se začudio sveti Ivan. Znajući, da Herod danas slavi svoj rođendan i da dijeli milosti, svaki bi se sužanj u tom času nadao, da će ga pomilovati. Sveto Pismo ne pripovijeda, kako je Ivan primio zapovijed, da ga smaknu. Koliko ga otprije znamo, nema sumnje, da se neustrašivo podao svojoj sudbini. Svršio je svoju zadaću, pokazao svijetu Spasitelja, pa mu je možda i drago bilo, što će umrijeti mučeničkom smrću kao i njegov Gospodin. I pade mu glava pod krvničkim mačem na zemlju, a duša mu se vine do neba.

Gostima nije smetalo, kad je vojnik među njih donio krvavu glavu Ivanovu. Ali Herodu bude strašno, kad je zagledao oči, koje se eto zatvoriše pred njegovim zločinom. I prestraši se ustiju, koja su i nijema prekoravala njegov grijeh. Da se otrese neugodnih misli, nastavi da pije s gostima. A Herodijada je uživala od veselja, kad joj poslušna kćer donese glavu Ivanovu na zdjeli, da njome zasiti svoju mržnju i osvetu. Kad čovjek jednom nagne na zlo, teško mu se zaustaviti. Tako je i ta žena od grešnice i preljubnice postala ubica i krvnica jednoga sveca.

Kad su došli učenici Ivanovi i čuli, kako je poginuo njihov učitelj, izmoliše njegovo tijelo. Sad je Herod vidio, kako je ludo radio, pa dopusti Ivanovim

učenicima, da časno sahrane tijelo svoga učitelja. Poslije ukopa odoše i javiše, što se dogodilo, Onome, komu ih je sveti Ivan uvijek putio, Isusu.

Nedokučljivi su putovi Božji, preslab je razum čovječji, da ih slijedi. Od žene se nije rodio veći čovjek, nego što je bio sveti Ivan. Živio je u pustari, hranio se korjenjem, oblačio u kostrijet, posvetio život, da prokrči put kraljevstvu Božjem, i bio je veći prorok od svih drugih proroka. A na koncu je poginuo kao žrtva, jer je branio zakon Božji. Gospodin Bog je to dopustio, da pokaže, kako poslije smrti ima veća slava, do koje dolazi onaj, koji ne mari za zemaljsku slavu. I drugi su proroci svojom krvlju zapečatili oštre svoje riječi, pa im Ivan ne bi bio ravan, da nije umro mučeničkom smrću.

Herodu je bilo poslije smrti svetoga Ivana daleko gore nego za njegova života. Krvava glava Ivanova jednako mu se motala pred očima. Blijeda smrt kao da je podala licu Ivanovu neki strašni izraz, a usta kao da će se sada otvoriti, da ga prekore, što ga je nevina dao pogubiti. Tako je Herod živio u vječnom strahu, da će Bog teško kazniti njegov zločin.

Upravo u to vrijeme počeo se među narodom sve više širiti glas o Isusu i njegovim čudesima. I pitao se narod: tko bi to mogao biti? Jedni su govorili, da je to Ilija, koji ima doći prije Mesije. Drugi su kazali, da je to jedan od starih proroka, koji je pohodio svoj narod. Treći su nagađali, da je to čovjek, koji samo naliči na stare proroke. Herod se dosad nije mnogo brinuo za Isusa i za Njegova čudesa. Ali otkad je dao pogubiti svetoga Ivana, svako ga je novo čudo sjećalo na njegovu žrtvu i zaoštrilo u njemu grižnju savjesti. Dok je narod za Isusa govorio ovo i onó, Herod je uporno tvrdio:

»To je on, to je Ivan Krstitelj, komu sam ja odsjekao glavu. Ustao je od mrtvih, pa čini čudesa.«

Onda su mnogi još vjerovali, da se duša pokojnikova vraća na ovaj svijet u žive ljude.

Prvo umnažanje kruha.

I opet nije daleko bila pasha (treća u Isusovu javnom djelovanju), pa se apostoli vratiše sa svog putovanja k Isusu. Puni veselja pripovijedali su, kako su istjerali vragove iz opsjednutih i kako su činili druga čudesa radujući se, što im je dana takva moć. U isto vrijeme počeše se u Kafarnaumu skupljati hodočasnici iz okoline Galilejskog jezera, da u društvu pođu u Jerusolim. A kad su začuli za velikog proroka iz Nazareta, o komu se toliko govorilo, počeše se navraćati k Njemu. Jedni su dolazili, a drugi odlazili, pa Isus i apostoli nijesu imali vremena ni da jedu. A poslije naporna njihova putovanja trebalo im je i odmora. Zato odluči Isus, da se skloni na sjevero-istočnu obalu galilejsku, gdje će apostoli koji dan mirno otpočinuti na kakvom samotnome mjestu. Na zapovijed dakle Isusovu ukrcaše se u barku i zaploviše prema gradu Betsaidi.

Pod tim imenom poznata su nam dva grada. Jedan je bio na zapadnoj obali Genezaretskog jezera, te je spadao pod vlast Heroda Antipe. To je bio rodni grad apostola Petra, Andrije i Filipa. Druga Betsaida bila je malo mjestance na sjevero-istočnoj obali jezera, te je pripadala trećemu sinu Herodovu Filipu. Taj ga je poljepšao i proširio te načinio od njega grad i prozvao ga u čast kćeri cara Augusta: Betsaida Julijina. Ležao je samo tri i po kilometra daleko od jezera na lijevoj obali Jordana. I danas sjeća na taj grad umjetnički izrađeno kamenje, od koga pastiri tu skalupiše svoje proste kolibe.

Ovamo se zaputi Isus s apostolima. Neki su vidjeli, kako se Isus ukrcao i pošao s apostolima prema sjeveru. Za to začuše i drugi, pa se mnoštvo naroda iz Kafarnauma diglo na noge i pošlo za Isusom, ne lađom već pješke, uz obalu. Uz to su jednako pazili, kamo će zakrenuti lađa Isusova. Putem im se pridružilo mnogo svijeta iz gradova i sela, što leže na zapadnoj obali Genezaretskoga jezera. Od straha, da im

lađa ne uteče, požuriše se neki te stigoše još prije Isusa na mjesto, kud je lađa uperila. Tako se Isus i opet nađe usred mnoštva naroda, koje je sve više raslo, jer su ljudi jednako pridolazili. Od počinka dakle, koji je Isus mislio ovdje naći, nije bilo ništa.

Tako je Isus samo nastavio, gdje je jučer svršio. Uzađe na bližnji brežuljak te poče naučati o kraljevstvu Božjem. Propovijedao je tako lijepo, da je narod gotovo zaboravio na jelo. Bila su već prošla četiri sata poslije podneva i sjena je od sunca postajala sve veća, jer se počela približavati večer. Da Isus narod dulje zadrži, ne bi prije noći mogli dospjeti u okolišna mjesta. Zato moradoše apostoli prekinuti Isusa i opomenuti, neka raspusti narod, da sebi u bližnjim mjestima i majurima kupi hrane te da prenoći. Jer mnogi od njih nijesu ni mislili danas poći za Isusom, već ih je radoznalost i mnoštvo naroda odvuklo, pa nijesu ponijeli nikakva jela.

Ali Isus ne htjede još da raspusti narod, već reče apostolima:

»Ne treba da idu, dajte im vi da jedu.«

Htio je time da ih kuša, hoće li se dosjetiti, da bi i oni mogli narod nahraniti čudnovatim načinom. Nije dugo, što se vratiše s puta, na kom su učinili mnoga čudesa. Ali se apostoli nijesu domislili, kud smjera Isus, već se stadoše čuditi Isusovu pitanju. Odakle bi oni nahranili toliki svijet? Uto zapita Isus apostola Filipa ili zato, što mu je bio najbliži, ili što je bio rodom iz ove okolice, pa su mu prilike bile dobro znane:

»Odakle ćemo kupiti hljeba, da nahranimo ovaj svijet?«

A to reče Isus, tako dodaje Sveto Pismo, da kuša Filipa, hoće li doći na to, da bi ih Isus mogao nahraniti. Premda su vidjeli tolika čudesa Isusova, nijedan se od apostola nije dosjetio, da bi Isus mogao nahraniti narod čudnovatim načinom. »Isus je znao«, opet dodaje Sveto Pismo, »što će činiti, pa nije trebao Filip da mu kaže, kako prirodnim načinom nije moguće ovdje nahraniti toliki svijet.« Ne znajući dakle Filip, kuda smjera Isus, reče u čudu:

»Za dvjesta dinara hljeba nije dosta, da svakomu od njih malo dopadne, a gdje bi u tom pustom kraju i namaknuli toliko kruha, da se svijet nasiti?«

Dinar je bio u Rimljanâ najmanji srebreni novac, a vrijedio je nešto više od naše krune prije rata. Bilo je tada oko Isusa, kako kasnije nabrojiše, pet tisuća ljudi bez žena i djece. Tako bi na svakih dvadeset i pet ljudi došlo samo za jedan dinar kruha, pa bi svakoga zapao jedva koji zalogaj.

A kad je Isus vidio, da Ga apostoli ne shvaćaju, upita ih:

»Koliko hljebova imate? Idite i vidite!«

I kad ispitaše narod, reče apostol Andrija:

»Ovdje je jedan dječak, koji ima pet ječmenih hljebova i dvije ribe, ali što je to za tolike?«

Te hljebove nije dječak namislio prodavati, već ih je ponio za sebe. U nas je kruh sad veći sad manji, a u Palestini nekoć i danas uvijek jednak: kao naša tanka pogača. Širok je jedan pedalj, debeo kao mali prst, a važe do sto pedeset grama. Za jedan obrok računa se obično tri hljeba na čovjeka. Uz kruh jeli su na obali Genezaretskoga jezera kao prismok sušenu i soljenu ribu. Sad reče Isus apostolima:

»Donesite mi ih ovamo!«

Dok su jedni pošli da donesu hljebove i ribe, zapovjedi Isus apostolima, da razdijele narod u skupine po pedeset ljudi. Tako je bilo lakše uzdržati red u tolikome mnoštvu i razdijeliti hranu. I kao da je jelo već priređeno, reče Isus apostolima, neka kažu narodu, da posjeda na travu, kako čini domaćin, koji dijeli mjesto svojim gostima prije, nego što sjednu za stol.

U to doba, pred Uskrs, poraste u tom kraju bujna i visoka trava s raznobojnim cvijećem. I danas pasu ondje beduinska stada, jer mjestom žubore tri potočića i žure se i žure, da što prije dođu u Galilejsko jezero.

Kad se narod u svom šarolikom odijelu posadio u skupinama po livadi punoj raznobojnog cvijeća, ostade ta slika još dugo u pameti svetomu Petru, jer mu se činilo, da se taj kraj pretvorio u cvijetnjak razdijeljen na pedeset polja. Kad je narod sjeo, uze Isus pet hljebova, pogleda na nebo, gdje je izvor svakomu blagoslovu, koji dolazi na zemlju, i pomoli se Bogu. Silan onaj narod bili su danas Isusovi gosti. Židovski domaćin morao se prije jela pomoliti Bogu riječima: »Hvaljen da si Gospodine Bože naš, kralju svijeta, koji si dao, da nam izraste kruh iz zemlje!« Tko se prije jela ne moli, taj kao da krade Bogu hranu, govorili su židovski učitelji. Nato Isus blagoslovi i umnoži kruh, da ga bude više. Kako je kruh tanak kao naša pogača, ne može se nožem rezati, već ga Isus poče lomiti. Teško bi Isus nadijelio toliki narod kruhom, pa ga poče dodavati apostolima, da ga odnesu i po pojedinim skupinama razdijele. U rukama Isusovim i u rukama apostola jednako se kruh umnožavao, te ga je bivalo sve više i više. A tako je bivalo i s ribom. Svaki je od obojega dobio, koliko je htio, i svi se najedoše dosita. A bili su gladni, jer cijeli dan nijesu ništa jeli, a za Isusom su provalili dosta puta. I još je hrane preostalo.

Da to čudo svima jače sine i ojača njihovu vjeru, reče Isus apostolima:

»Skupite komade, što pretekoše, da ne propadnu!«

U onoj vrevi lako bi ih pogazili. A Isus je želio i time poučiti svijet, kako valja poštovati i najmanji dar Božji. Kako kod nas u nekim krajevima seljaci polazeći na put nose rogožar ili torbu, tako su i Židovi nosili sa sobom jelo u košaricama. Na riječ Isusovu uzeše apostoli skupljati, što je preostalo, te napuniše punih dvanaest košarica, a to je značilo najmanje dvanaest puta onoliko, koliko je onaj dječak Isusu dao. A bilo je samo muških, što ih je Isus nahranio, oko pet tisuća. To se dalo ustanoviti po skupinama, u kojima su sjedili. Žene i djeca jeli su za sebe, ali njih nijesu ni brojili, jer to kod Židova nije bio običaj.

Ovo čudo nije prisutne tako potreslo, kao na primjer kad je Isus izliječio bjesomučnoga, ali se svakoga dojmilo, jer ga nije samo na svoje oči vidio, već i na sebi nasitivši se iskusio. Zato počeše neki među sobom govoriti:

»Ovo je zaista onaj prorok, koga je Mojsija obećao Židovima«, to jest obećani Mesija.

Isus umnaža kruh.
(Naslikao Julije Schnorr od Karolsfelda.)

Na to ih je podsjetilo, što je čudo Isusovo bilo nalik na čudo Mojsijevo, koji je čudnovatim načinom hranio u pustinji narod židovski. Židovi su bili uvjereni, da će ih Mesija osloboditi od ropstva rimskoga, obnoviti kraljevstvo židovsko i raširiti ga po svem svijetu. Oduševljeni čudom, što ga je Isus učinio, zamisliše, da odvedu Isusa u Jerusolim i u hramu da Ga proglase za kralja židovskoga. Znali su, da to Isus ne bi učinio dobre volje, ali oni će Ga primo-

rati, da primi to kraljevstvo, oni će biti Njegova vojska, koja će se boriti za Njega i za slobodu domovine. Za to je upravo zgodan čas. Evo pashe, koja sjeća svakoga, kako se Židovi oslobodiše sužanjstva egipatskoga. Židovi, što se skupiše sa svih strana svijeta u Jerusolimu, oduševljeno će im se pridružiti.

Ali Isus je progledao njihove namjere. Isus je već bio kralj i Njemu su proroci davno prorekli kraljevstvo. No Isus nije došao, da kraljevstvo primi od ljudi, već nasuprot da On njima dade svoje kraljevstvo. To je kraljevstvo Njegova Crkva, a sinut će u potpunom sjaju na sudnji dan, kad Isus pozove svoje odabranike riječima: »Dođite i zaposjednite kraljevstvo, koje vam je dano od početka svijeta.« Pothvat, što ga naumiše izvesti Židovi, uvelike bi naškodio širenju vjere Isusove. Digla bi se buna, koju bi Rimljani ugušili oružjem. A bilo se bojati, da se svjetini ne pridruže i apostoli, koji su bili oduševljeni za svog Učitelja. Stoga zapovjedi Isus apostolima, da se odmah ukrcaju u lađu i vrate na zapadnu obalu jezera, gdje će pričekati Isusa. I prije nego je narod išta učinio od onoga, što je namislio, oprosti se Isus od njih. A kad je svijet vidio, kako se apostoli ukrcaše, počeli su se svi razilaziti. Sad se Isus povuče na bližnje brdo te se dugo molio Bogu u samoći i tišini, kako je to običavao u svim važnijim zgodama svoga života. Sutra će Ga odbaciti Kafarnaum, kako Ga je odbacio i Njegov rođeni grad Nazaret, i treća će godina Njegova javnoga djelovanja biti puna pregaranja i pogibli.

Isus hoda po vodi.

Teško je bilo apostolima otići bez Isusa. Zato su dugo čekali na obali, ne bi li se Isus vratio, ali Isusa nije bilo. Kad je već nastao mrak, ukrcaše se apostoli u istu lađu, na kojoj su se ujutro dovezli iz Kafarnauma. Plovili su jednako uz obalu nadajući se, da će ih Isus svaki čas stići i nastaviti put s njima.

Na početku putovanja bilo je jezero mirno. No doskora poče duvati vjetar i voda se stade burkati te bacati čamac s apostolima. Poradi silnoga vjetra moradoše zaviti jedra, pa se stadoše veslima i kormilom boriti proti buri, koja ih je jednako tjerala prema jugu. Još mnogo godina poslije sjećao se Petar, kako su teško veslali te noći. A lađa kao da se nije micala s mjesta. Bilo je prošlo i tri sata ujutro, a oni prevališe jedva kojih sedam kilometara, to jest nešto preko polovine Genezaretskog jezera. Za mirna vremena svladali bi taj put za podrug sat.

U isto vrijeme molio se Isus na brdu, ali nije zaboravio svojih apostola. Mogao ih je lako i vidjeti, jer su pred Uskrs noći svijetle, a sjeverni vjetar ne navlači na more tminu. Ali je Isus svakako duhovnim okom gledao njihovu muku, te je poslije tri sata ujutro pošao s brda ravno na more, da im pomogne. Kao kralj i gospodar prirode hodao je mirno po vodi kao po tvrdoj zemlji.

Kad je Isus došao do lađe, opaziše apostoli, kako čovjek hoda po vodi, pa se s valovima čas diže, čas spušta, te se njihovim očima jednako pokazuje i opet sakriva. I preplašiše se držeći, da je to duh. Sav je stari svijet vjerovao u duhove i pripovijedao nebrojene zgode, kako se ljudima ukazuju. S velikim su strahom apostoli gledali, kako im se čudna prikaza sve više približuje. Ne ćemo se dakle čuditi, što su zaviknuli od straha, kad je Isus već bio blizu. Na očajnu njihovu viku odgovori Isus:

»Ja sam. Ne bojte se!«

Poznati glas kazivao im je, da to nije nikakav duh, već njihov Učitelj. Kad apostoli začuše riječi Isusove u silnom šumu vjetra i velikoj buci valova, kao da se preobraziše. Bilo im je odlanulo i strah se njihov pretvorio u radost. Vidjeli su, kako je Isus učinio razna čudesa, ali još nijesu znali, da može mimo prirodni zakon da hoda po vodi kao po kopnu. A Isus je došao apostolima baš u zgodan čas. Od naporna veslanja bili su već klonuli, a vjetar je jednako zavijao,

valovi su neprestano bučili, pa se more sve više pjenilo. Sad su sigurni, da im se ništa ne može dogoditi, samo kad je Isus uz njih.

Apostol Petar bio je čovjek veoma živahne naravi. Dok se drugi apostoli još nijesu oporavili od straha, dovikne Petar Isusu:

»Gospodine, ako si Ti, zapovjedi, da dođem k Tebi po vodi!«

Petar nije ni čas posumnjao, da na vodi nije Isus. Duhu ne bi rekao »Gospodine«, a na riječ neznana čovjeka ne bi nikad zakoračio u uzburkano more. Možda je ta želja Petrova bila smjela i nepromišljena, ali Petru nije bilo toliko stalo, da hoda po vodi, koliko da što prije dođe do Isusa. Svojim je riječima pokazao, da tvrdo vjeruje u Isusa, koji će učiniti, da i za njega ne vrijedi prirodni zakon, po kom čovjek u vodi tone. Da Isus ojača vjeru Petrovu, usliši molbu njegovu, te reče:

»Dođi!«

A Petar zakorači iz lađe, pa stane na more kao na kopno i koračaše po vodi, da se sastane s Isusom. Već nije bio daleko od Isusa, kad li se podiže silan val, a Petar se na svom neobičnom putu preplaši te poče tonuti. Dok je mislio samo na Isusa, hodao je po vodi kao po tvrdoj zemlji, jer ga je nosila vjera i vodila ljubav k Isusu. No kad je skrenuo očima na vjetar i valove, pomisli, da bi se mogao utopiti, i na veliku prepast svoju oćuti, da tone. U svom strahu zaboravio je sve, samo jedno nije zaboravio: da nije daleko Onaj, koji mu može pomoći, pa zavikne:

»Gospodine, spasi me!«

Isus, koji je uvijek bio pripravan da pomogne, usliši i sada vapaj Petrov. Brzo pruži ruku i povuče Petra na površinu, te ga ukori riječima:

»Malovjerni, zašto si posumnjao?«

Nijesu Petra povukli pod vodu ni vjetar ni valovi, već strah, koji je odavao, da je vjerom malaksao. Čvrsta vjera držala ga je nad vodom, a ljudska ga je slabost potisnula u vodu. Ovo čudo imalo je poučiti Petra, da nikad ne klone vjerom i pouzdanjem u Isusa,

koji je uvijek pripravan, da čovjeku pruži ruku pomoćnicu. I sad Petar čvrsto primi ruku Isusovu, te oba uđoše u lađu.

Kako se s Isusovim dolaskom slegao strah u srcu apostolima, tako se stišala i bura na moru. To je opet bilo kao neko novo čudo, jer vjetar na moru ne prestaje naprečac, već pomalo, a more je još dugo nemirno, kad je vjetar već davno prestao. No nije to još bilo sve.

Apostoli se nijesu mogli dosta načuditi, kako Isus hoda po vodi. Da su malo više mislili, kako je pokazao svoju moć time, što je sa nekoliko hljebaca

Sv. Petar ide po moru k Isusu.
(U đakovačkoj katedrali naslikao Ljudevit Seitz.)

nahranio toliko ljudstvo, bili bi lako pojmili, da Isusu nije ništa nemoguće. Ali je njihovo srce bilo otvrdnulo, veli Sveto Pismo, pa nijesu u tomu vidjeli jasne dokaze Isusove svemožnosti. Što ih nije naučilo umnažanje kruha, to im je pokazalo Njegovo hodanje po vodi. Kad se uz to sjetiše i drugih Isusovih čudesa i onoga, što je o sebi govorio, uvjeriše se, da je Isus Sin Božji. I kad je stupio u lađicu, pokloniše Mu se i apostoli i drugi, koji su s njima bili govoreći:

»Ti si zaista Sin Božji.«

Izjavu njihovu kao da je Isus htio potvrditi novim čudom. Jedva što je došao među apostole, kao

da su neviđene sile ponijele barku: u tren oka nađoše se na zapadnoj obali Genezaretskoga jezera.

U posljednje vrijeme kao da je Isus gomilao čudo na čudo, samo da što bolje učvrsti u vjeri svoje apostole. Još danas ostavit će Ga mnogi od Njegovih pristaša, pa treba da Njegovi najbliži pristanu što čvršće uza Nj.

Kruh za život.

d mnoštva, što ga je Isus jučer nahranio čudnovatim načinom, vratiše se neki svojoj kući, neki prenoćiše u bližnjim selima, ili prospavaše pod istočnim blagim nebom. Ovi su sutradan tražili Isusa po ravnici i po bližnjim brežuljcima. I nijesu se mogli dosta načuditi, kamo je Isusa nestalo. Vidjeli su, da sinoć nije bilo na obali druge lađe osim jedne, u koju su se ukrcali samo apostoli. Dok su neko vrijeme tako stajali na obali ne znajući, kamo bi, dođe nekoliko lađa, kao da su bile naručene. Na njima se odmah vratiše u Kafarnaum. Računali su, da će ondje svakako naći Isusa, jer se u taj grad obično vraćao poslije svakoga putovanja.

I nađoše Ga doista u bogomolji, gdje u odličnom zboru Židova sjedi i nauča. Sad su Mu pripovijedali, kako su Ga danas tražili na istočnoj obali, te Ga upitaše:

»Učitelju, kad si ovamo došao?«

Isus nije htio narodu kazati, kako je noćas hodao po vodi, jer je to čudo učinio samo za svoje apostole. Ali zato odgovori Isus radije na tajne misli njihova srca, nego na pitanje, što Mu ga staviše, želeći ih poučiti, kako nije došao na zemlju da uspostavi svjetsko kraljevstvo židovsko, već da dade svijetu život vječni.

»Doista, doista vam kažem, ne tražite me zato, što vidjeste znake, nego što jedoste hljeba i nasitiste se.« Tražili su Isusa, jer ih je jučer nahranio, pa su se i danas nečemu nadali. Više im je bilo stalo da dobiju od Isusa, što koristi tijelu, nego što bi im bilo za dušu. Da čudesa jasno dokazuju, kako je Isus Bog, toga nijesu uviđali. Zato prijeđe Isus od kruha, kojim se hrani tijelo, na kruh, koji služi duši za hranu. »Starajte se ne za jelo, koje prolazi, kad ga pojedemo, već za jelo, koje ostaje za život vječni.« To jelo može dati samo Sin čovječji, koji je ujedno Sin Božji. To je kao svojim pečatom potvrdio Njegov Otac time, što Mu je dao moć, da čini čudesa. Kako se znojimo za svakidašnji kruh, tako ćemo i kruh za vječni život steći samo s trudom i mukom. Čovjek treba da u Isusa vjeruje, po Njegovoj vjeri živi, da svlada svoje požude i strpljivo podnosi nevolje.

Tih riječi nijesu Židovi dobro shvatili. Jučer ih je Isus nahranio, pa su držali, da im danas obećaje nešto daleko veće i vrijednije, jer govori o hrani, koja ostaje zauvijek. I zapitaše ga:

»Šta ćemo dakle činiti, da radimo djela Bogu mila?«

A Isus ih uputi, neka vjeruju u Njega riječima:

»Ovo je djelo Božje, da vjerujete u Onoga, koga je On poslao.«

Sad su Židovi dobro shvatili, da je posljednje riječi Isus govorio o sebi. Zato zatražiše od Isusa, neka učini kakvo čudo, kojim će pokazati, da je poslanik Božji, pa će oni onda prosuditi, hoće li Mu vjerovati, te dodadoše:

»Oci naši jedoše manu u pustinji, kako je zabilježeno u Svetomu Pismu: hljeb s neba dade im, da jedu.« Tim kao da su kazivali Isusu: »Ti si jučer sa pet hljebova nahranio pet tisuća ljudi, ali to je premalo, da mi tebe priznamo za Mesiju. Mojsija je učinio mnogo više. Hranio je nekoliko godina toliko naših pradjedova jelom, koje je padalo s neba, a kruh, kojim si ti jučer nahranio ljude, izrastao je iz zemlje.«

Na to odgovori Isus:

»Nije Mojsija davao pradjedovima vašima manu, nego Otac moj. Ta je mana padala odozgo, ali neba nikad nije vidjela, već je samo slika kruha nebeskoga,

jer je samo neko vrijeme uzdržala Židovima tjelesni život. Otac moj nebeski daje vam kruh, koji uistinu silazi s neba. To je doista kruh Božji, jer podržava ne vremeniti i tjelesni život, već duhovni i vječni život, a daje ga Otac ne samo jednomu narodu, već cijelome svijetu.«

Nato se Židovi poveseliše, jer su držali, da Isus govori o nekoj tjelesnoj hrani, koja je daleko vrijednija od mane. Mislili su, da će tom hranom utišati glad, pa im ne će trebati, da se brinu za svakidašnji kruh. Kako je Samarijka na studencu Jakovljevu kazala Isusu: »Gospodine, daj mi te vode, od koje ne ću nikad ožednjeti,« tako upadoše sada i Židovi u riječ te poviknuše:

»Gospodine, daj nam taj kruh ne samo za danas, nego za svagda«, to jest za sve dane, što će ih još živjeti.

Na to reče Isus svečano i bez okolišanja:

»Ja sam taj hljeb, koji daje život. Tko dođe k meni, to jest, tko vjeruje u mene, ne će nikad ogladnjeti ni ožednjeti,« već će zauvijek zadovoljiti svoje duhovne potrebe. No tko želi da jede taj kruh, mora najprije vjerovati u Isusa. Židovi ne vjeruju, da je Isus obećani Mesija, premda su vidjeli tolika čudesa. Zato ne će dobiti kruh za život vječni. K Isusu će doći svatko, koga Mu Otac dade, to će reći, koga Bog potakne svojom milosti. A tko se odazove Božjemu pozivu, pa dođe k Isusu, toga će s veseljem primiti, jer je sašao s neba, da čini volju Oca svoga, koji Ga je poslao. A Očeva je volja, da svaki, koji vjeruje u Sina, ima i život vječni, pa će ga Sin uskrsnuti na sudnji dan. Isus je došao, da spase sav svijet, ali će se po volji Očevoj spasti samo oni, koji se odazovu Njegovoj milosti i vjerno pristanu uz Isusa. Takvi će postići vječni život, jer će ih Isus uskrsnuti na sudnji dan.

Sad počeše Židovi mrmljati na Isusa, što je rekao: »Ja sam hljeb živi, koji s neba siđoh,« jer je iz toga slijedilo, da je Bog. Protiv Božanskog su pod-

rijetla Njegova pokazivali neprijatelji Isusovi na Njegovo zemaljsko podrijetlo i misleći, da je zaručnik Blažene Djevice Marije otac Isusov, govorili su:

»Nije li ovo sin Josipov, komu mi znamo i oca i mater? Kako dakle može da govori: »Ja siđoh s neba?«

Čudesa, što ih je Isus činio, morala su Židovima otvoriti oči, da Isus nije običan čovjek, ali oni nijesu htjeli u Isusu vidjeti Boga, koji je primio čovječje tijelo. Zato im Isus reče:

»Ne mrmljajte među sobom i nemojte se sablazniti, što sam rekao, da sam s neba sišao. Do kraljevstva nebeskoga ima samo jedan put: nitko ne može doći k meni, to jest vjerovati u mene, ako ga Otac ne povuče svojom milošću.«

Bilo bi dakle bolje, da se mole Bogu, da im udijeli svoju milost, jer svakoga, koji posluša glas Božji, čekat će poslije uskrsnuća sjajna i vječna nagrada. I sad navede Isus dokaz iz Svetoga Pisma, kako čovjek vjeruje samo onda, ako se odazove milosti Božjoj:

»Stoji pisano u knjizi proroka: bit će svi poučeni od Boga.« Prvi je dakle korak do Isusa, da čovjek vjeruje i čuje riječ Božju, drugi je korak, da uz vjeru pristane. »Jer tko posluša Oca i Njegovu se pozivu odazove, taj dolazi k meni. A tko ne će da posluša glas Njegov, bit će isključen iz kraljevstva nebeskoga. Kad kažem, da Otac uči ljude, ne mislim time, da Ga je svatko čuo na svoje uši. Kako nitko ne može vidjeti bivstva Božjega, tako ne može nitko ni čuti Boga osim onoga, koji je od Boga.«

I sad nastavi Isus, gdje Ga Židovi prekinuše mrmljanjem svojim:

»Zaista, zaista vam kažem: tko vjeruje u mene, taj kao da već sada ima život vječni.«

Obećanje presvetog Oltarskog Sakramenta.

Sve, što je Isus dosada govorio, bio je samo uvod nauci o presvetom Oltarskom Sakramentu, po kojem će se vjernici mnogo tješnje združiti s Isusom nego po vjeri, jer je kruh Isusov prava hrana, koja daje čovjeku život vječni.

Židovi su dobacili Isusu, kako je mana daleko više od onoga kruha, kojim je jučer nahranio pet tisuća ljudi. Ujedno su mu nekako natuknuli, da bi u Njega vjerovali, kad bi im dao takav kruh s neba. Zato im Isus obeća kruh, koji je daleko nad manom.

»Ja sam kruh od života, koji čuva od smrti. Pradjedovi vaši jedoše manu u pustinji, da se uzdrže u životu, ali ih mana nije mogla obraniti od smrti, već pomrješe. Kruh, o kom ja govorim, sišao je s neba, i tko Ga jede, ne može umrijeti. Taj kruh hrani dušu i čuva je od vječne smrti, ali pripravlja na preobraženje i tijelo, koje poslije sudnjega dana prelazi u život vječni.«

I sad poče Isus pobliže tumačiti, tko je taj kruh, odakle je, kakav je i kako djeluje. Taj kruh je nebeskog podrijetla, jer je to sam Isus, koji je s neba sašao. On je živi kruh, koji u sebi ima život i daje vječni život drugima. Vječni je život duhovni život, koji počinje na ovom svijetu preporodom u svetom krstu, nastavlja se u nebu, gdje vječnim životom ne živi samo duša, već i preobraženo tijelo.

»Taj hljeb, koji čovjeku daje život vječni, moje je tijelo, koje ću dati za život svijetu.«

Tu je Isus prvi put jasno izjavio, da će svoj život žrtvovati za spasenje svijeta. Taj kruh bit će Njegovo tijelo, od koga će prirediti gozbu cijelome svijetu.

Židovi, koje poslaše iz Jerusolima, da uhode Isusa, ili njihovi pristaše u Kafarnaumu pravo su shvatili riječi Isusove, da će dati tijelo svoje za hranu.

Samo su ih uzeli doslovno, kao da će Isus svoje smrtno tijelo rasjeći na komade pa dati ljudima za hranu. To im se činilo nemoguće, i počeše se prepirati s drugima, koji su pristajali uz Isusa:

»Kako nam može ovaj dati tijelo svoje, da ga jedemo?«

Držali su, da je takva što ludo i nemoguće. A Isus im ponovi, da je to ne samo moguće, već upravo nužno:

Krist s apostolima.

(Naslikao Palma Vecchio.)

»Zaista, zaista vam kažem, ako ne jedete tijela Sina čovječjega i ne pijete krvi Njegove, ne ćete imati života u sebi.«

Tako je Isus kao pod prisegom ponovio, da su Židovi pravo shvatili Njegove riječi: tijelo Njegovo valja jesti, a uz to još doda, da i krv Njegovu valja piti. Tko ne jede obične hrane, umrijet će tjelesno, a tko ne hrani duše tijelom i krvi Isusovom, umrijet će dušom. Isus će biti kao vazmeno janje, kojega je krv očuvala Židove od smrti prije izlaska iz Egipta.

»Tko jede moje tijelo i pije moju krv, imat će vječni život, i ja ću ga uskrsnuti u posljednji dan.«

Kako obična hrana uzdržava i jača tjelesni život, tako tijelo i krv Isusova jača i uzdržava duhovni život. Tijelo i krv Isusova daje vječni život, jer čisti dušu od svake ljage i otvara put u nebo. Isus pače obećaje, da će uskrsnuti onoga, tko jede Njegovo tijelo i pije Njegovu krv. Kod svete Pričesti dolazi čovjek u izravan dodir s preobraženim tijelom Isusovim i dobiva milosti, koje hrane i jačaju klicu, što ju je čovjek dobio na svetome krstu. Razlog je tomu taj, što je tijelo Isusovo doista pravo a ne umišljeno kakvo jelo, a krv Njegova pravo, a ne prividno kakvo pilo. Uživanjem tijela i krvi Isusove usko se čovjek veže s Isusom, jer Isus veli:

»Tko jede tijelo moje i pije krv moju, ostaje u meni i ja u njemu.«

U presvetoj Pričesti ne dobiva čovjek samo prolazne milosti kao kod nekih drugih sakramenata, već prima samoga početnika i izvor svake milosti, Isusa Krista, koji se u duši nastanio svojom Božanskom moću i svojom milošću. Kako kvas uskisa brašno, da postane tečno, tako i presveta Pričest prodire u našu dušu i tijelo, te im daje osobitu snagu. Kao kad se pomiješaju dvije vrste voska, pa jedan prodre u drugi, tako se i Isus združuje s onim, tko jede tijelo Njegovo. Kao što je Isus živ, jer Ga je rodio Otac, koji ima život u sebi, tako će i čovjek, koji se pričešćuje, živjeti novim životom, koji mu daje Isus.

Dok je Isus to govorio, poče Ga pomalo svijet ostavljati, jer je bio razočaran, što ne će da ispuni nade, koje su stavljali u svoga Mesiju. I ne samo odlični Židovi, koji su tražili od Isusa čudo, već i mnogi učenici Njegovi nijesu mogli vjerovati riječima Njegovim. Mjesto da zamole Isusa, neka im protumači, što ne shvaćaju, počeše među sobom mrmljati:

„Težak je govor taj, koji traži, da jedemo Njegovo tijelo i krv. Tko mu može vjerovati?«

Mrmljanje njihovo nije Isus čuo, ali im htjede pokazati, da kao Bog znade njihove misli, pa im reče:

„Zar vas sablažnjava, što sam rekao, da je moje tijelo prava hrana i moja krv doista pilo? Što je u tom strašno i nepojmljivo, kad Sin čovječji, koji je s neba sašao, kaže, da će svoje tijelo dati za jelo? Kako je Sin čovječji s neba sašao na zemlju, tako

Ti si Krist, Sin Božji.
(Naslikao J. V. Meiszner.)

će se i opet popeti u nebo, gdje je bio prije. Tko može tijelom svojim uzaći na nebo, taj može i tijelo svoje dati ljudima za hranu.«

Židovi su držali, da ih Isus poziva, neka jedu raskomadano tijelo Njegovo, kako to čine zvijeri. Zato Isus sada veli, da im ne će dati za hranu svoje smrtno, već svoje preobraženo tijelo, kojim će uzaći na nebo. Smrtno tijelo samo po sebi ne pomaže ništa, to jest ne može da dade život vječni i da pomogne čovjeku

do uskrsnuća. Oživit će čovjek jedino zato, što je spojen s Božanskom naravi Isusovom, koji je sam život, pa zato izvor života u čovjeku. Isus je duh i život i riječi su Njegove duh i daju život, pa se odnose na Njegovo preobraženo tijelo, što će dati život onima, koji u Isusa vjeruju. Badava su Židovi govorili, da ne mogu pojmiti onoga, što su čuli, jer da nadilazi njihov razum. U njih nije bilo vjere. Kad bi Židovi vjerovali u Isusa, ne bi im to teško bilo shvatiti. U Božjim stvarima treba najprije vjerovati, a onda će za nagradu doći spoznanje.

I od tog vremena ostaviše mnogi učenici Isusa, te se povratiše pređašnjem svom zvanju i životu. Prevariše ih zemaljske nade, što su ih stavili u Isusa. Ali bi Isus prije bio dopustio, da Ga i apostoli ostave, nego da riječi svoje ispravi ili opozove. Zato upita apostole:

»Hoćete li i vi da otiđete?«

Tim je pitanjem Isus htio iskušati vjeru njihovu, te ih još jače privezati uza se. A Petar pun revnosti i vjere u Gospodina, a uz to živahan, prvi odlučno odgovori:

»Gospodine, kamo ćemo poći? Drugoga nema, Ti jedini imaš riječi, po kojima ćemo postići život vječni. I mi vjerovasmo i upoznasmo po Tvojim čudesima, da si Ti Krist, to jest obećani Mesija i Sin Božji.«

(KONAC PRVE KNJIGE.)

Sadržaj prve knjige:

Str.